ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్ప్రకాశితము-౧౪.

శ్రీరస్తు.

చంద్రభానుచరిత్రము.

ఇది

తరిగొప్పుల మల్లనమంత్రి విరచితము.

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్పత్రికనుండి
పునర్ముద్రితము.

మొదటికూర్పు ౫౫౦ ప్రతులు.

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారిచే ప్రకటింపఁబడినది.

బ్రిటిష్ మాడెల్ ముద్రాక్షరశాల
చెన్నపురము.

౧౯౨౨.

వెల, రు. ౧-౦-౦.

విషయసూచిక.

విషయములు.		పుటలు.
1.	పీఠిక	౧
2.	గ్రంథావతారిక	1
3.	షష్ఠ్యంతములు	9
4.	ద్వారకాపురవర్ణనము	10
5.	శ్రీకృష్ణుఁడు సత్యభామసౌధమున కేగుట	15
6.	నారదాగమనము	18
7.	నారదుని పక్షపాతము	21
8.	చంద్రభానుఁడు వేఁటకేగుట	28
9.	చంద్రభానునికడకు సిద్ధుఁడు వచ్చుట	34
10.	కావేరీవర్ణనము	41
11.	శ్రీరంగపురవర్ణనము	42
12.	భరద్వాజాశ్రమవర్ణనము	44
13.	మదనసైన్యము భరద్వాజుని గదియుట	46
14.	జలకేళివర్ణనము	80
15.	కుముదిన్యాదులు మన్మథపూజఁ గావించుట	83
16.	కుముదినీవిరహావర్ణనము	84
17.	సంధ్యాకాలవర్ణనము	86
18.	వెన్నెలవర్ణనము	89
19.	మన్మథోపాలంభనము	91
20.	తరళిక చంద్రభానునొద్ద కేగుట	94
21.	చంద్రభానుని పరితాపము	95
22.	తరళిక చంద్రభానునకుఁ గంకణమిచ్చుట	97
23.	వర్షాకాలవర్ణనము	104
24.	తిరుమలయాత్రావర్ణనము	106
25.	సాయంకాలవర్ణనము	113
26.	కుముదిని లక్ష్మీమందిరమునకు వచ్చుట	114
27.	విజయలోలుఁడు పద్మినితో భాషించుట	115
28.	ద్వారపాలికిఁ జంద్రభానుఁడు శబరునిఁబంపుట	118
29.	కృష్ణుఁడు చంద్రభానున కెదురువచ్చుట	119
30.	వైవాహికయత్నము	121

సవరణలు.

పుట.	పంక్తి.	ఉన్నది.	దానిసవరణ.	పుట.	పంక్తి.	ఉన్నది.	దానిసవరణ.
1	3	దివ్యాకృతిక	దివ్యాకృతి	51	28	నోచనిలజ్జ	నోపనిలజ్జ
2	15	గర్భళోభన	గర్భశోభన	52	3	వెలుగంద	వెలుగంప
17	5	బొత్తులో	బొత్తులలో	,,	11	గారులు	గాలులు
19	26	దీపించియున్న గువలయ	దీపించి కువలయా	62	27	మాలినిని	మాలిని
				67	27	సభోవీథి	సభోపీఠి
31	21	క్రీళ్ల	క్రేళ్ల	70	16	నేర్చుచుండె	నేర్పుచుండె
34	18	యూరగించె	యారగించి	76	16	కేకిని	కేకిని
35	8	యడంచినారలు	డంచినారలు	78	14	సమ్మగన	సమ్మగుస
35	23	సంయమిహీ	సంయమినీ	79	18	గానేలెం	గానేలెం
36	16	రామళోరుడు	రాకొమరుడు	90	10	చూపుబట్టుట	చూపు బట్టబయటు
,,	26	(మొదలు)	సీ.				
37	12	గురుడు	గురుడుం	92	11	సంస్టాగ్ని	సంస్త్రాగ్ని
,,	13	కవియు	గవియు	97	20	భవన్ముంచిం	భవన్ముంచి
,,	21	స్రుత	స్రుతి	98	11	గదయ్య	గపయ్య
38	2	యొగగు	యొరగు	109	17	తీర్థపరస్తుల	తీర్థపంస్తుల
,,	20	తనయుడుదధిక	తనయుడధిక	112	28	మెట్టు	మెట్ట
,,	22	కిసలయ	కిసలయ।	113	1	యసదుదీవియు	యసదుదీవియ
39	6	కదుపలో	కసుపులో	,,	25	ంతట	అంతట
,,	10	స్థితి . . . చను	స్థితి...లేమిచను	115	23	తోభాషించుట	తోభాషించుట
42	5	యొరగంబడి	యొరగంబడి				
,,	6	బీటలసందు	బీటలసందు	117	16	కృశావ్యగ్రా	క్రుధావ్యగ్రా
43	9	తెథ్రిక	తైర్థిక	,,	18	మరలెం	మరలెం
,,	22	స్థాణుల్	స్థాణుల్	126	10	బ్రాస్థితసాంగ	బ్రానీతసాంగ
44	16	మేపారిలో	మేపారలో	127	2	దలచి	దలంచి
,,	23	పుండరికంబు	పుండరీకంబు	128	27	చాటుసక	చాటుసక
,,	29	బ్రహ్మన	బ్రహ్మకైన	,,	28	సిగునం	సిగ్గునం
45	12	బోలె	వోలె	129	2	గార్యగౌరవను	గార్యగౌరవము
47	3-4	గంధవహుండుబె	గంధవహుండుజె	2	2	దద్భసాదాప్తికిక	వీనికి గీటు క్రింది పాఠము లేవాడుట లెస్స.
				3	20	5ప్రారంభన	
,,	14	నెమ్మన	నెకొన్న	6	17	గోత్రవిధర	
48	25	లించి	గీలించి				

శ్రీరస్తు.

పీఠిక.

చంద్రభానుచరిత్రమును రచించినకవి తరిగొప్పుల మల్లనమంత్రి. ఈతఁడాఱువేలశాఖలోని వాఁడు. మధ్వమతస్థుఁడు. స్వతంత్రకపిసగోత్రుఁడు. తండ్రి నృసింహాఖ్యుఁడు. తల్లి తిప్పాంబ. జన్మస్థాన మేదియో తెలియదు గాని కృతి రచించుకాలమునఁ జంద్రగిరి నివాసముగా నున్నవాఁడు. తనకృతిని మాహుర పురమునందు వెలసిన దత్తాత్రేయదేవున కంకితముచేసెను. ఈదేశమం దిప్పు డాఱువేలవారి నాఱువేలనియోగు లనుట యాచార మై యున్నది. ఈశాఖ వారు కొందఱు పూర్వము కర్ణాటదేశమునకు వెళ్లి యచ్చట రాజకీయాదిపద వుల సంపాదించి ప్రసిద్ధినడసిరి. వారిలోఁ గొందఱు మధ్వమత మవలంబించిరి. కావున వీరి నాఱువేలమాధ్వు లనవచ్చును. ఇట్టివా రిప్పుడును మైసూరు రాజ్యమునం దనేకులు గలరు. సుప్రసిద్ధు లగు దివాను పూర్ణయ్యగారి కుటుం బము కూడ నిట్టిదే. వీరు వేఱు నాఱువేలనియోగులు వేఱు నని గ్రహించునది.

కాలనిర్ణయము:— మల్లనకవి రాయసముగను నీతని యన్నయగు దత్త నామాత్యుఁడు ప్రధాని (కార్యకర్త) గను గర్ణాటప్రభువగు వేంకటపతిరాయల యాస్థానమందు నియుక్తు లయి యున్నట్లు గ్రంథమువలనఁ దెలియుచున్నది. ఈవేంకటపతిరాయలు క్రీ. శ. ౧౫౮౬ మొదలుకొని ౧౬౧౪-వ సంవత్సరము వఱకు రాజ్యముచేసెను. ఈగ్రంథము ౧౬౦౦-వ సంవత్సరప్రాంతమున రచిం పఁబడిన దని యూహింపవచ్చును.

వేంకటపతిరాయలకు వీరవేంకటపతిరాయ లను పేరు గూడఁ గలదు. ఈతఁడు వసుచరిత్రకృతిపతి యగు తిరుమలరాయల చతుర్థపుత్రుఁడు. తిరుమల రాయలు కృష్ణదేవరాయని యల్లుఁ డయిన యళియరామరాజు తమ్ముఁడు. వీరికి వేంకటాద్రి యనునొకతమ్ముఁ డుండెడివాఁడు. వీరుముగ్గురును దుళువవంశపు రాజులలోఁ గడపటివాఁ డగు సదాశివదేవరాయలమంత్రులును గార్యకర్తలుగ నుండిరి. క్రీ. ౧౫౬౫-వ సంవత్సరములో జరగిన తాళికోట యుద్ధములో

రామరాజు మృతినొందెను. పిదపఁ దిరుమలరాయలు సదాశివదేవరాయని ముఖ్యమంత్రిగ నుండి క్రీ. ౧౫౭౦-వ సంవత్సరప్రాంతమందు సదాశివదేవరాయలుమరణింపఁగాఁ దానారాజ్యము నాక్రమించుకొని రా జయ్యెను. క్రీ. ౧౫౭౪-వ సంవత్సరములోఁ దిరుమలరాయని ద్వితీయపుత్త్రుఁడు రా జయినట్లు శాసనములవలనఁ గనఁబడుచున్నది. కావునఁ దిరుమలరాయలు మూఁడుసంవత్సరములకంటె నెక్కువకాలము రాజ్యము చేసిన ట్లగపడదు. తాళికోటయుద్ధానంతరము తురుష్కులు కర్ణాటరాజధాని యైనవిజయనగరముపై దండెత్తి వచ్చి యానగరమును బాడుచేసి యుండుటచేఁ దిరుమలరాయలు, అనంతపురమండలములోని పెనుగొండను దనరాజధానిగాఁ జేసికొనియెను. తిరుమలరాయనికి రఘునాథరాయలు, శ్రీరంగరాయలు, రామరాయలు, వేంకటపతిరాయలు నని నలుగురు కొడుకు లుండిరి. రఘునాథరాయలును రామరాయలును రాజ్యము చేసినట్లు కనఁబడదు. తిరుమలరాయల పిదప శ్రీరంగరాయలును నాతనితరువాత వేంకటపతిరాయలును రాజు లయిరి. శ్రీరంగరాయల రాజ్యకాలములో విజాపురపుఁ దురుష్కరాజులు పెనుగొండ నాక్రమించుకొనుటచేఁ జిత్తూరుజిల్లాలోని చంద్రగిరి కర్ణాటరాజ్యరాజధాని యయ్యెను. వేంకటపతిరాయలు రాజ్యమునకు వచ్చినప్పటి కిదియే రాజధానిగా నుండెను గాని,

"తనకు వేలూరు వరరాజధానిగాఁగ, వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు మిగుల
ధరణిఁ బాలించె ధర్మతత్పరతఁ జెలఁగి"

అనురామరాజీయ పద్యమును బట్టి యాతనికాలములో రాజధాని యుత్తరార్కాడు మండలములోని వేలూరునకు మార్పఁబడినట్లు కనఁబడుచున్నది. ఈహేతువుచేతనే యీపట్టనమునకు రాయవేలూ రను పేరు వచ్చినది.

వసుచరిత్రకాలమునకును జంద్రభానుచరిత్రకాలమునకు నంతర మెంత గలదో చూతము. క్రీ. ౧౫౭౪-వ సంవత్సరమునకుఁ బూర్వమే తిరుమలరాయల రాజ్యకాలము ముగిసినందున నాతని కంకితము చేయఁబడిన వసుచరిత్రము క్రీ. శ. ౧౫౭౦-వ సంవత్సరప్రాంతమందుఁ బుట్టియుండె ననియు దీనిపిదప నించుమించుగా ముప్పదిసంవత్సరములకుఁ జంద్రభానుచరిత్రము పుట్టియుండుననియు నూహించుట సమంజసముగాఁ దోఁచుచున్నది.

వసుచరిత్రములోని కృతిపతి వంశావతారవర్ణన పద్యములంబట్టి తిరుమలదేవరాయల రాజ్యకాలమందు శ్రీరంగరాయలు యువరాజుగ నుండె ననియు,

రామరాయలు శ్రీరంగపట్టణరాజ్యమును వేంకటపతిరాయలు చంద్రగిరి రాజ్యమును బాలించుచుండి రనియుఁ గాన్పించుచున్నది. మఱియును శ్రుతి రంజని యను గీతగోవింద వ్యాఖ్యలో—

"జయతి తిరుమలేంద్ర స్తేషు విఖ్యాతకీర్తిః
సమదరినృపమౌళిస్తోమనీరాజితాంఘ్రిః
సుగుణ నుతచతుష్క న్యస్తరాజ్యాతిభారః
కృతబుధవరవిద్యాగోష్ఠిరత్యూర్జితశ్రీః"

అనియున్నది. ఈపద్యముల నాధారము చేసికొని శ్రీరంగరాయలు రాజైన తరువాతఁ గూడఁ దిరుమలరాయలు కొంతకాలము జీవించియున్నాఁ డనియు వసుచరిత్రము క్రీ. ౧౫౭౮-వ సంవత్సరము తరువాతనే పుట్టిన దనియుఁ గొంద ఱూహించుచున్నారు. కాని, యిది యుక్తము కాదు. శ్రుతిరంజనీపద్యభావము తిరుమలరాయలు రాజుగా నుండియే రాజకార్యములఁ గొన్నిటిని కొడుకులచేఁ జేయించి తాను విద్యాగోష్ఠియం దెక్కువకాలము వినియోగపఱుచు చుండె నని యే కాని రాజ్యమును వదలుకొన్నాఁ డని కాదు. "సమదరినృపమౌళి స్తోమనీరాజితాంఘ్రిః" అనువిశేషణ మీయూహను బోషించుచున్నది. తిరుమలరాయలు రాజ్యము వదలుకొన్నమాటయే నిజ మైనయెడల నారాజ్య మొక్కకొడుకునకే గాని నలుగురకు సంక్రమింపదు. వసుచరిత్రపద్యము లీయర్థమునే దృఢపఱుచుచున్నవి. తిరుమలరాయలకాలములో శ్రీరంగరాయలు యువరాజుగను రామరాయలు శ్రీరంగపట్టనరాజ్యాధికారిగను వేంకటపతిరాయలు చంద్రగిరి రాజ్యాధికారిగ నుండి రని యున్నది. వా రాయాకార్యములను దిరుమలరాయల యాజ్ఞానుసారముగనే నెఱవేర్చుచుండి రని నిర్ణయింపవలసి యున్నది. యువరాజు రా జగునా? కాఁబట్టి తిరుమలరాయలు క్రీ. ౧౫౭౮-వ సంవత్సరమునకు ముందే చనిపోయినాఁ డనియు వసుచరిత్ర మంతకుఁ బూర్వమే పుట్టిన దనియు సిద్ధాంతీకరింపవచ్చును.

వేంకటపతిరాయల యాస్థానమం దనేకులు పండితులుఁ గవులు నుండిరి. తిరుమల తాతాచార్యులు, కందాళ అప్పలాచార్యులు ననువైష్ణవాచార్యులు వేంకటపతిరాయల మతగురువులుగా నుండిరి. సుప్రసిద్ధుఁ డగు నప్పయదీక్షితులు గూడ నీకాలపువాఁడే. ఈయన వేలూరుసామంతరాజైన చినబొమ్మనాయఁకుని యాస్థానవిద్వాంసుఁడుగా నుండి రాయలచేతఁ గూడ గౌరవింపఁబడు చుండెను.

ఈయన కువలయానంద మనునలంకారగ్రంధమును వేంకటపతిరాయల నియోగముచేత రచియించిన ట్లాగ్రంథమందలి

"అముం కువలయానంద మకరో దప్పదీక్షితః
నియోగా ద్వేంకటపతే ర్నిరుపాధికృపానిధేః"

అనుశ్లోకమువలనఁ దెలియుచున్నది. తెనాలి రామకృష్ణకవి, చిన్ననారనకవి, మట్లి అనంతభూపాలకవియు నీకాలమువారే.

కృతివిషయము:—శ్రీకృష్ణునకు సత్యభామయం దుదయించిన చంద్రభానుఁడు. రుక్మబాహునికూఁతు రగుకుముదిని యనుకన్యకను వివాహమైనకథ యిందు వర్ణింపఁబడినది. ఈకథకు మూల మేపురాణమం దున్నదో. జటప్రోలుసంస్థానాధిపతి యగు శ్రీసురభిమాధవరాయ లను కవిరాజు చంద్రికాపరిణయ మను నొకప్రబంధరాజమును రచియించెను. దానికిని జంద్రభానుచరిత్రమునకును బోలికలు విశేషముగా నుండుటచే మాధవరాయలగ్రంధమును జూచి మల్లనకవియో మల్లనకవిగ్రంథముం జూచి మాధవరాయలో నిర్మించి యుందు రని తోఁపకమానదు. కృతినామమునఁ జంద్రపదము రెంటను గలదు. చంద్రికాపరిణయము నందలి నాయకుఁడు సుచంద్రుఁడు. చంద్రభానుచరిత్రము నందలినాయకుఁడు చంద్రభానుఁడు. అందలినాయిక చంద్రిక, యిందలినాయిక కుముదిని. చంద్రిక పూర్వభవమునఁ జిత్రలేఖయనునచ్చర; వసంతుఁ డను మునివరు తపంబునకు భీతిలిన నలువ పంపునఁ దపోవిఘ్న మొనరింప నేగి పూనిన పని సేయఁ జాలక యామునిచే శప్తయై మానుషలోకంబున జనించినది. కుముదిని పూర్వజన్మమునఁ జంద్రకళ యనునచ్చర; భరద్వాజముని తపోభీతిచేఁ ద్రస్తుఁడగు సురరాజు నానతిని దపోంతరాయం బాపాదించి శపింపఁబడి నరలోకమునఁ జనియించినది. చిత్రరేఖకు శతసహస్రవర్షంబులు మాత్రమే మనుష్యజన్మమును బిదప దేవత్వమును ముని నిర్ణయించెను. చంద్రకళ కట్లు మనుష్యజన్మమోక్ష మనుగ్రహింపఁబడలేదు. కావుననే కుముదినికి వీణ నేర్ప సురరాజు తుంబురు నంపి దివ్యగానము నేర్పించుటయే గాక స్వర్గవాసవరఫల మగు పారిజాతతరువునకు నిలయ మగుసత్యభామకుఁ గోడలిఁగా ఘటియించెను. చంద్రభానుచరిత్రములోనినాయకుఁ డొకపరి మృగయావినోదంబు సలుపుచున్న తఱిఁ దుంబురునిస్నేహితుఁడు సిద్ధుఁ డొకఁ డేతెంచి మార్గమధ్యమం దున్న చంద్రభానునికిఁ దుంబురునియుఁ గుముదినియు వృత్తాంతముల వర్ణించి పోయెను. చంద్రికాపరిణయనాయకునకు శాండిల్యుఁ డనుముని దేశోష్మునఁ దమిస్రాసుర

విఘూతమ్మున కేగుమార్గమునఁ గుముదుఁ డనుశాపోపహతగంధర్వుఁడు చంద్రి కారూపాతిశయమును వర్ణించుటయే కాక తాను వసుచరిత్రముం జదివిన వాఁడుం బోలెఁ దనతో రాజును జంద్రికకడకుఁ దోడ్కొనిపోయి నాయికా నాయకులకుఁ బరస్పరానురాగము సంఘటించెను. చంద్రభానుఁడు లోక సామాన్యముగ విద్యార్థివేషమునఁ దుంబురుపరిచర్య సేయుచు నొకనాఁడు కార్యవశమున నేతెంచిన నాయికం జూచి మదనపరతంత్రుఁడై తుద కామె పాణి గ్రహించెను. సుచంద్రుఁ డట్లుగాక యకారణబాంధవుం డగు నాముని వాక్యములు వినినంతనె కామపరవశుఁడై యెక్కడనో యున్న నాయికం జూడ వేడుకపడి వానివిమానమ్మున నాయికోద్యానముం జేరి తుదకుఁ దద్దర్శన లాభము ననుభవించెను.

చంద్రికాపరిణయమునందలి నాయికతండ్రి నైషధీయచరితమ్ముం జదివిన వాఁడుఁబోలెఁ దనకూఁతుమనంబు సుచంద్రులగ్న మయ్యె నని యెఱింగియు నాటికి స్వయంవరము చాటించెను. స్వయంవరకాలమునఁ జంద్రికకు భూపా లురప్రతాపాటోపాదికమును వర్ణింపఁ బార్వతిని నియోగించెను. పార్వతియు నైషధీయభారతిం బోలె భువనేశ్వరమంత్రమును సుచంద్రున కుపదేశించి యంత ర్హితయయ్యె. చంద్రభానుచరిత్రములోని నాయికానాయకులు రుక్మిణీస్వయం వరము నెఱిఁగినవారు గనుక మాయనలస నేమి యేవిధమునసైన నేమి సర్వా వస్థలను వారినే యనుకరించిరి. రుక్మబాహుండును దనతనయను శిశుపాలుని తనయునకే యొసంగ నిశ్చయించి వియ్యమును రావించి యతనికి ద్వితీయప రాభవమును గూడ సంఘటించెను. చంద్రభానుఁడు కాదంబరీరసాస్వాదన పరవశునట్టులు తనకు సాత్యకితనూభవు నొకని దోడుచేసికొని యడవిలో మృగ యావ్యాపారమునఁ జంద్రాపీడుఁడువలెఁ దాను గానవిద్యాభ్యాసమిషంబున స్వజనులఁ బాసి దుర్వాసశ్శాపగ్రస్తుఁడై యాతండు కిన్నరమిథునముం బట్టఁ బోయి యేకాకియై గానపరవశయగు మహాశ్వేతం గాంచి తద్ద్వారమునఁ గాదం బరీలాభము నందినయట్టులు వనమయూరములం బట్టఁబోయి శాపవశమున నేకాకియై గానాచార్యుం దుంబురుం గని తన్నికటమున విద్యనభ్యసించుచుఁ గుముదినీలాభముం బొందెను. కాదంబరిలోని పుండరీకునట్లు నిందు విజయ గోలుఁడు శాపతాపితుఁడై యొకవత్సర మెట్లో చరించి తుద కనుకూప కాంతాసమాగమమును బ్రధాననాయకునితో సమముగ నందెను.

ఇట్లీ రెంపుగ్రంథములకు భిన్నభిన్నగ్రంథానుకరణములును సాధర్మ్య

వైధర్మ్యంబులును గలవు. కేవలసాధర్మ్యములనే యాలోచించినచో నీయిరువురు కవులలో నొకరి నొకరు తప్పక యనుకరించి రని స్ఫురింపకతీరదు. ఇరువురిలో నెవ్వరు ప్రాచీనులో వారినర్వాచీను లనుకరించి రనుట సమంజసము గదా! మల్లన పూర్వుఁ డనియు మాధవరాయఁ డర్వాచీనుఁ డనియు మా యభిప్రాయము.

ఎలకూచి బాలసరస్వతి తాను రచించిన యాంధ్రశబ్దచింతామణి భాష్యములోఁ దనవంశావతారము నీక్రిందిరీతి నిచ్చియున్నాఁడు:—

౧. తిప్పన, ౨. వల్లభసోమయాజి, 3. తిప్పన, ౪. భైరవార్యుఁడు, ౫. తిరుమలార్యుఁడు (రామయ), ౬. భైరవుఁడు, ౭. కృష్ణకవి, ౮. బాలసరస్వతి. వీరిలో నైదవపురుషుఁ డగుతిరుమలార్యుఁడు "అళియరామానరేంద్ర దత్తయోష విల్లిముఖ్యసద్గ్రామవిభుఁ" డని వర్ణింపఁబడియెను. ఈతిరుమలార్యుఁడు ౧౫౬౪ సంవత్సర ప్రాంతమున నున్నను నతనిమనుమని కొడుకగు బాలసరస్వతి మఱియిరువదిసంవత్సరముల పిదప, ననఁగా ౧౬౧౪ ప్రాంతమందుండి యుండవలయును. ఈబాలసరస్వతిచే మల్లభూపాలీయమును గృతిఁగొన్న పెద్దమల్లభూపాలుఁడు నాకాలమందే యుండునుగదా. చంద్రికాపరిణయకర్త యగు మాధవరాయఁ డీమల్లభూపాలుని కొడు కని కొందఱును మునిమనుమఁ డని కొందఱును జెప్పెదరు. కొడు కనుకొన్న నాతనికాలము క్రీ. ౧౬౪౪ సంవత్సరప్రాంత మగును. కావున నితఁడు తఱిగొప్పుల మల్లనకంటె నర్వాచీనుఁడే.

గ్రంథములపోలికలు.

చంద్రభానుచరిత్రము - ద్వితీయాశ్వాసము.

సీ. నిడుచాలు వెనుచాయ నడకనిద్దపుఁ దేటిగమివీరజపఁలతో గంధవహుఁడుఁ
జెలువంపు మైకప్పుజిగిసురమా వింతపగ జగబిరుదుతో మృగధరుండుఁ
జొక్కంపుఁ దుదిఱెక్క సోఁకుపుప్పొడి రేక పసుపుఁబావడలతోఁ బిక్షకులముఁ
దొగరువన్నియమావిచిగురుమొత్తంబుక్రొంబగలుపంజులతోడ మాధవుండుఁ
బ్రకటగతి వచ్చి యహహామహామికల మాక
మాక యుత్తరు వనుచు సంభ్రమ మొనర్ప
వారిఁ గరుణార్ద్రదృష్టిచే గారవించి
మునివరునిమీఁద సెల విచ్చి పనుపుటయును.

ఉ. చొక్కపుఁబువ్వుజొంపములసొంపున ద్రిమ్మరుఁ కులు విట్టిపేఁగ సల్
దిక్కులసావితావి నెలదేఁటులపాటలు నీటుసూపెఁ బ
ల్పక్కులకాకలీకలకలధ్వని మీఱెఁ జకోరికోరికల్
నెక్కొనఁ బండువెన్నెలలు నిండె యథోచితవృత్తి సర్వదన్. 132

కం. కనుఁగవ మోడ్చి నిదిధ్యా
సనతత్పరుఁ డగుచు మస్తచంద్రసుధాసే
చనమునఁ దను దా నెఱుఁగని
మునిఁ గనుఁగొని యేము దాము ముం దని కడఁకన్. 133

సీ. ఉడురాజు నిజసితేతరకిరణసంఘము పేరి బలుచివ్వ గడలఁ జిమ్మ
మాఘుఁడు శాఖాన్యోన్యమర్శనవిస్ఫురజ్జ్వాల కానలి పేరిటాలు ఉవ్వ
పవమానుఁడు పేటెంబువాతి గంధాయమానభృంగసిధ్యానంబు పేరఁ బిలిచి
శుకపికాదులు గిరస్ఫురత్కటధ్వనుల పేర వివిధవాద్యంబులు రవళిఁ జూపి
కేళనపదాప్తచింతారంభశమూంత
రాగగతమూనిహృద్యయశోండాల మునశె
మగుట వెలి దార్వఁగాలేక హర్తి యిట్టు
లమితనిజకీర్తిమీఱఁ బోరాడ నప్పుడు. 134

చంద్రికాపరిణయము—ద్వితీయాశ్వాసము.

సీ. అరిరాజచిత్తభీకరకరికాండప్రచండిమ మను రాజమండలంబుఁ
గ్రొందళంబులఁ జాలఁ గూర్చు కహరివితానములతో జైత్రసేనావిభుండుఁ
గన్నులనేయుంట గ్రక్కుచుఁ గలరుతుల్ బెరయ నానావనప్రియబలంబుఁ
గనకరజోరేఖ గనుపట్టు వనగంధపటిమ రాజిలు మహాబలకులంబుఁ
దోలుదోలుత దీప్రవిస్ఫూర్తి దొడరి నడువఁ
జిలుకమేల్పక్కి పై నెక్కి యలరువింటి
దంట యక్షౌహిణి గదిసె దర్పాంతశౌరి
శౌరి యుద్రేకబిరుదవాద్యములు చెలఁగ. 76

ఉ. అప్పుడు దర్పోత్సుకుం డగుచు తాంబుజనాయకు కంటిసన్నఁ గ్రొ
రపటలి చప్పగాడ్పు తోడి నాయకుఁడు కోయిలపౌజుఁ జైత్రుఁ డ
చ్చపుఁ దలిరెక్కపుప్పులు లసిల్లఁగఁ జాలుదు నేన నేన యుం
చపరిమితాగ్రహాస్ఫురణ నమ్మునిఁ జుట్టిరి సత్వరంబుగన్. 77

సీ. శైత్యవత్కరకుంతచటులధారారేఖ శమినేత నాటించెఁ జలునమిన్న
తళుకుతళుక్కన వేగ జళిపించి మావిక్రొందళపుఁగత్తిని మాని నఱకె సురభి
కటుఁ జంచరీకసంఘము మ్రోయు ఘనజాలకంబులయతిమొత్తె గడుసుగాడ్పు
కటురజోగ్నికణాళి గ్రమ్మెఁ జెందొవమందు తిత్తుల ముని గప్పె హత్తి యంచ
యిట్టు లాడిట్ట లంపఱుఁ జుట్టు ముట్టి, గట్టితన ముట్టిపడ నురుకాంతకవచ
ధారి జడదారి నొప్పించి ధైర్యలీల, నడపలేకున్కిఁ గని మరుం డపుడు గడఁగి.

చంద్రభానుచరిత్రము-ద్వితీయాశ్వాసము 168 పద్యము.

సీ. అరయ ననగ్నికుండాహుతిస్తోమమై బూదిఁగూడె సుమాస్త్రుపోఁడి మెల్లఁ
జగ్చింప నూషరస్థాపితబీజమై ధూళిగూడె సమీరుహాళి యెల్లఁ
జింతింప నఱపఁగూర్చిన చింతపంటయి నీటఁగూడె హిమాంశునేర్పు లెల్లఁ
గనుఁగొన నడవిని గాచిన వెన్నలై చెట్లఁగూడె వసంతుచేవ మెల్ల
నకట చిత్రాతిప్రైవాన యగుచుఁ జెవరి
పఱచె నలువంకలకుఁ బత్తిబాలము లెల్ల
విశ్వభూనాథ విను పదివేలమంది
మన్మథులకైన వానిఁ జెనుకొల్ప నశమె.

చంద్రికాపరిణయము-ద్వితీయాశ్వాసము 114 పద్యము.

సీ. తనక్రొందళములమన్నన చెట్లపాలుగాఁ జనియె నూపశ్రీల నెనసి మధువు
తనతనూగరిమ మెంతయు ధూళిపాలుగా నరిగె వడంకుచు ననుదుగాడ్పు
తనమహఃస్ఫూర్తి తోల్తనె యగ్నిపాలుగఁ బఱచె వెల్వెలఁబాఱి పన్నవైరి
తనపాత్రవృత్తి తోడ్తనె మింటిపాలుగా నడఁగెఁ గొమ్మలఁ బికాద్యభ్రగాలి
తనపురారాతిభీకరోదగ్రవిగ్ర, హస్ఫురణ భూతిపాలుగా నతనుఁ డేగఁ
జాపశతజాతములు వనస్థలిని వైచి, యమ్మహామాని కోపాప్తి నడరునపుడు.

చంద్రభానుచరిత్రము-ద్వితీయాశ్వాసము.

సీ. జాతరశిఖిశిఖాజాతధూమంబులచాడ్పున నల్లనిచాఱ లెసఁగఁ
గ్రోధద్రుమాగ్రసంయూథపల్లవముల చెలువున నిక్కిన చెవులు దనర
సకలమృగానీకశాసనోద్ధతవేత్రవల్లికచందాన వాల మమర
నాస్యగహ్వరరసనాహీంద్రవిషలతాచ్ఛటలనాఁ గఱకుమీసలు వడంక
నావులించుచు గబ్బున కడరునీఁగ
మూఁకఁ గమియుచు సొలవులు నాకికొనుచు

భూరిభీకరభాంకృతు లొప్పవలఁ గొన్ని
పొదల నడుచక్కి బెబ్బులి గడిసె నొకటి. 39

కం. ఆఘులి నిజతురగగిష్ప, [illegible]
చాపలతం దూపు [illegible] 40

[illegible]

సీ. అఖిలజంతునిఖా[illegible]
నాశేథములఁ జీర్ణనట్టి సిబ్బితిఁబోల [illegible] వెలుంగ [illegible]
స్వమృగహింసావిహారముఁగాం మరతిఁబోలెఁ వల్పై నెగయు వాలదండము
నిగుడుకోపాంకురనికరంబగుటఁబోలె సితకేసరముల కెంజిగిఁ జిగుర్ప
నక్రగండ్లు శతకోటివాదు గెలువ
నస్థలపుఁగన్నుఁగవ భానువాసిఁ గేర
ఘుటఘుటార్భటి ఘనకోటిపటిమఁ బెగడ
నొక్క సింగంబు వడిఁ బొదనుండి వెడలె. 27

కం. వెలలి జఘ్నుతూగౌరవ, కలనకా లంఘింపుమన్నపతిఁ గన్గొని నిజని
స్వులచంద్రహాసధారం, దలద్రెవ్వఁగ నేసె నద్భుతంబుగ నంతకా. 28

ఇట్టిపోలిక లనేకములు గలవు గాని గ్రంథవిస్తరభీతి నిట నుదాహరింప లేము. ఇట్టులీయుభయగ్రంథములకు సాదృశ్యమున్నను వైసదృశ్యము గూడఁ జాలఁ గలదు. మల్లన తఱచుగా వర్ణనములందు మనుచరిత్రము ననుకరించి మృదులమృదులఘులఘుపదముల నేర్చి కూర్చువాఁడు. మాధవరాయఁ డన్న నో వసుచరిత్రానుకరణుఁడై శ్లేషాద్యలంకారముల గుప్పించుటకై కొంచెము క్లిష్టపదప్రయోగము గావించువాఁడు. మల్లనకవి యు శ్లేష నతిమాత్రముగ నుపయోగించెను. పదకాఠిన్యమున కంతగా సహించువాఁడు కాఁడు. మాధవ రాయలు పదలాలిత్యము నాలోచింపక శ్లేషాద్యలంకారగరిమకే ప్రాధాన్య మిచ్చువాఁడు. మల్లనకుఁ గథాభాగమధికముగా నుండుటయుఁగార్యవశమునఁ గొంచెము కొంచెము గా వర్ణనలఁ బెంచుటయు నభిమతము. మాధవరాయుని గ్రంథమందుఁ గథాభాగ మత్యల్పమైనను వర్ణనలచే గ్రంథము పెంచఁబడినది. ఈయిరువురుకవులు నసాధారణపాండిత్యప్రకర్ష గలవారు. శాస్త్రములయందుఁ జక్కఁగ నెఱింగినవా రనుటకు వారిప్రయోగములే ప్రమాణము. ఇతరగ్రంథ ములందుఁ గానరాని సంస్కృతపదములు వీరిగ్రంథములం దగపడును. మల్లన తఱచుగాఁ గన్నడాదీతరదేశ్యపదములను బ్రయోగింపనలవాటుపడినవాఁడు.

మాధవరాయలట్లొర్చినట్లు కానరాదు. రెం డుత్తమప్రబంధములం గొని తారతమ్యవిచారము చేయుట కష్టము. ప్రస్తుతచంద్రభానుచరిత్రమునకు వత్తము.

కథావిమర్శనము.

చంద్రభానుచరిత్రమునఁ గథానిర్మాణము విచిత్రముగ నున్నది. ఈకవి క్రొత్తమార్గముం ద్రొక్కినాఁడు. ప్రప్రథమమున రుక్మిణీవైభవాసూయచే సత్యభామకుఁ జంద్రభానూదయమును వర్ణించినాఁడు. పిదప నారదాగమనమున సంగీతాభ్యాసమును కథాబీజమును నాటెను. కలహాశనముని కుముదనీలాభములకు మార్గదర్శకుఁ డయ్యెను. అడవిలో వేఁటాడుచున్న చంద్రభానునకుఁ దుంబురుని చెలికాఁ డేకసిద్ధుఁడు కుముదినీజన్మప్రకారంబును నామెకుఁ దుంబురుఁడు గానవిద్య నేర్పుటయుఁ దెలిపి కుముదిని యందుఁ జంద్రభానుని మనసం బొకింత లగ్నమగునట్లు వర్ణించి యంతర్హితుం డయ్యె. చంద్రభాను చెలికాఁ డగువిజయలోలునితోఁ గూడ వనమార్గమునం బోవుచు నొకచోఁ బడలి నిద్రించుచుండ నొకజింకజంట వారిమొయి నొక నిద్రాభంగవ్యాకులమనస్కులై వారు హరిణపోతమ్ములై విహరించిరి. ఈపనికిఁ గోపించి దుర్వాసోముని వీరిరువురకు వియోగముగలుగ శపించెను. పిదపఁ గొంతవడి నొకయుద్ధసాధనసన్నద్ధమగు గంధమాయదుకుమారులకు గోచరమగుచు నీపధికమగు నాతేను వారధిగమించిరి. ఇంతలో నెక్కడనుండియో యకాండ జలదాగమంబుంబోలి యొక్కరక్కసుం డరుదేరఁ జంద్రభానుఁడు ఘోరముగఁ బోరి వాని నుక్కడించెను. ఈయుద్ధవర్ణనము చదువుట కెంతయు మనోహరముగా నున్నయది. కూలిన యాదానవుండు శాపవిముక్తుఁడై కుముదనీలాభప్రధానసాధనం బగు మాయ నాయిరువురుబాలకుల కిచ్చి యథేచ్ఛం జనియె. పిదప శాపవశంబున వియుక్తుండైన విజయలోలుఁడు తిరుపతికిని జంద్రభానుఁడు కుండినమునకు నేగిరి. చంద్రభానుని చరిత్ర మింకఁ బై నంతవిశేషములు కలది గాదు. విజయలోలునికథ ముఖ్యమైనది. విజయలోలుని పాత్రము శేషశైలవర్ణనమునకును గడపట గుముదినీవేషముం దాల్చి ఫలమును సులభము సేయుటకునే కల్పింపఁబడినది. తిరుమలయం దాతనికిఁ గూడ ఫలప్రాప్త్యాశ యుదయించినది. కాని తుద కాతని ఫలప్రాప్తి ప్రధానము కానందునఁ గవి దాని నంతగా వర్ణింపక చంద్రభానుని వలె విజయలోలుఁ డనువిందుని కూఁతు వివాహమయ్యె నని తేల్చివేసినాఁడు. ఇది కొంతవిరసముగ నగపడుచున్నది కాని యిట్లు తేల్చివేయుట యుచితమే రామాయణమున రామపట్టాభిషేకము నట్లు విభీషణుని లేక సుగ్రీవుని పట్టాభిషేకములు వర్ణింపఁబడియెనా.

ఇందు గ్రంథాదిని నారదవృత్తాంతము వర్ణింపఁబడినది. ఇదియే ప్రబంధ మెల్లఁ గల్పించుట కనువుపడినది. కలహాశనుఁడు రుక్మిణీసత్యాకుమారులకుఁ గయ్యము పెంప నూహించి చంద్రభాను ననావరించెను. దానిచే నాతఁడు నారదునిపైఁ గినిసి తుంబురునివలన విద్యనేర్చి రా నుద్యుక్తుఁడై యట కేగి గానవిద్యతోపాటు కుముదినింగూడ సంగ్రహించుకొని వచ్చెను. తుదకుఁ దా నభ్యసించివచ్చిన గానవిద్య హరికిని బ్రద్యుమ్నునకును వినిపించి మెప్పునందెను. గానవిద్యయే కుముదినీప్రాప్తిహేతు వగుటచే దానినే బీజస్థానమం దనువు పఱిచెను. విజయలోలుని పాత్ర యంతసార్థకముగ లేదు; మాయాకుముదినీ రూపమును దాల్చి వాస్తవకుముదినిం జంద్రభానునితోఁ బంపుట కుపకరించినది. అసురయుద్ధమున గథచోదనమున కనువుపడినది. కాని శేషశైలవిశేషములఁ దెల్పి తన్నుఁ దా సార్థకపఱిచికొన్నది. వనములో నసురుఁడు యుద్ధమును గుసుమినీలాభమునకు సాధన మగుశాంబరీవిద్య నేర్పుటకై కల్పింపఁబడినది, యుద్ధము లేనిచో మహాకావ్యలక్షణానురోధ మని కల్పించిన నుండవచ్చును. విజయలోలునికొఱఁత తీర్చుటకుపాత్రమే యనురిందునికూఁతురు కల్పింపఁ బడినది. ఇంకను దరళికాదిపాత్రములు యథోచితకార్యసాధనమునకై యౌచితి నాలోచించి కల్పింపఁబడినవి.

అంతందుఁ గొన్ని నెరసు లగపడుచున్నయవి. రసలోలుపుల కవి పాటింపఁదగనివి. ఈయుత్తమగ్రంథ మెల్లర కవశ్యాదరణీయ మని నొడువు టయే శివము.

వేదము సాంబమూర్తిశాస్త్రి.

చంద్రభాను చరిత్రము.

ప్రథమాశ్వాసము.

[illegible]

*శా. శ్రీలీలా[illegible] [illegible]
[illegible] బొల్చుభ
[illegible] [illegible]
శ్రీ[illegible] [illegible] 1

సీ. [illegible] [1]కప్పుకరణి
[illegible] లి [illegible] వేడుకరణి
బలిబంధ[illegible] [illegible] నుడుపుకరణి
[illegible] [illegible] గై[illegible]కరణి
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 2

[illegible]
[illegible]
[illegible] నె[illegible]ని
[illegible] [illegible] 3

మ. [illegible]
[illegible] [illegible]సంధానభా

[illegible] సంఖ్య [illegible] పుస్తకము.
[illegible] 12-7-౬ సంఖ్యగల పుస్తకము. (తాళ)
[illegible] 14-4-4 సంఖ్యగలపుస్తకము. (కాగిత)
* [illegible] 1[illegible] [illegible]
1 [illegible] 2 [illegible]

స్వరవృత్తి స్వమమూర్తులై యొరయు నాసంగీతసాహిత్యబం
ధురవక్షోజము లూను తల్లిని భజింతుం [1]దత్ప్రసాదాప్తికిన్. 4

సీ. శారదోన్మేషంబు జగతి సంధించియుఁ బరమ[2]నారదమైత్రిఁ బరఁగుసుకృతి
ననుపమైక ధనుస్సూత్రయొనరియు ననుపమప్రఖ్యాతిఁ గాంచినభవ్యచరితు
ననఘభాగాంకిత వలరారియు నలికనేత్రు మెప్పించిన నిర్మలాత్ము
ఘనశబ్దవిన్యాసస్ఫూర్తిఁ దనరియు హంసనమాగమశ్రీఁ గాంచు ననఘశీలు
మఱియు నగణితసుమనస్సమాజమునకు
నక్షరామృతధారారసార్పణమున
నామెతల నిచ్చలు నొనర్చు నలఘుమహిమ
నెఱపినవిచిత్రసత్కళానిధులఁ దలఁతు. 5

గీ. ఏమహాత్ములుమువ్వురునిలఁ ద్రిమూర్తు, లట్లగుటన్నైమైత్రిలింగభాషాహ్వయమును య
థార్థమొనరించియలరించిరట్టిశబ్ద, శాసనునిదిక్కమఖిశంభుదాసుఁదలఁతు. 6

చ. సరసవిశుద్ధవర్ణగుణసంపదయు న్శుచి[3]వృత్తి భావభా
స్వరగరిమంబుఁ బూనని యసారపుమినుకుఁగరళ్లు సాహితీ
శరనిధిగర్భశోభన[4]కళావిముఖు ల్పచరింప వాని నె
ల్లరుఁ జెవిఁజెట్టరింతయు సలంకృతినైభవధన్యతానిధుల్. 7

వ. అనియిష్టదేవతాపదాంభోజపూజనంబును సుకవిసభాసభాజనంబును కుకవిజనోద్వేజనంబునుం గావించి విరించిగురుకరాంచలసంచాలితామందమందరమథ్యమానదుగ్ధాంభోనిధానసంజాయమాన నపీనపర సుధారసమధురలాబంధురనవరసభావానుబంధంబును జతురజనశ్లాఘనీయుచంద్రభానుచరిత్ర[5]విచిత్రానల్పచమత్కృతి యానిబంధంబును నగు[6]నొక్కప్రబంధంబు నిర్మింపంబూనుసమయంబున. 8

ఉ. కావ్యము సత్కవిప్రకరకర్ణసుధా[7]పరిపూరణక్రియా
భవ్యముగా నొనర్చుట తపఃఫల ముర్విఁ దలంప నట్టిస
త్కావ్య[8]ము సిష్టదైవతవతంసున కిచ్చి కృతార్థుఁడైన యా
యవ్యయభాగ్యరాశిఁ గొనియాడఁ దరంబె జగత్త్రయంబునన్. 9

1 చ-దప్రసాదాప్తికిన్. 2. ట-సోదరమైత్రి. 3. చ-వృత్త. 4. చ దశా. 5. చ-వై 6 నొక్కమహాప్రబంధ. 7. చ-రస. 8. చ-మభీష్టదైవ.

మ. అని యూహించి మదిష్టదైవతము భక్తాభీప్సితార్థోపపా
దనకారుణ్యకటాక్షశాలియు రమా[1]ధామావధారాగ్రగ
ణ్యానవోన్మేషపవిత్రమూర్తియును దత్తాత్రేయుఁడే కాన నా
ఘను నస్మత్కృతిసాధుఁ జేయఁగ నమోఘప్రీతితో నున్నెడన్. 10

సీ. ద్విజరాజకార్శ్యము ల్దీర్పు నీవిభుకీర్తి ద్విజరాజకార్శ్యము ల్దీర్పు టరుదె
యాజిభవస్ఫూర్తి నడఁచు నీనృపుశౌర్య మాజిభవస్ఫూర్తి నడఁచు టరుదె
యతిసురభిఖ్యాతి నలరు నీఘనునీగి యతిసురభిఖ్యాతి నలరు టరుదె
చంద్రగోత్ర[2]శ్రీఁ బొసంగు నీపతికల్మి చంద్రగోత్ర[3]శ్రీఁ బొసంగు టరుదె
యనుచు బుధు లెన్న వెలయు రాజాధిరాజ, రాజపరమేశ సకలకర్ణాటకాంధ్ర
-రాజధౌరేయ తిరుమలరాయతనయుఁ, చంద్రుఁడగు వేంకటపతిక్షితీంద్రమణికి.

చ. అనుపమకార్యకర్తయును నగ్రజుఁడున్ మహనీయసత్క్షమా
ఖనియు నఖండకీర్తికళికానువశీకృతసర్వదిఙ్ముఖుం
డును నగుదత్తనార్యుఁడు నను న్వినయాన్వితుఁ బార్శ్వవర్తిఁ గ
న్గొని పలికెన్ సుధారసనిగుంభనజృంభితవాక్యవైఖరిన్. 12

మ. గురువిద్వచ్ఛరణారవిందభజనాంకూరన్మహోదారధీ
గరిమ న్నీవొనరింపఁబూను కృతికిం గైవల్యలక్ష్మీమనో
హరు నస్మత్కులదైవతోత్తముని దత్తాత్రేయయోగీశ్వరు
న్స్వయుఁ గావింపఁ దలంచి తెన్నుఁ దరమే వర్ణింప భవద్భాగ్యముల్. 13

క. ఈపరమయత్నమహిమ, న్వాపణ[4]ఘనఘనస్తదీయవంశగురుతప
స్యా[5]పారంబున నీమది, దీపించెన్ బళి కులప్రదీపక యనినన్. 14

ఉ. సంతసమంది యేను బితృసన్నిభుఁడున్ హితదేశికుండు న
శ్రాంతశుభప్రదుండు నయి రంజిలు దత్తనమంత్రివాక్య మ
త్యంతవినీతిఁ గైకొని కృతార్థుఁడనై బహుపుణ్యగణ్యత
ల్గాంతు నటంచుఁ గౌతుక[6]విలాసవిభాసితమానసంబునన్. 15

క. శ్రీమద్దత్తాత్రేయమహామునిముద్రావిభూషితాత్మీయాకృతి
శ్రీముఖభూషణముగ మత్స్వామిగుణస్తుతి యొనర్తు సమధికభక్తిన్. 16

---

1. క-ధారాప్రధారాగ్రగణ్యానఘోన్మేష. 2-3. చ-శ్రీలొసంగు. 4. చ ఘన మస్తదీయు. 5. చ-పాకంబున. 6. చ-వికాస.

సీ. కోరి కన్నులనొత్తికొనుఁ బలితాభోగి యెదనుంచు సకలకళేశ్వరుండు
శిరమునఁ దాల్చు భాషితదేవి యడుగెడఁబాయంగనీఁడు కల్పకగురుండు
పూను నుత్కట మైత్రి బుధకుంజరముముఖంబుననుండఁ జూపుసత్పుంగవుండు
కంఠభూషణముగాఁ గావించు సర్వజ్ఞుఁ డంకమొందించు శేషాంశజాతుఁ
డెట్టియక్షరవిఖ్యాతినెనసెనో యఖండజయ మూరురాయరగండబిరుద
వీరతిరుమలరాయపృథ్వీశచంద్రతనయుఁ డగువేంకటక్ష్మాధవుని కీర్తి. 17

మ. క్షితి మత్తాత్మసహాయశూన్యవి గృహచ్ఛిద్రంబువాని న్నమా
హతతారుం గికురించి వేంకటపతిక్ష్మాధీశ్వరుం డెందఁ ద
ద్గతి రేణుల్ తదధిష్ఠితాంబువులుఁ దద్గంధానిలంబుం దదం
చితభూజంబులు గాంచి యుండుదురు విశ్లేషార్తి వారెప్పుడున్. 18

సీ. సర్వతోముఖవృత్తిఁ బర్వనౌర్వమహాగ్నియుదు ఋల్ల సింధుదేశోద్భటంబు
దీర్ఘకాలస్ఫూర్తి దీపించువిలయాగ్నిబెడిద మెల్లను సమాపితశకంబు
భీమరోషోద్వృత్తిఁ బెనుపొందుఫాలాగ్ని పెంపెల్లను విదేహభీమణంబు
బహుళసత్త్వభీకరప్రౌఢిఁ బొల్పుదవాగ్నితేజమెల్లను విమర్దితవనాయు
వహహా యవి సింధుశకవిదేహకవనాయు, లాదిగాఁగలనిఖిలదేశాళినెల్ల
రాయిడించునె తిరుమలరాయవేంకటావనీంద్రభుజప్రతాపాగ్నికరణి. 19

మ. రమణీయాత్మకరప్రరూఢవసుధారాలాభనందద్బుధో
త్తమనిర్యాణ్నవితీర్ణి సర్వసుమనోధన్యంబు వారింప భూ
రమణీధేనుగ జేశ్వరాత్మకబహుశ్రీలిచ్చు శ్రీవేంకటే
శమహీవల్లభుసాటియే పిదుఁడుఁ దజ్జన్మక్రియాకీర్తయున్. 2(

సీ. మిథ్యాభిమానసమ్మిళితుల వివరణకలితోత్తరంగులఁగా నొనర్పుఁ
గలనైన ధర్మకౌశలము నేమఱునివారలకు హేమాద్రిమార్గంబుఁ దెలుపు
నతినయజల్పాభిరతుల వీక్షించి చింతామణి హస్తగతంబు సేయుఁ
బ్రబలతంత్రవిచారపారీణులగువారి దొరసి ప్రాభాకరసరణిఁ జూపుఁ
దత్తదధికారులకు నిట్లు[1] తదుపయోగ,గతులఁగఱపెడుగురువై యఖండసమర
విజయవేంకటపతిరాయ భుజకృపాణ,మఖిలదర్శనాద్భుతశక్తినతిశయిల్లు. 2

ఉ. ధీరవతంస వేంకటపతిత్రుటితారిసితాతపత్రముల్
భూరిజవంబునం దిరుగుఁ బోరులఁ దజ్జయులక్ష్మికిం దిగం

1 చ-తదుపయోగస్థ

భోరుహనేత్ర లెత్తు తెలిముత్తెపుటారతిపళ్లెరంబులై
చారుతదీయహేమకలశంబులు దీపము[1]లై వెలుంగఁగన్. 22

ఉ. వేంకటభూవరుం జెనకువీరులు పోఱఁగనైన గంటితోఁ
బంకగుహాస్తబింబము విభాసిలు నాజి నసృగ్ఘరంబులన్
సంకులవృత్తిఁ దద్వరణసంభ్రమసంభ్రమదాదితేయనా
టాంకవతీపదాంబుజహతచ్యుతనూపురరాజమానగన్. 23

క. ఆవేంకటపతినృపతి ద, యాపాత్రాగౌరవమున నతిశాశ్వతల
క్ష్మీవైభవంబుఁ గాంచిన, నావంశం బభినుతింతు నవమధురోక్తిన్. 24

శా. శ్రీవిద్యావిభవాస్పదం బయిన యార్వేలాన్వవాయంబునం
బావిత్ర్యాభినుతస్వతంత్రకపిసన్మాసేంద్రగోత్రుల్ ధరా
దేవోత్తంసులు మించి రందు వెసఁగొండెన్ భూజనశ్రేణి సం
భావింపం దరిగొప్పలాంశంబుఁ డగు శ్రీమల్లప్రధానుం డిలన్. 25

చ. విముఖతఁ బూను మిత్రునెడ వే ఘనులం గని వ్రాఁగు శుద్ధప
క్షమున వసుచ్ఛట ల్విడువఁజాలఁడు సారెఁ బ్రకాశితాంశుఁడై
తమి వెలయించుఁ గాని తనుదానమునం గడుఁ గుంగు నేగతిం
గుముదహితుండు సాటి తరిగొప్పుల మల్లనమంత్రి కీసులన్. 26

[2]క. ఆతరిగొప్పుల మల్లను, ధీతిలకుఁడు గాంచె సరసధీనిధి నతిఖ
ద్యోతద్యుతి నతులితవి, ద్యాతతతి నసుకృతి నాగమాంబికయందున్. 27

సీ. తననిశాతకృపాణి యును బాణియును బలిశ్లాఘాధురానిరాసము ఘటింపఁ
దనకరుణాసారమును సారమును నరిశాసనస్థయువివాసనము చలుపఁ
దనసద్గుణనికాయమును గాయమును సుధాకిరణవిస్ఫురణ ధిక్కృతి యొనర్పఁ
దనమనీషాభోగమును భోగమును సుధాంధఃప్రధానావధూననము దెలుపఁ
దనప్రభావంబు భావంబు ధర ననంత
ధృతిసమాసాదనంబునఁ దేజరిల్ల
వఱలు నాశ్రితబాంధవావనపరుండు
మంత్రిమాత్రుండె నరసయామాత్యవరుఁడు. 28

చ. చతురాస్యాననపాళిక న్మెలఁగు నంచత్సాంఖ్యపద్మాసన
స్థితి దీపించు వినిర్మలాంబరరుచిశ్రీ మించు హంసాళి న

1. చ దీవియ. 2. ఇదిమొదలు "యాదవాగ్రజు" నను పద్యమువఱకు ట-ప్రతిలో లేదు.

ప్రతిమానోన్నతిఁ [1]దోలియాడుఁ దిలకింప న్వృద్ధవర్ణాధిదే
వత గాదే సరసప్రధానమణిదివ్యశ్రీవృత్తి యశ్రాంతముల్. 29

చ. నరసామాన్యచరిత్రుఁడే ధర బుధానందప్రదానూనదా
నరసామాన్యయశోవిశోభితదిగంతశ్రేణి గంధర్వకి
న్నరసామాత్యభిరామశుద్ధతర[2]గాంధర్వైకసంస్తుత్యుఁ డా
నరసామాత్యవరుం డనంతపదచింతాపావనుం డెంతయున్. 30

గీ. వెలయు నాతని దేవేరి విజితభర్తృ
దేవతాజననికురుంబ తిప్పమాంబ
బహుమహాభోగముల నుంచుభర్త[3]కుఁ దిలం
వంపు లొనరించినధరిత్రి పంపుఁ దెగడి. 31

సీ. సకలసన్నుతచర్య సద్గురుపరిచర్య పావనయదునర్యపదసపర్య
యన్నదానఖ్యాతి యనఘుసాధ్వీనీతి నియతార్యజనతాతిశయవినీతి
బంధురదాక్షిణ్యశక్తి పరమధర్మాసక్తి నిత్యసూనృతయుక్తి నిర్మలోక్తి
యాశ్రితాశాపూర్తి యలఘుశీలస్ఫూర్తి బహుసతీముఖవర్తిభవ్యకీర్తి
యార్తసంరక్షణంబును నతులభాగ్య, లక్షణంబును గారుణ్యవీక్షణంబు
సహజసిద్ధంబు లీపుణ్యచరిత కని నుతింపఁగాఁ దగుఁ గాంచు నరసయతిప్పమాంబ.

చ. గురుపరిభూతి లేనినలి గోత్రధరస్థితి లేనియున్నసో
దరపరిపాలనావిముఖధామవిహారము లేనికల్మిబి
త్తరి యని బాంధవాశ్రితవితానము సన్నుతి సేయఁ బొల్చు నా
నరసయతిప్పమాంబ భువనస్తవనీయగుణానలంబ యై. 33

శా. అత్రిప్రాభవుఁ డానృసింహుఁ డనసూయాత్యంతసంస్తుత్యచా
రిత్రశ్రీసిధి తిప్పమాంబవలనం బ్రీతిన్ బుధానీకని
త్యత్రాణైకధురీణు నప్పవిభు నేత్రానందపూర్ణేందు ద
త్తాత్రేయాహ్వయు మల్లికార్జునుసు నార్యానర్ఘుఁ గాంచె న్మహిన్. 34

శా. తారారాజ గణింపుఁ జాలరుగఁ గళాధామాంశుమాద్యత్సుధా
పారావారతరంగ రేఖలఁ దృణప్రాయంబుగా నెన్నుఁ దా
నౌరా యప్పయమంత్రిశేఖరుని సంఖ్యావత్త్వముద్రామహో
ధారంధరన్యనిరూఢని ర్మలయశోధారాపరీవాహముల్. 35

1. చ-దోఁపనాడు. 2. క-గాంధర్వశ. 3. చ-భర.

చ. అనవరతాన్నదాననిధి యానరసప్రభునప్పనార్యునీ
డనఁ దగునే సుతా[1]పరిణయంబున వేల్పుల కోర్కెనాఁడు భో
జన మతిశీతలం బిడిన సాగరరాజుఁ బదింట నైదిటన్
ఘనరుచి దక్కె నొక్కకనిగాన మొనంగుతుపారభానుఁడున్. 36

సీ. తనదిక్కుఁ జేరుమిత్రునకుఁ దేజము మించఁ దగుసర్వమంగళోత్పాదకుండు
ఘనుల నానాదిగాగతులఁ గైకొని పూర్ణజీవనం బొసఁగులక్ష్మిగుగుండు
వరధర్మమున గోత్రవర్గంబుఁ [2]దగుగావ తెనయుంచి నిలిపినపృథుసమాఖ్యుఁ
డాశ్రితద్విజనాయకావనుం డై తదిష్టైకసంపదఁ గూర్చులోకబంధుఁ
డరయఁగఁ బ్రధానమాత్రుఁడే యాకులక్ష్మిత
మాధ్వదర్శనధౌరేయమానని గమ
పరమహరిగురుచరణాబ్జభజనపరుఁడు
మంత్రినరసయ్యయప్పనామాత్యవరుఁడు. 37

చ. తదనుజరత్నమై వెలయు దత్తనమంత్రి మహావిపక్షసు
ర్మదబలమర్మదారణధురంధరసంగరచాతురీవిశా
రదుఁ డగువేంకటక్షితిపురందరునత్రిమాసరాజ్యసం
పదలు [3]ఫలింప నాకలితశుభవ్యగతిశ్రితపారిజాతమై. 38

సీ. వర్గంబులనె కాదు సర్వత్ర తెనాసుజ్యాకి సర్వా భాసాంశసముదయంబుగాఁ
బత్రంబులనె కాదు సంపూర్ణ శ్రీథ సద్మాగ్రనగయానానాన్నభుక్త్వఖలయందు
వాచికోక్తినె కాదు సూచితార్థబహులత్వమతులసత్కావిబుధాశ్రితులయందు
లిఖనక్రియనె కాదు లీలాశుభాననం బొనతారాతిప్రధానులందుఁ
బొరయఁదిర్మలరాయేంద్రధూరిపుణ్య, గాదెగువేంకటోర్వీశుప్రాయసములు
ప్రాయుచాతుర్యమున నిజస్వామిహితప, ధానసురమంత్రినరసయదత్తమంత్రి.

ఉ. అరుదార స్వరపత్రవృత్త యాయి దత్తాత్రేయసంస్పృగ్మనా
క్షరయోగోన్నతిఁ గస్న లేఖని మహాగాంగ్వాంధసామ్రాజ్యసం
హారణం బున్నతరాజసంభృతియు దీప్తాంతిమప్రాశర్గణ
స్ఫారణంబున్ బహుదేశవస్తుభరణంబుం గాంచు సంచద్గతిన్. 40

ఉ. యాదవాగ్రజునిపటాటోప మెల్ల [4]గాగినసుగ్రీవభావమెల్లఁ
గుముదాప్తమండలశ్రీ మణిచిహ్నాం కెల్ల నుడుపరంపర నందునునికి యెల్ల

---

1. క-పరిచయంబున. 2. చ-తినతా వులెనయుంచినిలిపి ఘనసమాఖ్యు. 3. క-భరింప. 4. చ-గాగినను.

సిరిఁగన్నతండ్రియాంతర చుల్లఁ బలుకులకొమ్మయుఁ దలయెత్తికొనుట యెల్ల
శేషపన్నగమును స్మేషవైఖరి యెల్లఁ జదలు మ్రానికడిందిచాయ యెల్ల
నగి తెగడి మీఱి కేరి త్రాణంబొనర్చి, యడఁది కాఱించి వారించి యడరు నేవి
వేకనిధి కీర్తి యతఁడొప్పు[1] వేంకటేంద్ర, దత్తసామ్రాజ్యవిభవుండు దత్తమంత్రి.

మ. ఘనగోత్రోద్ధరణం బసంఖ్యసుకవిగ్రామప్రదానైకసా
ధనసద్భావధురంధరత్వము సహోదరోద్ధతారిప్రథా
ననిరాసోద్భటపాటవంబు నిరవొందన్ దత్తనాగ్యుండు శ్రీఁ
దనరు న్వేంకట[2]రాయదక్షిణభుజాదండావిశేషస్థితిన్. 42

క. ఆదత్తమంత్రి యనుజుఁడ, శ్రీదత్తాత్రేయయోగిశేఖరసేవా
మోదితుఁడ సుధారసధా, మోదితుఁడ స్వధ్వమువిమతోద్ధారకుఁడన్. 43

[3]సీ. వరగంధచర్చిక ల్వాగ్విస్తరమచర్చికలు నూరివ్మాదయభాగములఁ గూర్చుఁ
గర్పూరమయపీఠికవనాశుపదధాటికలు రసజ్ఞసుహృన్ముఖములఁ జేర్చు
నతిచిత్రనేత్రముల్ యమకాదిచిత్రము ల్మాన్యసత్కవిజనాత్మలఘటించు
సాహితసువర్ణము ల్మధురసందర్భవర్ణములు ప్రాజ్ఞసుహాశయముల నించు
గండభేరుండబిరుదవిఖ్యాతమతికి
రాయసము మల్లనికిఁ గవిరాయనికిని
మహిని గవిమానులును మంత్రిమాత్రులును స
మానమే యన వెలసిన మానఘనుఁడు. 44

ఉ. నా కృతికర్త సాత్వికుఁ జెలి నాకు సహోదరుఁడుఁ [illegible] ప్రౌఢి
వ్యాకృతి బహుప్రకారం డని మనంబున వేంకటరాట్సభాజనా
నీకము సంస్మరింప మహనీయగుణోన్నతిఁ గన్న యుత్తమ
శ్లోకుఁడ మల్లనాహ్వయుఁడు సుప్రవతు మత్కృతినాథు నెన్నెదన్. 45

* సీ. నిజగర్భగతజగన్నిచయ మాయులీల నంతర్ముఖాపాంగుఁ డైనవాని
నలినజాండావృత్తి నాభివీథికి చేర్పుగతి నకుశనంబుఁ ద్రిప్పువాని
శ్రుతులు లాత్మయంద నిల్పుటఁ దెల్పు తెఱఁగున నవగుద్ధనిద్రాసుఁ డైనవానిఁ
దనపూసనధరిత్రికి నగోలత ఘటించుపగిది [4]జటలవృత్తిఁ బరఁగువాని
బ్రాక్తనస్వీయదామోదరత్వ మెఱుఁగఁ
జేయుగతి యోగ[5]పట్టికఁ జెలఁగువాని

1. ట-వేంకటాద్రి 2. చ-ట-రాజు. 3. ఈసీసము ట-లో లేదు. * ఈ సీసము మొదలు, "ఏతాన్మళ" అను స[illegible]పద్యము వఱకు ట-లో లేదు. 4. చ-నిశ్చల. 5. చ. పట్టియ.

యోగముద్రాకసనాదితాచ్యుతచరిత్రుఁ
దైనవాని దత్తాత్రేయుమానిఁ గొలుతు. 46

మ. యతిలీలాయుతిదత్తచిత్తుఁ డగుపద్మాక్షుండు విశ్వావన
స్థితికిన్ రాజు నొనర్చి యూత్తభుజహేంతిన్ సర్వసౌభాగ్యయో
గ్యత లెల్లం గరుణించె నాఁగఁ గృతవీర్యక్ష్మాపసూతి న్నిరా
హతచక్రేశ్వరవృత్తిఁ గా మనుమదత్తాత్రేయుఁ గీర్తించెదన్. 47

మ. కమలాకాంతుని కెంతసత్కృపనొ లోకశ్రేణిపై బ్రహ్మశ
క్రముఖేశాదుల నమ్మికీజగముయోగక్షేమముం గాంచునె
య్యమునం దాని చరించు నెల్లెడల దత్తాత్రేయయోగీంద్రవే
షమునన్ దీనులఁ బ్రోవఁగన్ ఖలుల యుగ్రాత్ములఁ బారించుచున్. 48

సీ. ఈమునిమునిశ్రేష్ఠ నెవ్వనుద్ధరించుఁ బద్మాక్షునిపదార్చఁ బరిఢవిల్లె
సీయమ్మయతిపుణ్యధర్మాళిఁ గాంచుఁ జూచి కేశవకల్యాణశ్రీఁ దేజరిల్లె
సీయమియతిసత్కృపఁ గాంచి యుద్ధము సింహాద్రినివాసి నివసించెల్లె
నీశమిశమితాఘవృత్తి నూనినదండ మురసరానంతమై ఖరీఁ దనర్చెఁ
దనపరికరంబు లెల్ల నిట్టనుపమాచ్యు
తప్రభావంబు లై మించఁ దా ధరిత్రి
నగుచె యోగీశ్వరేశ్వరాకారం డగుట యనఁగఁ
బొలుచుధన్యు దత్తాత్రేయుఁ బొగడఁ దరమె 49

మ. అను వాక్యం బగమాచలావనిమహోద్యత్కుండలిన్యాత్తచే
ఘనపంకాబ్ధి మథించి నిత్యతరయోగశ్రీనితాంతోపగూ
హనరోమాంచసమంచితాంగుఁ డగుదత్తాత్రేయునారాయణుం
డనవద్యామృతసారము న్విబుధలోకాధీనముం జేయఁడే. 50

— షష్ఠ్యంతములు. —

క. ఏతాదృశబహుచరితున, కాతాంకనిశాకరాజముఖాచరితునకున్
శ్రీతనయాధూతనయా, [1]పాతనయూపితభవస్థపరిచరితునకున్. 51

క. అస్మత్కులదేవత కన, ఘస్మరఘస్మరవిరించిఘటితచటుల్లో
ఘాస్మైగుణ కస్మయపర, మస్మృతి[2]గోచరునకును సమత్థచరునకున్. 52

1. చ-పాతనయాభితభవర్షి ; ట-పాతింయూపీలిర్షి, 2. చ-రోచనునకును

[1]క. సద్యోజితతాపత్రయ, సద్యోజిత[2]భద్రమననచాతుర్యునకున్
ఃద్యోతితవిద్యోచిత, హృద్యోదితబోధితార్యహితచర్యునకున్. 53

క. మాహురపురకృతవసతి క, నీహానుగోన్నతికి సఖలనిర్జరశుభసం
దోహదవరసోహదవర, దోహదయాశిశిరమతికి ధుతసంసృతికిన్. 54

క. తత్త్వాదృశవిత్త్వాభృశ, కృత్త్వాదృశరాగయోగికృతచిత్తమహా
దాత్తమతిధ్యేయునకును, దత్తాత్రేయునకు నాశ్రితవిధేయునకున్. 55

వ. [3]అంకితంబుగా నాయొనర్పంబూనినచంద్రభానుచరిత్రం బనుమహాప్రబంధం
బునకుం బ్రారంభం బెట్టె దనిన. 56

—* ద్వారకాపురవర్ణనము *—

మ. సిరికిం బ ట్టయి యొప్పు ద్వారవతి యక్షీణాబ్జరాగోజ్జ్వల
ద్వరణాధిష్ఠితహీరకేసరికరద్వంద్వప్రభిన్నాభ్రసిం
ధురనిర్యన్నవమౌక్తికచ్ఛలసుమస్తోమంబులం గేతనో
త్కరము ల్వారెకు సాఁచి విష్ణుపద ముద్యల్లీలఁ బూజించుచున్. 57

మ. పరిఖావారిధి కూఁతు రై నసిరి కబ్జాతంపుటిం డ్లొక్క డ
న్సిరియు న్సొమ్ము నొకప్పు డుంచు మది వానిం జాల నిందించి సు
స్థిరతం బన్నిన సంతతోన్మిషిత మహా చెందమ్మిచందమ్మునం
బరఁగుం బంగరుకోట వీటఁ బయిగొమ్మల్ ఛేను లై పెంచఁగన్. 58

క. ప్రోల న్మత్యవుఁగొమ్మల, చాలింపగు నమృతపూరసంగతపరిఖా
వాలయుతకర్బురాహిత, సాలంబునఁ జెడనిసగము జనియించె ననన్. 59

మ. వరశోణేంద్రోపలకాంతిశర్వరి నిజస్వర్ణంబు లెల్లం గయో
ధరముల్ ప్రముచ్చిలి మారుతస్ఫూర్ఁ జనం దక్షేయువారాశి గో
పురకేతుచ్ఛలన న్మహోర్మినికరంబుల్ సాఁచి వేయన్ గళ
త్కరకాదంతము లై భజించు నవి యుద్యన్నీరదాఖ్యానమున్. 60

క. నరవరమణిహర్మ్యవిభా, కరబంధురకనకవరణకైతవజాగ్ర
త్సరిధియుతమధ్యతలమై, పరిఖాపుష్కరము తేటపడు నవ్వీటన్. 61

ఉ. ఆపురి నిండువెన్నెలల నగ్రవిధూపలసంభవాంబుధా
రాపటలచ్ఛలామరతరంగిణి ఖేయపయోధిఁ గూడరాఁ

---

1 ఈపద్యమును దీనిక్రిందిపద్యమును ట లోలేవు 2. చ-మననభద్ర. 3. ట-సమర్పితంబుగా.

బ్రాపుగ గచ్చునిచ్చెనలు వన్నినకైవడి గోపురావళుల్
కైవుపహించె మెట్టుపలకల్వలె పాకిళు లుల్లసిల్లఁగన్. 62

ఉ. సారెకుసారెకున్ గవనిసందుల నప్పురి సొచ్చి యేగువాఁ
డై రజనీకళత్రుఁడు తదగ్రతలస్థితరత్నవర్గముం
జేరి మెయిన్ సికాగుఱుతు చేకొనఁబోలును గాక యున్నచోఁ
జేరినవెన్నవంటిశశిబింబమున న్నెఱ[1]కందు దోఁచునే. 63

చ. కురుఁజులు సారె లచ్ఛమణికుట్టిమభాగము లింట్లు మధ్యగో
పురము పణంబుగా నిడినభూరిసువర్ణము[2]గాఁ జతుర్దిశా
సరసిజనేత్ర లర్థిఁ జవుసారెల నాడఁగ నుత్కటాక్షసం
చరణము మీఱఁ బూన్నగడసాల యనం జవువీథి చెల్వగున్. 64

చ. అలుగక దంపతు ల్గదిసి యర్ధసతీశ్వరు పెక్కుమూర్తులై
యలరఁగఁ జూచి యాత్మవిశిఖావళు లొక్కెడ జైత్రకార్ముకం
బు లొకకడ న్మరుండు వెదప్రాఁకి కలంగుచుఁ జాలవైచె నా
నలరుల నిక్షుదండములు నప్పురవీథుల నొప్పు నెప్పుడున్. 65

ఉ. సోరణగండ్లవెంట వెలజోటులు వీథులయొప్పుఁ జూచునా
య్యారపుఁజూపు లింపెసఁగు హర్మ్యపతాకలు రాయిడింప బృం
దారకదీర్ఘికాంబుజవనంబులు పంపిన దూతలు సెప్పఁగాఁ
గోరి పురాబ్జగేహకడకుం బఱతెంచునళివ్రజం బనన్. 66

మ. రయగచ్ఛత్కమలాప్తఘోటకఖురాగ్రక్షుణ్ణకేళీహిర
ణ్మయసౌధాగ్రగళత్పరాగములు గన్పట్టుం బురీనీరజా
లయ యత్యున్నతసంపద న్సురపురిలక్ష్మిం దుటారించి తా
జయముం గాంచిన మెచ్చి బ్రహ్మ కనకస్నానంబు గావించె నాన్. 67

చ. తళతళ మించు మాడువులఁ దాచినవజ్రపుఁజెక్కడంపుఁగీ
ల్గలజలయంత్రహేమమయకాండము లింద్రునివీటఁ బొల్చు, మే
డలు సురసౌధము ల్గెలిచి ఢాకగ నచ్చట గెల్పుఁగంబము
ల్నిలిపినరీతిఁ బై కెగయు నీరు యశోవిభవంబుఁ జూపఁగన్. 68

చ. చక్కనిమింట నేగునెఱచందురుజారక నవేందుకాంతపుం
జక్కటిఁ[4] దోఁచు రత్నమయసౌధములందుఁ గిరీటిపచ్చతా

1. చ - ట - కప్పు. 2 ఇక్కడనుండి "దానముగల్గి"యను పద్యముపఱకు క-లో లేదు.
3. బూనఁగడసాలె 4 ట-నున్న

మొక్కలడాలుపేరససిమొత్తము నిచ్చలుఁ జొచ్చి మేతకై
ద్రాక్షనటంచుఁ బందిచొరఁదోలెఁ బురేందిర నాఁగ రాకలన్. 69

ఉ. ఆనినవేడ్కఁ సారసవనౌఘవివర్ధనకృత్కరాగ్రసం
దానితనిర్మలామృతము నాకుల కిచ్చుచు నాత్మవల్లభుం
డై నళశాధినాయకునియట్ల మెలంగుఁ బురిద్విజాళి రా
జానుమతంబు ధర్మ మనునర్థము డెందమునం దలంచుచున్. 70

చ. పురినరపాలనందనులభూరిభుజాభుజగాసిధారచే
నరిధరణీధవుల్ నిహతులై తనబింబముఁ దూఱిపోవఁగాఁ
దొరఁగినరక్తనెత్తురులఁ దోఁగి సరోరుహిణీమనోహరుం
డరుణత పూని కాదె చరమాంబుధిఁ గ్రుంకెడు మాటిమాటికిన్. 71

చ. వెలయుఁ గిరాటకోటి గృహవీథుల మేటికిరీటిపచ్చరా
మళిగలకంబముల్ శుభరమారమణీయసమాగమాంబునం
బొలుపుగ నిద్దరంభ లన బోదెకుఁ గట్టినరత్నగుచ్ఛముల్
గెలలుగ నగ్రసంఘటితకేతనముల్ చిగురాకు లై తగన్. 72

చ. అలవికి మీఱఁ బండి పురిహాలికవర్యులు వైచి కొల్చుతి
ప్పలతుదధాన్యము లెఱలనఁ బర్వవిభావసుహేతిఁ జిట్లి క్రే
వలఁ జెదరు న్వసుంధర నవగ్రహదోషహతాద్విరామముం
దెలుపఁగఁ జాలి సారె నలుదిక్కుల రాలునుడువ్రజం బనన్. 73

చ. తెలియక యావిమానములఁ దెచ్చి యమానము లంచు నెల్లరుం
బలుకుదు రింతెకా కవి సమానములై మహిమీఁద నెచ్చల
న్మెలఁగుట గాన మంచు నిజనేమిరవార్భటిఁ జాటిచెప్పుచు
న్వెలదభిజాతకేతుభుజవల్లరు లెత్తుఁ బురీశతాంగముల్. 74

ఉ. ఆనగరంబుకోట యిడునప్పుడు లోపలఁ జిక్కి పోవఁగా
లేనిఘనౌఘము ల్కరటిలీలఁ జరింపఁగఁబోలుఁ గానిచో
దానముగల్గి పుష్కరము దాల్చి ఘనాఘనతావిజృంభణం
బూని ప్రభిన్నపద్మకసముజ్జ్వలభావమున న్వసించునే. 75

ఉ. ఆశుగతాగ్రహం బెనయు నశ్వములుఁ దెమ్మెరలున్ స్వవేగవి
ఝాశుగతాగ్రహంబు లయి హత్తి నిజోభయపార్శ్వవర్తితా

కౌశలిఁ జామరగ్రహణకర్మములూన జనాత్మ లద్భుతా
వేశమునం దముం బొగడ వీటిహరుల్ నెఱపు [1]న్సుధాకరల్. 76

చ. అరుణుఁడు సైంహికేయునకు నల్కి మణీమయఖేటకాకృతిం
గరముల వాల నుగ్రతరఖడ్గమిషంబునఁ బట్టి తెచ్చి యా
సరసిజబంధుశాత్రవుని సారెకు నప్పురిమేటిజోదు ల
య్యెరువురఁ బంతమొప్పఁ గలయింతురు దండకుఁ [2]బూంచి సాములన్. 77

సీ. ఒకప్రొద్దుబిగిగూడియుండుచక్రము లెంతయొకవంకఁబొగడొందుశకులియెంత
యొకవేళఁగాంతిచే నొప్పువిద్రుమ మెంత యొకమూలఁదగుకుందనికర మెంత
యొకపూఁటవికసించుసుమసమూహం బెంత యొకచాయఁదీపించుముకుర మెంత
యొకతఱి*సిరిగూడనొదవినసుధ యెంత యొక†పక్షమడరుచంద్రకళ యెంత
గరిమ వీరల గుబ్బలు కన్ను లధర
ములు రదంబులు నఖములుఁ దళుకుఁ జెక్కు-
లలఁతినగవులు[3]మొగములుఁ దలఁచు నెడల
ననఁగ వెలయుదు రచటిపద్మాబ్జముఖులు. 78

సీ. లలితప్రవాళజాలపయోనిధానముల్ ధారుణిమృగమదద్రవరచనలు
నవ్యపతంగమండలనభస్స్థలములు రోదసీసురభి[4]ధూమోదయములు
నవలచ్చపలాళిజలదసందోహంబు లలఘుపురాబ్జగేహకచములు
చలదుదగ్రపలాశజాలతమిస్రముల్ హరిదేణనేత్రాసితాంశుకములు
కలితసుమధూళిసుమధూళి[5]వలయమాయ
నికటఘటమానపవమాననికరసుకర
చలితఘనసారఘనసారసహితమహిమఁ
దనరు నవ్వీట వాసనావనులు వనులు. 79

సీ. తావులు లేకున్నఁ దతరత్నశృంగచయంబులో లేమావు లరయు టెట్లు
స్రోఁతలు లేకున్న ముగ్ధేందుకాంతమార్గములలో సెలయేళ్లు గనుట యెట్లు
చలువలు లేకున్న శాతమన్యవమణిస్థలులలోఁ గొలఁకులఁ దెలియు టెట్లు
మలయుట లేకున్న మరకతోన్నతశిలాప్రతతిలో ననఁటు లేర్పఱుచు టెట్లు
జనము లన గొజ్జఁగుల[6]జాతి చెఱులకుమికి
దొనలఁగ్రేళ్లుబ్బి కోనలఁదూటి జంత్ర

---

1 క-చ-సుధాలమున్ 2. ట-జూచి *క-గిరిగూడ. †క-ట-యాశక 3 చ-ట-మోమ్ము లు 4. ధూమోదయ 5. ట-వలయావలయ. 6 చ-జాఁది, ట-జాది.

ముల నిగిడి తుంపురుల్ చల్లు పూవునీటఁ
దనరువలిగొండ లనఁ గేళిధరము లచట. 80

ఉ. పచ్చనిరాజనంపుమడిపజ్జ బలాకలు చుట్టు నుండఁగా
నచ్చపుఁజెందొవ ల్వెలయు నాపురలక్ష్మికి భూతధాత్రి దా
నచ్చుల పేరిహస్తముల నంచులముత్తెము లుంచి యెత్తు క్రొం
బచ్చలపళ్లెరంబునఁ దమం దగునారతిదీవెలో యనన్. 81

సీ. తనసమీరణవృత్తి తథ్యంబు గావింప గణికావళీకారగరిమఁ బూని
తనగంధవహరూఢి తథ్యంబు గావింప నలసయానప్రౌఢి నలవరించి
తనజగత్ప్రాణత తథ్యంబు గావింప జనుల కామోదంబు సవదరించి
తనపృషద్వాహాఖ్య తథ్యంబు గావింపఁ జలువ లంతంతకు నంతరించి
తనమరున్నామకంబు తథ్యం బొనర్ప, ననుమసాయక[1]సాయకాత్యంతకాంత
విగ్రహులమీఁదనవపుష్పవృష్టిఁ గురిసి,యాపురంబున మెలఁగు[2]మందానిలంబు.

క. ఆనగరి మేలు [3]దానవ,మానవతీసుచకురంగనుదమకరీసం
తానతిరోధానవిధా,మానితతరవారి శౌరి మహిమోన్నతుఁడై. 83

క. ఆవనమాలికిఁ బట్టపు,దేవేరులు గలరు మదవతీమణు లెనమం
డ్రావెలఁదులలో మెఱుఁగుం,దీవెలవలెఁ దనరు రుక్మిణీసత్యలకున్. 84

గీ. శౌరి మిక్కిలి చనవిచ్చి సంతరించు,సవతు లందఱు లోఁగి యిచ్చక మొనర్తు
రందు రుక్మిణి గనియె ముకుందుకరుణఁ,జెంగుకువిలుకాని సురలు జేజేలువెట్ట. 85

ఉ. [4]ఇక్కరిగ ముజ్జగంబు నుతియింపఁగ బంధులు గారవింపఁగాఁ
జక్కనిముద్దులాని నెఱజాణని తెక్కమెఱుంగుఁబచ్చవిల్
పక్కరతేజి నెక్క[5]నవపంచశరుం గని భోజకన్య య
మ్మక్క యనంగఁ జాలు నిభవాతిశయంబున విట్టి[6]వీఁగుచున్ 86

ఉ. ఆచెలిఁ జూచిచూచి కడుపారఁగ ముద్దులపట్టిఁ గానఁగా
నోఁచనియింతిజన్మము గనుంగొన [7]రిత్త యటంచు సత్యభా
మాచపలాయతాక్షి పలుమాఱును దాఁ దను దూఱుకొంచుఁ జిం
తాచలచిత్తయై యుదవద స్మదిఁ గుందుచు[8]నుండ నత్తఱిన్. 87

1. (సంగరా), 2 ట-మందానిలుండు. 3. క-దుర్మదమానవతీ 4. చ-ఇక్కరణిం జగంబు 5. ట-నజభవ్యతరు చ-రతిభవ్యతరు. 6. చ-ట-వీఁగఁగన్. 7. ట-భ్రాంత 8. చ-నుండునయ్యెడన్.

—• శ్రీకృష్ణుఁడు సత్యభామసౌధమున కేగుట. •—

క. ఒకనాఁడు నందకులనందనుఁ డా సత్యావధూటిధామంబున నా
హ్నికకృత్యంబులు దీర్చి, యకలంకామోదమానసాంభోరుహుఁడై. 88

సీ. ఒకకొంత యొరఁగినసికమీఁది ముడిపువ్వుటెత్తులదారయుఁ దాయెతులఁ జుట్టి
పన్నిటిచినుకులఁ బదనైననికరంపుఁ గస్తూరి వరతిలకంబుఁ దీర్చి
గంబూర మించి కదంబంబు చేసినపలుచనికుంకుమకలప మలఁది
చెక్కుటద్దములపైఁ జికిలివెన్నెలసోన లొలికెడుకట్టాణియొంట్లు దాల్చి
మెఱుఁగుఁజంద్రిక[1]గోణము చెఱఁగుడాలు
వలిపె[2]వలెవాటుదుప్పటి వెలిఁగ్రమ్మ
మినుకురవకెంపుఁబావలు మెట్టి గొనుక
యతివ కైదండ యొసఁగ నొయ్యార మెసఁగ. 89

చ. పవడపుసిల్వుఁగంబములపై నెలకొన్నపసిండిబోదెలం
జివురుచుకెంపుజాల్మదనచేతులఁ దార్చినవెల్చురాచట్టా
నవరనికేలుఁదామరలచాయలు సోరణగండ్ల ధూపపుం
బొవలుగ మించుకేళిగృహముం బ్రమదంబున డాసి యచ్చటన్. 90

చ. అలఁతిగ నంటెనం బొలుచునారజపుం జగజంతరీదొదల్
గులుకుమెఱుంగుఁగెంపుతటిగోళ్లనమర్చిననాగవాసపుం
గొలుకుల జాళువాగొలుసుగోళ్లఁ దగుల్కొని వ్రేలుపచ్చటా
చిలుకలతూఁగుమంచమున శ్రీరమణుండు వసించునత్తఱిన్. 91

చ. చికిలికిరీటిపచ్చరపుచెక్కడపుంబని కీలుఁజిల్కతో
రిక మగుపైఁడియానపదకంబున నించినపండుటాకులి
చ్చకపుటొయారము ల్వెలయ సత్య కరంబునఁ బూని వేడ్క నొ
క్కొకమడు పొయ్య నిచ్చుచు మృదూక్తుల నిట్లనియె న్మురారికిన్. 92

సీ. వినవినయపరంజబిరుదులయడపంబు గట్టఁ బాండ్యక్షమాకాంతతనయ
కళ గలపచ్చకంకణముల కాళాంజి దాల్పఁ గోసలమహీధవకుమారి
చకచక మించువజ్రంపుటీనెలకుంచె వీవఁ గర్ణాటభూవిభుతనూజ
తళతళ వెలుఁగు రేవెలుఁగుటానును గిండి పూన మాళవధరాజానిపుత్రి

1. ట-గోణాము. 2. చ-గుప్పటివలెవాటు.

యఖిలవైభవములమించినట్టినాకు, వాంఛిత మొకండులే దైన[1] వలయుఁ దెలుప
విన్నవింపఁగఁ [2]దగినట్టిచిన్నకోర్కె, మనవి గల దాలకింపుము మనుజనాథ.

క. అని పలికి చెప్పతుదల, న్ననుసిగ్గు దొలంకఁ దనుఁ గనుంగొనుసత్యా
వనితతలఁ బెఱిఁగి చూచ్చు, ల, ననుపమవాంఛితము లొదవ హరి కరుణించెన్.

క. జలజాతాక్షికి నంతట, నెల మసలెం జన్ను మొనల నీలిమ దోఁచెం
దెలు పెసఁగె మేనఁ గోర్కులు, దలకొనియె న్నిదురమిగులఁ దావలమయ్యెన్.

క. నవలావణ్యాకర మగు, నవలానెన్నడుము బలిసె నడ జడనయ్యెన్
లవలీపల్లవలీలల, నవలీల జయించెఁ జెక్కు లవదాతరుచిన్. 96

ఉ. నిద్దపుసన్ననెన్నడుము నింగి పరిస్ఫుటవృత్తిఁ బూనె లే
నిద్దర [3]పైకొనం దొణఁగె నిర్మలలోచనవారిజాతముల్
గద్దఱిచన్నుజక్కవ మొగంబులఁ గప్పు దొలంకసాగె న
మ్ముద్దియ చంద్రభాను నవమోహనసంపద మేనఁ దాల్పఁగన్. 97

సీ. అంతరస్థితరాజహంసాగ్రభాస్తిఁ గాంతమానస ముత్కళికలు వహింప
[4]నౌర పద్మిని సరసాంతరంగసుస్థి, సరణి కాంగోళనము గల్గె నరుదుమెఱయ.

గీ. చంద్రభానూదయము సమాసన్నమైనఁ
బ్రాచిఁ గనుపట్టు కాంతివైభవ మనంగఁ
జంద్రభానూదయము సమాసన్న[5]మైనఁ
బడఁతి మొగమునఁ గనుపట్టెఁ బాండిమంబు. 98

[6]శా. లోకప్రస్తుతచంద్రభానుకలితాలోకాత్మ నాథానురా
గైకప్రౌఢిమఁ జంద్రభానుకమనీయాలోకసంపన్న యౌ
నాకళ్యాణికి సత్యకు న్నదియె నిర్వ్యాజైకచంద్రప్రభా
సాకల్యంబును బూనలే కెనఁగునాశర్వాణియు న్వాణియున్. 100

మ. ఒకనాఁ డంతట యాదవేంద్రుహృదయం బుబ్బంగ సౌభాగ్యసూ
చకనిర్వక్రగతిన్ శుభగ్రహము లుచ్చస్థంబులై భానుచం
తకుఁ బోకుండెడుసన్ముహూర్తమున నాతన్వంగి గాంచె న్సుతు
న్సుకుమారు న్సురలోకదుందుభిరవస్ఫూర్తుల్ విజృంభింపఁగన్. 101

మ. కమలాధీశ్వరుఁ డంత గర్గముని యుక్తప్రక్రియన్ జాతక
ర్మము గావింపఁగ నాత్మసూతి కఖిలప్రహ్లాదకాంక్షీణధా

1. చ-స్వామికెపుడు. 2. చ-ట-తగినది 3. చ-ట-గైకొనం 4. ట-జౌరపరపద్మినీరసనాంత రంగ, చ-జౌగపురపద్మి[illegible] 5 చ-ట-మగుట 6 ఈపద్యము ట-లో లేదు

మముకల్మిం దగఁ జంద్రభానుశుభనామం బుంచె ధాత్రీసురో
త్తమమిత్రప్రియబంధువర్గహృదయోత్సాహంబు దీపింపఁగన్. 102

కం. తలయంటి జలకమార్చి, కలకంఠీమణులు నుకుటఁ గాటుక నిడి పొ
త్తులలోన నుంచి కూరిమి, చెలఁగఁగ నానాఁటఁ బ్రోదిసేయుచుఁ బెనుపన్.

ఉ. భూరమణాత్మజుండు నునుఁబొత్తులలోఁ దలమెత్తి యాడుచున్
బోరగిలంగ నేర్చెఁ బువ్వుఁబోణులు జోలలువాడ వీనులం
జేరుప నేర్చె నెవ్వనలి చెక్కడవుంబనిరావిరేక చే
సారెఁ దెమల్ప నేర్చెఁ గనుసన్నల నవ్వఁగ నేర్చె నల్లనన్. 104

1చ. పొలఁతులు మోవి గుల్కఁ గనుబొమ్మల నిక్కులు దోఁపఁ జాత్కృతుల్
చలిపి యుదల్చిన న్నగు నెలం జెయిసన్నలఁ బిల్వఁ దొట్లపైఁ
గొలఁదిగ వ్రేలురత్నమయగుచ్ఛముఁ దప్పక చూచు నక్కునం
గలపులిగోరు లాల దొలఁక న్వదనంబున నుంచు నెంతయున్. 105

శా. కేలం బట్టిన కెంపుటాగొలుసులం గించిచ్ఛ్రోరోజదో
ర్మూలచ్ఛాయలు కుందనంపురవగుంపు న్నింప బాలు న్వచో
లాలిత్యంబున నిద్రపొమ్మనుచుఁ దొట్లం బెట్టి జోకొట్టుచున్
లాలోలాలి యటంచు నూఁపుదురు జోలల్పాడి లీలావతుల్. 106

మ. అలసశ్రోణ్యదితుఁ బ్రౌఢ్యన్యాయ్యఁ గమనీయావ్యాజవాగ్వైఖరుల్
గలుగ న్నేర్చె ధరాప్రసాధనములై నెమ్మిం బదుపాంశుకే
ళ్యులకేళిలం దగఁ జంద్రభానుఁడు చరింపన్నేర్చె సద్వర్ణితో
జ్జ్వలవృత్తిం గళలెల్ల నేర్చె విధుసంజాతుండు సౌమ్యస్థితిన్. 107

శా. నానాఁటం బురిమెక్క సంగముల నందంబై యురఃపీఠి వి
వ్వానం జేతుఁ గండెముల్ దిరిగె లో నూహించె శృంగారలీ
లానందంబుల మానసంబు నడ నౌయ్యారంబు దీపించెఁ గ
న్గోనల్ వింతలు3పూనె రాసుతునకు న్నానాఁటఁ బ్రాయంబునన్. 108

మ. కులుకుం జంద్రికపూరుమాలుకొనచుంగు ల్దాల బంగారుచి
లుకలగోణాముచెఱంగు మించుకటిసేలానుప్పటిం గట్టి పొం

1. 2. ట-లోఁశివు. 3. చ-ల గోఁ

గళుకున్వజ్రపుఁగీలు చేసరవణిం గన్పట్ట నారామవీ
థులలోఁ దాళము పూని యాకొమరుఁ డాప్తు ల్వెంటరాఁ ద్రిమ్మరు౯.

[1]చ. ఉడిగపువారు చే సగతు లూనుచుఁ బజ్జలఁ జేరి పాద పా
వడెయలిరాగెనాంగదలెస్వామి యవహో జలనయ్య యంచు నెం
బడిఁ బలుమాఱు నెచ్చరిక పల్కుచుఁ గుల్కుచు రా హుమాయిత
త్తడి దుమికించుచుం జను నతండు వయాళి హయాళి గొల్వఁగ౯. 110

క. తనకూర్మిసఖుఁడు సాత్యకి,తనయుం డగువిజయులోలిఁ దగఁగూడి జగ
ద్వినుతుఁ డతఁ డట్లు మాధవు,నెనసినమకరాంకు[2]పగిది నింపొందుతఱి౯.

సీ. సర్వతోముఖమార్గసంచారియగు వాఁడు తన ప్రజల్ దనివొందఁ దలఁచువాఁడు
భూదారవిఖ్యాతి భూషితుండగు వాఁడు హితుఁ డియక్కజాసనై యెనఁగువాఁడు
బలిగర్వసర్వస్వభంజనుండగువాఁడు పూనిర దప్పని రూఢిఁబొల్చువాఁడు
ధర్మాభి[3]వర్ధనతత్పరుండగు వాఁడు పరుపీటెసిగు లేటఁబఱపువాఁడు
వినుతసర్వజ్ఞతాస్ఫూర్తి వెలయువాఁడు,హాఁదువాళింప నేర్పరియైనవాఁడు
దనుజలోకాభియాతి సంతతవిభూతి,నవని యేలుచు నొకనాఁడు హర్మ్యమున.

మ. పలుమాఱు న్నముఖా యటంచుఁ బలుదబ్బ ల్పూని వేర్వేఱ ది
క్తులరాజన్యుల నెల్లఁ గంచుకులు నక్కాణింప సాత్రాజితీ
లలనాభర్త జగాహజారమున జాళ్వాసింహ[4]పీఠంబుపైఁ
గొలువుండెం గుఱ[5]పాండవప్రభులు కింకుర్వాణులై యుండఁగ౯. 113

—* నారదాగమనము. *—

సీ. స్వర్గాపవర్గము ల్పవదరించినబిరుదము నాఁగ మహతి యంసమునఁ దనర
నమితతపోనిధానముఁ గాచుభుజగనాయకుఁడు నా యోగపట్టిక యొసంగఁ
దనుకాంతి వెడఁదహస్తమున వ్రాలిననిశానేత నా స్ఫటికకుండిక చెలంగఁ
గంజపిభాతింతిఁ జెంగట డాయు తేంట్లు నా వలకేల నలినాక్షవలయ మమర
నారదుఁడు గానఁ బెనఁగొన్న నవ్యచంచ,లాలతలకై వడి జటాకలాప మొనఁగ
నపుడు దివినుండి యుట్టిపడ్డట్లు వచ్చె,దివిజసంయమి హరిసభాభవనమునకు.

క. ఈరీతి నరుగుదెంచిన,నారదునకు నెదురుగాఁగ నడతెంచి నమ
స్కార మొనరించి యుచితా,చారంబుల నతిథిపూజ సలుపుచు నంత౯.

---

1. ట-లో నీపద్యములేదు 2. చ-కగణి 3. చ-ర్తన. 4. చ-పీఠంబున౯ 5. చ. పాండవాధిపులు ట-పాండవాదిపులు,

గీ. స్వర్ణమయపీఠమున మునీశ్వరుని నునిచి, యతనియనుమతిఁ దానునర్హాసనమును
నధివసించి కృతాంజలి యై మురారి, ప్రబలజలధరగభీ[1]ర వాక్పటిమఁ బలికె

సీ. మానిమార్తాండ నీమహితపాదనిషేవ మానసపంకసమ్మర్ద మడఁచె
యతిశక్ర నీదుకళ్యాణధామప్రసంగతి సుధర్మావాప్తిఁ గఱపె నాకు
ప్రతిలోకచంద్ర నీరాక మద్వంశోత్పలముల కామోదములు ఘటించె
మునిసార్వభౌమ నీఘనహస్తలాలనం బసమదానసమృద్ధి నొసఁగె నాకుఁ
బారికాంక్షిహర్యక్ష నీభాసమాన, గుణసమున్నతి యున్నతకుంభినీశ
గర్వనిర్వాపణధురీణుఁగా నొనర్చె, [2]నన్ను భవదీయవైభవం బెన్నఁ దరమె.

క. అన విని నారదుఁ డిట్లను, వనజోదర నీవు [3]నేరుని వైఖరి నీచా
ప్పున నన్ను వినుతి సేయం, జను నే నినుఁ బొగడఁ గమలసంభవువశమే. 118

గీ. అఖిలసంయమివరులు బ్రహ్మాదిసురులు, ప్రస్తుతింపఁగ వసుమతీభార ముడుప
యాదవాన్వయమునఁ బుట్టినట్టి నీవు, మతిఁ దలంచిన నారమాపతివి గావె. 119

[4]మ. స్తనపానం బొనరించుచో శిశువునోజం బూతనాక్షీరజీ
వనకీలాలవిషంబు లొక్కమొగి గూర్వారస్థితి న్నీవు గ్రో
లిన నేకార్థవిబోధకంబు లయి పొల్పొంగాదె తత్క్షీరజీ
వనకీలాలవిషంబు లన్నదము లవ్యాజప్రభావోదయా. 120

మ. సురలోకేంద్రదసీయుక్తకల్పజలదస్తోమంబు లొక్కుమ్మడిం
గురియన్ ధేనులఁ బ్రోవ నెత్తునపు డాగోవర్ధనోద్యద్ధరా
ధర మింపొందదె నీభుజార్గళమునన్ ధారాధరప్రక్రియన్
[5]హరి నీవెప్పుడు నాదివర్ణము గురుఖ్యాతిం గటాక్షించుటన్. 121

ఉ. క్రుంగిన కాళియోరగము [6]కూఁకటివేరు భుజార్గళంబు లు
త్తుంగతరప్రకాండములు తోరపునవ్వులు పూలు నర్తనా
సంగచలచ్ఛిరోజములు షట్పదపంక్తులుగా సురద్రులీ
లం గమలాక్ష కోరినఫలంబు లొసంగవె [7]మెట్టివారికిన్. 122

[8]క. ఏపట్టునఁ గువలయపీడాపహృతి యొనర్తు ననుచు యదువంశమునన్
దీపించియుఁ గువలయపీడాపహృతి యొనర్పఁ జెల్లునయ్య మురారీ 123

---

1. క-ట-వాక్ఛటిని. 2. ట-నన్న. 3. నరుని వైఖరియన-ట-లెస్స. 4. ఇదియు దీనిక్రిందిపద్యము-ట-లో లేవు. 5. క హ-రినీ వెప్పుడునాదివర్ణగురువిఖ్యాతిన్ 6 క. కొమ్మలునీదు. 7. చ. ట. తల్పిరియాళికిన్ 8. ట-లో నీపద్యములేదు.

క. అని విన్నవించి యతఁడో,జనార్దనా యివ్వి డేను నవనవగా నే
ర్చినపాటి యొక్కగీతము,వినిపించెద నంచుఁ జేతి[1]వీణె చెలంగన్. 124

క. సరిగమపధనిసమాఖ్య,స్వరసందర్భంబు మెఱయ సారెలమీఁదం
గరమిడి గమకము లేర్పడ,మొరయించుచుఁ గొన్నిగీతములు వలికింపన్.

సీ. ఒకలేమ యతనికి నుద్ది లేదని యిచ్చుకరము నా మదు పొందుకడకుసాఁచె
గేయ మాఁ గాదన్న గెలువఁగొంగిచ్చెనాఁబావడయొకయింతిబయలొసంగె
నువిద యొక్కతె మెచ్చి యొసఁగూనెనాఁజామరంబెత్తి వంచనేరకవసించెఁ
బరులవిద్యలు బరాబరినేయుతెఱఁగు నా సుదతియొక్కతెమోద్పునురటివిసరె
నిట్లు కొలువుననున్నపూర్ణేందుముఖులు,సమహితాశ్చర్యపరవశస్వాంత లైరి
హరియుఁ గన్నుల చెవులుగా నాలకించె,నాతపోధనుమహతీరవామృతంబు.

శా. ఔరా మీటు బళీరె కంపిత మహాహా యాందోళితస్ఫూర్తి యో
హోరే మూర్ఛన బాపురే శ్రుతులు మే లుల్లాసితప్రౌఢి మ
జ్ఝారే లీనము చాఁగురే స్ఫురితముల్ శాబాసు ధా లంచు స
త్యారూఢప్రమదోన్నతి స్మరహరుం డాలించి వర్ణించుచున్. 127

గీ. హృద్యతరతద్విపంచికావాద్యవిద్య,[2]నభ్యసింప మనఃకుతూహలము పూని
తనదుచెంగట [3]నలరువైదర్భికూర్మి,సుతుని సత్యా[4]తనూభవుఁ జూపి పలికె.

క. ఓవాచంయమి కొన్నాళ్లివిక్కడ నధివసించి యీబాలకులం
దావకశిష్యులుగా దయఁ, బ్రోవు మన న్ముఖసరోజమున నగవాలుకన్.

శా. అంగీకార మొనర్చి [5]మౌనివరహర్యక్షుండు వా రిద్వరన్
సంగీతాభ్యసనైకతత్పరులఁ జెంతం జేరఁగాఁ బిల్చి త
న్మాంగళ్యాచరణం బొనర్చి కవవీణ ల్గూర్చి కౌతూహలం
భంగప్రౌఢ నుపక్రమించె శుభదప్రఖ్యాతలగ్నంబునన్. 130

సీ. సప్తస్వరములమూర్ఛనలు తప్పకయుండ గుఱుతుపట్టుటకునై కొన్నినాళ్లు
సూళాదితాళము లొసగియ నలంకారగుంఫనం [6]బొనఁగూర్పఁ గొన్నినాళ్లు
వాగ్గేయకారవిరచితగీతంబులు [7]గుక్కవట్టుటకునై కొన్నినాళ్లు
గౌళనాటవరాళికాముఖ్యరాగము ల్కొదలేక పలికింపఁ గొన్నినాళ్లు

1. చ. ట. వీణియచెలఁగన్ 2 చ. ట. అభ్యసింపఁగుతూహలమాత్మఁబూని. 3. చ, ట, నడరు. 4. చ.ట. తనూజుని 5 చ. ట. యామునికులాధ్యక్షుండు 6. ట. బొనరింప. 7. చ-ట-గొంకులేక సహింపఁగొన్నినాళ్లు.

వన్నియప్రబంధములుమీటఁ గొన్నినాళ్లుఁ
[1]గోరి గాయంబు లొదవింపఁ గొన్నినాళ్లుఁ
గాఁగ వారల కాజగరాగతపసి
నిరుపమవిపంచికాప్రౌఢి నేర్పి[2]యపుడు. 131

శా. ఆలేఖవ్రతి మున్ను రుక్మిణికి సత్యాతన్వికిం బూలకై
కైలాటంబులు దా నొనర్చుట మొదల్గా నెక్కుడౌ జాతర
జ్వాలాశాంతి యొనర్పకున్కి మిగుల న్వంతప్పుఁ గై యప్పుడ
బ్బాలుర్ దత్సుతు లాట నెమ్మనమున న్భావించి సోత్కంఠులై. 132

ఉ. ఆహరిసూను లిద్దఱు మహామతిమంతులు గాన సంతతో
త్సాహముతోడ నొండొరులచందము మెచ్చక వల్లకీకళా
దోహలులై చెలంగఁ గని తోడనె వారికి వాదువెట్టఁగా
నూహ యొనర్చి యందు మఱి నొక్కనిఁ గైకొని వీణనేర్చుచున్. 133

—. నారదుని పక్షపాతము. *—

గీ. ఆకటుకు గూటిపఱచి గయ్యాళితపసి, యెంతప్రియములు సెప్పిన నియ్యకొనక
చంద్రభానునిపేరన్న సైఁప కట్లు, పక్షపాతంబు మీఱ నుపేక్షసేసె. 134

సీ. సారెలు బెళకినఁ జక్కఁజేయు మటన్న నిదె వత్తు నిలుమని నదికి నేగుఁ
దంత్రు లూడినయవి తగఁ గట్టి యిమ్మన్న జపవేళ యనుచు నిశ్చలతనొందు
శ్రుతు లెల్ల డిగ్గినచోఁ గూర్చి యిమ్మన్న దేవపూజావిధి దీర్చెద నను
నాలాపరక్తికి మేళవింపు మటన్న ధ్యానవేళ యొకింత తాళు మనును
మఱియు నేమాట యడిగిన మమత లేక, చెంగిచెంగి చరించునాచేష్ట లెల్ల
మానివరుపక్షపాతంబు గా నెఱింగి, చంద్రభానుఁ డసూయావిచారుఁడగుచు.

క. ఒకనాఁ డామునిసాగరసికతాస్థలి నొంటి జపము సేయఁగఁ దనలోఁ
దుకతుకఁ దాళఁగలేక చ,టకి సత్యాత్మజుఁడు చని నొడివెను మృదూక్తిన్.

శా. అయ్యా నీవు లతాంతసాయకునిపట్టై వల్లకీవాద్యముల్
నెయ్యంబుం బ్రమదంబు నేరుపడ [3]న్నిర్నిద్రస్థితిం దెల్పి స
న్నయ్యాటంబుల నిద్రవుచ్చితి రహస్యం బేమియుం దెల్పవే
దయ్యా యేనపకారినే తెలుపరాదా నాకు నాచందముల్. 137

1 ఈచరణము క-లో లేదు. 2. చ. ట. నేర్పి నెర్పి. 3. చ. ట. నిస్తంద్రుండవై తెల్పి.

సీ. ఎదుటఁ బిన్నట నైన నెప్పుడేనియు భక్తి సేయనే నన్నింత సేయనేల
యేయెడ నీ వానతిచ్చినదాస్యంబు సేయనే నన్నింత సేయనేల
[1]నిత్యకృత్యంబుగా నీపాదసంసేవ సేయనే నన్నింత సేయనేల
కలనైన నీమూర్తిఁ గన్గొన్న వినయంబు సేయనే నన్నింత సేయనేల
భావవాక్కాయకర్మము లీవశంబు, సేయనే నీవు నన్నింత సేయనేల
సవతిబిడ్డల కిట్లు మత్సరముఁ బెంచి, చివ్వ యొనరింప నింత సేసితివి గాక.

క. అని యిట్లు పలుకుపలుకు,ల్వాని తనయత్నంబు కసుఫలించె ననుచు న
మ్మునిఁ యలరి రిత్తబొమముడి,గాని యప్పుడు తెచ్చికోలుకోపముతోడన్.

మ. తను నయ్యార్య నను నిట్లు పల్కుటకు సత్యానందనా నీవు ము
న్నుగ నీపేణియ మీటి యాశ్రుతులసంధు ల్గూర్చి యాశుద్ధసా
ళగభేదంబు లెఱింగి యాసకలమేళప్రాప్తము [2]ల్నేర్చి యుం
టిగదా పెక్కులు పల్కనేల బళిరే నీశిష్యతల్ చేకుఱెన్. 140

[3]మ. మరుఁ డెంతేనియుఁ దెల్పినం దెలియు నీమార్గంబు నీకంటె మా
సరవిన్ బ్రొమ్మున నమ్మగట్టుకొని యాసాయంప్రభాతంబు ని
ద్దురయుం గూడును మాని తెల్పినను నీదుర్బుద్ధి యిట్లయ్యె నెం
తురె మానేరమి గాఁగ నిట్టి వకటా ధూర్తస్వభావంబునన్. 141

క. తగ వెఱుఁగలేక యిటువలెఁ, దెగువరవై పలుక నీకె తీరెనొ కుసుమా
శుగునకును నీకు నిపుడి,జగడంబులు సేయఁగా నిచట నిల్చితినే. 142

సీ. చెల్లఁబో నీచేతివల్లకీరత్నదండము దాల్ప యోగదండంబె మాకు
[4]నయ్యయో నీచేతియసమవిపంచికగవిసెన లకాషాయకములె మాకు
అకట నీచేతియలపరివాదినీతంత్రీలతలు జన్నిదములె మాకుఁ
గటకటా నీచేతికచ్ఛపీవీణియకాయ సలిలపూరితకమండలువె మాకు
బాపురే నీకు విద్య నేర్పంగవలసి,పడినపాటెల్ల నుగ్రతపంబె మాకు
హరిహరీ నిన్ను నిట్టిదుష్టాత్ముఁ డౌట,నెఱుఁగలేనైతి విడువు మిదేడగోడవ.

క. అనలినాత్ముఁడు నేర్పుము,గా నమ్మని ప్రియము చెప్పఁగా [6]బాలుఁడుగా
పోనిమ్మని యే నిందుకుఁ,బూనినఫల మబ్బెఁ జాలుఁ బోపొ మ్మనినన్. 144

1. చ. లో నీచరణము. నాల్గవదిగా నున్నది. ట-లో నీచరణమునకు మాఱు 'పోరామి చెడకుండ గారాముతో భక్తిసేయనే నన్నింతసేయనేల' అని కలదు. 2. చ. చూచి యుం. 3. క-లో నీపద్యము లేదు. 4. ట. నయ్యరో. 5. చ-తంత్రీక ల్పలుజన్నిదములె 6. ట. మొకమోటన్.

ఉ. ఆయదురాజనగానుఁ డొకరాడఁగ నులుకుచు విన్నఁబాటుతో
నాయెడ నుండఁగా నళికి యల్లన నైజనివాససీమకుఁ
డాయఁగ వచ్చి యాత్మనికటస్థితుఁ బ్రాణసఖాగ్రగణ్యు శై
నేయతనూజుఁ గాంచి మది నిండిననెవ్వగతోడ నిట్లనుఁ 145

ఉ. లోకమునందు నోవిజయలోల కటా యిటువంటిదిట్టప
ల్గాకి[1] మునీశ్వరు న్వెదకికంటిమె యే నివు డేగి గానము
న్నాకొకయింత తెల్పు మనిన [2]న్మును జేసినపత్రపాతముం
గాక పొకాలు మంచుఁ గలఁకం బలికెం బనిలేనిపాటకుఁ. 146

మ. అరయ న్వీణకుఁ దానె బ్రహ్మకొడుకే హంకారము ల్గాక తుం
బురు విశ్వావసు శంబళాశ్వతరు లుద్భూతప్రభావోన్నతు
ల్పరికింపం దనుఁ బోలలేరె యిఁక నేలా యీవితాజోలి రే
వెరనై నం గని కాంతు నిందొకరిచే వీణాప్రవీణత్వముఁ. 147

క. అని సాత్యకితనయుఁడుఁ దాను దుంబురువలన నఖిలనుతవీణావా
దనవిద్య నభ్యసింపం, జనుటకు మార్గంబు[3] వెదకుసహాయమునందుఁ. 148

సీ. కాసారతప్తోర్మికాసారపరిఖిన్నసారసం బున్నాళసారసంబు
భానవజ్వలనోగ్రభానవజ్వలనార్తకువలయం బామ్లానకువలయంబు
ఘనసారసౌరభఘనసారరతవల్లవీజనం బుద్భ్రాంతవీజనంబు
వారణాసైరిభావారణాక్షుభితనీరాశయం బలననీరాశయంబు
పాటలలతాంతమంజరీపాటలంబు, దాగుణాధరాపరాగసదారుణంబు
ధూమలలితాటవీవహ్నిధూమములం బు,దగ్రతపనాతపము మించె నాతపంబు.

[4]చ. పుడమి మహోగ్రతాపమునఁ బొక్కఁగఁ బాదము లూఁది త్రొక్కఁగా
జడియుచు భానుఁ డేగ దివసంబులు దీర్ఘము లయ్యె నర్థితో
నడరె మరీచికాచయము లయ్యనునార్తిసహింపలేక వే
యడుగులకు న్మడుంగు లెనయం దినలక్ష్మి రమోనగ్నైనో యనఁ. 150

[5]క. బీరెండల జలజంతులు, దారిన యాదోవరుండు తపాతపాచే ని
ట్టూరుపు పుచ్చెననఁ బెగ్గె, బేరనప్రత్యగ్దిశాసమీరము విసరెఁ. 151

1. ట. తపస్వీము న్వెదకి. 2. క. ట. న్మునిచేఁగ. 3. చ. ట. వెదయు 4 5, ట-లో నీపద్యములు లేవు.

క. మిటమిటనికటికిమెండం, [1]బటపటపటఁ బగిలి పాయవడినవెదురులం
బుటమెగయుచు ముత్తియములు, ల్చిటిలినగతి నాడ శాల్మలీతూలంబుల్. 152

[2]చ. అనలుఁడు రే లినప్రమద మైనప్రభం [3]గెడగూడి యుండి వే
గ నతఁడు దారుణాశుగముఖంబుల వేఁడిమిచూప భీతిచేఁ
గనలుచు ధూమదామమిషఁ గైశికము ల్చెదరంగఁ గానకుం
జనియె ననం దనర్చెఁ దరుసంధుల దావహుతాశకీలముల్. 153

చ. సవితృమయూఖము ల్నెఱెలసందులఁ దూఱుట యొప్పె దేహసం
భవ మగునట్టిదప్పి యడఁపన్ ధరఁ గల్గుమహానదీనదాం
బువు నెడఁగ్రోలియుం దనివిఁబొందక భానుఁడు ధారిణీతలం
బవిలిచి భోగవత్యుదక మానఁ గరంబులు సాఁచెనో యనన్. 154

[4]మ. తరణిగ్రాహహుతాశహేతి ఫణిప్రాతాఘూరార్చిఁ గాంతారదు
స్తరవైశ్వానరకీలఁ దప్తవధికశ్వాసాగ్నినర్యాంశువి
స్ఫురణం గ్రూరతపంబు పైఁచి యచలాంభోజాక్షవాత్యావిస్ఫ
త్వరధూళీపరిపాటి విష్ణుపద[5]పద్యం బొందె నందంబుగన్. 155

చ. వికచముఖాబ్జము ల్నాగుల వేణులు దూలఁగ నూర్గ్మికాంచిహం
సకవితతు ల్దొలంగ రవిబారి నజీవనలై తరంగిణీ
ముకురకపోల లెల్లెడ సముద్గతతాపము నొందఁ గ్రమ్మఘ
ర్మకణికలో యనంగఁ జెలమ ల్దగు సద్వగకల్పితంబు లై. 156

మ. ఘనతాపంబున జంతువు ల్నాగుల మేఘశ్రేణి [5]లే కెందునుం
జనునే నీనిమహార్తి యంచు విధి తత్సామగ్రిఁ గల్పించె నాఁ
దనరున్ దావమునం బొగ ల్వ్యజనబృందవ్యాప్తి వాతూలముల్
మనుజాంగంబుల ఘర్మతోయము లినాశ్మశ్రేణికా దేజముల్. 157

శా. ఆవర్తానిలముల్ పరిభ్రమణవిద్యాప్రౌఢి సన్మార్గమ
ధ్యావాసంబులు గాంచుట ల్తెలిసి యూర్ధ్వవ్యాప్తి న్నుపరోపరువం
శావిఖ్యాతవిచిత్రభవ్యవనమం దావిద్య సాధింపఁగా
నావేశించినరీతి మందపవమానాంకూరముల్ ద్రిమ్మరున్. 158

1. చ. పటపటమని 2. ట-లో లేదు. 3. చ జతగూడి. 4. 154, 155, 156, 157, 159, 160 పద్యములు ట లో లేవు. 5 చ గాశేఘిటన్

క. ధారాగారప్రతిమా,కారార్పితయంత్రవారికణములు దనరెం
బేరెండ నచేతనులశ,రీరములను జెమటజడి కురియుచందానన్. 159

సీ. అతికాల సెగ సోఁకి చుఱుకనఁగాఁ జెల్లబడి త్రోవ నడచిరి పథికు లెల్ల
బలునప్పిచే నాలుకలు వెల్వడఁగఁ జాఁచి దగదొట్టి పడియుండె మృగములెల్లఁ
బొదలలోఁ దలఁ దూర్చి యొదిఁగి సారెకు శీకరములు చీఁదెడు సింధురమ్ములెల్లఁ
దరుకోటరములలో సురిఁగి కన్నఱమోడ్చి తెలసిక రవిఁజూచెబులుఁగులెల్ల
నుప్పరము లేచు కెంధూళిచప్పరములఁ
బాటలవిభావిభాసితాంబరము మెఱయ
నురిదిబలు గాడ్పు వేఁడిని ట్టూర్పు లొలయ
క్రాంతలై యుండె రవుకు దిక్కాంత లెల్ల. 160

ఉ. చక్కెరదింతపం డొడిని నంచెట నేలకిచద్ది మాళ్ళపైఁ
జెకినకాయగాకు వంచే జలకుండిక వీజనంబు వే
ఱొక్కకరంబునందుఁ బదయుగ్మమునం బిగివాళ్లు గల్గి న
ల్దిక్కుల నధ్వగుల్ బడలి త్రిమ్మరి రట్టికడిందియెండలన్. 161

చ. పరఁటులవేరి పెన్నడియుపట్టుల సీరము లుంచి యచ్చటం
దరుణులవేదిదీమములు దార్చి తదీక్షణరాజివేరివే
గురులు ఘటించి పాంథమృగయూథము లోపఱుపం దలంచి క్రొ
వ్విరిపిలుబోయ తాపుగొను వేటపొలంబు లగు ప్రపానభుల్. 162

చ. ఇరుగడఁ జిమ్ముధూమము పయిం దొలఁకం బుపునీరు పచ్చక
ప్పురమును మేళవించి మొయిఁ బూసి చదన్వ్యజనానిలచ్ఛటల్
నెరయఁగఁ గేళికృత్రిమధునీతటులం గలవట్టివేసుచ
ప్పరములఁ బవ్వళించి నరపాలురు నిద్దురఁ జెందిరయ్యెడన్. 163

శా. ఆవేళ న్మగవైరినందనుఁడు శైత్యాకాంక్ష నంభోధివే
లావిస్తీర్ణలవంగికాలవలికైలామాధవీకాయమా
నావాసాంగణసైకతస్థలములం దాలోలకల్లోలడో
లావిక్రాంతమరుత్కిశోరజనితోల్లాసాప్తి నుండె న్రహిన్. 164

మ. ప్రణతాభవ్యవిదార దారకనకారజ్యత్సరీవార నా
రణసంగతుష్టవతాగ తా విగద్గొన్నప్రౌఢిమాధారి ధా

రణవన్మానససార సారసనుహృద్రమోల్యజ్ఞ వేలాకార కా
రణశూన్యోక్తివిహార హారహరవిభ్రాజద్యశోవైభవా. 165

క. దహరాంతితరాజితచిద్గ్రహరాజ హరాదినుత జరాజననరుజా
రహిత యజరహితయతిజను,రహితల్ప యనల్పద్యుతిజితాబహిరహితా. 166

పృథ్వి. సదాశయ సదాశయాంబుగుహసంస్ఫురత్కుండికా
మదచ్యుతిమదచ్యుతశ్రుతిగణమప్రసన్నాత్మకా
పదానతపదానతత్పర యపారబోధార్థికా
ముదాత్తసముదాత్తసత్త్వగుణ ముక్తికన్యాధికా. 167

గద్యము. ఇది శ్రీమద్దత్తాత్రేయయోగీంద్రచంద్ర చరణారవిందవందనసమాసాదిత
సరసకవితారసోదాత్త దత్తనామాత్యసోదర్య మల్లనమంత్రివర్యప్రణీతం బైన
నచంద్రభానుచరిత్రం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

చంద్రభానుచరిత్రము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీమాహురనగరోన్నత, భూమీధరశిఖరనిలయ భూరిసుగుణ ల
క్ష్మీమహనీయాభ్యుదయ సు,ధామధురకథాభిధేయ దత్తాత్రేయా. 1

వ. అవధరింపు మానసమయంబున

సీ. చిలుకంపపోదికిఁ దార్చిననెమ్మిపురిజల్లి చేనెక్కి డినచేగ సెలసుపిల్లు
గట్టిగా దట్టిగాఁ గట్టినపులితోలుఁ గుడివంక దోఁపినకురుచపిడెముఁ
[1]బేరెదఁ జేర్చినపికిలిపూవులచేసుఁ గుడిసంది గురిగింజకుట్టుదండ
జుంజుఱుసికమీఁదఁ జుట్టినతలముళ్లు దట్టిలోపల నటుపెట్టుచుట్ట
కోరమీసలుమిడిగ్రుడ్లుగునుకునడుపు, బెదరుఁజూపులుఁగఱిమేనఁగదురుకంపు
వలుదయొరచ్చులునుగల్గివచ్చెనెఱుకుపాళెగాఁడొక్కఁడాచంద్రభానుకడకు.

గీ. వచ్చి సాష్టాంగ మొనరించి తెచ్చినట్టి, కానికలు మ్రోలనిల్పి దాఁగలుగనిలిచి
సారె నవి యెల్ల వేర్వేఱఁ జేరుగ్రుచ్చి, ఘనఘటాఘుర్ఘురధ్వానగరిమఁ బలికె.

సీ. ఈవచ్చిబదనిక లేపాటి నూపినఁ దఱుముసింగంబైన వెఱచి పోవు
నీవీలిగఱికోల లేపాటి తాఁడిన గజములైనను జాఁపకట్టు గూలు
నీపాఁపతలకెంపు లేపాటి గన్నను గబ్బిబెబ్బులియైనఁ గళవళించు
నీపెద్దవిలుమ్రోఁత లేపాటి విన్నను కొప్పకోలంబైనఁ దప్పనుఱుకు
దేవ యీతకుఁ వానిలో నేవిపేరు,గ్రుచ్చినను జాలుఁజనుఁగలగుండువడుచు
గండభేరుండవాహరిగవయశరభ, ఖడ్గములు నాఁగఁ గలుగుమెకంబు లెల్ల.

శా. సామీ దేవరపేరు సెప్పికొని యీసంద్రంపుఁ బెన్గోనలో
గీముల్ గైకొని చుట్టపక్కములతోఁ గీడెన్నఁడు న్లేక మా
భూమిం గల్గినవేఁటతోడఁ గడుపు ల్బ్రారింతు మింతేనియుం
బూమె ల్మామదిలో నెఱుంగక దినంబుల్ ద్రోతు మిచ్ఛాగతిన్. 6

క. దేవరకు వేఁట వేడుక,గావలసిన నిపుడ రమ్ము కానలఁ దఱచై
యేవంకఁ జూచినను దగఁ,బోవఁగలే కాడనాడఁ బొరలుమెకంబుల్. 7

1. ట. పిరిదండఁ జేర్చిన.

[1]ఉ. ఏమని చెప్పవచ్చు జగతీశ్వర యీశ్వరుఁడే యెఱుంగు న
య్యామనిఁ బంటచేల [2]డిగి హావళిసేయు మహామహీజముల్
భీమనిశాతదంష్ట్రికల బిట్టగలించుచు నేకలంబు లా
హా మనవచ్చునే యవి మహారభటిన్ సెలకొట్టి రొప్పినన్ 8

క. మిలమిలనిగోళ్లఁ జిలుపలు, గులగులలుగఁ గొట్టునచటిక్రోల్పులు గవిం
బొలవోలయ నెఱిఁగి యెఱుకులు, పులిఫులియన్నపుడకవిసిపులిపులిసేయున్.

ఉ. క్రెళ్లవు వాఁడిడాంకెనలఁ దీఱవు చిల్కలకోరికోలలన్
డొల్లవు బల్లకోలల ముడుఁగవు మేటికటారిపోటులం
జెల్లవు చిప్పకత్తుల నశింపవు వ్రేకవు బాఁకుతాఁకులన్
భల్లము లచ్చటన్ హృదయభల్లము లై తగు భిల్లకోటికిన్. 10

క. తఱిమి పయి నంటుకుక్కలఁ, గఱచు న్వడిఁ దిరిగి యెముకగవిసినకుందే
ళ్లలికిమఱి నే మని చెప్పను, నెఱి నెఱియలనూఱునాఱు నెలవై యుండున్.

గీ. చేత డేగఁబట్టి సెలకట్టె గైకొని, ప్రొద్దుపోక పొలమువోమె నేని
దినము వలసినన్ని తేవచ్చుఁ బులుఁగుల, వాసితఱచుఁ జెప్ప వశమె నాకు

సీ. మోటుదప్పకయుండ మూఁకనిల్పినఁ జాలుఁ బలుతీవియలెయురుల్పన్నఁగలవు
తెరువులఁ గుక్కల నిరవుకొల్పినఁ జాలు నెఱులె యోదంబులై నిలుపఁగలవు
చెంతల దీము లుంచినఁ జాలు సుడిగాలి సెగయుచుప్పులె తెర లెత్తఁగలవు
మొనసి మాఱిమ్ము లొడ్డినఁ జాలు నెండమావులెపోతునీరులై మలయఁగలవు
చో పిడినఁ జాలుఁ గారగ్గిసోఁకికనలి, మిగులుకొయ్యలె నసులయి మించఁగలవు
నీవు వచ్చినఁ జాలు ధాత్రీవరేంద్ర, వేఁట తనుదానె వేఁటఁ గావింపఁగలదు.

—చంద్రభానుఁడు వేఁటకేగుట—

క. అన వాని నరిదిరొయునఁగుల, ననిపి గృహంబునకు వచ్చి హారికి మృగయాపై
ననురక్తిఁ దెలిపి యాతని, యనుమతిఁ బ్రియసఖునిఁ గూడి యధికోత్కంఠన్.

సీ. సవరని కెంబట్టుచల్లడంబు ధరించి గట్టిగాఁ [4]బైసూపుదట్టి గట్టి
సరిగెక్రొంబనికందుసాలెయంగియఁ బూని చలువచెంగావిపచ్చడము గప్పి
జిలిబిలిజల్లుపచ్చలప్రోఁగులు వహించి కమ్మఁగస్తురిఁ దిలకమ్ము దీర్చి
కుడివంకఁ బవడంపుఁబిడివంకి సవరించి యఱుతఁ గెంపులతాళి యలవరించి

. ఈపద్యము ట-లో లేదు. 2. చ-బడిఁబూన? 3. ఇది ట-లో లేదు 4. క-బైనపుదట్టి.

జెళుకుడల్ జాళువా వ్రాతపేరోజంపుఁ
దళుకువన్నెకుళాయి యాదల నమర్చ
వేత్రధరహాంకృతు లెలర్ప విజయశంఖ
వితతులు సెలంగ సదనంబు వెడలుటయును. 15

[1]సీ. అడుగంటఁ ద్రొక్కి నయహితప్రతాపకీలములు నాఁ బసిఁడిలాళములు మెఱయ
జవభీతనిజమృగసంరక్షణకుఁ బొద చొందిన శశి యన నందె సెలఁగ
మహనీయగళదేవమణిపార్శ్వఘటితముక్తావళి యన గవ్వదండ దనర
ఘనతార్క్ష్యతాదృక్షకపిశాహినిర్మోకఖండంబు లన ఫేనకణిక లొలుకఁ
బట్టుపల్లంబుఁ గేడెంబుఁ బట్టియంబుఁ, దరకనంబును సింగిణి సిరిమితఱటు
జిగిదొలఁకు జేవపాలాసి మొగసరియును, బూని సాహిణి యొకకత్తలానిఁ దెచ్చె.

గీ. తెచ్చినఁ దదీయముఖసముత్థితనితాంత, భద్రసూచకహేషఁ బ్రమదమంది
ఫణిహారతురంగసుతుఁడు సాహిణులు సారె, [2]ధీరవృత్తిని స్తరింపఁగఁ దేజినెక్కె.

క. అపుడెత్తినవవబర్హాతపత్ర మవతంసబింబితంబుగ సత్రా
ధిపతనయుఁడు బాల్యాకల్పపరిస్ఫురితాత్మగుణవిలాసముఁ దాల్చెన్. 18

గీ. శ్రోత్రపుత్రోత్పాదియతనికుర్వీపతనయు, లొనమిఁ గత్తులతోఁ జేతులెత్తి మ్రొక్కఁ
బసిఁడిపరుఁజులు కోటీరపటలిఁ గొల్చెఁ, దత్ప్రతాపంబు శిరముగఁ దాల్చిరనఁగ

గీ. సకలసేనలు గొల్వ నాచంద్రభానుఁ, డిట్లు వేఁటకుఁ జనుదెంచె నెఱిఁగి పురము
నలుగడలనంత వెడలిరి నల్లప్రజలు గాఢమృగయామహోత్సాహకలకలమున.

చ. వలలు నురుల్ సిడుల్ పినులు వంకరదుడ్డులు సందిపోట్లు దీ
ములు గొరక త్రెరల్ జిగురుమోకులు బోనులుఁ గాలియుర్లుఁ [3]బోఁ
గులు మిడివిండ్లు [4]బండగులుఁ గొమ్ములుఁ బాదులు వల్లెత్రాళ్లుఁ జ
వ్వలతడికెల్ ధరించి యిరువంకలఁ జేరిరి కొంద ఱుద్ధతిన్. 21

గీ. కొమ్ముటుములుఁ గాలిగుంటులు చిలువమోర, లఱుతగవ్వదండ లలఁతిగంట
లమర సారెఁ బెదవు లల్లార్చి గురగుర, మనుచు వేఁటయిట్టు లరుగుదెంచె.

చ. వెనుకగుమాలు లంసముల వ్రేలెడు కొంచెపుఁ జల్దిచిక్కము
ల్పనుపయి కావిబొట్లుఁ బదిలంబుగఁ గట్టినదట్లు రొండ్లఁ జే

1. ఈ సీసము మొదలు ‘‘కొమ్ముటురు’’లను పద్యము వఱకు ట-లో లేవు. 2. చ-ధేయుఁడుచు ము స్తరింపఁగ 3. చ-బొంగులు 4. చ-బందములు

గ్పినతరిసిల్పు[1]దండెలును జే నణుజు ల్గలశేగ వేటరుల్
గునుకుచు రాజుమ్రోల సెలగోలలు గైకొని వచ్చి రుబ్బునన్. 23

ఉ. జాతర పుట్టచెండు నెఅజాణ గయాళి కరాళి దిట్ట చిం
బోతు తుపాకి జోగి సుకబోగి తుటారి తలారి మారి సం
గాతి లకోరికోల యనఁగాఁ జనుకుక్కలఁ గేలఁ బూని య
త్యాతతశృంఖలాఘలఘలార్భటి మించఁగ వచ్చి యుద్ధతిన్. 24

సీ. బోటుమాటలుగావుపోదరొప్పసింగంపుఁగోదమనైననుగూలఁద్రుమ్మఁగలము
వట్టిమాటలు గావు పుట్టకూటికిడాయు నెలుఁగునైనను బట్టినిలువఁగలము
పెక్కుమాటలు గావుగ్రక్కునఁ బెబ్బొక్కపులినైనఁ జేయిచ్చిపోదువఁగలము
రిత్తమాటలుగావు హత్తికొమ్మున జిమ్మకిటినైనఁ జూరఁబొటి కెడపఁగలము
వదరుమాటలుగావుదేవరపౌలానఁ, గలుగుపులుఁగులనన్నింటిఁబిలువఁగలము
చిత్తగింపుము మమ్మని సెలసువింప్లఁ, బలుకగోడ్డంప్లఁగలబోయపౌఁజగొలువ.

క. రయులటహపటహఢక్కా, జయకాహళభేరిపణవశంఖహుడుక్కా
భయదార్భటిదెసలద్రవ, వం,బయనం బయి యేగి చంద్రభానుం[2]డంతన్.

సీ. ప్రబలగంధాంధేశభద్రభేదిమ్మృగేశమసృణకేసరమంజుమంజరితము
కుపితోగ్రచిత్రాంగఘోషభీతకురంగపటల[3]చారుకుసుంగపంజరితము
ఘనఘనాఘనలీలగాఢకాంతిస్థూలకుధరశిలాజాలకుంజరితము
దంష్ట్రిదంష్ట్రాభోగదళితపృథ్వీభాగపృష్ఠుచిత్రవరాగపింజరితము
చటులరభసంరయాప్రభంజనజవవికీర్ణ,[4]శాల్మలీకుజపుంజసంజాతతూల
[5]చక్రవలితపరీణాహసంజరితము,నైనవార్ధితటారణ్య మచటఁ గాంచె. 27

క. కాంచి యులయటవిఁ జొచ్చిన,చెంచులు మునుగలుగ నచటు సేరి నలుగడం
బొంచి వెలివెడలుకడ లూహించి మృగౌఘముల నిగ్రహించుకడంకన్. 28

గీ. దుష్టమృగచయంబుఁ దూలించి వనసీమ,నాత్మవశము సేయనాటవికులు
చుట్టుతోరణంబు గట్టినచందానఁ,బ్రమద మొదవఁ బ్రోవువారి రవుడు. 29

క. తమగజముల నచ్చటిసిం,గము లారడిపెట్టు ననుచుఁ గలుషించి దిశా
సముదయము వనముఁ జుట్టిన,క్రమమునఁ దెర లడరె లుబ్ధకనిబద్ధములై. 30

1. గుండులు. 2. చ-ట. ఎదుటన్. 3. క-చార 4. క-శాల్మలికుజాత 5. వ-చక్రపరిచిత పరిణాహ.

గీ. నలుగడల నెత్తుకత్తిత్రాటివలలు సెలఁగ, నపుడుపటుపటహార్భటినదరిచుక్క-
వెండిచీలలు రాలఁ గైనుండ కిలకు, డాసినసరంధ్రగగనఖండము లనంగ. 31

గీ. వనవరాహంబు లెదురుగా వని తలంచి, యాదికిటిపతిఁ బట్టుటకై కడంగి
తెగువు లెల్లెడఁ బలువుగఁ దీర్చిరనఁగ, రవ్వ వేఁటరు లోదముల్ ద్రవ్విరపుడు.

వ. అత్తఱిఁ దండతండంబులై పండి రాలినచింతపండు మొనవినకతంబున మొం
డుకొనుకండక్రొవ్వులు దండిపేరెండలఁ గరంగి పసయఁ బడియపల్లకు వచ్చి
యచ్చటనీరు గానక ఘోరఘుర్ఘురధ్వానంబులు గర్జితంబులును నెత్తురులో
లుకుతత్తరంపుఁజూపులు నెటిత్తులును నాస్యగళత్ఫేనఖండంబులు కరకలును
గాఁ గలఁకునెఱిమెఱుంగు దోరయునురవడి ధరియింపలేక ధరణివివరంబుఁ
జొరఁబూను ఘనంబులగుఘనాఘనంబులకరణి ఖనిత్రక్రూరపోత్రకోటికల వీ
టికలు వడినవంపుపల్ల లెగనెత్తి యుల్లన నూరుచిలుపచిలుపకలఁకనీట నా
లుకలు తడుపు[1]సూకరనికరంబులకు నావాసదేశంబులగు నెడ నలుదిక్కులఁజా
ట్టువలలు గట్ట నియమించియు మఱియు, దట్టంబుగాఁ బుట్టిన పొట్టచిచ్చు
మట్టుపెట్టుటకునై పుట్టలకుఁ జేరి గట్టంబు లగుఖరనఖర ధట్టంబుల నట్టెట్టు
త్రవ్వి నెఱసు లేఱుకొనుచుఁ బఠంగఘ్రాతా రభీమగాభుజంగంబులఁ దివి
చివైచి మధుచ్ఛత్రాకావిభక్తంబులగు తదీయభక్తంబులు బుగ్గలకు నగ్గలం
బుగా మొసవి బుసకొట్టుచు నూసునూనునున్నఁ గన్నుఁగానక నిజనిలయా
నికుంజనిలయంబుల నిమిరింమతఱి సుసుసురఁ దిగు సుగికినువలిపదువులఁ
దరువుల రవులు నెరగలిసెగలు దిగదిగనఁ దగుల గగనమణికిరణములనిగని
గలు వెనుదగుల గప్పల వెంబడు బెడిదంపుటిగుల గుంపులన మొల్లంబులై
వెళ్లఁబాఱు భల్లూకతల్లజంబులు క్రిక్కిఱుకు దెసల వసులొడ్డ నియమించియు,
మఱియు నుజ్జృంభితగండప్రదేశనివేశంబులును నుదాగదంతవిశంకటంబులు
నురుతరపాదప్రకాండంబులు నున్నతవంశదండంబులుం దనరి దవదహన
దందహ్యమానతానంబులఁ దార్వలేక పర్జన్యదేవతకు నాక్రోశించు గిరీశం
బు లనఁ బ్రచండంబు లగునెండల మెండైన బెండునడి తుండంబు లెత్తి
ఘోషించుచు నీరాశ నీరాశయంబులకుం గ్రమ్ము[2]కొమ్ముటేనుఁగు పసుపులు
మొదలుపదవుల నోదంబులు ద్రవ్వ నియమించియు, సకలమృగపాళిపా

1. స-సేకచరానీకంబులకు 2 కొమ్మేనుఁగని యున్న ప్రతులలోను,

తూలంబులఁ గ్రోలఁ దివురు విషమవిషవిస్ఫుటస్ఫుటావంతంబు లన వాలం
బులు దూల నఖర్వగర్వోత్తరంగంబు లగుకురంగంబులపైఁ జెంగునదాఁటి
వడింగెడపి మెడల వెడలునుడుకునెత్తురు కుత్తుకలబంటి గ్రోలి యుఱగొని
గిరిదగులఁ దరలకయుండి నుఱునాఁడు సేరాఁకట నేకటంబడుచుఁ బ్రబలత
మతమోహగుణరేఖావిమిశ్రితాంగాగసశరీర వీరరసంబులచందంబున మురుబాం
కులయొఱచి కటిచి పెంచు శార్దూలసంఘాతంబులసంకేతంబులఁ గ్రూరమ్ము
లగు మాఱిమ్ము లునుప నియమించియు మఱియుఁ గారుపోతు కణఁతి మ
నుబోతు దుప్పి మొదలగు మృగంబులకుఁ దెసువు లగునిరవులఁ దత్తదుచిత
సాధనంబులు సవరింపఁబంచియు, గాలి పరికించి యెసువదిక్కునకు నడిచి
యక్కడక్కడ మిట్టు గలపొదలచాఁటునఁ బోటరుల నెదురుపాటు గా
కుండ నిలిపి పార్శ్వంబుల జాగిలంబులతోడివాగురికుల నునిచి పటహాఢ
క్కాదివాద్యంబులు చఱపింపియుఁ దుపాకి మొదలగు నగ్నియంత్రంబులు
ముట్టించియుఁ జోపుడువెట్టించి తాను దగుపట్ల నుచితక్రమంబుల నాఖేట
కార్యసాధనసన్నద్ధుండై విజయపాలుం గూడఁగూడి సంచరించుచుండె నట్టి
యెడ. 33

శా. త్రస్తైణంబు పతద్వరాహముఖము స్వ్రత్యక్షఖడ్గ మత్యాహిత
గ్రస్తక్రోడము శోకమానశశ సాక్రందవస్త్మృగేంద్రంబు వి
ప్రస్తద్వీపి పలాయమానకరి విర్యద్వ్యాఘ్రవిద్వేషి వ్య
త్యస్తక్రోష్టృక మద్భుతోద్గవయమై యకాననమ్మూర్ణిల్లఁగన్. 34

[1]సీ. జాగిలాలపసింపసరిపెణ ల్సడలించి పట్టెడ ల్దుయుముడి గట్టువారుఁ
జాఁటునఁ గనుఁగొని మోటు తప్పకనిల్చి తెగనిండఁగా విండ్లు దిగుచువారుఁ
నదలించి బిరుదున నెదురేగి పాదిపో ట్లుగ్గుటంబులచాయ నొడ్డువారుఁ
దెరలకు డాయ నిబ్బరపుబొబ్బల వేఱుపఱిచి మోదములకుఁ దఱుమువారు
[2]నగుచు నానావిధమృగప్రహారఘోర
సన్నహనసావధానులై శబరభర్త

1. ఇదియు దీని తరువాయిపద్యమును క-లో లేవు. 2. చ-నగుచు నానావిధమృగవ్యావ్యసను లగుచు, విపినతలము మెల్లఁ దామయై వెల్లివిరిసి యొకనినొకఁడు మీరుచు నోహటించి, యురుపరాక్రమయుక్తులై మెఱసి రపుడు

లధిప మమ్ముఁ జూడు మనుచు మహామృగవ్య
విపినతలి మెల్లఁ దాము నైయె వెలసి రపుడు. 35

సీ. పక్కునఁ జొరఁబాఱి పాలచేఁగులు వట్టి బలిమిమైఁ జదికిలఁ బడఁగఁదిగుచు
దిగుచుచోఁ గ్రక్కునఁదిరిగి గొమ్ములఁజిమ్మఁ దొలఁగియల్లంతనె నిలిచివదరు
వదరి పోవఁగనీక వచ్చి యుడ్డము చేరి కెరలి [1]యల్లంతనె తెరువు గట్టుఁ
గట్టి యున్నియు హూలెగట్టికొప్పకము న్నెకదుపులోఁ జొరఁబడి చెదరఁద్రోలుఁ
ద్రోలిగుబ్బున వెనుకొనితోఁకఁగఱచుఁ,గఱచి వెనుద్రొక్కి పెడతలఁగంటి సేయుఁ
జేసియిటు లేకలంబులఁజిక్కు వఱచు,శబరుతాగారయునఁ గొన్ని జాగిలములు.

గీ. దట్టికొంగు మూఁకకుఁ జుట్టి మెల్లన పొద,చాటుబడిన తెచ్చి శబరుఁ డొకఁడు
బయలురొప్పుపంది పైఁ గాటు మరిగిన,వేఁటకుక్క నంటఁపిడిచి పొడిచె. 37

క. వడి నొక్కఁ డేకలము వెం,బడిఁ జనుదో నెనుకఁ గవిసి పైఁ బడినపులిం
బెడమురలి కెరలి తనమొల,పిడియమ్మునఁ గడుపు చించి పెళపెళ నార్చెన్

[2]సీ. జాఠరశిఖిశిఖాజాతధూమంబులచాడ్పున నల్లనిచాఱ లెసఁగఁ
గ్రోధద్రుమాగ్రసంరూఢపల్లవములచెలువున నికిరిన చెవులు దనర
సకలమృగానీకశాసనోద్ధత వేత్రవల్లికచందాన వాల మమర
నాస్యగహ్వరరసనాహీంద్రవిషలతాచ్ఛటలు నాఁ గఱకుమీసలు వడంక
నాపులిం బుచుఁ గబ్బునఁ కడరునీఁగ,మూఁకఁగమియుచు సెలవులు నాకికొనుచు
భూరిభీకర భాంకృతు లొప్ప గలఁగొన్ని,పొదలనడుచక బెబ్బులి గదిసె [3]నొకటి.

క. ఆపులి నిజతురగవిద్యా,తాపరత న్నిగుడ దానిఘనపరుషరుషా
చాపలతం దూపు భుజా,చాపలతం దొడిగి శౌరిసంభవుఁ [4]డడిచెన్. 40

క. కూలమ్ముగ నొకఁడు నరి,మూలమ్ముగ ఖడ్గి నేసి కో యని యార్చెన్
వాలమ్మున నొకచమరీ,నాల మ్మఱఁ జేసి యొకఁడు వడిఁ బొగడొందెన్. 41

గీ. కడిమిఁ గదియుకుక్కఁ బడఁగొట్టి యొకకిటి,మోటుమెట్టి గొప్ప నోటినురువు
సెలవులందుఁ బొలిచెఁ దళుకుదంష్ట్రికలకు,నరవి నిడ్డబిరుదుజల్లు లనఁగ. 42

గీ. ఒకఁడు పొదలుతూఱి యుఱికెదుకుం దేటిఁ,గూడ నేయ బల్లకోల దనరె
గలిమినుండి కృశతఁగడకేగె నిది యని,యలుకఁదఱుము చంద్రకళ యనంగ.

క. హరిసుతుఁ డొకహరిణముపై,హరి నడ్డమునూఁకి యేయ నాశుగ మధిక
త్వరఁ బఱవఁజేసె దాని,జరమాంగకమై నిజాఖ్య [5]సఫలతఁ బొందన్. 44

1. చ-యంతంతనె. 2. దీనిఁతో గ్రింది 4 పద్యములు ట-లో లేవు. 3. చ-నొకఁడు. 4, చ-నేసెన్. 5. చ-సఫలము గాఁగన్.

[1]గీ. గాలివంక కాలు గని యీరములు చేరి, తాఁకిలాఁగలెల్ల మూరుకొనుచుఁ
గాలుద్రవ్వియునికిఁ గనికొమ్ముటుదుములఁ, గఱచితిగిచెఁ గొన్ని మొఱసడములు.

గీ. యముని గదనిడ్డలోహఖడ్గము విధమునఁ, జేతఁదగుతోఁకచిగానికిఁ జెమటప్రాఁత
యొత్తుగా ముష్టి నమరించి యొకఁడు వైచెఁ, గట్టిఁబొదసోపి వెలిచెప్పైగ జెగదల.

గీ. పొట్టిగుట్టులు గుట్టుగా [2]మట్టిమట్టి, గట్టిపట్టులు ముక్కునఁ గుట్టికుట్టి
యిట్టునట్టును రెట్టలఁ గొట్టికొట్టి, పట్టెఁ గుందేటి నపుడొక్క దిట్టలగుడు.

గీ. ఇట్లు తాము నిగ్రహించిన మెకముల, నెల్లఁ దెచ్చి యెదుట నిడినఁ జూచి
చంద్రభానుఁ డపుడు చాల మెచ్చి పుళింద,వరుల కొసఁగె నుచితవస్తుసమితి.

క. అట్టియెడఁ గఱకుమేనులఁ, బుట్టినబడలికలతోడ బోయలు వేఁటల్
మట్టుపఱిచి యాచెంతల, పొట్టము లగుపొదలఁ జేరిపొదలెడు వేడ్కన్. 49

సీ. కొందఱు మునుమున్న కూలినమెకములఁ గాల్చేనికర్పింపఁ గడఁగి రపుడు
కొందఱు మనుబిళ్లఁ గోసి కుప్పలువైచి పాలు దప్పకయుండఁ బంచి రపుడు
కొందఱు బలునెల్లికొయ్య నింగలములు గల్పించి కఱకుట్లు గాల్చి రపుడు
కొందఱు తేఁకుటాకుల దొప్పగమిలోనఁ బసగలనంజుడు మెసవి రపుడు.
విపినతలమున నీరీతి వేఁటకాండ్రు
సముచితోత్సాహములు మించ శౌరిసుతుఁడు
గీవిఁ బురినుండి బోనపుట్టికలురా ని
జాప్తపరిజనయుతుఁ డయి యారగించె. 50

చ. చలువలు చిందుకందువలఁ జంద్రశిలోపలసాంద్ర[1]వేదికన్
జలజలఁ జాలుగా సెలలు జాఱునొకానొకకోనలోనఁ బా
టలపటుకోరకోదరపిటంకనటత్ప్లవమానకందళుల్
చెలఁగెడునొక్క పూఁపుఁబొదఁ జేరి సుఖంబున నుండె నయ్యెడన్. 51

—చంద్రభానునికడకు సిద్ధుఁడువచ్చుట.—

సీ. ముడివీడుకుఱుచకెంజడలతో నివ్వొందుకఱపట్టుకుచ్చులిగంతతోడ
వలచేతిజలకమండలువుతోఁ బేరెద నిట్టలం బగుయోగపట్టెతోడఁ
బెఱచేతిబెత్తముమురువుతోఁ గళమునఁ దాల్చినసింగినాదంబుతోడ
[4]మూలికెల్లలకకపాలతో సందిటఁ గదియుకేదారకంకణముతోడ

1. ఇదియుఁ గ్రిందిపద్యమును క-లో లేవు. 2. చ-ముట్టిముట్టి 3. చ-ట-సీమలన్ 4. క-మాలికల్.

భసితచర్చికతోఁ నిమ్మపంటిచాయ,దొరయునెమ్మేనితోడ సిద్ధుం డొకండు
మిగులవేడుకఁ జెట్టున దిగినయట్టు,వచ్చె గొబ్బున నయ్యదువర్యుకడకు. 52

గీ. వచ్చుటయుఁగాంచి యెదురేగి తెచ్చి యొక్క-
సితకరోపలసీమ నాసీనుఁ జేసి
యర్ఘ్యపాద్యాదిసత్క్రియ లాచరించి
యతిలలితవాక్యముల నేమ మరసి పలికె. 53

సీ. తలఁచినారలు నిరంతరతమఃపటలంబు మస్తచంద్రప్రభామర్శనమున
యుడఁచినారలుమహోదగ్రరజోరాశి విజ్ఞానధారాభివృష్టికతన
నాఁగినారలు సముద్యద్దావయువలనంబు లీలమైఁ గుండలి మేలుకొలిపి
తొలఁచినారలు తనూమిళితపంకచయంబు లనితరసాధ్యామృతౌఘమహిమ
గణుతికెక్క తపస్స్ఫూర్తిఁ గాంచినార,లనఘతరశీలహంసు లీ రగుటఁజేసి
యట్టిమిముబోంట్ల వినుతిసేయంగఁ దరమె,భవునికైనను బద్మసంభవునికైన.

క. భూచక్రభరణమదకృత,నీచతచేఁ జాల నెఱిఁగొనినమాదృశులన్
వాచంయమి మీరు కృపం,జూచినఁ గా కేల కలుగు శుభవై భవముల్.

1గీ. అనిన మందస్మితము కనుంగొనలఁ దొలఁక,సర్వసర్వంసహాభారసహనదక్ష
బాహుశాలికి నాసత్యభామసుతున,కనియె యతి మత్తకేసరిస్వనము మీఱ.

సీ. ప్రతిమానసాంభోజనతితవికాసశీలనవిచక్షణుఁ డెన్న నినుఁడు గాఁడె
యభ్యుపగతభుక్తిమోహాంక్రియావిదారణసమర్థుం డెన్న రాజు గాఁడె
జటిలాపదహింగర్వసర్వస్వవిదళనధుర్యుఁ డెన్నఁగ నరేంద్రుండు గాఁడె
శమిరాజనిర్వ్యాజసౌఖ్యవాసవిధాయకుం డెన్న నచలేశ్వరుండు గాఁడె
యఖిలయతిమానసోత్తరాశావలంబ,ముఖ్యుఁ డెంచిన సార్వభౌముండుగాఁడె
కాన మముబోంట్ల నీవును గారవింప,వలయు ననవిని యదువంశవల్లభుండు.

సీ. సంయమిమిాంకటాక్షమున నెచ్చోటటి సౌమ్యమ్మై రమ్యమై గణ్య మయ్యె
[illegible] నీసంస్థాసమహిమ నెచ్చోట [illegible] స్యమై [illegible]మై ధన్య మయ్యె
యతి నీపదాబ్జసంగతుల నెచ్చోటు సత్సేవ్యమై దివ్యమై భవ్య మయ్యె
వ్రతి నీమనఃప్రసన్నతల నెచ్చోటు వరేణ్యమై పుణ్యమై గణ్య మయ్యె

1. ఈ పద్యము [illegible] "[illegible]" [illegible]

జటిలశేఖర నీకృపానక్తి నెచట్టు,పాత్రమై చిత్రమై యఘుదాత్ర మయ్యె
నట్టినెలవులఁ గలవింత లానతిచ్చి,నసుఁ గృతార్థుని గాఁ జేయు మన నతండు.

ఉ. భూవర సర్వపుణ్యపురము ల్దిలకించుచుఁ గుండినంబునం
గేవలరూఢి నారదుని గెల్చినగద్దఱిఁ దుంబురుం గళా
కోవిదుఁ గాంచి యందు నొకకొన్నిదినంబులు నిల్చి రంగధా
త్రీవిభుఁ గొల్వఁ బోవుచు సుధీజనసేవిత నిన్ను గాంచితిన్. 59

చ. అన హరిసూనుఁ డద్భుతమునంది మునీంద్ర సుధాశనాధినా
థునినెఱమెచ్చుగాణ యగుతుంబురుఁ డెట్టిఁ గుండినంబునం
దనిశము నుండెఁ గేమికతి మానతియి మ్మన సావధానత
న్వినుమని పల్కె సంయమి నవీనవచోరచనాచమత్కృతిన్. 60

మ. కలఁ డున్నిద్రజయప్రయాణపటిమాగ్రగ్రాహ్యవాహ్యాళికో
త్కలికాభంగతరంగసంఘసటురింఖాపుంఖసంఘాతని
ర్దళితక్షోణిరజోవ్రజావిలసముద్రస్వర్ధునీస్యక్తదో
ర్బలసన్నాహుఁడు రుక్మబాహుఁడు కుభృత్సర్జన్యవాహుం డిలన్. 61

క. అతనికి సుతుఁడును సుతయును,వితతయశోఁడు వీరసేనవిభుఁడుఁ గుముదినీ
సతియును గల రామనొరుఁడు,శతమఖముఖవినుతనిజభుజాబలుఁ డనఘా.

సీ. పుష్కరప్రౌఢిను పొలఁతికేలన కాదు బెళుకునెన్నడుమునఁ గలిగియుండు
నబ్జవిభ్రమము తన్వంగిగ్రీవన కాదు కలికినెమ్మొగమునఁ గలిగియుండు
విషధరప్రఖ్యాతి వెలఁదివేణిన కాదు మెలఁతలేయూరునఁ గలిగియుండుఁ
జక్రవిలాసంబు సతిగుబ్బలన కాదు ఘనజఘనంబునఁ గలిగియుండు
నలప్రవాళప్రభావంబు చెలియపాద,ములన కా దధరంబునఁ గలిగియుండు
ననుచు వినుతింపఁదనరునయ్యధిపుపుత్త్రి,దివ్యవనితావతారైకభవ్య గాన.

క. ఆరాజబింబవదన క,వారితసంగీతవైభవము నేర్ప సుధాం
ధోరాజు పనిచె వీణా,సారస్యధురంధరాగ్రసరుఁ దుంబురునిన్. 64

గీ. అనిన విని మహాత్మ యారుక్మబాహుభూ,కాంతమణికి నెట్టు కన్య యయ్యె
నమరకాంత యిదిమహాద్భుతంబెఱిఁగింప, వేయుటన్న నంయమీంద్రుఁడనియె,

వదరువట్టువహారివాణంబు గలమేటిబండికం డ్లేయూరిపారిబంట్లు
లిబ్బిరాచూలి నేలినచాన మొదలైనపడఁతుక లేయూరివదువుఁగొమ్మ

లెడకాంచపురము వానికుడియ్యుసుగుందమ్మి తేనియ యేయూరి తేటచెలమ
జేజేలకోరికల్ చేపెడిపచ్చయాముగిడ్డి యేయూరిమందపసర
[1]మిచ్చుమానిక మేయూరిరచ్చబాయి
పెట్టెయుంగుప్రమాంకు లేయూరి పెరటిచెట్లు
లట్టిసుర[2]పురి యేలుచునమరపతి య
హెూనశ్నతై శ్వర్యధుర్యుండై యొక్కనాండు. 66

చ. సిరులం దనర్చుదివ్యసభం జేరంగవచ్చి పరాకు జయ్యయె
చ్చరిక యహో యటంచు సరసధ్వనితో నిరువంకలన్ బరా
బరు లొనరించుచుం బసిండిబ్రద్దలవారలు దెల్ప వేలుపుల్
దొర లిరుగేలుఖడ్గములతోం మకుటంబుల నుంచి [3]క్రాల్వంగన్. 67

గీ. వచ్చి మించులు వెదచల్లునిచ్చమాపి
కములగద్దియం గూర్చుండి యమరగురుండు
కవియుం బార్శ్వద్వయంబునం గదిసి బహుస
యస్థితులు దెల్ప నాలించునవసరమున. 68

సీ. సేనాని చిత్రవాజివిహారములం జేరి వలమానహేతియై వచ్చి వచ్చెం
జండాంశుతనయుం డుద్దండుడై ఖరి డాసె నుపతనూనమ్మాత్రి డగ్గఱెం బలాళి
వాహినీశ్వరులెల్ల వగుణుంపునను దెంచెబహులవాసనలగంధవహుండుసగదిసెం
జెండె మహారాజసేవ్యుండై ధనపతి గొలిచెం జేతెంచె గళ దోలంక
వెండియును దిక్కునకుయేమవిలుధనదులు, నిర్మిమేషప్రభావసందీప్తులగుచు
సరుగుదెంచిరి సకలలోకాధిరాజ్య, గమ్యవిభవాభిరాము సుత్రాముం గొలువ.

సీ. బహులలక్షణానురూపప్రభావంబులం గనుపట్టుసుకవివాక్యములచేత
సరిదరకరమహిమాధాయకంబులై తనరెపుగురునిమంత్రములచేత
శాస్త్రాధికరణచర్చాభీతవిమతమై కొఱలునూతనబుధగోష్ఠిచేత
శ్రుతహితవర్ణవిస్ఫురణమాధురిం జాల సొగయువిద్యాధరస్తుతులచేత
సుబుసుపోవం బురందరుం డూర్వశీశ
శిప్రభాహారిణీఘృతాచీతిలోత్త
మాప్రధానాప్సరోవధూమణులు గొలువ
నొనరి యొడ్డోలగంబయి యుండునపుడు. 70

1 ట-ఇచ్చుమానిక. 2. ట-పురమేలుచు 3 మ్రొక్కంగన్.

గీ. చారుఁ డొకఁడు వేగ సముఖమ్మునకు వచ్చి, నమ్రుఁ డగుచు నాననమునఁ గేలు
దోయి చేర్చి యొరఁగు డాయంగఁ జని నిక్కి, విన్నవించె నేమొ విబుధపతికి.

క. ఆమాట కులికిపడి యే, మేమీ యని తెలియ నడిగి యించుకవడి నె
మ్మోము మఱవంచి సశంకము, గా మరుదాచార్యునెమ్మొగముఁ గనుఁగొనియెన్.

క. కనుఁగొనఁ దత్కార్యము తన, మనమున నూహించి దివిజమంత్రి సుధాంధో
వనితామణు లుండఁగ నీ, యనుతాపముఁ జెందనేల యమరాధీశా. 73

సీ. బలిమాలఁ జేయరే ప్రతిసృష్టి గల్పించి యడరువిశ్వామిత్రునంత వానిఁ
బనిబందఁ జేయరే పరమేష్ఠి నిష్ఠచే నతకరించిన కణ్వునంత వానిఁ
బాలుమాలింపరే పంచేంద్రియోద్వృత్తి నడఁచిన శాండిల్యునంత వానిఁ
గక్కుర్తిపఱుపరే గాఢతపోరూఢుఁ డగుమందకర్ణునంత వాని
నితఁ డనఁగ నెంత యెంతటియతుల కైన
వేరువిత్తులు గారె యీవిపులనయన
లీవెలందులలో నొక్కయిగురుఁబోఁడి
ననుపు మనసమాప్తితోఁ గూర్చి యనిమిషేంద్ర. 74

చ. మఱచితె నీవు తొల్లి పురమర్దనుచిచ్చుకంటి వెచ్చఁ జెం
పఱిన మరుం దదీయకరుణామృతనూతనవర్షధారఁ బ్ర
మ్మఱ మొలపించి మామకసమంచితమంత్రబలాప్తి సాంగుఁ డై
పరఁగఁగఁ జేసి మానిజనవాచన కుంచుట యెల్ల వాసవా. 75

క. అనుగురుని వాక్యములు విని, యనిమిషపతి వనుప వేత్రహస్తుఁ డొకఁడు వే
చని యఖిలంబును దెలుపఁగ, వనధిసూతాతనయుఁ దధికవైఖరితోడన్.

సీ. వలెవాటు వైచినవలిపెదుప్పటి పసపంటి బంగరుఁ బ్రాఁత నతకరింప
నొరగుఁ జంద్రికయొంటిపొరగుడ్డ కెంబట్టు చెంగులుకినలయశ్రీల నేలఁ
బేరెద నందంద నూరుఘర్మకణాలి హారమౌక్తికముల ననదు నేయఁ
దనువున రవసందిదండమొత్తులతఁ బుల్ కస్తూరిరేకులఁ బ్రదస్తరింప
జాఘువాగోణపుఁ జెఱంగు నేలఁ జీరఁ, దలిరుసన్నపుఁ జిగెలు మెట్టెలలన యొూర్పు
చేరి కైవండ యూ [illegible] పుపూఁగుతోడఁ.

గీ. చావడికి వచ్చి కొనపరికీని మెఱయఁ, గొలువు సింగారమై వెంటఁ గొలిచి చైత్ర
కాబ్జమందానిలప్రముఖాప్తు లరుగు దేరఁ [1]జను దేరులక్ష్మీకుమారుఁ జూచి.

1 క-దనుసేగ.

ఉ. కట్టికవారు సారె సముఖా యన వామపదంబు కెంపురా
మట్టిక నిల్పి గద్దెపయి [1]మార్పడ వేఱొకజాను వూఁది యా
పట్టపువేల్పు గొంతమురిపెంబున నించుక లేచి కంతుఁ జే
ప ట్టిటు రమ్మటంచుఁ దనపార్శ్వమున న్వసియింపఁ జేయుచున్. 79

చ. పరమకుతూహలం బడరఁ బల్కు సుఖస్థితి నీదిశాంతపా
లురు నితరామరుల్ కడుపలోపలిచల్ల దొలంకకుండ ని
ర్భరులయి దంష్ట్రి దాడి యనుపల్కు లెఱుంగక నీడఁ బట్టులన్
దొర లయి యుందు రెల్ల హరిదోర్బలశక్తిన కాదె మన్మథా. 80

చ. అతనికిఁ బట్టి పీనగుట నాపద లీసురరాజ్యవైభవ
స్థితి కితరంబు లేమి చనుదెంచిన నన్నియు మాన్ప విక్రమా
ప్రతిహత సేకునుం బడినభారము గావున రూపవిభ్రమాం
చితసురచంచలాక్షులు భజింపఁగ నేగి కవేరజాతటిన్. 81

మ. వ్రతసంపత్తిఁ దపంబు సల్పెడుభరద్వాజాఖ్యమౌని న్భవ
చ్ఛితభల్లంబులపాలు సేసి లలనాశృంగారలీలాకళా
న్వితుఁ గావించి మదీయచిత్తజనితోద్వేగంబు మాయింపు మో
యతులప్రాభవ దేవకార్యఘటనాయత్తప్రయత్నంబునన్. 82

[2]క. విను మింక నేమునిఁ బ్రియం, బొనరించుట దోఁచు శక్తియుక్తుల నీయో
పినరీతిం బాటులువడి, యనిమిషరాజ్యంబు నిలుపుమయ్య మనోజా. 83

గీ. అనుచు ననుననుపంచి యగభేది రంభాది, దివిజవనజముఖులదిక్కు చూచి
వనితలార, యిందు మునినాథుఁ వలపింపఁ, బడఁతి యొకతెయేఁగుపనుఁడటన్న.

క. వారలలో నతిలలితా, కారద్యుతిసాంద్రచంద్రకళ యనుసతి జం
భారాతియెదుట నిలిచి[3]యు, దారస్మితమాధురీసుధారస మెసఁగన్. 85

చ. పలుకుల కేమి దేవ బలభంజన నీకృపపెంపున న్మహా
జ్వలగతిఁ [4]జేరఁబోయి యుఁ సన్నుతిశాలి మహర్షిధూర్జటిన్
సలలితనిష్కళంకరుచిసంపదఁ గైకొని ముజ్జగంబు "లీ
యలికులవేణి చంద్రకళ యౌరా" నని మెచ్చ ఘటింతుఁ బంతముల్. 86

---

1. చ-మార్కొన జానువునూఁది యంతనా. 2. ట-లోనిది లేదు. 3. ట-దారస్మితి మధురమధుసుధారసమెసఁగన్. 4. చ-వమ్ముఁ గ్రోపనలస న్మతి

గీ. సభ నహంకారములు వలుకఁజనదు కాక, విబుధవర్యభరద్వాజవిభ్రమంబుఁ
గోరి యిప్పుడె విటపాళిఁ గూర్పకున్న, ననువిలాసిని యనుచు నెన్నంగవలదు.

సీ. చవిచూచునే కదా సావిఁ గెంజిగురులు నాలేఁదొగరుమోవిఁ గ్రోలఁడెట్లు
సరవి నుండునె కదా సైకతస్థలముల[1] నానితంబము డాయ మానునెట్లు
తానమాడునె కదా తడయు కెప్పును సేట నాకమ్మఁజెమటల నానఁడెట్లు
కలసియుండునె కదా వలపుఁబూఁదీవెల మత్తనూసంగతి మరగఁడెట్లు
ముట్టునే కద మెట్టతమ్ములు మదీయ, చరణసంవాహనము సేయ మరగఁడెట్లు
పలుపలుకు లాడనేల మత్ప్రాప్తి నేఁడు, చిత్తగింపు మటన్న శనీవరుండు.

గీ. మలినజలజాతమేని నీలలితకరసమృద్ధి నలరదె గడుసుతా లేని నిన్నుఁ
గాంచినఁ గరంగవే చంద్రకళ ధరిత్రి, వ్రతుల వలపించు టెంతభారంబు నీకు.

క. అని యనిమిషపతి తను దయుఁ, గని తనచేఁ బసిఁడితట్టఁ గప్పురబాగా
లునుదోడవులొసఁగి యాసతిఁ, [2]బనిచినఁ దత్కార్యభారపరుఁడై మరుఁడున్.

ఉ. గ్రక్కున లేచి గద్దియ డిగ్గి దివిజేంద్రుఁడు తోన డిగ్గి పై
రక్కున జేర్చి నాలుగయిదజ్జలు వెంటనె పోయి దెంచి నీ
వొక్కఁడ వుండ మేము సుఖముందుము మెప్పుడు నేఁడు ప్రోవుమీ
దిక్కయి పంచబాణ యని దీవన లిచ్చిన సంతసంబునన్. 91

గీ. అమరనాథునివీడ్కొని యాలతాంగి, మొదలుగాఁగల తెఱఁగంటిముదితలుదిత
ధృతులయి భజింపఁబచ్చనితేజి నెక్కి, వెడలెఁగలకంఠకంఠ కాహళులు మొరయ

సీ. నిగనిగ మను గొప్పనిడుదగొంటులచాయ చెక్కుటద్దములపైఁ జిందులాడఁ
జెమటచేఁ గరఁగి పూసినకదంబపుచాయ యరచట్టలో నుండి పరిమళింపఁ
బలుకుఁగప్రపుఁదావి వలుచుపీడెముకెంపు తేనెకెమ్మోవిపై నీనె చూపఁ
బరిజనంబులు వీచుసురటి తెమ్మెరల బంగరువ్రాఁతకుళ్ళాయి కళలు గదలఁ
జడిచెమట జిల్లుపావడఁ దుడిచికొనుచుఁ, గిరుదు వాళిని పోనిచ్చ గెరలనీక
సంతరించుచు తనవాజినము తెఱంగి, యెక్కియాడుచుఁ జనియె నాచక్కనయ్య.

మ. విరిసెం బువ్వులు తేఁటిజోఁటిగమి యుప్పొంగార నందంద గా
డ్పరసెం దావులు చిల్వచెల్వ పదువ ట్ట్రాడంగ లేవెన్నలల్

1. క. మన్నితంబము. 2. చ. బనిచెఁ దత్కా.

గురిసెం గోరికతోఁ జకోరమహిళల్ గ్రుక్కిళ్లు గ్రింగన్ ధను
ర్ధరుఁడై పంచశరుండు భూతలముఁ జేరన్ దిక్కులం దొక్కటన్. 94

చ. తొలఁకులఁ దేలి పుష్పములఁ దూలి మరందముఁ గ్రోలి కన్నతీ
వలపయి సోలి క్రొన్ననలఁ బ్రాలి హిమంబుల నేలి వాసనల్
గలయఁగఁజేయుఁ జాలి చలిగాలి తగ న్విహరించు లీలమీఁదటం
బొలసె మరున్ద్రధానికటభూరుహశేఖిఁ జలాళిపాళిమై. 95

ఉ. క్రేవఁ గవేరకన్య లహరీవిహరిద్బహుసారసారసా
రావవిశేషమాన్య నళిరాజరథాంగకరాజరాజిరా
జీవకుటీరధన్యఁ బరిశీలితవారిభరాజరాజిరా
జీవకిశోరసైన్యఁ గని చిత్తముఁ బల్కు వసంతుఁ డయ్యెడన్. 96

—• కావేరీవర్ణనము. •—

మ. సుడిరోదమ్ములఁ దమ్మిపూఁబొదలు నాచున్వర్గము లూన్చి న
ల్గడ సారంగపుదీము లుంచి దురితౌఘప్రౌఢ సారంగముల్
పడఁ దోడ్తోఁ దెరలెత్తి మ్రోయఁ దొణఁగెం బైపై శరప్రౌఢి చొ
ప్పడ నీసహ్యధరాధరప్రభవశుంభద్వాహిని న్గంటివే. 97

చ. ఘనలహరీవినాదములు గర్జితము ల్పవి శ్రీలఁబొంది పైఁ
జనుకలహంసమండలముజాడ గనుంగొను మంగజాత యీ
యనుపమపుణ్యసింధుమణి యచ్ఛజలంబుల మున్గి ధన్యు లౌ
మనుజులఘోరపాతకసమాజము వెల్వడు రీతిఁ దెల్పెడున్. 98

మ. తెర సంధించి ప్రఫుల్లహల్లకశిఖాదీపచ్ఛట ల్నించి లోఁ
గర మర్థిన్ జలమానుషీప్రతిమలం గైసేసి యీసింధుసుం
దరి గంగావతరప్రసంగకథానాట్యంబు సూప న్సురల్
సరవిన్ వైచుకొసంగులో యనఁగ నంచల్ ప్రాలెడిం జూచితే. 99

సీ. కవులకు సవనక్రమముసంగిన యట్టియీసరస్వతి నుతింపఁదరమె
వరరాజ హంసాళి భంగంబు నొందించునీవాహినీలీల లెన్నఁదరమె
యనిమిషప్రతతికి నమృతంబు లొనఁగూర్చు నీసింధుమాళినూహింపఁదరమె
కాదంబతతి నుత్కలికలఁ దేలించు నీహ్రాదినిమహత్త్వ మెన్నఁదరమె

నూనసాయక తా మెంత సుడులఁబడిన,సాటినేయంగఁ దగునెయనన్యగోత్ర
జాత తానన్యనదుల నీసన్యగోత్ర, జాతకునననంతభువన విఖ్యాత కరయ.

గీ. తను విగాహించిహతులై నజనులకొనఁగ,శంఖచక్రశతంబులీనన్యాతనయు
సంతరించినగతిఁ బొల్చె నరసకర క,నుంగొను విని_ర్మలాబ్జరథాంగతతుల. 101

చ. కలమవనాళి పండి యొరఁగంబడి యెన్నుల నీరెడల్చుటల్
గలయుఁగ వంక లైన మడికట్టల బీటలసందు దూఱఁగాఁ
జెలువు వహించె నెల్లెడలఁ జిత్రము పూవిలుకాఁడ వ్రేళ్లనుం
గొలుచుగఁ బండినట్లు కనుఁగొంటివె యాతటినీతటంబులన్. 102

శా. సారె న్నారికెడంవుబొండలము లిక్ష్వాఁ ద్రెల్లి తో ప్రీలుటన్
నీ కేళ్లైత్రై తొరఁగ స్వ్వపర్ణపటలీ నిర్యన్నవస్త్రాలము
క్తారాజి న్నవబుద్బుదాళి నిలిపెం గాంతారకాంతారకాం
తారంబు ల్తిలకింపు మయ్య రతికాంతా రమ్యదేశంబులన్. 103

మ. ఫలభారానతనారికేళ వనరంభాపూగభూజావళీ
కలమారామచయంబుచే నతతరంగత్తుంగభంగాంబుని
ర్మలవాతంబులచేఁ దటస్థులకుఁ బ్రేమస్ఫూర్తియు న్మూర్తియుం
గలుగంజేసి తనర్చునీతటిని వర్ణించఁగా శక్యమే. 104

సీ. సరసరాజీవాజిచలరాజిరాజినినాద భేదములు సంమోద మొసఁగ
సమసమాలీనాళినుమధూళిపాళి కారామసీమములు సంభ్రమముఁగూర్ప
దరవరాళీకేళివరబాలికాళీవిహార తీరములు నెయ్యమున ముంపఁ
దటతటాకానీకపటుసైకతాకరమంజుమంజరులు సమ్మదము దన్ప
సతతతతభంగసంగసంచారివారి, కరటిరటితాబ్దశబ్దసంఘాతభీత
సకలకలహంసనసంసత్ప్రచారసార, యమితమితవాతసోతంబు లందగింప. 105

క. శ్రీరంగభర్త యీనది, తీరంబున నున్నవాఁ డదె తదీయశుభా
గారంబుఁ జూడు మణిరుచి, పూరంబుల నకృతచిత్రములు గలదానిన్. 106

—* శ్రీరంగపురవర్ణనము. *—

సీ. ప్రాతరాశుగమిళత్ప్రబలగోపురగవాక్షధ్వను లటర్యశంఖస్వనములు
రవిరథ్యఖురహతప్రాసాదనాదముల్ మధ్యాహ్నఘంటాసమకణములు

హర్మ్యతటీకులాయావిశత్కలరవపత్కార్భటులు సాంధ్యపటహారుతులుఁ
జంద్రద్రుతార్ద్రాశ్మసౌధాంబునినదంబు లార్ధరాత్రికతమ్మతారవములుఁ
గలసి శ్రీరంగధామమంగళమహోత్సవాచరణవై భవంబుల నతిశయిల్లఁ
బౌరసంఘాతమతిలోకభావనాస్పదంచితాశ్చర్యగరిమ నాలించు నిచట. 107

లయగ్రాహి.

కాంచితివె పైబిరుదుపించెము లనంగ బరు లించుకచలింపవసనాంచలపతాకల్
మించమణిఘంటలురహించఁగటిచక్రములునంచలనమానఁగనుమించుటలుగుల్డి
పించఁగుచఖేటకములుంచిబొమసింగిణులునించిజయమిాఁగనంచలరథంబుల్
పంచెమునుమున్నసురసంచయమనస్సెసిరంచనడనిందునతులించువిలుకాఁడా.

శా. వీరల్ తెర్థికవైష్ణవు ల్గనుము పూవిల్కాఁడ సద్భక్తిఁ గా
వేరిం దాన మొనర్చి రంగవిభు సేవింపం దమిం గాంచి యు
న్నా రున్మస్తకయుక్కరాబ్జు లయి "భో నాగేంద్రశాయి స్నమ
స్తే రంగేశ" యటంచు దేహాభుల నంతే నిక్క వీక్షించుచున్. 109

[1]ఉ. ముప్పిరి గొన్న వేడుకఁ దముం జనము ల్గన మోక్షచింత లోఁ
దప్పక చేతికందుచిటిశాళపుత్రమోఁతలఁ బాయ కెవ్వడుం
జప్పటులన్ బుధోత్తములు సందడి సేయుచు మూఁక గూడ రం
గప్పను బాడుచుం జనుమహాత్ములఁ జూడుము సూనసాయకా. 110

చ. మడవ లార్మగ్చుచుఁ దీర్చుచు న్లతలకుం బాదు ల్దగం జేసి యుం
డెడ లౌచోటుల నంట్లు నిల్పుచును నీరెత్తించుచుం గ్రొవ్విరుల్
దొడిమ ల్వచ్చి సరాలు గట్టుచును నెందుం దార ్థై పాటులం
బడుధన్యాత్ములఁ గంటె వే మదన యీమాలర్యర్చనాధీశులన్. 111

[2]శా. వీణావేణుమృదంగనాదముల కువ్విళ్లూరుచు న్మండప
స్థానుల్ ప్రాఁకియు మెట్టు లెక్కియును నచ్చోఁ గేళిక ల్సల్పున
య్యేణీనేత్రలఁ జుట్టువారుకొని కంటే కాంచుచున్నారు గ్రా
మిణుల్ నిశ్చలలోచనాబ్జులయి లక్ష్మీగర్భముక్తామణీ. 112

[3]మ. మునుముందాన మొనర్చి పుండ్రములు శ్రీముద్రాంకము ల్పూని నూ
ననికుంజావృతసైకతస్థలుల గంటల్ మ్రోయఁగాఁ గేశవా

1. ఇదియు దీని క్రిందిపద్యమును క-లో లేవు. 2. ఇది ట-లో లేదు. 3. ఇదియు దీనిక్రింది రెండు పద్యములును క-లో లేవు.

ర్పనమ్ముల్ చల్పి స్వపార్శ్వవర్తులకుఁ దీర్థం బిచ్చి సేవార్థమై
చనువారిం గనుఁగొంటివే మదన సాక్షాద్వ్యాసమానీశులన్. 113

ఉ. శ్రీవనె దృష్టి నిల్పి తడిదోవతి మూఁపునఁ దాల్చి స్తోత్రపా
ఠావళి తాస్యులై శయచయుంబులఁ జెంబులఁ బూని యేగునీ
కేవలపుణ్యమూర్తుల నకించనవృత్తుల రంగనాథస
ప్తావరణప్రదక్షిణపరాయణులం గనుఁగొంటె మన్మథా. 114

సీ. అగ్రహారముల మాన్యక్షేత్రములఁ బండుగర్రిసెలకొలు చరకాంఁడు నింప
సతతంబుఁ బైరుపచ్చలుఁ దోఁటదొడ్లలుఁ గావలు లరసి రక్షణ మొనర్పఁ
గీలార్లు పెరుఁగునుం బాలు మందలనుండి వడి తేపుమాపుఁగావడులఁ దేరఁ
బై వెచ్చమునకుఁ దప్పక రూకపాతికల్ ప్రియశిష్యతతి సమర్పించి యొసఁగ
నతిథిసంతర్పణంబె నిత్యవ్రతంబు,గాఁగ వ్యాఖ్యానమునఁ బ్రొద్దుఁ గడపి గేహ
దేవతార్చన మఱవక భావశుద్ధిఁ,దనరుసచటిగృహస్థులఁ గను మనంగ.115

సీ. అక్కడ వనమాలికాగతభృంగమో శ్రీవత్సమో విభజింపరాదు
జఘనసీమ సువర్ణశాటీద్యుతియొ నాభినలినపరాగమో తెలియరాదు
పదమున దేవతాపగవీచియో నఖరేందుమరీచియో యెఱుఁగరాదు
తనువున నర్చనాదత్తసూనంబులో పాఁపమేపొరలో యేర్పఱుపరాదు
కాంచితె మనోజ కించిదాకుంచితాంఘ్రి,యుగ మిలారమలొత్తఁగా నొత్తిగిల్లి
కటినొకకరంబుసాఁచియొక్కటతలాడ,నమరఁబవళించియున్నరంగప్పనిపుడు.

క. ఈరీతిఁ జెలువు మెఱసిన,శ్రీరంగాధిపునిసగరిచెంత మధురసా
సారససారసమున్నత,సారససారసరుతుల్ దిశాతతిఁ గప్పెన్. 117

—* భరద్వాజాశ్రమవర్ణనము. *—

క. అదె కనుఁగొంటివె మదనా,మదనాగకిశోరవదనమంజులరదనా
రదనాళకమలసదనా,సదనాహతవారికరిణి శశిపుష్కరిణిన్. 118

సీ. దరనమ్రదళసముద్గతనాళసితకంజగణములు పుండరీకంబు లనఁగ
నురుమీనమస్తరం థోర్మిత్తానధారానికాయంబులు ప్రకీర్ణకంబులనఁగ
రయశాలిమారుతప్రచలత్తరంగజాలము లుత్పతద్భహబలహరు లనఁగ
నంబుపూరాంతరబింబితజలకదంబంబు ఘనాఘనౌఘం బనంగ
సమదకవిరాజహంసచక్రములుచేరి, సతతము భజింపఁ దీర్థరాజప్రసిద్ధి
నెఱపునీచంద్రపుష్కరిణీసరోవ,రంబు వినుతింప శక్యమే బ్రహ్మకున. 119

క. నుతిఁగనుసీనరసియదూ, రతరత్నితిఁ జూచితే భరద్వాజమహా
ముతిభవనం బతిభువనం, బతినవనంబునకుఁ బాత్రమై కనుపట్టెన్. 120

సీ. కలికాలవిప్రసంగతపలాశశ్రేణిఁ బటుశిలీముఖములపాలు సేసి
నిర్గళన్మధుమదోన్నిద్రపున్నాగాళి ధీరాశుగశ్రేణిఁ దెరలఁ జేసి
నిశితకంటకశరాన్వితమన్మథస్ఫూర్తి నమితిమహాజిహ్మగముల నలమి
చటులశాఖాగదానాంద్రశారికదళంబులఁ బత్రముఖసమాకలనఁ ద్రుంచి
చతురగుణయుక్తధర్మసంసక్తిఁబొదలి, బహుమహావావనన్నాహభాసితమగుచుఁ
గనుముచెలికాఁడమునితపోవనమొనర్పి, నలసినిలిచినగతిఁదపోవనముదనరె.

చ. అలయజుఁ డాకసంబునకు నాదరు పేమియులేమిఁ బాపుగా
నిలిపినకప్పగంబములనీటుల నధ్వరధూమము ల్గను
న్నలినపదుండు మానులసమక్షమునన్ శుచి యాట నాతనిం
బొలయక పాసి పోయెహితమోగుణపుంజము బోలె నిచ్చలున్. 122

సీ. పుండరీకముల పెంపునఁ బొల్పుసారంగ మూహింపఁగా నిది యోగ్య మనఁగ
నలరుపంచాననైకాప్తినాగశ్రేణి యరసికాంచిన నిది యర్హ మనఁగ
సకులానుబంధనందానంబుఁ గను చక్రి దర్శింప నిది యుచితం బనంగఁ
బరఁగుఁ గౌశికయుక్తిఁ గరిజీవివర్గంబు తలఁచిచూచిన నిది తగు ననంగ
విషమసాయక ముచ్చటవిబుధనస్య, లంఘుతరశబ్దశక్తి నాత్మార్థగతవి
రోధములుమాన్చిమనుపనారూఢమైత్రి, యనవిహిల్లుటచిత్రమేయహారవంబు.

గీ. హ్రాదినీసక్తులై కరకాభిరాము, లై యనంతపదాధిపు లై నితాంత
వారితాహంకృతులు నై వారలిచటి, మునులు దపోసిచూచినఘనులుగారె.

చ. కళికలు చాలఁ జాలుకొనఁగాఁ దగుపాళలఁ జాలుకీలకాం
చలములు నిండ ముత్తియపుజల్లులమొల్లమిసూపఁ బూగముల్
చెలఁగెడుఁ గంటె శంబరవిజేతృకిశాసనసుస్థితాత్ము లై
యల రెదుమానిరాజులమహాతపవారణరాజులో యనన్. 125

సీ. శ్యామలు సౌరభ్యశాలిమధూళిచేఁ బ్రార్థికావళికిఁ బాద్యము లొసంగఁ
గొమ్మలు పాకానుగుణఫలప్రతతిచే నభ్యాగతులకు నాహార మిడఁగ
లతకూన లనిలలోలప్రవాళములచే వైదేశికులకు వీవనలు విసర
మహిళలు కుసుమకోమలదళశ్రేణిచేఁ బాంథసంతతికిఁ దల్పములమర్ప

ఘనరసాశయప ద్మినుల్ కలితభృంగ, ఘోషభాషల నతిఘలకుశల మమున
నంగసంభవ నిర్ఝరు లగుచు నిచటఁ, దపము సలిపెడుతాపసో త్తములఁగంటె.

సీ. అజిరతోరణములకై యుంచితివిజుమీ యతివ నీవీచిగు ళ్లలమఁబోకు
మగ్రవేద్యర్చనకై యుంచితినిజుమీ యబల నీ వీమొగ్గ లంటఁబోకు
మబ్జనాభసపర్యకై యుంచితినిజుమీ కొమ్మ నీ పీవిరు లోటఁ యఁబోకు
మతిథిసంతర్పణకై యుంచితినిజుమీ తరుణి నీ వీపండ్లు దడవఁబోకు
మనుచు నొండొరుఁ బలుకుచు నలసగతులఁ
గొను లసియాడఁ గుచములు గదలఁ గురులు
చెదరఁ బనఁటులు మూఁపునఁ జేర్చి లతల
కర్ఘ నీరార్పు గాని కన్యకలఁ గంటె. 127

వ. మఱియు నీవనంబు నీ వనం బుపోవర్ధితశంబరం బై శంబరప్రవాహంబులీల వి
హారమాణహంసం బై హంసబింబంబులాగున వశీకృతగోప్రచారంబై గోప్ర
చారంబుంబోలె నవలంబితవృషం బై వృషపట్టనంబుకై వడిఁ బూర్ణసుమనో
జాతి యై సుమనోజాతిచందంబునఁ బవిత్రితగోత్రం బై గోత్రధరుకారుణ్యం
బు శ్రీవ దేవదత్తామృతం బై యమృతాకరంబుతీరున ననంతసముద్భూతో
త్కలికం బై యుత్కలికలు సుమధూళిపరంపరలఁ గురియ సుమధూళిపరం
పరలు కదళికల నెరయఁ గదళికలు విమలస్థలసారసవనంబుల మొరయ విమ
లస్థలసారసవనంబులు శిఖికలాపంబుల మురియ శిఖికలాపంబులు మరున్ని
కరంబుల నొరయ మరున్నికరంబులు పున్నాగవర్గంబులఁ బొరయఁ బున్నా
గవర్గంబులు కుసుమభారంబుల విరియ సిరి యొనంగెఁ గనుంగొను మనుంగుఁ
జెలీ! యన నవవిలుకాఁడు తత్తపోవనంబు సొత్తెంచి. 128

—* మదనసైన్యము భరద్వాజునిగదియుట *—

సీ. సహకారసహకారసాంద్రలతావృతాభోగయాగగృహాళి పొనఁగుచోటఁ
గరకాంతకరకాంతరరసార్ద్రభూమిభూమానిమానితతరు ల్మలయుచోట
ఘనసారఘనసారకలితానిలాకులాళిందకుందరసంబు చిందుచోట
వనజాతవనజాతవలితాపగానుగానేకకోకధ్వను లైరయుచోటఁ
గేళికాళాలికాయితోత్తాలసాల, పాలికాశాలికాసారపద్మసద్మ
ఘూలికామాలికామదోత్తుంగభృంగ, బాలికాడోలికారతు ల్పరఁగుచోట.

గీ. తొగరువన్నె గుజ్జు చిగురుమామిడినీడఁ, జేరి కేలఁ బూలకోరికోల
మెఱయఁద్రిప్పుకొనుచుఁ బెఱ[1] కేలఁ దియ్యవిల్లూఁత గాఁగ నిలిచియుండుటయును.

సీ. నిడుచాలు వెనుచాయ నడకనిద్దపుఁదేఁటిగమి పీరజడలతో గంధవహుఁడు
చెలువంపు మైకప్పు జిగిసురమాం వింతవగజగబిరుదుతో మృగధరుండుఁ
జొకరంపుఁదుదితెక్కసోఁకుపుప్పొడిరేకపసుపుఁబావడలతోఁ బక్షి[2]కులముఁ
దొగరువన్నియమావిచిగురుమొత్తంబు క్రొంబగలుపంజులతోడ మాధవుండుఁ
బ్రకటగతి వచ్చి యహమహమికల మఱక
మాఁక యుత్తరు వనుచు సంభ్రమ మొనర్ప
వారిఁ గరుణార్ద్రదృష్టిచే గారవించి
మునివరుని మీఁద సెలవిచ్చి పనుపుటయును. 131

ఉ. చొక్కపుఁబువ్వుఁజొంపములసొంపున ద్రిమ్మరుఁతులు విఱ్ఱవీఁగె నల్
దిక్కుల సావితావి నెలదేఁటులపాటల నీటునూపెఁ బ
ల్లక్కుల కాకలీకలకలధ్వని మీఁటెఁ జకోరికోరికల్
నెక్కొనఁ బండువెన్నెలలు నిండె యథోచితవృత్తి నయ్యెడన్. 132

క. కనుఁగవ మోడ్చి నిదిధ్యా, సనతత్పరుఁ డగుచు మస్తచంద్రసుధానే
చనమునఁ దనుఁదా నెఱుఁగని, మునిఁ గనుఁగొని యేముదాముముందనికడఁకన్.

సీ. ఉడురాజు నిజనిశితోత్తాలకిరణసంఘము పేరఁబలుచివ్వగడలఁ జిమ్మి
మధుఁడు శాఖానోన్యన్యమర్మనిష్యూతజాలకావళి పేరి తాలుముఁబ్వ
పవనుండు పేఠెంబువాఱి గంధాంయాంత భృంగనిధ్వానంబు పేరఁ బిలిచి
శుకపికాదులు గరుత్ప్రకటధ్వనులపేర వివిధవాగ్యంబుల రవళిఁజూపి
కేశవపదాబ్జచింతారసాశయాంతఁ, రాళగతమానిహృదయశుండాల మావళ
మగుటనెలిఁ దార్పఁగా లేక హత్తియిట్టు, లమితనిజశక్తిమీఱఁబోరాడునపుడు.

సీ. తమ్ముఁబైకొనుకన్నుఁ దమ్ములశ్రుతులవతంసాళి రుతిపేరఁ దఱచుదూఁకఁ
గరకంజరమకుఁ గంకణము లంతర్మణి స్వనముల పేర నెచ్చరికఁ దెలుప
ఘనతరస్తనభారమున కుల్కి లేఁగౌను మొలనూలిరొద పేర మొఱలుపెట్ట
నడుగుఁదామరలకు హంసకంబులు దిఱుగంటఁబ్రమోఁతలు పేర గతులు దెల్ప
నడచు చంద్రకళాభిధానాప్సరోల, లామ లావణ్యవైభవాలంక్రియాభి
రామ యామన్మథునియగ్రసీమ నిల్చి, చిత్తగింపుము సన్నని సెలవుఁ బూని.

1. చ-చేత. 2 చ-గముఁలు ట-బలుకు

క. మానికడ కేగి నతఁడును, మానస మానంగబలసమాగతివలనన్
ధ్యానంబు వదలఁ గాంచెన్, నానాదిక్కులను దక్షిణంబున నదియున్.

గీ. చెలులు సేవింప రత్నకాంచికలు మొఱయ, నల్లనల్లన[1]నతని డాయంగనేగి
గరువమునునీటుమురిపంబుఁగలికితనము, నారజంబును మెఱయఁదదగ్రసరణి.

సీ. తరులకొయ్యన నిక్కి ఫిరులందు నెపమున బాహుమూలద్యుతుల్బయలువఱచి
ముంజేతిచిలుకకు ముద్దిచ్చు నెపమునఁ దావి కెంజిగురాకుమోవి చూపి
చెమటలార్పమలంచి చెఱఁగూను నెపమున నిఱిగుబ్బచనుదోయి మెఱుఁగుఁబుచ్చి
యలులు మోమునఁజేరమలఁగెడు నెపమున నునువాలుఁగొప్పుగన్గొనఁగఁజేసి
కినుక నుడిగంపుఁజెలి నల్గి కను నెపమున
గొనబు నెలవంకబొమల జంకెనలు దెల్పి
యనుఁగుబోటులతోఁ గూడి యామ్యగాఢ్రి
సమచితవిలాసముల డాయుసమయమునను. 138

శా. కేలంబంగరుగచ్చకోల లమరన్ గీర్వాణబాలామణుల్
శ్రీలీలావతిపట్టికట్టికలవారిం బోలి తజ్జైత్రవి
ద్యాలాలిత్యము లుగ్గడించి మృదులాలాపంబులం బాడుచుం
గోలాటంబులు వైచి రాయతి తనుం గుంర్మ్యం గటాక్షింపఁగన్. 139

క. మలఁచి వలమూఁపుపైఁ గీ,లొల్కలిపిన పాదంబుమీఁదఁ గోమరగులికుచం
బలఘూన్నాళాంభోరుహా, తలకణ్ణకఁ దెగడనొకతె తాండవమాడెన్. 140

[2]గీ. పాంథమృగయకుఁ జనుపుపజ్జఁ ద్రిప్ప
భర్మమయదండబర్హాతపత్ర మనఁగ
మెఱుఁగుమెయిదీఁగ వలగొనఁ మెఱుము బొదలఁ
దెఱవయొకతె బిఱబిఱఁదిరుపుగట్టె. 141

గీ. తనుఁ గలసి యష్టభూతు లింతకును గొనగ
వేల్పు లని తెల్పుగతి బొటవ్రేల నెనయఁ
దర్జనిఁ జెఱఁగుఁ లించి తక్కువ్రేళ్లు
మించి నిక్కంగ దేశినటించె నొకతె. 142

1. క-మాని 2. ఇదియుఁ గ్రిందిగీతమును టా-లో లేవు.

మ. ఉరుభోగోన్నతి మారుతాశనులు సొంపూనన్ శిలాదు ల్గ్రహిం
చరఁగ న్నిర్విటపాప్తి నిశ్చలతరు ల్గాఢానురాగాంకుర
స్ఫురణం బొందంగ హంసరాజగతి నొప్ప ల్దప్పఁగా నొక్కసుం
దరి గీతంబులు పాడె నాత్మహృదయోత్సాహానుకూలంబుగన్. 143

చ. అరుదుగఁ జంద్రరేఖ యతి నప్పుడె కన్గొనినట్టు లందియల్
మొరయఁగ మేను సోలఁ గుచము ల్పొదల న్నటివేణి జాఱఁగా
సరభసవృత్తి నేగి యొకసంపఁగిక్రొవ్విరిమొగ్గ సిగ్గునం
గరకమలంబు సాఁచి కయికానుక గాఁగ నొసంగి యత్తఱిన్. 144

గీ. ప్రసవబాణుని నీయింటి బంటుగాఁగ, నిలువఁ జేసెద ననుచు సందియముదీఱ
నానయిడి చాల నమ్మింపఁబూనినట్లు, లక్ష్మనీంద్రునిపాదంబులంటి మ్రొక్కె.

ఉ. మందసమీరలోలలతమాడ్కి నొకింత వడంకు నూనుచున్
ముందఱ కేగి యాజటిలముఖ్యుని డాయఁగఁ గొంకి డెందమున్
డింకువడంగఁ జేయుచు వడిం బురికొల్పఁగ బుజ్జగించునూ
టిం దరళస్ఫురత్కుచతటీఘటితాంజలి యై నయంబునన్. 146

సీ. తొడుకుబాబాగాతుజడదాల్పువాడనిపూ వేలతాంగులపుట్టినిల్లు
జేజేలకవ్వు మాన్పినవదాన్యునిగన్నవనధి యే లేమలజననసీమ
మున్నీటనిల్లటంబువసించు దొరయూరుకాండ మేకాంతలఁగన్నకడుపు
వెన్నుపాకిటితమ్మినున్న వేలుపుమానసం బే వెలందులజన్మభూమి
నలువతలఁకోరగల మేటినెలవు మొదలు, [1]గాఁగలపదంబులేనీలకచలయునుకు
లట్టియచ్చరకులమునఁ బుట్టినట్టి, దాన ననుఁ జంద్రకళ యండ్రు మౌనివర్య.

సీ. కమనీయతరగానగాంధర్వలాస్యతాండవకళారూఢిఁ బ్రౌఢ నగుదాన
సకలసౌఖ్యములకాస్పదమైన దివినేలు బలభేదిసవిధంబు గొలుపుచెలువు
చిత్రరేఖా ఘృతాచీ ధాన్యమాలినీ రంభాదిసతులు నాప్రాణసఖులు
శ్రీరంగనాయకు సేవింప నిటకు నిచ్చలు రాకపోకలు సలుపుచుందు
నిన్ను సేవింపవచ్చితి నేఁడు దివ్య
మౌనివర తావకాలోకమహిమవలన
నలఘుసాత్త్వికభావంబు గలిగె నాకుఁ
దలఁపెటిఁగి నన్నుఁ గరుణింపవలయు ననుడు. 148

1. చ-గాఁగనచలంబు,

క. కదలక మెదలక పైపైఁ,బొదలెడు గాంభీర్యధైర్యములతో యతి య
మ్మదవతిఁ దదనుచరుల న,య్యదనం గైకొనక యచలుఁడై యుండుటయున్.

సీ. చవియెఱుంగవుగాక యవుదలచంద్రామృతంబుతొయ్యలియధరంబుసరియె
విన నెఱుంగవుగాక విశదనాదానుభావంబు పైఁదలిమణితంబుసరియె
తగ వెఱుంగవుగాక యగణితాసననిబంధము లింతిసురతబంధములసరియె
తలఁ పెఱుంగవుగాక దహరోద్గతారవిందమ్ము భామినివదనమ్ముసరియె
కానఁ దనుయోగమునకు సమాన మగునె
కానఁ దనుయోగమునఁ జెందఁగలసుఖంబు
మదనుమత మింత తలపోసి మాని యింక
మదనుమత మాత్మ వదలక మనఁగదయ్య. 150

ఉ. తేరకుఁ దేరఁగా భవదదృష్టవశంబున నేఁడు చెంతకుం
జేరిన మమ్ము గారవముసేయ నెఱుంగవుగాక యాత్మలో
నారసిచూడు మేమిఫల మందుట కుంకువలై తనర్చునో
ధారిణిఁ జేయుజన్నములు తాపసవృత్తులు వీరకృత్యముల్. 151

సీ. ఏడాకులనఁటుల నెనయుకప్రము గల్గ బూది నెమ్మెయినిండఁ బూయ నేల
వైణవమౌక్తికవ్రాతమ్ము గలుగంగఁ బటికంపుఁ బేరుఁ జేపట్టనేల
పూచినగురివెందపాదరుటింపులు గల్గఁ గాఱాకుగుడిసెల దూటనేల
మృగనాభికాగళన్మృగనాభి కలుగంగ బిల్లవేలిమిబొట్టు పెట్టనేల
[1]జడనుబూని కటా సదసద్వివేక,చాతురి మనోజ్ఞమునఁ బూనవైతిగాక
తెలియ నేర్చిన నీకానఁగలిగినవియె,యరసిసుఖయింపఁగారాదె సరసులకును.

మ. అనుధావద్విరహాంసమండలము మాయానంబు గాస్యావలం
బనసోత్కంఠవనప్రియప్రకరము ల్మాపాట లింతేల మా
యనుఁగుంబ ల్కనుభావమాణశుక మాహాయిట్టిమాబోంట్లకా
తనిరీతూరుచిధార కబ్రమె భరద్వాజా నినుం బైకొనన్. 153

క. కిలికించితలీలాగతిఁ, దిలకింపవు మృగమదీయదేహాసక్తిం
బులకింపవు లేనగవులఁ, జిలికింప వి దేమి బోఁతఁ జేసిరె నిన్నున్. 154

క. అని చంద్రరేఖ యీగతి,మునిపతిఁ గొసర న్వసంతముఖ్యులు గడిమిన్
మొనసి తమతమకతమకం,బునఁ గదియుచు మరున కిదియెపో సం దనినన్.

1 చ-౧౨-జడత

ఉ. కాయజుఁ డల్లిపూబొమిడికం బిడి గేదఁగితేకుబాఁకుదా
రా యమరించి కల్వలజిరావయి లేఁజిగురాకుచొక్కపుం
జాయల జాళువాకమరు చాల బిగించి ద్విజాళి మ్రోల జే
జే యన మందగంధవహశీతకరాదులు సందడింపఁగన్. 156

ఉ. తెక్కల తేజి నెక్కి ననతేకుమిటారపువంకి సూటిగాఁ
జెక్కి బళీ యనం దరటుసేసి ఘుడాఘుడి రెండువీథులం
జకరుఁగ నూఁకినం జెమట జాఱ నొకించుక వన్నె సోఁకినం
ద్రొక్కినచోట్లు ద్రొక్కనిమరుం గని పల్మఱు మస్తరించుదుర్. 157

ఉ. తోడన నూఁకె మల్లెననతూపులఁ గూడఁగ నేసి మర్మముల్
గాఁడఁగ మొల్లపూగొఱకలం జుఱుకంటఁగ నొంచి తమ్మిపె
న్గేడెము చాఁటుచేసి తొవనేజముకొ ల్దికిఁ గ్రుమ్మి దికుర ల
ల్లాడఁగ జాజిపూసబళ మంది ఘనధ్వని మీఱ నార్చుచున్. 158

ఉ. పూవిలుకాఁడు కీరహయము న్మని నంటఁగఁ దోలి నిల్పి తాఁ
బావడ లూఁది త్రొక్కి పరిపాటిగ ముందట సాఁగి నిక్కి ముం
జేవడిఁ జూఁపి యాఘనునిచిత్తము లక్ష్యము చేసి వైచె గా
త్రావళి నిర్గళన్మధుపరంపర నెత్తురు వోలెఁ గ్రమ్మఁగన్. 159

క. మారుం డంతటఁ బోకస,దారుణగతి మించుమావితలిరాకుఁగటా
చూరిఁ గొని నఱకి పచ్చని,వారువముం డిగ్గి కదియ వచ్చి కడంకన్. 160

క. పేరెంబువాఱె హల్లక,కోరకకుంతంబుఁ గేలఁ గొని భీమణవాలం
కారంబు మీఱ నదలిచి,క్రూరత నమ్మానిమది చుఱుకుఱనఁ బొడువన్.

గీ. అంబరాంచలభాగదృశ్యంబు లగుచుఁ
దనరుతత్కాంతపృథుపయోధరము లపుడు
లలితనవచంచలాలోకములఁ బెనంగి
పొదలి యాహంసుఘనతమస్స్ఫురణ మడఁప. 162

సీ. అడరి జాలైనఘర్మాంబుపూరంబుచే వదలఁజాలనిధృతి వదలిపోయె
దట్టంబుగాఁ బర్వ నిట్టూర్పుగాడ్పుచే నెడల నేరనిశీల మెగసిపోయెఁ
బెనఁగొని యుందంద మెనయుకంపంబుచేఁ జనలేనిమార్ధ్యంబుజాఱిపోయె
వడిఁ బట్టు లేక పెల్వపువులకాళిచే విడువ నోఁపనిలజ్జ [1]విడిచిపోయె

[1] చ-ట-వీటిపోయె.

సకట యంతటిలోన నొయ్యింద్లోకటి మీాటి
తత్తఱము మోహమును దిట్టతనము గాఁగ
సఖులమాటలు వెలిగంద నరుగుదెంచి
ధరణితలనాథ మునిఁ గలికతి యొనర్చె. 163

క. అతనుశరవర్షధారా,హతి నిట్లు మహోజడాశయం బవిసిన నా
యతి యతులబోధసేతు,ప్రతినవయత్నమున నిల్పి పటువిస్మయుఁడై. 164

మ. తనవిజ్ఞాననిరీక్షణస్ఫురణ నత్యంతంబు నూహించి త
ద్వనితాసన్నిధిదోషరోషభరనృత్యద్భ్రూయుగాఖీలుఁడై
ముని[1]కన్దోయి మిడుంగుఱు ల్గురియ సంభూతశ్రమాంభోనిగుం
భనగర్జాయుతవాలుంక్రియార్భటి జనింపం గంపమానోష్ఠుఁడై. 165

ఉ. త్రాస మొకింత లేక సవిధంబునఁ గారులు పల్కెదేల యో
సోసి మదాంధురాల తలపోసి భవ[2]న్నుతజాతిగర్వరే
ఖాసముదగ్రవైభవవికారము లిష్ట యడంతు నంచుఁ బే
రీసువడి న్శపించె నల యింతి నరాంగన యై జనింపఁగన్. 166

క. ఈకరణి నమ్మహర్షివి, భాకరునెఱిమినుకుల స్వబంధుర కాంతి
శ్రీకామనీయకవిభూ, న్యాకృతి యై చంద్రరేఖ యడలుచుఁజనియెన్. 167

సీ. అరయ ననగ్నికుండాహుతిస్తోమమై బూదిఁ గూడె సుమాస్త్రిపోఁడిమెల్లఁ
జర్చింప నూషరస్థాపితబీజమై ధూళిఁ గూడె సమీరుహాళి యెల్ల
జింతింప వఱదఁ గూర్చినచింతపం డయి నీటఁగూడె హిమాంశునేర్పు లెల్లఁ
గనుఁగొన నడవినిగాచినవెన్నెలై చెట్లఁగూడె వసంతుచెల్వ మెల్ల
నకట చక్రాతిపై వాన యగుచుఁజెదరి,పటుచెనలువంకలకుఁబక్షిబలము లెల్ల
విశ్వభూనాథ విను పదివేలమంది, మన్మథులకైనవాని దెమల్పవశమె. 168

క. ఆవేళ వాలుఁ బోవం, గావై చి లతాంతశరుఁడు కట్టా మునుము
న్నీవిధ మరయక [3]యిట్టులు, రావచ్చునె మనసుకావరంబునననుచున్. 169

క. వెనువెనుకకుఁ జని యొకపూ, చినసంపెఁగకొమ్మ రెండుచేతుల నవలం
బనముగ నొనరిచి పదముల, నెనయించినదృష్టి మస్తమెత్తక తనలోన్.

1. క-కన్గోన. 2. చ-భవత్సురజాతి 3. చ-ట-నాను.

క. సమదగతినిగిడిచిన వ్యర్థములై శతధాసహస్రధా నానాళీ
కములెల్లఁ జనియెను దళి, తములై చక్కాయి వానితలఁపు కటకటా. 171

సీ. [1]వెలవెలఁ బాతెడువేళఁ బెన్నట్టు క్రేవలఁ బట్టికుందెడువాని నమ్మి
వనములపాలయి మునుపున్నదళముల వదలి జాతిఁ బాయువాని నమ్మి
తనరాకపోకలు గననీక మాయ మై వడఁకుచు వర్తించువాని నమ్మి
కొమ్మలలోఁ డాఁగి కొదికి లావులు డాఁచి వంచినతల లూఁచువానినమ్మి
కటకటా దేవసభలోనఁ గండక్రొవ్వ
మాటలాడితిఁ గాని యీపాటివారె
యాప్తులనియెంచలేనైతి [2]నపజయంబు
పాల్పడితి నంచుఁ జనియె నాభావభవుఁడు. 172

క. ఆచంద్రరేఖయును దద్వాచంయమిశాప మెనసి వసుధ నవసుధా
రోచి యగురుక్మబాహు, క్ష్మాచక్రేశ్వరునకుం గుమారిక యయ్యెన్. 173

శా. ఆవృత్తాంత మశేషము న్విబుధలోకాధీశుఁ డేతద్వయ
స్యావాక్యంబుల నాలకించి సురకార్యాపన్న కావేలువుం
బూవుంబోణికి ధాత్రి నామరపురీభోగోన్నతు ల్గల్గఁ జే
తోవీథిం గరుణించి పంచె శుభగీతు ల్నేర్పఁగాఁ దుంబురున్. 174

శా. ఆగంధర్వుఁడు వచ్చి నాఁ టగొలె సత్యావందనసంయుక్తుఁడై
రాగప్రౌఢిమ మీఱఁ గీతములు నేర్ప న్వేడ్కనే నమ్మహా
భాగుం గన్గొన నేగి యిప్పు డతఁ డంపన్సహ్యకన్యాతటీ
భాగావాసుని రంగనాయకుని సంప్రార్థింపఁగా నేగెదన్. 175

క. అని పలికి విజయలోలువ, చనముల నాచంద్రభానుచర్య సకలమున్
విని ముని సమ్మదయుతుఁడై, పనివినియెం బిదప సత్యభామాసుతుఁడున్.

మ. సకలక్ష్మాతల[3]పుణ్యగణ్యపురవీక్షాదక్షుఁ డై నట్టిమా
నికులోత్తంసము వాగ్విలాసములు వింటే నెచ్చెలీ యెందు ని
ట్టికృతార్థుం గనుఁగొంటిమే యితనిపాటిం బల్కనిద్ధాత్రిలో
నొకసిద్ధుండును లేఁడు పో యనుచు సత్యుత్కంఠితస్వాంతుఁడై. 177

1. ట-వెలవెలఁబాఱుచు తెగఁబెన్గట్టుక్రేవంబడి. 2. చ-ట-నపయశంబు. 3. ట-చక్ర
పుణ్యపుర.

క. చెలికానికేలునం గేల్, నిలిపి కొలిచి వచ్చుజనుల నిలునిలుఁ డనుచుం
బలుమాఱు మానిచర్యలు, పలుకుచు వేత్రాక్కు పువ్వుఁబందిలి కరిగెన్.

శా. గాంభీర్యాంబుధిరాజ రాజధరవాక్ప్రాణేశపత్రిప్రభా
శుంభత్కీర్తిసమాజ మాజనకచక్షుర్దైవ్యఖరీవంచితా
హంభావామరభూజ భూజననికాయస్వాంతభృంగావళీ
సంభావ్యాంఘ్రిపయోజ యోజకవిధానంప్రీణితారణ్యకా. 179

క. అక్షీణయోగశిక్షా,దక్ష జగత్త్రితయసాక్షి తాదీక్షిత దు
ర్లక్షుచిదక్షుహృదక్షను,దక్షవణక్షుమధురావద క్షాంతినిధీ, 180

తరళము. స్వరధిరాజసదనరాజసఖముఖీజనాతిభా
స్వరశిరోజనవసరోజసరసమాజసంతతా
చరితపూజ సవితృతేజ జపితృయాజకచ్ఛటా
సురధరాజ శుచిధరాజశుభనభాజనోన్నతా. 181

గద్యము. ఇది శ్రీమద్దత్తాత్రేయ యోగీంద్రచంద్రచరణారవింద వందన సమాసాది
తసరసకవితారసోదాత్త దత్తనామాత్యసోదర్య మల్లనమంత్రివర్యప్రణీతంబైన
చంద్రభానుచరిత్రంబనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

చంద్రభానుచరిత్రము.

తృతీయాశ్వాసము

క. శ్రీదత్తాత్రేయ సదా, మోదితసకలాదితేయ మునిగేయ చిదా
స్వాదాప్రమేయ యనసూ, యాదేవీపుత్ర [illegible] కానఘకాయా. 1

వ. అవధరింపు మానసమునసంబున 2

గీ. అచట హితుఁ జూచి హరిసుతుం డనియె మనల
కిచట [illegible] జనదేవుఁ [illegible]
మునివచనభంగి [illegible] గాఁగఁ
[1] దెలిపెఁ [illegible]. 3

క. [illegible]
తనియనుజ [illegible] యగు మన కచటన్

[2] ఉ. కావునఁ [illegible] చేతఁ గానవి
ద్యావిదుఁ [illegible] మున్ను [illegible]
లావిధు [illegible]
నా [illegible] యను [illegible]. 5

క. నా వెంటనె [illegible] నేగి [illegible]
[illegible] 6

చ. అతఁడును [illegible]
[illegible]
[illegible] పోయి [illegible]
[illegible] పంత నిచ్చటఁ [illegible]. 7

చ. [illegible]
[illegible] విన్నవించుటయుఁ [illegible]
[illegible] నారదుచే [illegible]
[illegible] గాంచె నిచ్చట [illegible]. 8

1. ప - దెలిసి. 2. ట-లో లేదు. 3. ప - [illegible]

క. కని రలదుర్వాసుతపో, వనము స్రోతోజ్జ్వలత్సవనముం బుణ్యా
వనమును స్వయముపవసా, వనముఁ జనదుష్ప్రియానిఃహాధావనమున్. 9

క. కనుఁగొని యానందము నె, మ్మనమునఁ దళుక్కొత్త ధరణిమండలపతు లా
శ్వనమధ్యము దఱియఁగఁ జని, కనుఁగవలకు మోద[1]ముడునొకానొకచోటన్.

ఉ. మార్గాయాసము వో నికుంజపటలీమధ్యంబు సొత్తెంచి యం
తర్గేహంబునయందపోలె సుఖనిద్రం జెంది కల్లోలసం
సర్గానర్గళభానుజానిలసదాసంస్పృష్టరంభావనీ
వర్గోత్తాలపలాశవీజనముచే వ్యాధూతఘర్మంబుగన్. 11

ఉ. ఆరసిన నాస్త్రమోణయుగ మచ్చట నచ్చట లేఁతపచ్చికల్
మేయుచు [illegible] నొండొకటి మేనులు మూర్కొనుచు న్నయంబునన్
డాయఁగ వచ్చి యాధరణినాథుల [2][illegible]
[illegible] బసి చిరంతనతాపసనారి[illegible]. 12

చ. అలయిక నిద్రవోవుతఱి నాగతి [illegible] గాయిడించినన్
దెలిసి తటాన మేలుకని దిగ్గన లేచి యదూర్వహా[illegible]
గలఁగుచుఁ జూచి చెంగునను గంతులు వేయుచుఁ [illegible]నట్టి జం
కల [illegible]ంచి జోడు దలఁగం గనుగొం[illegible] పోలెఁగన్. 13

చ మిగుల [illegible] నొండొకటి ముందఱ [illegible]
తగ బుసకొట్టుచుం [illegible] దాఁటుచుఁ [illegible]
[illegible]గయుచు గాలిఁ దీవ చలింపఁ [illegible]
దిగులున వచ్చి యమ్మునిపటిం గని యుల్కుచుఁ జెంత నిల్చెనన్. 14

శా. ఆదుర్వాసుఁడు వానిఁ జూచి యపు [illegible]
[illegible] దిక్పటం[illegible] నుల్కాజాలము [illegible]
[illegible]
లా[illegible]. 15

క. [illegible] గా, [illegible]
[illegible], చెవరినమది నింత సేయఁ జెల్లునె యనుచున్.

సీ. ఎంతఁగ [illegible] గలిపినగబ్బితనము
[illegible] బండి[3] గొడ్డులఁ జేసినగొడ్డుతనము

1. వ - పొంసఁగఁగా. 2. వ - వానిస్త్రీయంబునన్వడిన్. 3. వ - గోలఁజేసినయట్టి.

తలఁపరే యరవిందభాముని గాలి భ్రాంతికిఁ గూల ద్రొబ్బినదిట్టతనము
చూడరే రోఁకటిచూలికై సాంబుఁ గూఁడ దమునెల్లఁ దిట్టినదంటతనము
పెక్కులేమిటి కరయరే భీమరోషి, వీక్షణాక్షుద్రగూఢోష్ణశుష్కశిఖ
లోష్టిపట్టవలికలలోక మొక్కమొగిన, భస్మముగఁ జేయఁజాలినబంటుతనము.

క. అని శము లోహోయన ముని, యనిశము లో నడుగ రోష మగ్గల మగుచుం
గనికరము మాఁపఁ జాలమి, గని కరమున శాపజలము గ్రహియించునంతన్.

సీ. బహుకాలనాథన్యతపస్వి మేటికి పంటివాలు సేసెద నవి పలికె సత్రి
యాదవాన్వయులుంట యన్న యూఁతెను నీకనుచితం బనెఁ గద్రమార్గజాత
సాంజలిగా యుపాధ్యాయ యాంగిరసుకఁ గృపనెరింపు మని యొ శిష్యవ్రజంబు
అంతకు నెంత నీ వలుసతెఁ గోపించ నది యుక్తమా యని రన్యమునులు
ముత్తియముఁ దలకోకమాలుగా పూని నాథ, తాళుమన సక్తసేయక తపసి నిజహ
గింగు లెట్లట్ల వారును గను దోఁటింగ, కలఁగ నిమ్ముని శాపోదకంబు విడిచె.

క. అట్టిమహాంభసపుఁ [illegible], [illegible] సీను [illegible]
ట్టుట్టినట్టు [1]మానము, [illegible] గనుఁగొ[illegible]. 20

సీ. సత్య[illegible] [illegible]
భరత[illegible] [illegible]వాని
వాసి[illegible]వాని
[illegible]వాని
[illegible] ముని[illegible]గించివాని
నా[illegible], [illegible] దుర్వాసుఁడపుడు.

క. [illegible], [illegible] దో[illegible] [illegible]
[illegible] సమ్ముని[illegible], యని [illegible] మెఱయన్. 22

ఉ. [illegible]
దూలినవారు [illegible] దో[illegible]
[illegible] యీ[illegible]
కేల మునిస్వ[illegible] మేల [illegible] మెల [illegible]. 23

[3]సీ. మునుమున్నయుపక్రి[illegible] [illegible]
ముంగలదురితపమూహంబు[illegible]

1. చ - [illegible]. 2. ఛ - [illegible]. 3. ట - [illegible].

ధ్రాలుదొ్ర్తి నఖులవిక్కలును నీరై జాఱు నావిరాఁచ ఘుగ్గాంబు వదరు మేన
మొదట నే తపము సమూలంబుఁజలియింగ [illegible] సాగుఁ
గాన నూఱక శపింపఁ బూనినది [illegible]
విసపుఁజెట్టుఁ గూడలు [1]నిషిద్ధ [illegible] మైన సుమ.

చ. ముని సని పేరువెట్టికొని ము [illegible]
జనుల శపింప దీని నోకసర్గ [illegible]
సుజనకళాత్మనందనులు వారలు వారలఁ జ [illegible]
ద్దనుజవిభేదిఁ జూడవలదా ఖల దారుణ ఘూర్త్రవర్తినా. 25

[2]క. అని యనితరసహ్యంబై, గనగనమనుచూడ్కిఁ గోపకళ క్రాలుకొనన్
ముని మునిసి యన్త్రితనయుం, గని కనికర మునిగి పలికి కటకటఁ బడినన్.

క. రోషారుణాక్షివీక్షా, భీషణుఁ దనంబుకోడఁ బెదవు లదర నా
దోషాకరానుజుఁడు కటు, భాషణముల వ్యాసుఁ జూచి పలికెను గలఁకన్.

ఉ. పెంచను [illegible] నుదించి నయూహిహీనులై
పెంచిన యేణశాబకము [illegible] జాచి [illegible]
పించి యనోచితంబుగ [illegible]
గ్గించఁగ నేమికారణము [illegible]. 28

[3]క. వాకిలి దెఱచినఁ జాలున్, [illegible] బలికెద [illegible] జను దెంచి కడం
జీకాకుపడఁగ నాడిన, నీకు [illegible] తెలియ [illegible]. 29

చ. నను మునిమాత్రు నాకుని [illegible] నాటఁగ నా [illegible] నీకు [illegible]
[illegible] యునుం [illegible]
[illegible]
గిడుక [illegible]. 30

ప్రస్త్ర. [illegible] ఒము దీలా హాంత్రీయాసం
[illegible] ప్లేను వ్యాసుం
[illegible] దా శలే క
[illegible] యుం [illegible] తన్. 31

---

1 [illegible] 2 [illegible] అనుమానాగా [illegible].
3. [illegible] పై [illegible] దవిదించ బీయు లీవి యుక [illegible]
[illegible]" అనునపసము నా [illegible] పు గలదు. 4. చ-వెదక్కలు.

క. విఱిగె ధర జరిగె నుడుతతు, లొఱఁగె నభం బరిగె వార్ధు లూటాడె గిరుల్
వెఱచె జగ మఱచె దశ ల, చ్చెఱ వారలరోమహర్షదధ్వానములన్. 32

ఉ. గ్రక్కున లేచి యంపసెలగల్ దగు పెన్బొమలూని సింగిణీ
లెక్కిడి చేత నాలుగయి ద్రెస్సిశరాస్త్రులై సంధరించి సల్
ప్రక్కలఁ జూచుచుం గలకలం బుదయించినఁ గ్రొవ్వు నిల్చి [illegible]
దిక్కునఁ బోలుసంయమములు దొప్ప నశేషము నాలకించుచున్. 33

మ. చని యగ్రాసని వారు గాంచిరి జటాసంఛన్నుల [1]సర్వాంగులన్
జనితేర్ష్యావశులన్ మిథశ్శపనదిత్సాప్రస్ఫురద్వాక్యులం
గనదాలోకవిక్షిప్తపావకుల హుంకారోర్జితాన్యోన్యత
ర్జనులన్ భ్రూకుటిభీకరాకృతులఁ బారాశర్యగుర్వాదులన్. 34

[2]క. కాంచి ప్రదక్షిణవిధు లొ, ప్పంచితగతి నాచరించి సాష్టాంగము ల
ర్పించి యలమునుల వారు ను, తించిరి గంభీరధారితగుంభనలన్. 35

సీ. శౌరిపాదాబ్జసంసక్తాయ ముక్తాయ సోమచూడార్చితసోదరాయ
సకలపురాణప్రశంసాయ హంసాయ బలభేదిగర్వవిభంజనాయ
సత్యవతీగర్భజాతాయ పూతాయ కన్నసుజానందకందలాయ
శ్రీవసిష్ఠకులప్రసిద్ధాయ శుద్ధాయ శాంభవతేజోంశసంభవాయ
సతిరమ్యవ్యనుతాయ సుప్రహితాయ, నతిరవాఙ్మయ వార్యమద్యుతియుతాయ
నతి రతివివిక్తవిషయాయ [illegible]యాయ, నతి రశేషవిశేషమత్యతిశయాయ.

క. అని యిరువురఁ బొగడిన నం, దను [illegible] నిజశాపో
క్తిని శాతశూలకృతశా, తను [illegible] జూచి దయతోఁ బలికెన్.

ఉ. మీ రొక [illegible] [3][illegible] నందిరా
గారములోఁ [illegible]
కూరిన నింపుసొం [illegible]
ద్వారవతీపురంబునకు [illegible] తలంక నేటికన్. 38

క. అని పలికిన దుర్వాసో, మునిచేఁ బనివిని పరాసమున్నతు వ్యాసుం
గని పునరనతి పలిపిన, ననుపమవాత్సల్యగరిమ సతఁ డిట్లనియెన్. 39

---

1. క - దివ్యాంగులన్. 2. ట - లో దీనిలోఁ బై మూఁడుపద్యములకు మాఱు "చూచి ప్రదక్షిణనమస్కారంబు లర్పించి యున్నంజూచి యనసూయాసుతుండు దయార్ద్రచిత్తుండై" యను వచనముగలదు. 3. చ - పట్టణమునా.

చ. అభిమతకన్యకావరణధైర్యైకకుతూహలశాలు లై మహా
విభవవిశాలు లై మనుజులు విశ్వధరావలయంబు మెచ్చ నో
శుభమతులార యందుఁ దముఁ జూచి యనుగ్రహ మాచరింప వా
రభినవధైర్యధుర్యహృదయాంబుజు లై చనుచు న్వనంబునన్. 40

[1]సీ. వసతిరుచ్యలఁ బైనఁ గనకపోదుమొ యంచుఁ దనుపరస్పరవదనములు గనుచు
గిరివాయుఁ దెరువున నెరసిపోదుమొ యంచు నన్యోన్యహస్తములలమికొనుచు
ఘనఝిల్లికార్భటి వినకపోదుమొ యంచు సారె మిథోవాక్యసరణి వినుచు
మదగజాదినిరీక్ష మఱపువచ్చునొ యంచు నితరేతరవిమర్శ మీయకొనుచుఁ
దఱచు వంకల ననుచుమాధవులఁ బెనచు
జమళిమల్లియ లునుమ వాసనలఁ గొనుచుఁ
బొలయుగాడ్పుల నినుచుచల్వలనె మనుచుఁ
గలయఁ దేఁటులఁ బెనుచు మార్గములఁ జనుచు. 41

క. ఈఱములు గుబురుకొను నెడఁ, దాఱుచు వారేగు తెరువు దప్పి చెమట మైఁ
జేఱులుగఁ గాకి దూఱని, కాఱడవిని బోవుచో నొకానొకచోటన్. 42

ఉ. అధ్వగదత్తతిలాక్షతగ్రహణసంకులమూషికారాజికూజితములు
శ్లథవప్రపాషాణసంధిజాతవటానవీరుహాలోలఝిల్లీరవములు
లూతాఘటితతంతుజాతాభివృతదారుగోపానసీ[2]సటద్ఘుణరుతములు
ప్రశిథిలప్రాసాదభాగగేహానోన్యసన్నిభభ్రమత్పక్షినిస్వనములు
జీర్ణమునిమౌనికాయుఁ జెవరిన చిత్తరువులఁ, బడిన గోడలనొరగు కంబములఁ బట్టు
వదలుగారలతోఁ గానవచ్చె బహుళి, నాలయం బైనశూన్యశివాలయంబు.

మ. ఘనహాళిం బెనఁగొన్నబల్లిపరరేఖాచంద్రుఁ డంగంబుఁ జెం
దినజీర్ణోరగకంచుకచ్ఛటలు తాదృగ్భూష లందంద చిం
దునుసుల్ భూతిరజంబు నై తనరు రుద్రుం డట్టిశూన్యాలయం
బునఁ గాఁపుండియుఁ గాంచుఁ బ్రాక్తనమహాభోగంబు లెల్లప్పుడున్. 44

గీ. ఆమిషభ్రాంతిచేఁ జంచినట్టికిట్టి, చిత్రపటఖండములు పైనిఁ జెదరి రాలఁ
దాల్చి తగు నందు మూషికతతి గణాధి, పతిసుధాలంకృతానేకపము లనంగ.

సీ. అన్యోన్యనాదసహ్యత్వసింహహుంకృతి హోరుసురొదఁ దలయేచు వోడమ
భుజగభీమాలయభూమిఁ బెక్కానిన పిచ్చిలవిషంబున నోరు చేఁదుదాల్పఁ

1. ట - లో లేదు. 2. చ - నవఘ్ఘుణరుతములు.

జటులఝంఝూప్రభంజనమహోద్ధతిఁ గ్రమ్ముసురఘంటఁ గనుఁదమ్మిచుఱుకుఁ బూన
సమదవాహారివిషాణఘట్టనభీతి నిగుడునన్నన మేనుసగము గాఁగ
నహహాచక్రాతివంటివాఁడగుటన చట, శంభుఁడొకయించుకేనియుఁ శంక లేక
నిలిచెఁ గాక మఱెవ్వరుఁ దలఁచిరేని, తోలు నెమ్ములుఁ గనుపట్టఁ దూలరెట్లు.

చ. ఘను గజనైరి యం చడుగుమట్టఁగ నప్రము ద్రొబ్బి తో గజా
ననజనకత్వ మెంచియొ వనద్విరదమ్ములు దుమ్ముఁ గ్రిగ్గిహా
లవములఁ ద్రోఁచి హస్తసలిలంబున దాఁచి ఘటించుఁ బద్మినీ
ఘనరసయోగసంతతవికస్వరపుష్కరము ల్తదీసుపైన్. 48

1 సీ. చీలలు చెదరి బచ్చెన చిక్కి వానలఁ గూలుకొమ్మలతోడి గోపురములు
పొరుగూరిప్రజ పాడుపాలము మేఁపుచు లేలమంచలాఁగిన భోగమండపములు
నుసిపట్టి పడి నుగ్గునూఁచంబులై బంధికంబ్లు నక్కఁగ నేలఁ గలియు తేరు
లెడలేక తఱచు ప్రేలెడు జబ్బుటీగచే గబ్బులు వెదచల్లు గర్భగృహము
లోరఁగలుఁజులుపడి తాపలూడిప్రాఁచి, బూరటిలినీరుగననీరపూరి మొలచు
బావులును గల్గినచట భూపాలసుతులు, చేరియొక చోట నలఁతవసించునంత.

క. భీషణతరహయహేషా, ఘోషము వినవచ్చుటయును గుఱఁగట వార
న్వేషించి కాంచి రత్రాని, శేషోజ్జ్వల మైనయొక్క చిత్రరథంబున్. 49

ఉ. కాంచి తదగ్రశేఖరమురగస్ఫురణంబుఁ దదీయలోహద
క్రాంచలపాటవంబును నరస్రసమృద్ధియుఁ దత్సతాకికా
భ్యంచితకాంతియు న్మదునహ్వముగాఁ జెలిరాని సూటుఁ గా
వించి ముకుందనందనుఁడు వేడుకఁ దద్రథ మెక్కె తోలఁగన్. 50

సీ. వంకరకొంకరనలునకోఱలు మించు సెలవులపాల కీఁగ లలుచుమూఁగఁ
బెలుచ బీఱ రాలు పెనఁగొన్నముక్కొంకబరునుగుబ్బుకఁ శ్రేన్రునదులు వ్రేల
నీచవోయినయొట్టియగాఁచపిఱుంగు పైఁ గఱకుతోల్లట్టి పెన్నుఱికి పలవ
నిఱుకటంబుగఁ గ్రుంగియొఱగువోయినగూడ మూఁపుపైవదమిన్నుముట్టి వెలుఁగఁ
గోఱమీసల గిజిగానిగూఁడుపోసి, నోరు మాసిపిల్లలు పెనారి కెడపుఁ
బొంట్లములవలెఁ బీల్చుచుభూనభయము, కాయుఁడొకరక్కసుఁడు వానిఁ గిడియవచ్చి

2 మహాస్రగ్ధర. కఠినోగ్రగ్రంథిసృక్వగ్రథితపిశితదుర్గంధసంబంధశశ్వ
చ్ఛ్వసనాసాదేశవాసిశ్వసనవిసరసంచారఘోరాననాయః

---

1. ట - లోనిదియు దీని క్రిందిదియు లేవు. 2. ట - లోలేదు.

పిఠరప్రవ్యక్తదంష్ట్రాపృథుమథనభవత్ఫేనసంతానకుల్యా
లుఠనాగ్రోన్నిద్రజిహ్వాలుఠనభయదఫల్గుధ్వనిన్ రాజుఁ బల్కెన్. 52

ఉ. ఓరి వరాక నేఁడు మది నోడక మామకకాననాంతముం
జేరుట యెట్లు చేరి పయిచేటు గణింపక కండక్రొవ్వునం
దే రిది యెక్కుటెట్లు విధి ద్రిప్పకరాఁ బొలకై కడంగునా
బారికి నగ్గమైతి విదె [1]బల్విడి ద్రుంగెద నీక్షణంబునన్. 53

క. ఎచటికి సరిగెద వని రా, త్రిచరుం డాభీలశూలరేఖఁ [2]జదలఁ ద్రి
ప్పుచుఁ జటులహుంక్రియార్భటి, నచలము లూటాడ నతిరయంబున వైవన్.

[3]స్రగ్విణి. గాఢనక్తంచరగ్రామభస్మీకృతి, ప్రౌఢరుద్రేక్షణప్రాయశృంగత్రయీ
లీఢఘంటారవాళీకరాళాంతకృ, ద్రూఢగర్జాప్రజారుంతుదధ్వాన మై 55

శా. అశూలం బసు దేరఁ గ్రూరతరబాహాగర్వదుర్వారుఁ డై
యాశాభూధరకూటకోటి వడి నూటాడంగ బిట్టార్చి ధా
త్రీశోత్తంసము విల్లువంచి గొనయం బెక్కించి చే మించి నా
నాశాతాశుగము ల్నిగుడ్చ నది సాంద్రజ్వాలికాభీల మై. 56

భుజంగప్రయాతము. కరాళాశుగౌఘంబుఁ గైకోక పైపై
నరాళాకృతి న్రా మహాబాహువీచీ
మరాళచ్ఛటాస్ఫూర్తిమద్వజ్రహేతి
త్వరాలక్ష్మిఁ దచ్ఛూలదండంబుఁ ద్రుంచెన్. 57

గీ. త్రుంచుటయు నఖర్వదుర్వారకోపుఁ డై, యసుర శక్తి నైవ హరిసుతుండు
దానిఁ బటుకృతాంతదంష్ట్రాసితాంతశి, ఖాంతకాంతకుంతహతి నడంచె. 58

క. తనశక్తి యిట్లు వడనం, తన భక్తినహింప కసుర తత్సమరమునం
దనుశయముఁ దొఱఁగి క్రమ్మఱ, ననుశయముపలీలనొకమహాగదగొనుచున్.

[4]మత్తకోకిల. రాజరాజయకాంతు న న్నెదుర [5]న్నరుం డితఁ డెంత యా
రాజరాజసఖుండు నోపఁ డరాతిఘాతిధృతాసిధా
రాజరాజున కస్త్రశస్త్రపరంపరల్ జత జంభవి
రాజరాజముఖామరావళి నైన నే [6]నలయింపుదున్. 60

మాలిని. అని యనితరధార్యాహార్యశౌర్యాస్పదం బై
కనకన మని నిప్పు ల్గ్రక్కునుద్యద్గదం గ్ర

1. చ - ట - బట్టిమెసంగెద. 2. చ - ట - జెవవఁ. 3. ట-లోలేదు. 4. ట-లో నీక్రింది నాలుగుపద్యములు లేవు. 5. చ - ధరన్నరుఁడెంతయా. 6. బొలియింతదన్.

క్కనఁ గనలుచు రోషాయత్తచిత్తంబుతో వాఁ
డని ననియతమార్గంబు వోచు రాచూలి వైచెన్. ౯౧

ఉ. వైచిన నమ్మహాగద యవార్యగతిం దను డాయ వచ్చినం
జూచి నృపాలుఁ డొరసిలి శూరతమైఁ బరిఘంబు సాఁచి రెం
డై చటులాకృతిం బడ రయంబునఁ ద్రుంచిన నన్నిశాచరుం
డేచినకిన్కతో నొకమహీరుహముం బెకలించి యార్చుచున్. ౯౨

క. బిరబిరనఁ గేలఁ ద్రిప్పుచు, దురదుర నేలేర ధరణిభూర్యవహుఁ బతినిం
బరిమార్పఁగరా దొండొక, తెరువున నని [illegible] సంభ్రమసుఁ డై.

వ. ఆసమయంబునఁ బగఱపొగ రిగుర నెగుచుతీఱి సబలం[illegible] ఘనంబు
లును విలిప్తహాటకంబు లగుఖేటకంబులును మురుమిసముస నెసక మెసఁగుచి
లువపిలుకలఁ గలకల [illegible]కులును నక్రరుచిక్రమా
క్రాంతదిశాచక్రంబు లగుచక్రంబులును [illegible] సమాజంబు నాజిం బరా
జయంబు నొందించు లేజంబులు గల నేజంబులును నిజ[illegible]జనితవిస్ఫుటస్ఫు
లింగ[illegible]ఘృష్టవిముక్తంబు లగు[illegible]బులు [illegible]నానాయుధం
బులు [illegible] నాయోధనంబునం [illegible] బగునని [illegible] నిమ
[illegible]చంద్రభానుం [illegible]ఘుంటాఘుణ
ఘుణాత్కారంబులును [illegible]క్రేంకారంబులును నధిజ్యా
[illegible]నాలోలవిజయలోలహుంకా
రంబులును గలసి [illegible] జాలుక సలుక సముద్ధురయంబున
[illegible] జుట్టు [illegible] సట్టుకొనిన దిట్టతనం
బునఁ బట్టు [illegible] బిట్టుపడు నొక్కట నా
రక్కసుం [illegible] కిరీటపాటనత్వరా
పరాయణం[illegible] (ను [illegible] గిరగిరం ద్రిప్పి [illegible] వైచిన
నుటక రాజు దాని [illegible] యయ్యసుర కుప్పించి
యెగిసి మగతనంబున నారథి[illegible] ధారాళ[illegible]ంబులు గురియ
సురియఁగొని [illegible] దడుపడిం దొడరి
[illegible] నురనిడుద
[illegible] జడిగొని
[illegible] నన్నిలింపారి తలంపాటి [illegible]

( ) ఈగ్రంథము చ - లో మాత్రమున్న[illegible].

మానసమానసుండై దరిసి మురిసియు) వివిధసవిధకుధరకూటఝూటంబులు
నిరాఘాటపాటవంబున నుత్పాటించి మించినక్రొవ్వున నవ్వీరవరేణ్యు నెడ
లుఱ్ఱి నవ్వుచు నార్చి కార్చిచ్చుపగిదిఁ జేర్చి వికటకటతటనికటదంష్ట్రాపుటం
బులు గిటకిట గీఁటుచుఁ గుటిలగతి నుడుమండలంబు సోఁక నేకజాంఘికత
లంఘించి మించినం గాంచి యమ్మంచువెలుంగుకోలముదార మెచ్చి యిచ్చం
బొంగుచు నయ్యెడన గగనతలంబుననుండి మగిడి రథచక్రంబు లిరుసులతోఁ ది
దిగఁబడ నొగలిమీఁదికి దుమికి కేలు కనకుండ సూతు నాతతకరచపేటా
స్ఫోటంబు పెల్లునఁ ద్రెళ్లి మూర్ఛిల్లంజేసి యుబ్బి బొబ్బ లిడునబ్బలియుని
జూచి యద్దానవరిపుసూనుండు నిజనిశితకరకరవాలధార నురంబు చుఱుకు
చుఱు కన నఱకినఁ బికిలికితనంబున వెఱచఱచి పిఱుతిరిగి యుఱికి పఱచు
టయుఁ దానును వాని వెంట నంటి బంటుతనంబునఁ బృథుతరరథావతరణం
బొనర్చి యఖండకోదండపాండిత్యంబునఁ దెఱచు మెఱుంగులు గిఱికొన
మిఱుమిఱు మెఱయు నుఱిది గోఱక లుగ్రపరిం గెరలి సరి పెనంబఱపి నఱుము
చుఁ దఱిమినఁ దెఱపి గనలేక నాకిద్వేషి కాలికొలందికి నరిగియుఁ దిరిగి
సొరలం బిఱుమెఱసి తరుపరంపరల మాటుగొని సమీపశిలాశకలంబు
లుపవనప్రసూనంబుల నందికొని యనుపమానగతిఁ జట్టుచిట్టున వైచుచు రా
చూలిం గదిసిన నతండు నీటంబు చాటుగా వెనుకఁబడ నడచి తేరెక్కు నెడ
నెక్కుడుజవంబున నక్కఱకుఁబోలుసుఁడండి గిండుమీఱికి యొండెఱుంగక
రదీయస్యందనంబు క్రిందికి మారిత్రోవునఁ జొరంబాఱి మాలెచాఁవు గల
మాఁవుల నెత్తినెలఁ గూలంబడ నెట్టి నల్లుబి పీకి ఘృష్టి చెండుమెండున
మిక్కుటంబుగఁ బుటంబులెగయు నిజేర్చ్చి జవహయంబులు తొడిపడంబో
వుట చూచి రాచవారు నిక్రమేయులు గాన బెగ్గలి చనుయుగ్యంబులఁ
బట్టి యుపదంబు పెఱపు మెఱసినచందంబున నందంబుసూప మరల్చి యే
పున నసహ్యారంపాసింహనాదంబుగఁ గోదండంబు సారించి పేరెంచి యాపిశి
తాశి నాశీవిషసమాననానాసూనబాణసంతానంబుల మానంబు దూలించి
కీలాలజాలంబులఁ దేలించిన నించుకనడి బెడఁకుపడి యపలున నిడుమకొను
బడలిక నొకయనోకహంబునీడ నొఱంగి వెఱఁగుపడి పరికించుతఱి నెడమీఁక
పాడమి రథచోదకుం డాదటఁ గ్రుద్ధుండై బిట్టువైరంబునఁ బ్రేంఖత్కంఖాణ
బాణపుంఖాంఖఘాతసంజాతజ్యాతలధూళికాపాళియు నద్భ్రభ్రమణవిభ్రమ
కృత్ప్రభవత్తలాతలకరినలుఠదయోమయనేమిఘుర్ఘురనిర్ఘోషంబును దక్కనొంచె

వ్వియుఁ గనవినఁబడకుండఁ బండిత్రోలినంత నంతకాకారుండై పంతంబుమె ఱయ సంతమసనతీచరప్రసరుండును గరాళకరాలశ్రీకంకాళుండై హుంకరించి యహంకారంబున నీవెందుఁ బోయెద వని యుదుటుగం బొదలుననంబున హత్తి మొత్తుటయుఁ గత్తలానులుం బెగ్గిలి మ్రొగ్గిన సోఁగవాగియలు సారథి నిజభుజాయుగంబునఁ గుదియంబట్టి బిట్టట్టిం దట్టరంబున నుత్తేజకాశ్వరాజీముఖరనూపురపుంశ్చరణఖరఖురశిఖరంబు లంబరంబున బయలు ప్రాఁకఁ జోకఁ బిఱిఁగిపఱవంబునను గొంతదూరంబు తేరీడ్చికొని తమకంబునన్ ఢుముకుగమకంబున విఱుచ్చును లచ్చెరువడి చూడ నమ్మహీమండలాఖండలుండును సయ్యంతదురంతసాహస బాహాసాహాయ్యంబు నూహించి యహో యని సంతసించి పొంగి యతండు సింహాసనంబున ఘోటకబృందంబుకందంబులు ప్రోదిగ నప్పటప్పటి కప్పళించుచుఁ జెవులు నివిరి మొగంబులు గుడిచిన భూరిఫూత్కారభూషితతాలువులు డిండీరఖండంబులు తండతండంబులుగ పడఁ గఱకఱఁ గళ్లెంబులు కొఱుకుచు జోడనల నవేలంబుగా మగుడులయుఁ దోఁచిన వెంబడిం బఱచి యురుతరశక్తి నన్నక్తంచరుండు పిఱిందికి వచ్చి భుజాగ్రశంబున నిగుడ నిరుసుకొన దివియంబట్టి జంగయిడి క్రుంగి కుతికిలంబడి సాఁగనీక కూఁకలిడ నారాకొమ్మారుండు పెడమరలఁ దిరిగి యత్యాగ్రహంబునఁ బ్రత్యాలీఢపాదుండై వింట నొంటొంట మంట లుమియుచుఁ గాలకోటియములకు లెమ్ము చిమ్మునట్టివడిఁ గణుసుకేఁగలు మూఁగిన తెలుంగుల నాదారకుం బాపాతిశాయితప్రశిలంబులు నూటికి నాట సవ్యసాచిచ్చొ యేసి గాసు నలుకుఁ ...చినం బట్టుపడలి కళ .ళించి నిలువరింపలేక కదలి పఱచుటయు వెనుకవడ నడుగి తేరెక్కి వెంట నంటి కవిసి మనుజపతి సహాంగం బగుసంభ్రంబు నపుప్పొలంబున గ్రుచ్చినఁ జచ్చినపోల్కి వెలికిలంబడి పొలిసెఁ గొలిసెఁ గలాశి యనుపెట్టిన పొంగి నడి సకలక దిటంబును ముచ్చాటంబు లెగయుచు బెగ్గెనఁ గొన్నిలయుడుగులు నిగిడి మగంటిమి మిగుల పెగిడిగానంబున లేచి యుంచేతన గండోపలఖండంబుఁ గేలఁ గైకొనుతఱి సాత్రాజితహస్తుండు గోత్రనిభగాత్రుం డగునసత్త్రాశనశత్రుండు శరమాత్రభేద్యుండు గాఁ డని యూహించి యానిశాచర వీరుపై సౌరాస్త్రంబుం బ్రయోగించుటయును. 64

క. గిరు లొరఁగఁ దరులు విఱుగ, న్శరనిధులు గలంగఁ దరణి చాయదొలంగన్
హరిదంతంబులు పగులఁగ, నురవడి నడచుచు నిశాటుఁ దుర్వీం గూలెన్.

ఉ. కూలినదైత్యుఁ జూచి సురకోటి యమందసురందబిందువుల్
జాలుగఁ గ్రొవ్విరు ల్గురిసె జంత్రపుబొమ్మలరీతి జక్కిణుల్
కేళిక చేసి రచ్చరలుఁ గిన్నరకన్యక లున్నతశ్రుతిన్
మేళముగూడి పాడి రెలమిన్ యదువర్యుని సన్నుతించుచున్. 66

క. కనుపట్టె నగ్రసరణిన్, ఘనదనహతవేత్రభసితకదళన్యాయం
బున విశిఖదగ్ధదానవ, తనువున నొకయక్షరాజతనయుం డంతన్. 67

మ. ఆయతహ్రీణి విస్మితాత్ముఁ డగుసత్యానందనున్ భక్తితో
డాయవచ్చి నతాంగుఁ డై పటుకిరీటప్రోతరత్నాంకుర
చ్ఛాయ ల్భూమి నలంకరింపఁగ నమస్కారంబు గావించి జే
జే యంచు న్వచియింప నాతఁ డనియెం జిత్తంబు రంజిల్లఁగన్. 68

[1] ఉ. ఎక్కడ నుండు దెవ్వఁడ విదేమికతంబున రక్కసుండ వై
యిక్కడ సంచరించితివి యింతయుఁ దెల్పు మటన్నఁ గ్రన్ననన్
మ్రొక్కి యతండు హస్తములు మోడ్చి ఘనాఘనఘోరనిస్స్వన
న్యక్కరణైకతానవచనస్ఫురణంబు చెలంగ ని ట్లనున్. 69

సీ. వెలయుం గాంచిమహాపురంబున మనోవేగుండు నా యక్షరా
ట్కులనాథుండు తదగ్రసూనుఁడ మణీకోటీరకాఖ్యుండ నే
జలజాతారికళాకిరీటుఁ గొలువ న్సంప్రీతిం నొక్క నాఁ
డలనుప్రోషిమ మీరు నింద్రపురినీరంధ్రైకకల్ గొల్వఁగన్. 70

సీ. బిందుమాధవుఁ డుండు నెం దద్ధిరిస్తమై ప్రకటఫేనాహికంచుకము లెగయ
నిందుమాళి వసించు నెందుఁ గెలానలంబు పొంగై గుహాభ్యంతరపటలిఁ జెంద
నిరవొందు లోలార్కుఁ డెం దిన్వహూనద్యమైబలు చుక్కగిమిబల్లిపటలుపూన
మందాకిని తనచ్ఛ నెందు మేరువు గాంగై వచ్చగాపూరి నావహింప
నట్టికాశీపురంబున కరుగుదెంచి, యభినవభవాయమానజనార్థరచిత
బహుళగీర్వాణవాహినీభ్రమువవజ్ర, శకలకుట్టిమవీథికాసరణిఁ జనుచు. 71

మ. కంరేకాలపదారవిందములపైఁ గై వ్రాలి లోలార్కునిన్
దుంఢీశు న్వినుతించి భైరవుని మోదప్పొంగేలుతో డాసి వై
కుంఠస్వామికిఁ జాఁగి మ్రొక్కి హిమవద్గోత్రాత్మజం జూచి యు
త్కంఠం దక్కినవేల్పులం బొగడి యంతస్సందయానంబునన్. 72

---

1. ఈపద్యము మొదలు 10 పద్యములు ట-లో లేవు. 2. చ - గుండెనై. 3. చ - వాటికా

సీ. చికిలిచంద్రికవన్నెజీబులేఁగరుకంచువలిపెదుప్పటి వల్లెవాటు వైచి
రవసందిదండజీరల దోరవాటినమెడ నింపఁ గస్తూరి మెదిచి మెత్తి
కఠినవక్షోజసంఘట్టనాంకితభుజాంతరమునఁ దుమ్మెద తాళిఁ జేర్చి
వనమాలికాప్రసూనకరంబితం బైనశిఖనిండఁ దాయెతుచేరుఁ జుట్టి
వీట నెవ్వరిఁ గనుఁగొన్న వెకలిరీతి, నర్మసచివుని గనుగీఁటి నవ్వుకొనుచు
నారజము మీఱఁ దత్పురాభ్యంతరమున, వల్లవల్లవ చనుదెంచు ననసరమున.

క. గంగా హిమగిరితటభా, గంగం బరిఫుల్లహల్లకామోదితసా
రంగ న్విధురుచిరుచిరత, రంగం గనుతమి వ్యాసంతరంబునఁ జెలఁగన్. 74

శా. ప్రేంఖచ్ఛందనగంధగంధవహనిర్మిద్రోచ్ఛలద్వీచికా
ప్రేంఖోళీస్మితఫేనఖండములకుం బెన్నుద్దులై పద్మభూ
కాంఖాణంబులు సంచరింపఁ దగుశద్గంగాస్రవంతీతటిన్
న్యంఖాసక్తకు గాలవాఖ్యమునిఁ గన్గొంటిం బ్రమోదంబునన్. 75

క. కనుఁగొని యవహితమతి నై, వినయంబునఁ జాఁగి మ్రొక్క వీక్షింప కతం
డనుపమమనువరనిశ్చల, మనస్కుఁ డై యుండ నయనుమదమున నేనున్.

చ. తోడిఁబడ మాయచేత నతిభూగ్నినిశాచరివేషధారి నై
యడరి ఘనాఘనౌఘనిబిడారవభైరవహుంకృతంబులన్
నుడుపథముం గులాచలము లుర్వరయుం గికుబంతసీమలున్
జడనువడంగ నార్చుచుఁ బ్రచండగతిం గనుగ్రుడ్లు త్రిప్పుచున్. 77

శా. కుప్పింతుం దటమానిసిక్కోటి వెఱవేఁకు ల్వాన ఘుర్ఘురాట్భటిన్
నొప్పింతుం దిగధీశకర్ణములు కన్నుం గ్రేవల నిప్పుకల్
రప్పింతు న్వినువీథిఁ గ్రాలుకొన శూలం బుద్ధతిం ద్రిప్పుచున్
విప్పింతుం జనధైర్యసంపద పృషూద్వేలాగ్రహాగ్రంధినై. 78

క. ఈగతిఁ [1]దను వెఱపింపం, గా గాలసమాని యపుడు కన్నుఁదెఱచి మా
యాగారవాధిగతర, ఘోగ్రాగ్రుని నను నెఱింగి క్రోధాన్వితుఁ డై. 79

[2]మహాస్రగ్ధర. అధరం బల్లాడఁగా బిట్టవుడుగఱచి సాహంక్రియామర్షభాషా
బధిరాశాభాగుఁ డై భ్రూభ్రమణపటునటద్భాలఘర్మంబు నిండన్
విధురస్వాంతంబుతో దృగ్వితతరుచి నభోవీధి రంజింపఁ జిత్తా
త్యధికాటోపంబునం బంతము వలుకుచు దుర్ధర్షవేషంబు మీఱన్. 80

---

1. చ - ట - కను. 2. ట - లో లేదు.

శా. ఓరీ సంపదఁ గన్నుఁగానక మధూయుక్తుండవై వచ్చి మ
ద్ద్వారాయి ట్లడకింపఁ జెల్లునె దురాత్మా యంచుఁ గోపించి నీ
వీరూపంబు వహించి కాన జనతాహింసాది కృత్యంబులన్
నోరారం బొల మేసి త్రుళ్ళు మని నన్నుం జూచి శాపించినన్. 81

క. గజగజ వడఁకుచు నే నా, రజనీచరవేష ముడిగి ప్రతిపలిపాదాం
బుజములపై వ్రాలి భయా, ర్తిజదీనాలాపగద్గదిక ని ట్లంటిన్. 82

శా. చేతోవీధి భవన్మహామహిమముల్ చింతింపఁగా లేక యీ
రీతి న్నన్నును మిన్నుఁ గానక మదోద్రేకంబునం ద్రుళ్ళితిన్
నాత ప్పొక్కటి సైఁచి శాపవచనాంతంబుం గృపం దెల్పవే
యోతండ్రీ నను బ్రోవవే యనిన నాయోగీంద్రచంద్రుం డనున్. 83

శా. వత్సా మామకశాపవాక్యములు దుర్వారంబు లౌనైన నే
తత్సంరంభము మాని నీ [1]వడల నార్తం బయ్యె నాచిత్త మీ
ఉత్సాపాత్రతనూవియోగ మగు నీ కున్మ్యాప్యదివ్యాపగా
భృత్సద్మాంతరసీమ నొక్కనిశిరార్చిం గొంతకాలంబునన్. 84

క. అనుమాట లోను వెలి గా, ఘనగర్జాతర్జనాదికస్ఫురణనచో
ధ్వని పెలుఁగ రక్కసుఁడ నై, చనుదెంచితి నిటకు సకలజగములు బెగడన్.

ఉ. పాపిశితాశసత్వమును నాబహుపాతకహేతునిత్యహిం
సాపరతంత్రరోషపరుషత్వముఁ బాపితి వీక్షణంబునన్
భూపవతంస నీవలనఁ బూర్వ[2]శుభోన్నతి నొందఁ గాంచితిన్
నీపరమోపకారమహనీయతకేఁ బ్రతిసేయ నెట్టనే. 86

[3]క. ఐన నొకమే లొనర్తు మ, హీనాయక మాఱుపలుక కియ్యకొనుము ప్ర
జ్ఞానిధులు సత్క్రియాలవ, మేనియును బహూకరింప రే మది నెందున్. 87

చ. అతులితశౌర్య నీతలఁచినప్పుడు వచ్చి సమిజ్జయంబు ల
ద్భుతముగఁ గూర్తు నీయురవముం దతితోడయి వచ్చు నాయదృ
శ్యతయును గామరూపతయు సంధిలఁ జేయుదుఁ గొమ్మటంచు నా
క్షితిపతి కిచ్చి యతఁడు డరిగెం దదనుజ్ఞ నిధీశుపీటికిన్. 88

శా. ఆసత్యాసుతుఁడుం బ్రియాప్తసహితుం డై యాత్మసౌరాస్త్ర[4]వి
న్యాసోచ్ఛ్వాసితరాక్షసావయవయుద్ధాపాదితాత్యంతమై

1. ట - వలన. 2. చ - సుఖోన్నతి. 3. ట, లోలేదు. 4. ట - విన్యాసోన్మ్భాసిత.

శ్రీసంపత్తికి సంతసిల్లుచు సముద్వేలాజలీలాభవా
యాసం బాఱఁగ నొక్కనిర్మలసరఃప్రాంతంబునం జొప్పుచున్. ౮౯

క. దరవికచసరసిజాంతర, పరిఖేలచ్చంచరీకపక్షచలితపు
ష్పరజోనితాంతశీతల, మరుత్కిశోరములు మీఁద మల్లడిఁగొనఁగన్. ౯౦

క. తలిరిచి దట్టము గ్రైత, జ్జాజాకరశిశిరవాతసక్తిఁ బొదలి పొ
గ్గలఁబూవులఁబిందెలఁగా, యలఁబండ్లఁదనరుశాఖచయంబున నొకచోన్.

సీ. వాసంతికారసాస్వాదమత్తాంగి నై తెలిసివల్లభుఁ జేసు తేఁటిలేమఁ
బ్రణయకోపంబునఁ బఱచి నాథుఁడు మ్రొక్కఁ గేరడంబులు పల్కుకీరతరుణి
నన్యానుషంగచిహ్నము లెల్లఁ బరికించి నసుని దూఱెడుగోరువంకజోటిఁ
దమి దోలంకఁగ సామ గమిచినచిగురాకుఁ జెలువునకిచ్చుకోయిలవెలందిఁ
గనుఁగొనుచు వచ్చి యొకదివ్యకాంతియుతమ
యూరయుగళంబుఁ గని పట్ట నూహసేసి
తదనుసరణపరాయణత్వమున వార
లాశ్మవిశ్లేషము గణింప కరిగి రపుడు. ౯౨

క. అందు హరిసుతుఁడు పులుఁగుబ, డిం దప్పక యరిగె యది వడిం బఱవ నిరా
నందుఁ డయి తిరిగి తత్పర, విం దమ్ముని గానలేక వెదకుచు నార్తిన్. ౯౩

ఉ. అక్కట యున్కిఁ జెప్పు మనుజా మనుజాగమసద్ద్విజోక్తి నే
నిక్కడ నొంటి నైపఁగలనే కలనేనియుఁ బాయు లేని నీ
వెక్కడఁ పు క్రూరవృత్తిఁ దగవే తగ వేసటఁ బల్కరించు నన్
మక్కువ తొంగలించఁ గనుమా కనుమాయులు వెట్ట నేటికిన్. ౯౪

గీ. అనుచు విపినవీధి [1]నరిగెడుగంధాంధ, కములఁ గిరులఁ బేచకములఁ గీచ
కముల జటులఁ గిటుల ఘనదైన్యభాషితో, ననుజుమార్గమడిగి యడిగియలసి.

చ. యతిపతిప ల్కులంఘ్య మని యూర్మి నెఱింగి నిజాంతరంగసం
గతధృతి నై యదూరవసుఁడు కాననవాటము దాఁటి యధ్వగ
ప్రతతుల వెంట నేగి పరపట్టనగర్వవిఖండనంబు దృ
క్కౌతుకదసౌధమండనముఁ గుండినముం గనియెం బ్రియంబునన్. ౯౬

మ. కని తత్పట్టనకేళికాననలతాగారైకవాస్తవ్య భో
జన్యపాపత్యవిపంచికాభినవశిక్షాకర్ణనన్ విశ్వరం

---

1. ట - నడరెను.

జనగీతామృతతోషితద్విరదరాట్చర్మాంబరుం దుంబురున్
వినయప్రౌఢిమఁ జేరఁబోయి సతి గావించెం బ్రమోదంబునన్. 97

చ. అపు డమరేంద్రగాయనుఁ డనన్యజనోపరభావసూచనా
నిపుణతనూవిలాసు నతనిం గని యెచ్చటనుండి వచ్చి తే
నృపతనయుండ వేమికత మిచ్చటికిం జనుదేర నంచు స
త్కృప నడుగ న్యదూద్వహుఁడు దీపితసూనృతసూక్తి నిట్లనున్. 98

సీ. కరగతచక్రుండు హరిబలాన్వితుఁడు సన్నహితవిక్రముఁడు మామకగురుండు
ప్రాణేశకలితసురాగసంస్తుత్యసత్యాఖ్యాతగోత్ర నాయనుఁగుజనని
పరసధర్మధురీణుఁ డురుసుమనోమార్గణావలంబనుఁడు నాయగ్రజన్ముఁ
డక్రూరసుగుణోద్ధవాధారశూరసంతానశేఖరులు మద్బంధుజనులు
పొదలురాలచ్చి యెపుడు మాయదుకులమున
మాకురత్నాకరంపురోత్తమము నివాస
మట్టినే నీకు నిచట శిష్యత వహించి
వీణ నేర్వంగ వచ్చితి విమలచరిత. 99

గీ. అనుచుఁ జతురోక్తిఁ దెలిపినవినితడీయ, వృత్తమఖిలముమనమున నెఱిఁగితుంబు
రుం డతని గారవించి యంగుష్ఠబాహు, నృపతనూభవుతో వీణ నేర్పుచుండె.

ఉ. అంత దిగంతదంతురలతాంతనిశాంతనితాంతకాంతవ
న్యాంతికతాంతపాంథజనతాంతరసంతతకృంతనప్రథా
త్యంతసమంతతస్ఫురదుదంతపరంతపకాంతిసంతతి
క్రాంతదురంతకుంతరతికాంతము వొల్చె వసంత మెంతయున్. 101

[1]క. వనలక్ష్మి మాధవాగతి, కనువుగఁ బూనీట జలకమాడుటకై ముం
దనువున నలుఁగిడఁగా ను, ర్లినచిక్క న మనఁగ ధరఁ దొరిఁగెఁ గారాకుల్.

ఉ. పూని వసంతహాళికుఁడు పొంగెడురాగరసంబుచేఁ గడు
న్మానుజనాళిమానసపునట్టులు డుస్సి మనోజకందళిం
గానఁగఁ జేసి యంత నెగఁగట్టినయట్టిహాలంబులో యనం
గా నెఱసెం బలాశకళిక ల్మునుమున్న వనాంతరంబులన్. 103

క. ఎలఁదీవెచెలులు వలిగా, డప్పలపైఁ దేనియవసంతములు చల్లఁగఁ జే
తులఁ బూనినవేత్రపుఁది, త్తులు నాఁ దలిరాకుపొదలఁ దోఁచె న్మొగ్గల్. 104

[1] ౧ ట - లోకేట,

ఉ. ఆలమువర్ణ దిశ ల్గెలిచి యాడఁగఁ బోవ వియుక్తరక్తముల్
హాళి ననంటిపూవుపెర లస్సలుదోనెల నించి చిల్కతే
జీలకుఁ జూపఁబోలు ననసింగిణిజో దిటు గాక యుస్నచో
నేల వహించుఁ గెంపుజగి నీకదళీసుమకీంతుండముల్. 103

ఉ. మావుల మాను క్రొంజిలుకమాప్రల పేటము దిద్ద గందవుం
దావులగాడ్పునాహిణి లతాకళ పూని మిళిందయుక్త మా
తేవిరిగుత్తిగిల్కఁ గదలించుచు ఖే యని కూఁతవైచె నా
నావిధపల్లవాళిసకసత్కలకంరకుహూరవాన్వితిన్. 104

సీ. శాకనివృత్తికై చనుదెంచు వెడవేల్పురాచత్రాఁ చన భృంగరాజి తసర
సంగడి శాస్త్రము ల్చదివెడుశిష్యుల చెలువునఁ గెలయుకోవెలలు సెలఁగ
విన్నందుటకు మనవిడాయువింధ్యశృంగములు నాఁ బుష్పితగ్గు లెసఁగ
గట్టినకావికోకలచేఱంగులరీతి నెడనెడఁ దలిరాకు లెగసియాడ
నెలమిఁ దనుఁ గన్నద్విజపంక్తి లెదురుకొనఁగ
సారెఁ బెల్లుబ్బుయువిడనత్రిమ్మజలాబ్ధి
నిముకుకొన దక్షిణము వాసి యేగుదెంచెఁ
గావలునదంగోడఁ బవమానకుంభజుండు. 105

[1] ఉ. అంతట ముక్తబాహుసుధాధపసంపద యొక్కనాఁడు ఋ
ద్ధాంతగృహాంబు వేల్వకి మహోరతింజనుదెంచె నచ్చెలుల్
చెంతలఁ గొల్వ గుంజవళిశింబితరంజితకుంజమంజుల
ప్రాంతగళత్ఫలాసవరితాంగిపథాటికిఁ బుష్పవాటికిన్. 106

క. ఏతెంచి చందనాచల, శీతలతనుగంధవహావశీకృతలవలీ
చూతైలాపాసంతీ, జాతామోదములఁ దేలి సంతస మందన్. 107

సీ. [3] పన్నీటికాల్వ ప్రేలినచోటఁ గంబూరపుఁ [illegible]ంటఁ గట్టికట్టి
వలపుతోఁ గురువేరు నాఁటువాటినచోటఁ బూనీరు కుండలఁ బోసిపోసి
చలిమావిరసముల జౌకులెత్తినచోటఁ గలువపుప్పొడినించి [illegible]లసిబలసి
పరువంపుమరువతుబు పదను దప్పినచోట వలిపంచు గూడల నైచివైచి
సుమములకు మూఁగు తేఁటులఁ జోపిచోపి
యీరముల రాలుతనిపండు లేఱియేఱి

1. ఈపద్యము ఆంధ్రకవుల చరిత్రములో ఎలకూచి బాలసరస్వతి గ్రంథముతోన [illegible] [illegible]. 2 ప్ర - గతిన్. 3. పన్నీటికాలువ పఁ[illegible] [illegible]

ద్రొక్కుపాటున రాజన్యకన్యఁ గాంచి
యపుడు వనపాలికలు రయవ్యగ్ర లగుచు. 110

క. ఒండొకతె మీఱి నృపసుత, దండకు నేతెంచి మెట్టదమ్ములు విరిపూ
దండలుఁ గమ్మనిగొజ్జఁగి, చెండులుఁ గైకానికిచ్చి చేరి హృదుక్తిన్. 111

చ. అచట విలాసభూధరము లచ్చటఁ గ్రొన్నెలతాలతిన్నె ల
ల్లచటఁ బరాగసైకతము లచ్చటఁ దేటయేటినీటిజా
లచటఁ బయోరుహాకరము లచ్చటఁ బూచినకన్నెమావు ల
ల్లచట లతాకృతాలయము లంచుఁ గరంబులఁ జూప వారితోన్. 112

సీ. విందులు గైకొన్న యిందిందిరమ్ములు వాసంతికాప్రసూనాసవముల
దోపటి దాఁచుకునే ప్రేమఁ గోకిలములు పాటలసహకారపల్లవముల
బువ్వంబు గుడుచునే ప్రోదిరాచిలుకలు పరిపక్వదాడిమీఫలరసములఁ
బొత్తారగించునే మత్తఖంజనములు చంపకప్రసవజసౌరభముల
నామెతలు సేయునే శారికాన్వయములు
గోస్తనీవల్లికా[1]ఫలగుచ్ఛకముల
నలరువలపులు గాంచునే తలిరుఁబోడ
మలయగిరికందరాయాతమారుతముల. 113

చ. అనుచు లతాంగి పూవుఁబొద లాఁకసి పుప్పొడితిప్ప లెక్కి కుం
దనమకరందవాహినుల దాఁటి సరస్తటసీమ మెట్టి పూ
చినయెలమావిజొంపములఁ జేరి [2]మెలంగుచు సంతఁ జెంగటం
గనుఁగొనియె న్లవంగలతికాపరికల్పితకాయమానముల్. 114

క. కాంచి యచటం దదీయను, మాంచలసంచరణచంచదళిగానకళా
వంచనచుంచువిపంచీ, పంచమనాదంబు చెవులపండువు సేయన్. 115

[3]మ. ఇది నాయన్నవిపంచినాద మగుఁ జుమ్మీ నెచ్చెలీ యీలతా
సదనంబు ల్ప్రతినాద మూనఁ దొడఁగెం జెచ్చెంతమే యంచు ను
న్నదకాదంబరవానుకారివిచలన్మంజీరశింజారుతం
బొదవం జేసె సహోదరుం గనియె నత్యుత్కంఠ దీపింపఁగన్. 116

క. సోనలుగాఁ గమ్మనిపూఁ, దేనియతుంపురులు చల్లుతీవలలో న
మ్మానవతి నిలిచి యన్నన్, గానరతుం గాంచి తదుపకంఠక్షోణిన్. 117

---

1. ట - స్వచ్ఛ. 2. చ - తొలంగుచు. 3. ట - లో లేదు.

సీ. మేరుసంగతిగేయసౌరవాహినిమూఁడు తెగలాయె నసఁగఁదంత్రికలు మెఱయ
స్వరదేవతారోహసమవరోహశ్రేణిఁ గట్టు మెట్టికలు నా మెట్టు లమరఁ
గరివె ఫణంబుగా గానలోలత డాయుచిలువరా జన వెంశియొళవు మీఱ
శ్రుతితంత్రికాబిసాహ్యాతికి నేతెంచిసకవజక్కసలు నాఁగఁ గాయ లోలయఁ
దనరువీణియఁ జేఁ బూని తంత్రి దీటి
బిరడలు బిగించి శ్రుతిఁ గూర్చి కరివె నివిరి
జాఱుగా మీటి సారెలు చక్కనొత్తి
సారెఁ బలికింపసత్యాకుమారుఁ గనియె. 118

క. కనుఱెప్ప లిడక యాతనిం, గనుఁగొనినుం [illegible] కామిని యస్నం
గనునెపము [illegible] నెలఁత, [1]చని నిలిచె [illegible]గులు వాయుచంద్రకళ యసన్.

శా. ఆవేళం [illegible] నిలిచి [2]నేత్రాంత[illegible]భాగంబులన్
దావై చెక్కుల జాఱి [illegible]చల[illegible]హీనప్రభన్
దీన ల్పాఁగుచు నొయ్య [illegible] నిం[illegible] రాజన్యక
న్యావీథాంకురముల్ [illegible]త్రాసం బసన్. 120

గీ. పూపగుబ్బోఁ గన సిగ్గు [illegible]
రాచకూఁతురు గాన సంకోచ [illegible]
సన్నసన్నిధి నున్న భ[illegible]బు [illegible]
గలికి గనుఁగొనఁ [illegible] నొ[illegible]. 121

క. వసజాస్యకు [illegible] నింక, [illegible]పా[illegible] బుగ్గ [illegible] నిఖిలాంగములం
గనుఁగవసాటికిఁ దాకం, గనఁగఁ [illegible] త్రమ్మించె నసన్.

[3]క. తమినేత్రచకోరకయు, [illegible] చంద్రికల [illegible]
గమిచి [illegible] బట్టుచాలు, [illegible]బింద[illegible] లోలికెం జెలికిన్.

ఉ. తగ్గఱపాటు[illegible] గనుఁ[illegible] దిగ[illegible]బులం
[illegible] నింప లేఁ జెనుటఁ [illegible] పొంత జాఱ నా
బిత్తరి [illegible]పాటొనఁ బ[illegible] దా నొకకొంత గొంకి లోఁ
బత్తము మట్టు పెట్టికొని చేత [illegible]హోవనువంక నిల్వఁగన్. 121

ఉ. అప్పుడు లేనుపావకటకారము [illegible]
దప్పులు సూప వింత[illegible]బి[illegible] చొక్కి[illegible] నెల్లెడం

1. చ - చనియె [illegible] కళ యనఁగన్. 2. ట - నేత్రాం[illegible]భాగంబులన్.
3. ట - లోలేదు.

దప్పక చూచి కన్గొనియె దానవమానవిభూతిసూతి యా
కప్పురగంధిఁ గంజముఖిఁ గాంతిమతిం గలకంఠిఁ గామినిన్. 125

క. అంతటఁ గాంతాపేక్షా, తాంతాత్ముని సతినిఁ దనదుదారయాది వగం
బంతంబునఁ గంతుఁడు విరి, కుంతంబుల పాలు సేసి కో యని యార్చెన్.

క. గొబ్బునఁ బొడమినతమి యా, గుబ్బలు దేఱంగ రాచకొమరుఁ డపుడు లో
నబ్బురపడి యాచిటిపోటి, గుబ్బెతఁ గని చొక్కి నింతకోర్కులు నిగుడన్.

[1]సీ. బిరుదులుబిగియించుకరణి నెమ్మొగ మెత్తి చొక్కుతోఁ గ్రేఁగంటఁజూచిచూచి
శ్రుతిమీటి సొలకించు తెఱంగుతో ముద్దుదనరుమాటలకుఁ జెవిఁదార్చి, తార్చి
పాలు సల్కిన మెచ్చులీలసోపమునకు సుడివోనితమిఁ దల యూఁచియూఁచి
యలసతచే సూసపులు పుచ్చుతీరునఁ గ్రమ్మింపుమేతావిఁ గ్రోలిక్రోలి
నిలుపరింపఁగ రానిక్రొంపలిసువాలు
తఘుకులకుఁ జెందముసఁ జాలఁ దలఁకెదుఁ గ్రేఁకు
సఖుఁడు చెంగట నున్కి నిక్కంబని కీలఁ
గొంత సైరించి [2]యాడుమసింపసింప. 128

క. తనపేణఁ బ్రతిఫలించిన, నసజానసఁ జూచి సౌఖ్యవారిధిలోఁ దె
ప్పునఁ దేలి యూష్మగతమున, నొనరించె స్వీయుతిఁ [illegible] ముస్వల్లొరన్. 129

సీ. ఘోలఁతుకవేణి కుల్కి నిశ పువ్వులసేరటి సక్కపోఁజాలం
జలగము పూలఁ జందిరపుఁజందా నెప్పుడు గొల్చునట్లుగా
విలుపుట్టఁ జేసి చాపరము నిచ్చలు తానె ఘటించె సన్నియుం
[3]చెలిసిందుకాదె సాదెసు సుతెంపు [illegible] సంకృతన్. 130

ఉ. సలినభవుండు కన్నెను నొనర్పఁగఁ జిక్కినసుంపు లేదరా
బుల నిషి పుండరీకదళసు [illegible] నంపి ఘటించెఁ [illegible]
చ్చలమున లక్కముద్ర [illegible] నచ్చునె [illegible]
షల మింగుమేనఁ దెల్పు కనుపాపల పేరిట [illegible]. 131

క. శ్రవణాశ్రీ లింపులసుం, గనయుతముల్ సుముఖవిధుల కాంతనిరీసా
ధవళపదికరము లెంతయు, నవిరళగతిఁ జూడఁగా నసంతసన్నాద్రిన్. 132

ఉ. జలజదళాక్షినాప నడచంపక పరా సటుగాత యున్నఁ జెం
తల నైలకొన్నచాదునయునభ్రమునగ్నిపయుఁబు వాల న

1. ట - గ్రోలేను. 2. చ - యూడవ. 3. చ - [illegible].

గ్గల మగు శాతరస్వమునఁ గ్రమ్మటె కోమలకర్ణపాళికా
కలితవతంసపన్నవగంధవిశేషము లానఁ[1] బోవునే. 133

చ. జగములు గెల్వఁగోరి సుమసాయకుఁ డెత్తుపసింపి తెక్కెముల్
మగువకపోలయుగ్మ మనుమానము లే దటుగాక యున్నచో
నగణితకర్ణకుండలసమగ్రమణిప్రతిబింబదర్పణం
బగుచుఁ జెలంగునే మకరికాంకితమై చెలువంబు నూవునే. 134

గీ. కమలసూతి సుధాకరుఁ గడమఁ గడపి, బింబమున దీనిమోముఁ గల్పింపనయ్యె
నలికమగ్రంబు పార్శ్వమ్ములొంపుఁ జెక్కు, లండుబింబాధరంబుబింబాధరంబు.

గీ. మంజుభాషిణికంఠసామ్యము[2] సహింప, నట్టి మిన్నగునున్నట్లు నున్నయ్యోఁగాక
వార్ధిజాతసజాతీయవస్తులుండ, నానదము గాంచు టెట్లు శంఖానరంబు. 136

గీ. మధుపసంగతవిటపసరూజములును, బల్లవాశ్లిష్టవల్లికాపాళికలును
నవతుపచ్చునె యీనలినకంభుజన, స్తనీయభుజాకల్పవల్లులకు. 137

చ. ఘనుఁడు పాకకృష్ణమూర్తి ఘనము ల్గిరిసెఁ గిరిస్తి గోవిన
ర్ధన మొనరింప నత్తెఱఁగు వా నది చిత్రమె యంపఁ గొమ్మయూ
రద్వయమందుకృష్ణమూర్తి మనసానుగనృష్టిఁ దనప్ప గోవిన
ర్ధన మొనరించెఁ బెక్కుచధరాధరయుగ్మము నబ్బ నెమ్మెచూక్. 138

చ. సరసవయో[3]విభాతమున సాంద్రసుగంధినభీరనాభి తా
మరసకుటీరము న్వెడలు షట్పదజాలరోమరాజితాళితాళి
ధురతరనడవాయుపు నూర్చితపద్మపరాగపూలికల్
పరుసనె రాలి లేక లసన్నభిఁ గొల్పు నవీవిభంగముల్. 139

గీ. సుప్రతీకోత్తమాంగ మానుకరింపఁ, గాకముష్టి రత్నాకరకాంచికాప్ర
యుక్తిఁగనుసేనితాంగస్త్రీ సుకర, కాంచినప్రస్థరసున్నా గిరికలకొను నె.

గీ. కలమగర్భంబు లబాజంఘు జయింప, నున్నఁబసినక్క గసపటఁ బొల్లువోయి
నాలిపడికాలికంటకాక్రాంతిపేరి సెఁ, బరఁగు నెవినేకనిలు జగత్ర్పకుసు.

[4]క.[5] తామేటి వెన్ను గెవి న, తిమనోప్రపదములు నపరె దివ్యోన్నదిశా
సామజకరోపరికటి, భూమండలి యందమిమీఁదఁ బొలుపనుకతనక్. 142

ఘ. ప్రమపవనంబులం పారయఁ బంకజముల్ పసమధ్యసీమఁ జ
క్రములకు నింపుగాఁ దపముఁ గాంచుతటి న్మధుపాళితోడఁ బా

1. న - నోపునే. 2. ట - వహించి, యట్టి 3. చ - విభాతమున, ట - విభాగమున.
4. ట - లోలేను. 5. తామరల వెన్నవిటచి.

యుమి సులినత్వ సుందియును హంసకసంగతిచేతఁ బాదసా
మ్యముఁ గని మించె నేరి కమలాక్షులసంగతి చిత్తవోవునే. 143

గీ. అలరె వారిజనేత్రాపదాంగుళీన, ఖాళి యానననసీమ నడరునవ్య
విద్రుములతాగ్రకోరకవితతి నాఁగ, నగ్రలాకారసంబు సుమాసనముగ. 144

క. అనుమాన మేల నిజ మిా, సనఁబోఁడియె సుకబాహుసంవన యలనా
వినుకలియునుగనుకలియును, మనమునఁ[1]దలపోయ నైకమన్యముఁగాంచెన్.

మ. అనుచో నాలలితాంగి నొక్కచెలి డాయన్వచ్చి యోనెచ్చెలీ
ననవాసంతికకు న్రసాలమునకు న్వైవాహికప్రక్రమం
బొనరింపం జనుదెమ్ము వేగ యన నయ్యోగ్య దైన యిాపాటిమే
లును సైరింపఁగఁ జాలదంచు మది నాలోలన్వడుచుం జెందుచున్. 146

క. ఆసడఁతి యప్పు డఱవిరి, తూపులచే డీలుపడుట లోఁగొట్టుచుసొన్
దీపింపకుండఁ జని పు, ష్పాపచయాసక్తినై మనోంబుజ మడరన్. 147

సీ. క్రొలాగు జతన మిాకలుపరాచలుపరాల్ జీరుకుల్ వారు [2]రాజీవనయన
పాదాసధాన విాపరునంపునుదురంపుఁగనినులదాఁటుచోఁ గంబుకంఠి
[3]మేలుప్పరంబుకుమ్మెనసుందగోవ మంసటీలుపొనల్ దూఱుచోఁగలుసకంఠి
చిత్తేశు చూడు మిాచిన్నారిపొన్నారికేకినీరూపసహ్యము ల్కీరవాణి [మచు
యచుచుఁ దనప్రాణసఖులు నెయ్యంబునిాఱ, నెచ్చరికఁజెప్పనిచ్చలోఁ జిచ్చునెచ్చునూర్చు చుఁగలఁగు సుదిన్న నగుచు, తానువిహరించెఁబుప్పితారామసీమ.

[4]మ. అరుణాంఘ్రిద్యుతిసాంద్రనిర్జితసుధీహార్యప్రహార్యద్యుతో
ర్ధరణాగ్రాకృతిశాభృతాముకనంబాధక్షమా
హారిణాస్తోకహ్రుషీకచోరకనిరాసారక్ష సారక్షమా
శరకోటీపరిపాటితాంతరరిసంసల్లక్ష సల్లక్షణా. 149

క. సంసారదూరసరణి, సంసాధిగన్ప్రశంసరాగహారిణనై
తంసికసంసన్న్యాసస, హంస మహాహంస పరమహంసపదం. 150

ప్రస్విణి. ధ్యాసక్తశ్రేష్ఠ సంభవిద్యాధీ, దానలబ్ధనిధీ దాంతహృత్సన్నిధీ
మానభూపాధిపా మంజుభాషానిధీ, జ్ఞానసంమోదితోత్సవాసామోదధీ. 151

గద్యము.—ఇది శ్రీమద్దత్తాత్రేయ యోగీంద్రచంద్రచరణారవిందవందనసమాసాది తసరసకవితారసోదాత్త దత్తనామాత్యపౌత్ర మల్లనమంత్రినన్న ప్రణీతం బైనచంద్రభానుచరిత్రం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

---

1. చ - ట - విహరింప. 2. రాజీవగంధి. 3. ట - మేలుప్పరంచిరసాలరసాలంబు
• పొదరిండ్లు దూఱుచో. 4. ట-లోలేదు.

శ్రీరస్తు.

చంద్రభాను చరిత్రము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రీధర శుభావతార ద, యాధారాధారిదృగ్విహార నతేమన
శ్శోధన నయబోధన వి, ద్యాధిపలక్ష్మీసహాయ దత్తాత్రేయా. 1

వ. అవధరింపు మాసమయంబున. 2

క. ఈరీతిసంచరించుచు, నారామవిహారకేళిలాలసమతి యై
యారామ యంతఁ జెంగట, మారుబిడారంబు లైనమావులదండన్. 3

చ. చలువలు చిల్లుగొజ్జఁగులసందులఁ బుష్పితకక్కసోఁకులన్
వలిపిరివచ్చు తేనె లిరువంకల జోరనుచోట దట్టమై
బలితపుఁదావు లీనువిరిపందిరి క్రిందటఁ గ్రమ్ము తెమ్మెరల్
తొలఁకెడు కప్రపుంజవికెలో పసియించినఁ దోడి నెచ్చెలుల్. 4

క. వినయమున సుసునయించుచు, నెనయునఁ జేపట్టికుముదినీకన్యకఁ దో
డ్కొని యేగి కేళికావన, వినుతవిశేషములు [1]విన్నవించుచు వేడ్కన్. 5

చ. చిలుకలకొల్కి చూచితివె చెంగట ద్రాయుచుఁ దేంట్లు చుట్టిరా
నలుపువు నీరు గ్రమ్ముజలయంత్రపుఁగింబములందుఁ బైపయిం
బొలయుచు వ్రాలుమ ల్లికుచము ల్దగు నీసనలక్ష్మి గాజుచా
లులియఁ జెలుప్పు కేలఁజేలువొందఁగ నమ్మనలాడుక్కిరిడిక. 6

చ. కను లవమాత్రనిష్కలవికాసత్రుణాకృతు లిక్షువంశముల్
గనుపుల ముత్తెముల్ గురియఁగాఁ దృణరాజములై ఫలోన్నతిం
దనరిన పూగము ల్దనుయుచుదాంతికుం డగఁ బెక్కుముత్తెము
ల్చినికినరీతిఁ బొల్చుఁగుహాళినిపతత్కళికాసహస్రముల్. 7

చ. మరుఁ డనుకౌతు రాచిలుకమావులకు న్వెజ మానునట్లుగా
నురవడిఁ దేఁటిక్రొంబొగల హారను కెంజిగురాకు మావుల
న్విరుసులదిక్కుఁజూపి నడపించినఁ ద్రొక్కుచు వచ్చి శంక లే
కిరుగడనిల్చె మంజురుత హేషలు మీఱ లతాంగి చూచితే. 8

---

1. చ - ట - విన్నవించిరి.

ఉ. ఊయెల నూఁగు లేమ పదమూనినమాత్ర నవీనరాగల
క్ష్మీయుతమై మునుప్రసవులు సీధుకణంబుల పేరఁ జల్కుచుం
బాయక భృంగగీతిఁ దనభాగ్యము మెచ్చుకొనం దొడంగెఁ బ
ద్మాయతనేత్ర చూడు మిది యద్భుతము కాదె యశోకసంజ్ఞకున్. 9

చ. ముదిత యొకర్తు తేంట్లు తను మూఁగిన నచ్చెలిఁ [1]గాన కాంతయై
కురువకము మెఱుంగునిబ్బరపుగుబ్బలనొత్తినఁ దత్స్వయంగ్రహా
భ్యుదితరసానుభూతిఁ జెలువొందుచుఁ గ్రొవ్వి తదాప్తిహేతుష
ట్పదతతి కిచ్చు మెచ్చి నిజబంధురగంధరజోవిశేషముల్. 10

ఉ. నా మజయోన యీచిఱుతసంపఁగిపాల పరువయ్యె నంచుఁ నా
ళీమణి యుచ్చరింప నొకలేమ ముఖాంబుజ మెత్తి చూడఁగా
నామహిజంబు పూని సుమనోఽధికరాగసమృద్ధిఁ గాన నె
చ్చో మహితాళిసంగ్రహణహొన్నుల కిట్టి తెఱంగు చోద్యమే. 11

చ. రమణియొకర్తు నవ్వుచు మరందముఁ బుక్కిట నించి పోటిపై
నుమియఁగ నేగె నమ్మగువ యొండొకచెంతకుఁ బోక కేసర
ద్రుమము మెఱుంగుఁ జేరె నది తోడన తన్ముఖసీధుసిక్తమై
యుమియక మానెనే యభినవోపగతప్రసవాసవంబులన్. 12

చ. వనిత యొకర్తు కేళి వననాటి గితాగతభిన్నయై కరం
బునఁ బఁగఁ దత్కరగ్రహమహోత్సవలగ్నమై ముదితద్విజావళీ
ఘననినదంబు మీఱ [2]సహకారశిరోమణి వేల్పెఁ గండె నూ
తనకిసలానలంబున నుదారమనుచ్ఛ్రితసూనలాజముల్. 13

ఉ. ఏలకితీవయుయ్యెలపయిం జెలి[3]యూఁగ నొకర్తు లీలతో
నాలతి సేయఁగా విని ప్రియాళము పూవులవాన నించి యు
న్మీలిత సీధుబాష్పమయి మెచ్చులఁ దేలఁ దదగ్రసీమ మ
త్తాళియుఁ బాడెడు న్వినుమదాంధులచెయ్వులు హాసయోగ్యముల్. 14

చ. అసదృశధీరతాధికమగాప్తి సుదృఙ్మణు లిద్ధ ఉల్లస
త్ప్రసకళికోపలబ్ధికయి రాయుచుఁ బల్కు సమీరణోన్నమ
[4]త్ప్రసవితశాఖికాంచలకరంబున వాద మడంచె గోఁగు వె
క్కస మగు ఱంతుసై తురీయగంధసువర్ణసమగ్రతానిధుల్. 15

---

1. ట - గంధకాంత. 2. చ - ఘనసార. 3. గ - నూఁచుచునొర్తు. 4. ట - త్ప్రసవితశాఖికాంచల. 5. ట - సుగంధ.

చ. చలువలుచల్లునీడల నిజశ్రమ మార్చిన మెచ్చి చూచుతో
య్యలి నలరించె వెండియు శుకాలపనాలఘులాలనోక్తినం
కలనముతో మనోజ్ఞతిలకంబు మృదుచ్ఛవిజనంబులన్
లలితమరంద సేచనములన్ ఘనసారపరాగచర్చలన్. 16

ఉ. కేకిసకొట్టి యొాస్త గిలిగించిన నొక్కవిలోలనేత్ర లీ
[1]లాకలకంఠకూజితములన్నగఁ జెంగట నున్నపొన్న లీ
లాకలకంఠకూజితములన్నగుచు న్మనసోవిజృంభితా
నేకవిలాసము ల్దెలిపె నిట్టివియో పురుషానుభావముల్. 17

ఉ. సారెకుఁ బూల కోస్తు తను సన్నలఁ దిట్ట నొకింత వృచ్ఛని
ట్టూరుపు ఘూషము ల్శుకపికోత్కరనాదము పంబరమ్రోఁతయుం
గా రతిరాజు సేర ననగంధవహాకులసిందువారశా
ఖారుచిరాక్షి లోలవళికైశికయై సినమాడెఁ గంటివే. 18

క. అని పలికి కురులు బిగియం, బనుపఱచి చెఱంగుఁ జెక్కి పయ్యెద లోడిగా
నొనరిచి యొండొరు మీఱన్, వనజాక్షులు కుసుమహరణవాంఛాపర లై.

సీ. కొమ్మ యొక్కతె చేరి కొమ్మ వంచినఁ గోసె నలరుఁ గ్రొన్ననలొక్కయలరుఁబోఁడి
కలికి యొక్కతె తేఁటి కలికి గొండులుదూఱ నలిపక్ష్మగతి నవ్వె నలిన యోాష్ఠ
బాల యొక్కతె పూవుఁబాళకై గిలించి యూన నొక్కతె దాని నానయుడిరొ
ముదితయై మొగడలుముదితయొక్కతె గాల్పఁ జెలువందఁగాఁ నేతెఁ జెలువయోాస్త
వెలఁదిగురి వెంపపొద లొక్కవెలఁదిసూప, రామణీయకనిధి యొక్కరామపలుచె
నిట్లు వనకేళిఁ దేలుచు నిందుముఖులు, సరసవాచావిలాసంబు నెరపువేడ్క.

రగడ. నెలఁత [2]నెమ్మి నెమ్మిఁజూపె నీకు నీకుజాళినీడ
నలయకమ్మ కమ్మఁదావి నలరు నలరుబంతులాడఁ
గలయ నీడ నీడగాదు కదలి కదలికడకు రమ్ము
వెలఁది నన్ను నన్నువిరులు వేఁడి వేఁడిమూటచిమ్ము
వనిత రాదు రా దువాళి వలదు వల దుపవనసీమ
ననలు గోర గోరెఁ జీర నాన నానవెట్ట లేమ
తమ్మికంటి కంటెఁ బొదలఁ దారుదారుచుండ ముందు
కొమ్మ మావి మావిననలు గోయకోయటంచు నందు

1. చ - ట - లలోనీటాని మేలేను. 2. చ - ట - నెమ్మినెమ్మిఁజూపెనికి నొకపాఠ మంచు.

కొలఁది గాదు గా దురాశ కొమ్మ కొమ్మనంచుఁజోకఁ,
గలఁకఁదిట్ట దిట్టవైతి కన్నె కన్నెఱుంగలేక
రమణి ననకు ననకుఁ జేర రాఁగ ఱాఁగవగుచుఁ జేసి
నమరుతావి తావిదా గయాళి యాళి గొల్లలాడి
ముదిత మూలమూలఁ జాల ముడువు ముడువునగల పూలఁ
బదరసేల నే లతాంగి పట్టుపట్టు జీనువాలఁ
గనిరి లలన లలనవామ్రుకలిక కలికచల్గడంగఁ
గనలు కలికి కలికితేలు కావికావికనఁ గడంగఁ
గొఱలి వీడవీడనేల గుట్టుగుట్టు నలులమొనల
నెఱయ నింపునింపు నిచట నెలఁత నేఁత తళుకుననలు
అతివ వట్టి వట్టివేరు నాడనాడ వైచె చేల,
సతులతరమె తరమెఱుంగ సరస సరసముడిగి బాల
సావి నిక్క నిక్కగాదు చాలుఁ జాలు [1]వఱుగువళులు
తావిసండ దండమాకుఁ దమకతమకమూనువళులు
క్రొవ్వులేమి లేమిఁ జెలులు గుంద గుందరదనయులుకఁ
ద్రోవగట్టు గట్టుచాయ తోఁపుతోఁపుముక్కుచిలుక
నంగమలయ మలయపవన మానిమానిని వడదేరెఁ
జెంగునీకు నీకు ముద్దుచిలుకఁ జిలుకఁబిలువునారె
కింక మాను మానుషంబు గెంట గెంటసంబులేల
కొంక కేల కేలఁబూని కొంటె కొంటె పూవుఁబాల
జగడ మొల్లమొల్లకెట్టు చనవు చనవు బలిమితోన
నగిన మేల మేల యని పెనంగ సంగభవునిమాన. 21

జలకేళీవర్ణనము.

క. అని చెలులు సుమాపచయం, బొనరించి మరందకణము లొలికెడులతలో
యనఁ దనువుల నునుజెమటలు, చినుకఁగ జలకేళిసక్తచిత్తాంబుజలై. 22

క. [2]వరసీధుమత్తమధుకర, దరశీర్ణనవీననళినదళమిళనకళా
చిరశీలితశరశికర, భరశీతలసరసిఁ వఱిసి ప్రమదలు తమలోఁ. 23

క. గరుదనిలాహతి సుమరజ, మిరుగడ రా నడుమ భృంగ మెసఁగె న్సరసీం
దిర దాల్చు కమ్మబంగరు, సరిపెణఁ దగు తేఁటితాళిచాడ్పున సుదతీ. 24

1. చ-పగదువళులు ట-దరుగుదిరులు. 2. ట-లో నీరెండుపద్యములు లేవు.

చ. చిఱునును జొందొవల్ చికిలిచంద్రిక పై పఱవు, ల్పరాగముల్
పఱచిన పైఁడిత్రాఁతవలిపంబులు, పాయని జంటజక్కవల్
కుఱుచతలాఁడబిల్లలుగఁ, గోమలి యిచ్చటఁ గాననయ్యె నె
[1]త్తఱు లలరాజ[2]హంసవనితాతతి దూఁగెడుడోలలో యనన్. 25

క. [3]బలిసన్నద్వార్చేంద్రో, పలఫలకకవాట మనఁగఁ బరఁగె సరసి యూ
ర్ములు గందపట్టియలుగాఁ, జెలఁగు సరోజములు బిగువుచీలలు గాఁగన్. 26

క. అలిగర్భకుముదముకుళము, పలిజక్కవమేనుసోఁకి వడఁకుచు నంత
ర్వలసితతద్ద్యుతినలరెన్, గొలంకుసిరిచంట నకినె కులికె ననంగన్. 27

క. సూనయుతే వాళిమానస, మానం గ్రేంకార మొక్కహంస మొనర్చెన్
మానిను లట రా జలఖగ, సేనలకెఱఁగింప నభిరిసేసె ననంగన్. 28

చ. అని కొనియాడి కొమ్మలు శయంబులఁ బూని సనర్థవాక్యముల్
వనుపడఁ గోక లూడ్చి [4]కరపావడ లంట బిగించి సొమ్ములొ
య్యన సడలించి యొండొరులయంసము లూఁతలు గొంచుఁ జొచ్చి రిం
పున సరసి న్నరుం డొఱలు పుచ్చిన కత్తులఁబోలి బిత్తరుల్. 29

గీ. చెలువ లప్పుడు నెలకొన్నసిగ్గుచేత, వక్షముల్ఁ జేర్చిరి కరస్వస్తికముల
నెగసి చనుజక్కవలఁ గూడి యేగు ననుచుఁ, బదరి చనుజక్కవలనంటఁ బట్టిరనఁగ.

ఉ. కొండొకపాఁటుపుంగొమురుగుల్భవయోమ్న కొలంకు డిగ్గుచో
నండకు వచ్చినట్టి చెలియంసము చేతులఁబట్టి త్రెళ్లె లో
నిండినభీతి నాత్మకళ నేర్పుటకై నలరాచ యొజ్జ కో
దండము వైచెనాఁ నఱటుదార్కొన్నకైవడి వేశి తూలఁగన్. 31

క. చెలువలు సగసీజములు, నిలిచిన లోఁ గన్నఁగవలనీకలు దోఁచెం
జెలిచెక్కుఁజందమునకై, తలఁకుచు సమగంటు నచటితమ్ములరీతిన్. 32

గీ. చెలులు కొందఱు తమమీఁద జలముఁ జల్ల
మగుడ లోకకొంద ఱవి కేల మగుడ నాని
రలఘుజఘునాభిఘూతార్తి నరుగు డెంచు
సలిలముల కిచ్చి రభయహస్తంబు లనఁగ. 33

చ. నెలఁత యొకర్తు నెమ్మొగమునీడ నవాంబుజమంచుఁ గైకొనం
దలఁచి కరంబుసాఁచుటయుఁ దత్కరముం బెఱతమ్మిరీతి నం

1. చ-తరగలు. 2. ట-హంసకవితానము. 3. ఇదియుఁ బైదియుఁ ట-లో లేవు.
4. క-కెసెపావడలు.

దలరిన నొండు రెండ గుట యద్భుత మం చొకప్రౌఢ నెచ్చెలిం
బిలిచి కౌఁగిలింపఁగ బల్కె నది మేలమునం దనుఁ జేరి నవ్వఁగన్. 34

సీ. కల్లోలమున వన్నుఁ గదిసి యీఁదుటకు నోయుద్వేలకచజాల యోలయోల
నూటిఁగొ మ్మూని నాసాటిఁ ద్రేయుటకు నోయుల్లోలకరనాళ యోలయోల
చేపట్టి నా వెంటఁ జేరి పట్టుటకు నోయుద్దామకటిసీమ యోలయోల
దగలేక నాతోడఁ దడవు గ్రుంకుటకు నోయుజ్జృంభకుచకుంభ యోలయోల
యోయువిద యిందు రాకున్న నోలయోల
యోచెలియ యాఁకుండిన నోలయోల
యోసకియ యెందుఁబోయిన నోలయోల
యనుచు నుద్దులు గూడి పోరాడి రపుడు. 35

చ. తరఁగల డాయుచున్ మొగవతమ్ములు గోయుచుఁ జేరి త్రొక్కుచుం
గరములు వట్టుచు న్మునిఁగి గ్రక్కునఁ దేలుచుఁ జాల సోలుచున్
దరులకుఁ జేరుచుం దటముగంటలు దూఱుచు నీట నవ్వుచున్
దొరకొని నవ్వుచుం జెలులు తోయవిహారనితాంతతాంత లై. 36

సీ. కరిహస్తసాదృశ్య మిరవుకొల్పఁటఁ జేసి తొడ లార్ద్రభావంబుతోఁ జలింపఁ
గదళీచ్ఛదావమ్య మొదవఁ జేయుటఁ జేసి నిలువుపు నుదరము ల్నిక్కఁ జూప
హైమదర్పణసామ్యనుల వరించుటఁ జేసి మెఱుఁగుఁ జెక్కులు కెంపుమిసిమిఁ బూన
జలద[1] సాధర్మ్యంబు నవదరించుటఁ జేసి విప్పుగొప్పులు పయోవృష్టి నెఱప
ఘాస్తికుంభోపమానంబు లగుటఁ జేసి
చన్నులు నఖాంకురాంకుశక్షతులఁ దెప్ప
నంబుకేళిక చాలించి యలసగతుల
సరసి వెలువడి తత్తీరధరణి నిలిచి. 37.

చ. చలువలుగట్టి తొంటి సుమసౌరభము ల్వెలుచక్కిఁ గ్రమ్మఁగా
నలకలు చిక్కు[2]వుచ్చి తడియార్చి కొప్పులు వెట్టి పువ్వునం
డలు గయిసేసి చాలమృగనాభి తనూలతలందుఁ బూసి సొ
మ్ములు ధరియించి లత్తుకలు మోవులఁ జేర్చి వయస్య లందఱున్. 38

క. [3]లీలావన[4]జలవిహరణ, కేళీకృత్యంబు లెట్టకేలకుఁ గలఁకం
జాలించి యుచితరచనలఁ, గూలంబున నున్నయట్టికుముదినితోడన్. 39

1. చ-సౌందర్యంబు. 2. చ-దీర్చి. 3. ట-లో నీపద్యము లేదు. 4. చ-విహారణజల.

కుముదిన్యాదులు మన్మథపూజఁ గావించుట.

గీ. ఓలతాతన్వి యీవసంతోత్సవమునఁ
గౌరి మదనుని బూజించుకువలయాక్షి
తనకు ననుకూలుఁడైనట్టి ధవునిఁ గూడి
చెలఁగి మనుఁగాన మనము పూజింత మనుచు. 40

సీ. వలగొన్నకొజ్జంగియెలదీవెమగులుఁన కసదుమొగ్గలు[1] పిల్లనసులుగాఁగ
గొప్పకప్రవనంటిగుమురుటుప్పరిగెకుఁ దెసులునాకులు కేతనములుగాఁగఁ
బ్రబలినసురపొన్నభవనేశ్వరమునకు సుమపాంసువులు వితానములుగాఁగఁ
బొదలినగురివెందపూఁబొదచవికెకు సమదభృంగములు ధూపములుగాఁగఁ
దవరు విరిదోఁటనగరిలోఁ దావిమావి, జగహజారంబునెడ ఘనసారవేది
కర్ణికాసింహపీఠిపైఁ గలువఱేకు, పట్టుజముకాళ మనువందఁ బఱచి యందు.

గీ. చిగురుపటమునఁ బూఁదేనె మొగడకణికఁ
గొలువుమెఱసిన మరు వ్రాసి కోపులంసు
రతివసంతుల వ్రాసి తత్ప్రాంతసీమ
భ్రమరకీరపికాదుల వ్రాసి నిలిపి. 42

క. ప్రాతఃమధురాధర ల, య్యాతనుశరాసుం బ్రసూనహేతిదళితఘా
లాతను నుచితోపచారవి, చక్షణతై పూజసల్పి సమధికభక్తిన్. 43

ఉ. దంపము నీకు సామిరచిత్రమదేశశరీర మోడ్పఁగే
లండజరాజగామిహృదయంగమవిక్రమ నందనంబు దో
ర్దండయశస్సమాశ్రయపితామహవక్త్ర జోహారు నూనకో
దండవిలాసవీక్షణవిధానధురీణసహస్రలోచనా. 44

ఉ. సాయుధుఁడై త్రిపుండ్రధరుఁడై నిటలాక్షుఁడు గాడ్పుసోఁకులం
బోయెడు నొండురెండు[2] పురము ల్దగనేయు టిదేమివింత యే
యేయెడ నేకపుండ్రమువహించి సమస్తజగత్ప్రపంచముల్
మాయఁగఁ జేయు నీయెదుట మన్మథ మానవతీభయంకరా. 45

గీ. చెలువమున నీకుఁ దమ్ముఁడై[3] చెలఁగువాని, ననఘవిక్రమహరిసూతి రైనవాని
గనుఁగవకుఁ జంద్రభానువైతనరువానిఁ, గుముదినికిభర్తఁగాఁ జేయుకుసుమవిశిఖ

క. అని ప్రార్థించుచుఁ గుముదినిఁ, గనుఁగొని మదనునికి వినతి గావింపుమనన్
మనమున లజ్జయు నలఁతియుఁ, బెనఁగొన నొకరీతి మ్రొక్కి బిత్తరికలఁకన్.

1. చ - ట - పిల్లిపసలు. 2. ట - పురముల్వగనేయు. 3. చ - ట - యలరువాని.

కుముదినీవిరహావర్ణనము.

చ. కలయఁగ మ్రోయుకోయిలల కాకలికాకలనాద మచ్చట౯
నిలిచి సహింపలేక బలునెవ్వగ నుల్లము తల్లడిల్లఁగా
నలసకటాక్షపాతముల నాళిజనంబులవంకఁ జూచుచు౯
నిలయముఁ జేరి యేమియు[1] మనీషకు నింపమిఁ జింతఁ గుందుచు౯. 48

చ. గొడఁగెడుపావురాలరొదఁగూడి ప్రతిధ్వను లిచ్చుకెంపుటా
గోడిగెల వ్రేలుబంగరపుగూఁడులఁ బల్కెడుచిల్కచాలుచే
నడరు పసిండియోవరులయంత్రపుబొమ్మలు మీఁటు కిన్నరల్
గడుసుతిఁ గూడి గమ్మనఁగాఁ దగు సౌధముఁ జేరి యచ్చట౯. 49

చ. చికిలిపసిండిచాయపని చిత్తరువన్నియ వేల్పురాచటా
సకినెలకోళ్లతోఁ దనరుకుఁజాయల గుజ్జరినేఁతపట్టెతో
రకమగు నిండుచంద్రిక ఖురాళము తో హురుమంజిపాన్పుతోఁ
జకచకలీను కప్పురపుఁ[2] జప్పరమంచమున న్వసించుచు౯. 50

సీ. పలుమాఱు రాచూలిఁ దలపోసి వెడవంపునిట్టూర్పుగాడ్పులు నిగుడఁ జేయు
నిట్టూర్పుగాడ్పుల నిగుడఁ జేసి మెఱుంగుకన్నుల బాష్పము గ్రమ్మఁ జేయుఁ
గన్నులబాష్పము గ్రమ్మఁ జేసి యనంతకంతురాజ్యంబేలఁ జింత సేయుఁ
గంతురాజ్యంబేలఁ జింత సేసి మనోంబుజమునఁ గోర్కెలు కొనసాఁగఁ జేయు
సరవిమైఁ గోరుకులు గొనసాఁగఁ జేసి, కలఁయు వలసంతఁ నంతంతఁ గళవళించు
నిట్లు కుముదిని యానంగహేతిహాలహ, లార్చి సైరింపఁగాలేక యూహలోన.

ఉ. ఆయెలమావియోవరుల నాసనమాధవికాలతాగృహ
చ్ఛాయల నాసితాభ్రకృతశయ్యల నాకమనీయదేవతా
నాయకరత్నకేళిసదనంబుల నా[3]విరిచప్పరంబులం
బాయక యాతనిం గదిసి భాసజకేళి సుఖింపఁ గల్గనే. 52

సీ. పాదాబ్జముల తొట్రుపాటు నేమనవచ్చుఁ జెలిచె గొబ్బునఁ జెంతఁ జేరనీక
నినుపారఁ బాఱుకన్నీటి నేమనవచ్చు నొంచెఁ గన్నార వీక్షించనీక
వడఁకొందు మై పరవశత నేమనవచ్చుఁ గనలించెఁ బలుకులు వినఁగనీక
[4]యుజ్జగింపఁగరాని లజ్జ నేమనవచ్చు నడచెఁ గేలునుగేలు నంటనీక

1. ట - యునునింపులుగామిని. 2. క - మంచముపైమహోన్నతి౯. 3. ట - వలి చప్పరంబుల౯. 4. ట - బుజ్జగింపఁగరాని.

మనసెఱుంగనిచెలియనేమనఁగవచ్చుఁ, బిలిచెమటకొంతతడవందునిలువనీక
యనితలంపఁగఁ జింతాలతాధిరూఢ,దర్పకదళాంకురమ్ములు దలముకొనియె.

చ. తనువున నిండి కాలుకొను[1] తాపముసోఁకు సహింపలేక జీ
వన మతిశైత్యకాంక్ష నిజవాసము వెల్వడి కర్ణకూపళీ
లనసరసప్రఫుల్లకమలద్వితయంబున విశ్రమింప వే
గనటకువచ్చెనో యనఁగఁ గన్నులఁ బ్రాణము నిల్చె[2] లేమకున్. 54

శా. ఆలజ్జావతి [3]నంత నొక్కచెలి డాయ న్వచ్చి యాశ్చర్యదో
లాలీలాలసచిత్తయై యకట యేలా వచ్చె నీ[4]వంత యీ
నాళీకాయతనేత్ర కంచు మదిఁ జింతం జెంది తద్దీనదీ
నాలాపంబులచే లతాంతశరబాహాప్రాప్తి నూహించుచున్. 55

చ. అలకలు గూడదిద్ది సరు ల్లన చిక్కడలించి జాలుగా
నొలికెడు బొమ్మను ల్తుడిచి యొయ్యనఁ బయ్యెదకొంగుఁ జేర్చి సా
మ్ములు సవరించి ఘర్మజలము ల్దొలఁగం దడియొత్తి యొత్తి తో
య్యలి నెదఁ జేర్చి చేర్చి కరుణాకులగద్గదనిస్స్వనంబునన్. 56

చ. చెలియ యిదేమి నేఁడు గడుఁజిత్రము నీవు తెలుంగుఁ జూచినం
దలఁపఁగరాని బెట్టిదపుఁదాపము రూపము వింతకోపమున్
నెలకొనినట్లు తోఁచె నిది నిక్కము దక్కులు పల్కనేల నీ
కలఁకకు నొండు కారణముఁ గానముగా మదిఁ జింతసేసినన్. 57

సీ. దగరతేఁటులకప్పుపగఱనీటుఁ గప్పు వలుద పెన్నెఱికొప్పు వదలెనేల
మెఱుపునక్కులఁ జిక్కనఱపు టెక్కులనిక్కు లలఁతినిద్దపుఁజెక్కు లడలెనేల
చలువ[5]చాయలఁ జేర్పు కలువపూవులనేర్పుఁ దెగడుకమ్మనియూర్పు దెరలెనేల
పసిమి తీవలమించు [6]మిసిమిరేవలమించు నలపుమైఁ గ్రొమ్మించు వాడెనేల
మొగడతమ్ముల జిగినేలి పొగడఁజాలి, నిగుడుచన్నులఁ జెమటలు నిండెనేల
తళుకు బేడిసకవచాయఁ దళుకుఁజేయు, నేర్పుకన్నులఁ గెంజాయ నిలిచెనేల.

ఉ. గోమగునీమొగంబు గనుఁగొన్నను గ్రొన్ననవింటిదంటచే
బాములు నోమినట్లు గనుపట్టెడు నిట్టియెడ న్మఱుంగు లిం
కేమిటికే మిటారి తలఁ పెల్లను దెల్లమి గాఁగఁ దెల్పవే
యామకరాంకు నైనను జయంతునినైనను దెత్తు నిత్తఱిన్. 59

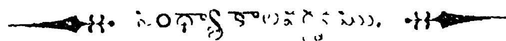
1. చ - తాపము సైఁపఁగ లేకయంత. 2. ట - నొయ్యనన్. 3. ట - నొక్కనాఁడు.
4. చ - ట - చింత. 5. చ - పూవుల. ట - తావుల. 6. క - ట - నుసిమి.

చ. అన మది మట్టు పెట్టికొని యల్లన పయ్యెదఁ జేర్చి దీర్ఘలో
చనములఁ జాల [1]జాలుకొని జాఱెడు నశ్రులు గోర మీటుచున్
వినతముఖాబ్జయై మిగుల వ్రీలిన కొప్పొక కేలఁ జెక్కి చి
క్కనిసెగఁజల్లు నూర్పులు గ్రమ్మఁ బదాంగుళి నేల వ్రాయుచున్. 60

ఉ. ఏమియొకో యెఱుంగఁ జెలి యే మును కేళిసరంబులోనికై
యామునిసొంపుఁ [2]జూడఁ జనినప్పటినుండియు డెంద మాకులం
బై మననీని కాఁక కిది సయ్యెసటన్న నొకింత నవ్వుచుం
గోమలి యిప్పుగా మనసు కోరికి తెల్లమి యాఱియ్య నెంతయున్. 61

[3]చ. అని చెలి వెంశియుం బలుకు నంబుజనేత్ర వనంబులోన నీ
కనుఁగొనినట్టి యాతనిని కాంత నమానుఁడు వీరసేనుని
పెనఁగొని యుండు నెచ్చెలిసుమీ యిది యేమి దురంతసకృత్యమే
మనమున దీని కేల పలుమాఱును గుందెద వేను గల్గఁగన్. 62

చ. వనిత తలంపులోని వలనంతఁ దొఱంగినన్ను యిప్పుడేఁ
జని మనమీర నేను చెలి [illegible] నంశము నిజాటుఁ జేసి న
ల్లను నవిశేషశక్తిఁ [illegible] గాని నన్ను నంక నీ
వనిపిచఁ జాలు [illegible] నా [illegible]. 63

క. పగటిసెగ నుడిగి [illegible], [illegible] ప్రస్తులా [illegible]
నిగుడ నలుదిక్కులవనము, లిగిరిగ యుండె [4]క్రొంగ్రాలుచీవియు వోలెన్. 64

చ. ఇనుఁ డపరాద్రియందొరఁగ నేగిన చోఁ [illegible] పిచ్చుటల్
[5]గనుఁగొనుఁ [illegible] గోపురంబు [illegible]
నునిచిన [illegible] సేయు [illegible]
వనగమశాఖలం [6]దొగిసి [illegible] సెయ్యెడన్. 65

మ. దినలక్ష్మీజనకాప్తజంపహారితో [illegible] న
[illegible]
తనతారావర [illegible] యాధిక్యంబుచే నుల్లసం
గినుకం బర్వితకర్క[7]రాగములు [illegible] సంధ్యారుచుల్. 66

1. క - జాలుకొనఁ జాలెడు. 2. [illegible] - జూడఁగాఁ జన నప్పటి. 3. [illegible] - లో నీపద్యమునకు మాఱుగా "అనిన" యని పాఠము గలదు. 4. [illegible] - క్రొంగ్రాలుచీవియు. 5. చ - తనుగొనునంపు. 6. [illegible]. 7. [illegible].

[1] సీ. [2] పరిణతా[illegible] ప్రతాప[illegible] ప్రభా[illegible]పుంజ మున[illegible]
[3] విపినా[illegible] వే[illegible] యును[illegible] జనుదగ్ధ [illegible] యనఁగ
దానలచ్చి నిఘ[illegible] [illegible] బన్నిన వెంపుచ[illegible]
నలఘుమహాత్త [illegible] సౌదామనీధామ [illegible]
విస్ఫు[illegible] ద[illegible] యు[illegible]
హంసుఁ [illegible]
ముఁ[illegible] నం[illegible] దాన మారెఁ [illegible]
[illegible] [4] [illegible] సంధ్య. 67
చ. [illegible] [illegible]
[illegible] గదియంగవచ్చి [illegible]
[illegible] మూఁగ[illegible] [illegible] బట్టి చే
జముగ[illegible] మేటి[illegible] [illegible]. 68
సీ. [illegible] మూ[illegible] నలిఁ బ[illegible] [illegible]లుపుకొం[illegible]
[illegible]
[illegible] మానుక[illegible]
[illegible]
[illegible]
లో[illegible] కాంతి[illegible]
సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. 71

1. ఉ-లో-లేదు. 2. [illegible]
3. [illegible] 4. [illegible] 5. [illegible] 7. [illegible]

చ. ఇనకరతాపతప్త యగు నింద్రదిశాసతి కాంక దీఱ మో
మున నిడునూతనామృతసముజ్జ్వల మౌ పటికంపుగిండి[1] లా
గున నెలదోఁచెఁ దోఁచెఁ బయిఁ గ్రిందొగ రప్పుడు నెన్నితో [2]నిశా
వనిత మెఱుంగువట్టిన రువారపుఁ జంద్రికపానకో యనన్. 72

మ. తొలఁగింప స్తనఁ గింపుమై నలఁతి తోట్టోఁ బ్రాగ్దిశాతన్వి గ్రొ
న్నెలయర్ పాపని దానవాంఛ ముసు గన్ని ఱువ్వినా నూత్నర
త్నాలు మించెం బిదప స్వకుద్ధలిలంబు ల్పర్వినా వెన్నెల్
నలువొందెం బయి దృష్టిగో ట్టనఁగఁ జిహ్నం బొప్పి నీలద్యుతిన్. 73

సీ. విధుఁ డౌట లోకైకవేద్యంబు గావింప శ్రీవత్సచిహ్నంబుఁ జేర్చెననఁగ
సోమాభిధానంబు సువ్యక్తమొనరింప నఱుతఁ గప్పు ధరించి నఱలెననఁగఁ
బద్మాసనుం డౌటఁ బ్రకటంబు గావింపఁ [3]గలహంసఁ జెంగట నిలిపెననఁగ
ద్విజరాజవిఖ్యాతి నిజముగా నొనరింప హోమపావకరుచుల్ నూనెననఁగ
నబ్జనామంబు సార్థమై యతిశయిల్ల, మత్తమధుపంబుఁ జెంత నమర్చెననఁగ
సంకసంయుక్తుఁడై చెలువంది నవుడు, కమల[4]గర్వవిదారి రాకావిహారి. 74

చ. నెలకొని రాజు తేజములు నించుచుఁ రాఁ గుముద[5]ప్రచారముల్
వెలసులు విచ్చియుం బొగడు బాల్చె దళంబులు వేయి గూర్చియున్
విలసనమొంద వయ్యె సరవిందగణంబు లినుండు నిర్వ్వమిం
దలఁప బలప్రచారములు ధారిణి నీశ[6]గుణానురూపముల్. 75

చ. విరహులపైఁ గరాస్త్రముల వే నిగిడింపఁ గలంగి కందు చ
క్కెరవిలుకాఁడు వెక్కసపుఁ గిన్కఁ దొలంక మృగాంకబింబమున్
విరివిలు మట్టుగాఁ దివియ వేసుఱ రాలు నగియు సీధుశీ
కరములకైవడిం దొఱఁగె గాఢతుషారతుషారవారముల్. 76

సీ. కలువవాల్పెరలజక్కవయూర్పు సెగఁ గ్రాఁగు నలి వెచ్చ[7]పూఁదేనెజాలకమాశి
లటతినిండుజాబిల్లి తళుకుబొక్కసమునలోపల మించు నలిమంచు [8]చలువఁబూని
నిరిబొందు పల్లెపూబరణులనెత్తావి జడియు పుప్పొడిగంధవడి యలంది
[9]చిలుకుసీధుదొలంకఁ జెలివొందు నొచట్టుపల్లెరంబుల మ్రోల బంతిసాఁగి
యొరుగుఁ బొరింక్లముంగిళ్లవలఁపుకలన,[10]నలయుజనరాంత్ర క్రొగ్గన్ను చెలులఁ
బండు వెన్నెల చిలువాలవాయసంబు, లారగించెఁ జకోరరాజాన్వయంబు[గూడి

1. చ-ట-బాగున. 2. క-దిశావనిత. 3. చ-నలహంస. 4. ప-గర్వాపహారి.
5. చ ట-ప్రచారముల్. 6. ట-గుణానురూపముల్. 7. చ ట-పూనీట. 8. ప-చలువ
బూని. 9. ట-చిలుకుసీధు. 10. చ-నలరు.

[1] సీ. బలిధాము మొనసినఁ బట్టి బంధింపఁ దే చీఁకటి దళమేది చెదరెఁ గాక
యతవులు బొలసిన నిలుపఁ బటే నీక ప్రకంపనాకులవృత్తిఁ గాంచెఁ గాక
రాజు చేరినఁ గానరము మాఱెప్పుడే యంక మవినిశ్చితాకృతి యయ్యెఁ గాక
దుర్గమౌఁ బట్టినఁ దినపను దే యింకప్పు మదమేది కదలక యొదిఁగెఁ గాక
రోదసీపూర్ణవిధుపాసరోచమాన, విమలధారావిశేషమై వెలయు నని [చె.
మహిమ మచ్చేఁ దూలు నెదు శేషములిసగుణము, లంగఁగ వెన్నెలజగమెల్లనాక్రమించె

వెన్నెలవచనము.

వ. వెండియుం బుండరీకభవాండభాండంబునం దంతటం దంబుగా నిండుకొను వెన్నెల
[2] బిరుదుసకస్తూరితోడఁ జక్కలను జొక్కపుటరవిదులు పలగొన నునిచి తావి
గట్టిన నిశాకాంతుఁ డెదురుకొను పున్నమ నిరవగు తెల్లగందవొడిఁ బగలు
గగనమునకు నిగిడిచి నెగిలుఁబొడుమున గలిక సడలి బిసకుసుమసమమును
జమరి పురోహసియురు చెలువు[3] చలువనొసఁగిన మైనెల్లఁ జల్లికొనిన మొల్లం
బుల నల్లిపిల్లి మఱియు నా[6]ణి పురోహిత దశాననముచితంబుగా శీతల కరశీకర
శిలాతలంబులఁ గాంచి శేముషిఁ దలంచుచు మందరమానికందళస్యందమానేం
దీవరబృందధారాసందోహంబులం దేలి యోలలాడుచు నెల్లెడ వెల్లివిరియు
నుల్లోలతల్లజంబులఁ [4] బెల్లుబ్బు లాడుచు, నుత్ఫుల్లమల్లికామతల్లికావేల్లిత
పల్లకమకుటంగంబులఁ గెంగి పాఁకిలి ప్రచ్చ లాడుచుం బిసాళించి మ
ఱియు నలుకం గలయికలకుఁ బలుకని చెలువ [5] క్రీలిసెములు గిలుబంపలంచు
చెలువుల జాలకంబులఁ గ్రమ్మ ప్రవేశించి తలిరుగుమురుల సిరిమగు నికలు
విరియుచు నెరపు నీహారములు దూలి గగనాంతరణత్రసంబు సపస
యించుచుఁ వునఁ జంద్రశాలావిహారలోలగాలాకపోతఘుకంబుల సాధిపసిం
చి, కనయొదలి యశేషజక్కన చెలువులయూధ్పు సెగల నొగిలి [6] సెగిమాన్పు
తెలంగుఁ గొంపి సంపూర్ణసనాతిద్రం కాంతాకుచాంత నిర్వాంత్నేస్వ
దంబులాని, మఱి యు, సంద్రనీలముకుమయ సౌధవిటంకంబులకు ధవళపా
నతప్రజన్యై సాగులఁ దినసుంపురుకుఁ జూపుచుంద కాసారరంబులకు
మించుగల యించుపంచె, బంగారుమంగళ్లకు రంగవల్లికగ్గు, మఱియుఁ గల
మదార తెలంగుసఁ దప్పు నొగలించుచు, ప్రస్ఫురనిహోలిక దొంగలగు చేయుచు
భోగిపడువునఁ గడివోవుచలువులు గాల్చుచు నాదుని[7] సన్నవుల జగడాలు

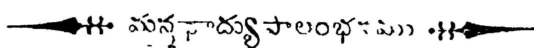
1. ట-లో సీసపద్యము లేదు. 2. చ-గులుదు. 3. చ-వలయుకొన. 4. చ-బిల్లదిప్పాడుచు. 5. చ-నికితెములు నిలుపుండుచు. 6. చ-చుముము. 7. చ-కీతిని.

షచరించుచు నెఱుకు తెఱంగున న్ని సుస్వరద్రోయుచు నామనిగోమునఁ గొన్ములు సలరించుచు మానిని [1]యనువుప నుడువులు నాఁగుచుఁ [2]గాశములకు నభిసారికానీకములకు సపలు వెంచుచుఁ గరంగపతీతీరంబులకుఁ గురంగేషుగావారంబులకుఁ గలుపసొంపులు [3]నింపుచు, మఱియు నొక్కయెడ లలితకుసుమమయసౌధతలంబులఁ బ్రసవశరకేళికై మల్లాడు నిజవల్లభు లల్లన పోఁకముడి [4]కేల సడలించినఁ జెగడువడి వెగ్గలంబుగ బెగ్గిలి డిగ్గన లేచి వాతాయనాయాతశీతకరకరాంకురంబులఁ దారి గొఁబడకుసికి మనంబున బెనఁగొనిన నాన నానతవదనలై కెళవులు గనుఁగొను నవోఢాంగనల మెఱుంగుకన్నులచాయఁ గుఱంగలించుచు, మఱియు నెల్లెడఁ బాలవెల్లి వెల్లివిరిసినచందంబున నందంబు చూపు [illegible] చిట్టకంబులకుఁ [5]బట్టువడని ముగుదలఁ [illegible]యాంగంబులు బయలు [illegible]సినితనుచ్ఛాయాతలంబులకుఁ దార్చి పేర్చినతిమిఁ గట్టునాగట్టునగలు [illegible]చకయ్యంబులఁ దేలించిన సొంపులఁ జెలువారు [illegible] హారి[illegible] వెన్నెల లేఱం బోవు[illegible] వికాసికనవ్య నవ్వి[illegible] కాంతిప్రకాండంబుల దండి చూపుచు, ముదు[illegible] మునుపున ననయము సమునయించి వెండియు నొండొకతె యంకమునంగని చేరి సారెకు దూఱి మగిడి చను నెడ వెనుకొని ప్రియంబులు పలికి [illegible]బులు [illegible] నెగనెత్తి మొగంబులు మగిడించి [illegible] విదురుచు జగజంపె నగఱు మగువల కంకణంబులు సంకతంబులైన [illegible] కాంచీపూరంబుల నీవికలెత్తుచు [illegible] జెలుల [illegible]చసంబులు [illegible] యనాగ్యంగనాసంగం బాగోపించి [illegible] గల్పించుకొని [illegible] కలఁకల నడికి నిజప్రాణనాయకుల మగిడి [illegible] నెన్నగఁ [illegible] గొంది [illegible] కన్నిగు నాగెను [illegible] బోమిడ్లు [illegible] గోరుల కాంతితెరు చూపుచు, నొండొరువు [illegible] విగియఁ జిలుపచె మటలు దొలఁగ సలయికలు దలంపక [illegible] సిజోరోజకుంభపరిపూణంబుఁ దెలుపువిధంబునఁ జెన్నగు వెన్నెలకుప్పలు వోసి యరయుటకుఁ [illegible] ఘనసారగంధుల [illegible]లంబులఁ బింపిల్లు గురియు ముత్తియపుఁ బేరులడాలుతోఁ [illegible] గలియుచుఁ బ్రకాశించి య

1. [illegible]-యొనుపున. 2. [illegible]-గోరకము[illegible]కాంగరముల. 3. [illegible]-నింపుచు విజృంభించి. 4. చ-[illegible]డివి. 5. చ-పట్టువడని.

మృతప్రదుం డగువిధుండు దయార్ద్రహృదయుండై యఖిలభువనంబు సత్త్వప్ర
ధానంబు గావించె నన మించి రోచిస్సీవలయంబు కర్పూరఫలకకల్పితం
బనుశంక నంకురింపఁ జేయుచు విజృంభించె నట్టిసమయంబున. 79

క. కంతునకుఁ దోడు రాకా, కాంతుఁడు కరకాండముల వెగడుపడఁ జేయం
గాంతాలలామ కంతట, సంతాంతరు మేనికాఁక యగ్గల మయ్యెన్. 80

పున్నాగాద్యుపాలంభనము

క. నెచ్చెలి వెచ్చగ నూర్చుచు, విచ్చలవిడిఁ బెచ్చు పెరిఁగి వెగడుపడుచు నా
పచ్చవిలుకానిజైత్రను, గుచ్చంద్రుని నసియ నసూయగుండు [illegible]. 81

సీ. రాజమండల మార్గనాభిసంభరణపాత్రము చేసె [illegible]జగత్ప్రాణమూర్తి
బహువాహినీభర్త ప్రబలాస్త్ర కేతుచయంబు నూయించె నేయసమశరుఁడు
దుర్గాధిపతిమౌళి [illegible] నారదవిజృంభణంబు నేకున్న యాప్తుఁ
డళిగంధతరుల చే [illegible] బులించె [illegible]ని[1] ధాముఁ
డట్టిదాక్షిణ్యశాలియు [illegible], [illegible]
కీర్తనుండును [illegible] గలదు.

సీ. అంధకప్రియమూర్తి [illegible] విషకంఠ [illegible]కము [illegible] వీవ
యనయమ్ము [illegible] నీమేనమామ
ధరణి [illegible] సూనప్రసూనభూయిష్ఠ [illegible] నీసహచరుండు
భాసుర[illegible]
[illegible]
[illegible] యనుచెలి.

చ [illegible]
కన యురుమేనఁ [illegible]
దున కతనుప్రతాపవ [illegible]
మనసిజ [illegible] మా [illegible] తలంచి [illegible]. 84

సీ. ఒనఁగఁగాఁబోలుఁ [illegible] పుష్పచాపము [illegible]
దయసేయఁగాఁబోలు [illegible] యలిసంతమశింజని పేర ధూమ రేఖ
సంఘటింపఁగఁబోలు సంవర్తసమవర్తి టంకారముల పేర హుంకృతములు
కరుణింపఁగాఁబోలుఁ గలప్రాంతరవి [illegible] సంఘము పేర నంకువితతి

1. చ-నిధానపట్టి. 2. చ-ఘంగునవారి [illegible].

యుపథ వెట్టఁగఁబోలు సుహోగ్రకాళి, వాయురథ మను పేర నిశ్వాసపంక్తి
కాకయుండిన వాహాంకయ వసింపఁ, నీ వెపుడు లోక మేల్తు వే భావజన్మ 85

సీ. కోకస్తనియటంచుఁ గుందింపఁ జూచితే తగుణచకోరాక్షి యరయరాదె
యరవిందపద యంచుఁ బొరిపొచ్చెమిందితే కువలయామోద గైకొనఁగరాదె
తిమిరకైశిక యంచుఁ దెగువమ్మెఁ జూచితే కౌముదీనవహాస కానరాదె
యహిరోమలత యంచు నలయింపవచ్చితే తారకానఖ దయఁదలఁపరాదె
యహితగుణశాలిని యటంచు ననకసూక్త, నివహలీలాభిరామ మన్నింపరాదె
చాలఁ జెప్పెడి దేమి యీచంద్రవదనఁ, బ్రోవఁగారాదె పౌర్ణమాసీవిలాసి.

సీ. జింక పేరిటఁ గందఁ జేసె నింతియ కాని హరుఫాలశిఖి చాల నంటనయ్యె
మించు పేరిటఁ గరఁగించె నింతియ కాని బాడబశిఖి క్రిందుపఱుపనయ్యెఁ
గాంతి పేరిట నీఱుగప్పె నింతియ కాని రాహుదంష్ట్రాగ్ని మైఁ గ్రాఁకదయ్యె
నుదయరాగము పేరఁ[1] బొదిగె నింతియ కాని ప్రాగద్రిదవమగ్నఁ బఱపదయ్యె
నకట నీవోషధీశుఁడ వగుటఁ జేసి, సంతరించితివో శిఖిస్తంభనంబుఁ
గాకయుండిన నవి నిన్నుఁ గ్రాఁచకున్నె, పాంథసంతాపఘస్య మాపాటి చంద్ర.

[2]సీ. మొదల మహాబిలంబునఁ దేజరిల్లుట కుండలాకృతిని నిండుండవగుట
విషముతోఁ గూడ నావిర్భావమందుట బహుపాదవిస్ఫూర్తిఁ బొదలుకొనుట
సడలనీక శశంబుఁ గడిమిమైలోఁగొంట ఘనబాల్యకౌటిల్య మందుకొనుట
రాజితవీక్షణశ్రవణాంచితుఁడవౌట తరుణమునోద్రాసమున్వుఁ గొనుట
నీవు పెనుబాఁపఱేఁడవై నిలిచితంచుఁ, బ్రాంతభావంబు నీకసాధారణంబు
భయదవిషధారి తలక్రిందుపఱుపఁజాలఁ, డతఁడు నీలీల నీలకంఠావతంస 88

చ. ఎలమి శుకాదికద్విజసమీహితదివ్యఫలప్రదుండవై
యలరుచుఁ గాలకంఠనుతి కర్హుఁడవై సుమనోనురాగివై
యలఘుమ[3]రుత్సమాశ్రయుఁడవై తగు మాధవ నీవు నీసుహృ
క్కులల నలయింతువే మధుపకోటులఁ బంచి దయావిహీనతన్. 89

చ. అలులు మధువ్రతంబులు సుమాస్త్రుఁ డనంగుఁడు పక్షపాతి మ
క్కలదొర కోకిలంబు బలుకాకుల పెంపుడుగున్న ప్రాప్తస
త్ఫలదళనం బొనర్చు శుకపంక్తి యివన్నియుఁ ద్రోఁచి పోవఁగాఁ
దలఁచిన నో సదాగతి సదాగతివీవసుమీ లతాంగికిన్ 90

సీ. ప్రత్యగ్రవక్రదంష్ట్రా[4]శిఖాచయ మనుపట్టుకాఱుల సారెఁ బట్టిపట్టి
శ్వాసభస్త్రికమరుద్వ్యాళమానవిషము లకలకుమంటల సారెఁ గాఁచి కాఁచి

1. చ-బొసఁగె. 2. చ-ట-లలోలేదు. 3. చ-మరుత్సఖా. 4. క-దంష్ట్రాశుగ.

యాలోలన్పృక్కావ్రగ్రలాలాక్సనం బనుసలఁతిసీగునసారె నద్దియద్ది
యత్యంతభయదజిహ్వాంచలం బనునాకుటాకచే సారెకు రాచిరాచి [నతనుఁ
త్రాఁచువాక్రొల్లియుందుఁగంటంపుఁగొండ, యోజనిన్నాళుగముఁ జేసియొసఁగ
వేయఁగాఁబోలుఁ బనసకాదేని సకల, జీవనం బగునీవింత సేయు టెట్లు 91

చ. అని సుమబాణచైత్రపవనాబ్జుల నెచ్చెలి దూఱునంతలోఁ
దనువున హెచ్చినట్టి పరితాపము నైఁపఁగలేక యప్పుడ
వ్వనరుహపత్రనేత్ర నెఱవా జెనుక్రొగ్గనుదోయి తెప్ప లో
య్యనఁ గదియించి సంజ్వరభరాలసగ్నై పొరలాడునంతటన్. 92

చ. చెలి కలఁకం దలోదరికిఁ జెందినతాపముఁ [1]బాపు నేర్పునం
జలువలు నింపఁగాఁ దలఁచి సారెఁ బటీరతుషారనీరముల్
తలిరులఁ గప్పను ల్లునుదతామరసంబులు నించి వైెందవో
పలకృతవేదికాతలమ్మునై మృగలోచన నుంచి గొబ్బునన్. 93

క. విలువ యిఁటరాని చలువలు, చెలునకు నొసరించి [2]పయినుశీరవ్యజనో
చ్ఛలనజనితమందానిల, వలనంబునఁ గొంతకొంత వాడెపలింపన్. 94

క. తనుపొంది యొయ్యనొయ్యన, కనువమ్ములు విచ్చిచూచి క్రిమ్మెడకన్నీ
రనయము తెప్పలఁగ్రుక్కుచు, ననియెం జెలితోడ ధైర్య మపలంబముగాన్.

సీ. చెలియ నేఁ బెంచిన యింపుపూవిమోకకు నేవంతికకుఁ బెండ్లి సేయవమ్మ
సుదతి నీసాఁకిన శుకశారికల దేవతామంగళమునకుఁ దార్పవమ్మ
మగువ నేఁ బెంచిన మరువంపుమడికట్లు లప్పటప్పటికిఁ బెం పరయవమ్మ
[3]పడఁతి నేనడిపిన బాలసాలంబులు బుషినివాసముల కర్పింపవమ్మ
యబల నాతోడఁ గెడఁగూడి యాడునట్టి, నెచ్చెలులనెల్ల నీవు మన్నింపవమ్మ
భావిజని నైన నాతఁడె భర్తయగుట, కింపు మరుసకు మే నప్పగింతుఁ గాన.

చ. అనుచు నడిం గడంగి కుసుమదాష్టనికై యొనసు రేగునంతలో
ఘనసిధవేదిక స్త్రీలుటయు గ్రక్కునఁ బువ్వులు రాలెఁ దో నురం
బునఁ గొరఁ బొటిసిట్టి యలపూర్ణశశాంకముయాఖసంక్తి నె
న్నున వెనదుస్సి పాటై నన సూర్ణసరోరుహాక్షనేత్రకున్. 97

క. అత్తఱి నభ ఇగ్గఱి యెూ, పొత్తెఁ దనబాహులతల బిగియించి కటున్
మొత్తని మేచెపుటలు నడి, నొత్తుచు నిధుముశిరిత్తి నునిచినయంతన్. 98

చ. కలఁక తలంక నేత్రములకాఁకఁ జెరల్పఁగఁ జేరవచ్చెనో
పలుమఱు నేత్రరాజ మునఁ బయ్యెదకొంగు మెఱుంగుఁగన్నులన్

1. చ-మాపు. 2. క-చలువీఁ. 3. చ-వనిత.

నిలిపి లతాంగి యేడ్చె మది నెవ్వగతోఁ గురరీపరంపరా
కలితరవీనదీవతరకాకలికాకలనిస్స్వనంబునన్. 99

క. ఈరీతి నెన్నునమ్మునఁ, గూరిన వగ నేడ్చునట్టి కుముదిని నెపపైఁ
జేరిచి చెక్కుల డిగుక, న్నీరు కరాబ్జమునఁ దుడిచి నెచ్చెలి వలికెన్. 100

చ. పదలుదురమ్మ యూర్కకుల పర్విన మీలువు దూలి సారెకున్
బదరుదురమ్మ లేఁదలిరుఁబ్రాయపు మేని సలంతురమ్మ యి
ట్లదగుదురమ్మ మందుశశికైనఁ దలంకక సంతు వెన్నెలన్
గదియుదురమ్మ యిత్తెఱఁగు కన్నెకుఁ జెల్లునటమ్మ నెచ్చెలీ. 101

మ. మొలఁతా నీవిఁకఁ జింతసేసెదవు సూవిన్నా వీరసేనుండు నీ
లలితోద్యానముఁ గాసి వచ్చి నిజలీలాగేహముం జేరె నా
చెలువుం దచ్చట నుండఁబోలు నిఁక నీచేకంకణం బిమ్ము నే
నల కేళీవని కేగి యీయకుణమె నీప్రాణేశుతోఁ దెల్పెదన్. 102

——◆ తరళికచంద్రభానుకడ కేగుట. ◆——

క. అని తెలియఁబలికి యప్పుడా, వనితకుఁ గ్రమ్మఱఁగ శిశిరవస్తువు లెల్లం
బనుపతిచి యాకెవలయము, తనచేఁ గొని కూర్మిబోటి తరళిక యంతన్.

ఉ. చెంతఁదనర్చు కేళివనిఁ జేరి నికుంజము లెల్లఁ గాంచి య
త్యంతసుగంధబంధురలతాంతనితాంతవిలోలగుచ్ఛకా
క్రాంతసరన్మరందరససంగతభృంగతతారవాన్వితా
శాంతలతావితానకలికాలయ మొక్కటి డాయవచ్చినన్. 104

క. మును తావీణియమీటుచుఁ, గనుఁగొన్నలతాంగి నూపు కన్నుల వెడసటన్
గనుపట్టఁ జంద్రభానుఁడు, మనసిజశరఘూర్ణమానమానసుఁ డగుచున్.

ఉ. నీపవనీసునీకమలినీమకరందమిళన్నిలింపగ
ర్జాపటుఝుంకృతుల్ సయిఁపఁజాలక నీలకచాకుచాంతరా
రోపిత మైనడెందము మరు ల్పగిలింపఁగ లేక చిక్కి లీ
లాపరికల్పితైంద్రవశిలాతలశీతల వేదికాస్థలిన్. 106

క. పవళించి చందనాచల, పవమానకిశోర [1]చలితఫలగళితరసా
సవమత్త[2]కీరశారీ, రవములు చెట్టుగ హృదంతరం బెరియింపన్. 107

క. తలపోయుఁ దలఁకు సలుకుం, దలపంచుం దన్మయించుఁ దహతహపడు లోఁ
దిలకించుం బులకించుం, బలికించు న్వట్టబయల భామా యనుచున్. 108

1. చ-ఎసితఫల. 2. క-కీరశారికరవములు.

చంద్రభానుని పరితాపము.

సీ. హృదయవాసిని యైనసుదిరాక్షి సేనవ్వ లభవపాండిమం బలవరింప
స్వాంతసంగత యైన కాంత లేఁజూపులు తనువునఁ జాంచల్య మనువుపఱుపఁ
జిత్తచారిణి యైనమత్తకాశిని మోవి కన్నుల నెఱసంజ గడలుకొలుప
సంకల్పగత యైనపంకజాననకొను తాపసం బంగకంబులకు నిగుడ్ప
మానసావాసయైనభామినిపు[illegible], [illegible] కెంతయుఁ బెంపు నెఱపఁ
బలవరించుచు నాచంద్రభానుఁ డపుడు, [illegible] లేక కన్నియఁదలంచి.

చ. చుఱుకు [illegible] నెమ్మ సోఁకె వెన్నెల కాలుకొల్పచుం
[illegible]
[illegible]
[illegible] 110

ఉ. కన్నుల [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 111

ఉ. రాణమొఱుగు వెన్నెల [illegible]
[illegible] ....
[illegible]
[illegible] 112

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible] వెన్నెల [illegible]
[illegible] 113

క. కలువా [illegible]
[illegible] 114

క. [illegible] చంద్రభానుండు [illegible]
[illegible] కలంకఁ. 115

1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible]

1. [illegible]

సీ. ఉన్నట్లు యుండక ప్రద్యుమ్నుతోఁ గలహించి విద్యార్థినై యేల వెడలవలసె
వలసెఁబో త్రోవ దుర్వాసు శాపంబున విజయులోలుం డేల విడిచిపోయెఁ
బోయెఁబో నేను నీ[1] పురిసొచ్చి యిది మొద లీ[2] కుముదినీ రూపమేల వింటి
వింటిఁబో వనములో వీణ వాయించుచో నేతెంచు నాకన్నె నేల కంటిఁ
గంటిఁబో యంతలోనైన కన్నువింట
గొనయ మెక్కించి మరుఁ డేల కూలఁ జేసె
నకట శౌరికి సన్యకు ననతరించి
నట్టి నాకును నైనమీ[3] యడలు దెచ్చె 116

సీ. తరియింతు నెటువలెఁ బరవాది పరివాది నెఱవాదితావుల[4] మెఱయుగాడ్పు
భరియింతు నెటువలెఁ బుష్పంపు మకరందపు గుణంపువిలు నింపు శరచయంబు
మలఁగింతు నెటువలె నారసీవియుఁ బోసి సారసీయుల మీఱు తలిరుఁడాలు [నలు
దొలఁగింతు నెటువలెఁ బలువరాళుఁ బోలి మిరాళు బలువరాలు శాబాలకలికిరో
సొరిది నేత్రాబ్జములు విచ్చి మాఱు నెట్లు
సాంద్రమోహావేశంబుతో సైఁచు నెట్లు
ప్రౌఢ శశిమాంత్రిక విశిఖ వ్యధిక హసన
భసిత సితసాంద్ర చంద్రికా పాటవంబు. 117

మ. అని పల్కన్ విని యంత నాతఁ డలికాప్తాభ మోహ ప్రయుక్త్యంతసం
జనితాశ్చర్యయుతోఁడు సాంగ్ర సతిని స్నత్యాసుతుం జంద్రభా
నునిగా నెన్నుచు నాకుమారుకుపయిన్ సన్మాన్యకన్యామణి
ఖ్యనురాగంబు చిత్తోపయుక్త మతి యత్యానందముం జెందుచున్. 118

సీ. చంద్రభానుఁడు కాన సమధికంబైన యుంచు నెల్లఁ దనంబున వెలయువాని
కృష్ణపక్షంబున నెసఁగిన రాపొట సంతతంబుఁ గార్శ్య మానరువాని
ప్రద్యుమ్నురుచిగాన భరియింపఁగారాని నాటంపుఁ గాఁక చేఁ గరఁగువాని
నిత్యాభిషగ్నను స్నేహాదిపకుఁబోట సుమశరాసనుపోఁక దలఁకువాని
నరయ సద్బాష్పసంభవుఁ డైనకతన
నతను శరవర్ష ఘాతాంగుఁడై యలయువాని
నాకుమారునివేళ్య డాయంగ నరిగి
వినయవినమితవదనుఁడై ననజగంధి 119

1. చ-ట - శ్రీసంకందని. 2. క - పసుమదిని రూపంబు గుఱుతు వింటి. 3. ప - యడరు.
4. ... - నొసఁ మగఁడై

తరళిక చంద్రభానునకుఁ గంకణము నిచ్చుట.

గీ. దేవ [1]చిత్తేశు [illegible] కాంతికి మునిని నిజకరకంకణంబు
ననిపె దేవర కిదె [illegible] [illegible] [illegible] సయ్యవనిభర్త.

క. విత[illegible]తసంగిత, [illegible] యుసలయం
బలిమోసంబునఁ [illegible], [illegible]సరణిచే నిల్లనియెన్. 121

శా. [illegible]
దో[illegible]
ధా[illegible] లేదా [illegible]
[illegible]మాకంకణ[illegible]మణీ. 122

క. మణిబంధ బంధు[illegible], [illegible] మఱియు నిం
[illegible] సమంచితకరుణన్. 123

క. చెలువ [illegible]
[illegible] 124

చ. అని [illegible]
[illegible]
[illegible]యుక్తిఁ జె
[illegible] 125

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible] కాంతయుంగను
[illegible] 126

మ. చెలి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 127

గీ. వినుతుఁ [illegible] చెలి, [illegible] నొంత నేదఁ దేర్చి
తలిరు కెంజాయసురటి చేసలనసంచి, [illegible] తరళికాయువతి పలికె.

1. చ - ట - చి[illegible]. 2. ద - [illegible] గాఢ[illegible] మహా. ౬. [illegible] 3. [illegible] - ల - [illegible].
4. [illegible] - [illegible]. 5. [illegible]

క. జననాథచంద్ర యేమని, వినిపించెద మున్ను నిన్ను వీణాంగతునిం
గనుఁగొని కుముదినియట వో, యినమొకలుం దాల్చి దూలి నొచ్చినకూర్మిన్.

సీ. మలయానిలంబు పైఁబొలసిన నీభుజాపన్నగంబుల మది నెన్నునయ్య
కమలకాండములు పైఁగ్రమ్మిన నీయాననేందుమండలము నూహించునయ్య
వరుతుమ్మెదలు పైఁ బ్రాల నీనాసికావికచచంపకము భావించునయ్య
రాయంచపదువు లాఁటడివెట్ట నీకుంతలఘనాఘనములఁ దలంచునయ్య
భ్రమసి యూరక పనిలేనిపనికిఁ గూర్చి, చెలియఁట రేఁపని నిన్నుఁ జీరునయ్య
చిత్రఫలకంబుపై నలచిత్తజాతు, వ్రాయఁదలఁపోసి నీరూపు వ్రాయునయ్య.

ఉ. చక్కెరబొమ్మ కొమ్మ యెలజవ్వని యచ్చట నిట్లు గుంద నీ
విక్కడ నుందువయ్య చెలి యీలువుదూలి మనోజుగానిచేఁ
జిక్కఁగ దెయ్య యింతపని సేయుదు రయ్య యిఁ కేమి సేయునో
చుక్కలరాజు వేఁడితలసూపెను రాగదవయ్య వెన్క్రకడన్. 131

[1]మ. అని పల్క న్విని చంద్రభానువసుధాధ్యక్షుండు సంతోషమనీ
రనిధిం దేలుచు నోలలాంగి యపు డేఁ బ్రచ్ఛన్నవేషంబుతో
నునికిం జేసి యుపేక్షఁ [2] జేగ నది నీవూహించి యేవేళ నీ
కనుకూలం బగు నట్టివేళ ననుఁడాయ న్వచ్చి పల్కించినన్. 132

క. హరి నక్కెనఁ బలె నేనుం, దనుణీమణిఁ గొంచు శీఘ్రమునఁ జనెద మా
పురికే గెద మది నీవాం, వరయుక పరికించు మట్టిపొంకకాలంబున్. 133

చ. అని పతి వెండియుం బలుకు నంగన నాతెఱఁ గానుపూర్వగా
వనితకుఁ దెల్పు మేను దనవాంఛ నుమీ యనిపల్క నాపయిం
దనరయ యుండనిమ్మనుము ప్రైకమ్మె యితఁ తేరంబు పో
చ్చితమి నెమ్మనైన దరిఁజేర్పునపృష్ట మటంచుఁ జెప్పవిా 134

చ. తరళిక నీవు వచ్చి కడుఁ దానునుపుంజ్యనా నిక్కంటి లో
విరహదవానలంబు కడువెగ్గలమైన సహింప కీగతిం
బొరయుచునున్నదో నగఁడిపొ మ్మనియుర్మికఁ జేతికిచ్చినన్
దరుణి జొహారు దేవ యని తన్నకిముద్రికఁ గొంచు గొబ్బునన్. 135

శా. ఆలీలావనవాటిఁ బాసి తరుణీహర్మ్యంబు సొత్తెంచి యా
నాళీకాక్షికి లేమ తాఁ జనినచందం బంతయుం దన్నహీం

1. బ - లో నీపద్యమునకు మాఱుగ "అనినవిని" యను వచనముండు. 2. బ - రాఁజనదు.

పాలోదంతముఁ బంచనాయకుని కోఁపాంశిత్యముం జెప్పి కెం
గేల న్రంజలు ముద్దుటుంగరు మొసంగె న్దరహాసంబునన్. 136

చ. ఒనఁగినఁ బొంగి యచ్చెలువ యొయ్యన నేత్రయుగంబుఁ జేర్చి సం
తసమునఁ గేలఁదాల్చియుఁ బుపఃపునస్కృసఖీసనర్మ వా
గ్విపరసంబు చిప్పిలుచు వీనులవిందులు సేయఁ గొంతదిం
తసడలి యున్నయంతటఁ గసం దసిటు స్నశి ఘూసించ్చరిన్. 137

గీ. భార్గవుఁడు గానఁ బరుసంపుఁ బస గలిగ్ని
రాజజృంభణ మాత్మ నోర్వంగ లేక
తపకర్గంబుకొఱకు నభ్యుదయమందు
చొప్పుతోఁ దూరుపున వేగుఁజుక్కతోఁచె. 138

మ. కమలాప్తుం డిట బ్రహ్మనై యఘౌఘముం గల్పింపఁగా నిమ్ము హయా
ర్థము బ్రాహ్మంబనఁ బొల్చు నేతననుసంధానంబు నించు న్నితా
ర్థములంచున్ జనకోటికిం దెలుపుచందంబొప్ప ఘోషించెఁ ద
త్సమయారాధనజాతవాజ్మహిమమించం దాస్రనూ ఘుముల్. 139

చ. చెలియలి యిల్లు మంటలఁ జేసిన దోషము సర్వసూత్కారం
బులు గెలుపొందనైనయఘముల్ బహుచక్రవిమర్దనంబునం
గలిగినదుష్కృతంబుఁ దొలఁగన్ భృగుపాతమొనర్చెనో యనన్
గలువలరేఁడు న్రాలెఁ దుదిగట్టునుండె కలావిహీనతన్. 140

క. అర్కుఁ డపరాద్రి కేగుచో నతనికొంగు
గొల్లగొని యాతఁ డేతెఁ గొఱలుభతి
సప్పగింతుఁగ నెదురుగా నరిగికాచి
యున్న శిఖియనఁ బ్రాచిఁ జెన్నొందెసంధ్య. 141

[1]ఉ. కాలపయోదమూర్తి పయిఁ గ్రమ్మి మహాబిలనుంతలంబు త
త్పాలకుఁడైన బుసినరుబంపునుముతంబునఁ గాల్చి తత్ప్రభు
త్వాలఘుకాంతిలక్ష్మిఁగొని యయ్యరుణద్యుతిరత్నరాజముం
జాలసముద్ధరించె హితచక్రముఖాబ్జము లుల్లసిల్లఁగన్. 142

[2]మ. మునుదానేగెడువేళఁ జీఁకటులఁ బ్రేముకాఁకనొంబంచి వే
చను దేరం దము [3]గామినింబలె గుహాసన్నంబుల న్వానిలోఁ

1. ట - లో లేదు. 2. ట - లో లేదు. 3. చ - కానిపించెలె.

గొని యుండంగని తద్విభాగ్రహణ మస్కుం జేర్పఁ గావించెనో
యనఁ జెప్ప నిగిడెం గిరంబు లగికూటాభోగభాగంబులన్. 143

మ. సరవిం దామరబాంధవాగ్ర్యగుచ భాస్వద్రాముపాదాప్తి భా
గ్యరమోత్కర్షము గల్గఁ గర్కశసుహృద్గ్రావస్థితు లొవ్వ ముఖ
స్ఫురణజ్వాల్చి సముజ్జ్వలాపయుగమై సొంపారఁ దత్ప్రస్ఫుట
స్తరశాపాటురపంక్తినా వెడలె సంతగ్నిరోలంబముల్. 144

గీ. అట్టియెడఁ గాల్యకృత్యంబు లలసగతులఁ
గడపి వెన్వెఁగఁ గుముదినీకాంతయుగ్మ
నెలకొనిన తాఁ మొరులకుఁ దెలియనీక
విభుని వరియింప సమయంబు వెదకుచుండె. 145

మ. అలఘుజ్ఞానతరంగరంగదళికస్యందిప్రవేందుస్పృహా
చల[1]షట్కంజభుజంగ జంగమగుణాంచత్కాంచనోర్వీధరో
జ్జ్వలలక్ష్మీ[2]వశగాంగ గాంగఘుర[3]వైశద్యాస్పదాభంగని
ర్మలచిత్తోజ్జ్వలసంగ సంగరజయప్రాప్తిప్రహృష్టాంగనా. 146

క. అత్రిమునిపూర్వపర్వత, మిత్ర జగన్మిత్రబల[4]సమిత్రస్వగుహా
చ్ఛాత్రోత్కృష్టీకృతహోత్రధ, విత్ర యశస్తృణలవిత్ర వినయపవిత్రా. 147

[5]మాలిని. ఉదరదహరసద్మాభ్యస్తతోన్నిద్రపద్మా
సనయుగచిదమోఘాపాతిదివ్యాస్పృతౌఘా
విదితశయనయోగావిష్కృతోద్బోధనాగా
హ్వాయ[6]నిటలసీమాహిండితాఘుర్ధధామా. 148

గద్య. ఇది శ్రీదత్తాత్రేయయోగీంద్రచంద్రచరణారవిందవందనసమాసాదిత
సరసకవితారసోదాత్తదత్తనామాత్యసోదర్యమల్లనమంత్రివర్యప్రణీతంబైన
చంద్రభానుచరిత్రం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

---

1. చ - షట్కాబ్జ. 2. చ - శుభ. 3. చ - వైపద్యాస్పదా. 4. చ - సమిధ్వస్తగురుచ్ఛాత్రోష్ఠ. 5. ఈపద్యము ట - లో లేదు. 6. చ - నికటసీమా.

శ్రీరస్తు.

చంద్రభానుచరిత్రము.

పంచమాశ్వాసము.

క. శ్రీయోగ [1]స్త్రీయోగప, గాయితరోమాంచభూషణనిరీక్షణ యా
మ్నాయమయభాషణ కృతా, ధ్యాయస్మృతిహసధేయ దత్తాత్రేయా. 1

వ. అవధరింపు మాసమయంబున. 2

సీ. పరవాహినీవిజృంభణము మానుచు మేటి నిర్మిత్రశరసముస్నేష వేది
చనుదెంచు రాజహంసములు నేలెఁ జేయు కువలయామోదానుకూలవృత్తి
కమలాధివాసమై కనుపట్టుగుణశాలి మిత్రనిర్వాజ్యజలశ్రీవిధాయి
సత్పరంపరకుఁ దేజంబు గూరుచు పెద్ద యతులవిధుప్రసాదైకపాత్ర
మఖిలభువనంబుపంకంబు లడఁచుసుకృతి, సకలఫలసైభవంబు లొసంగు దాత
చంచలారంభములు లేనిచారుమూర్తి, జగతి మించె శరత్కాలచక్రవర్తి. 3

చ. సరసనవాంతరాళవికసద్విషసుచ్ఛవిఘూళికాకరం
పరలు మరుత్ప్రచారములఁ బైపయి నంబరవీథిఁ బర్వ పాం
డరజలదప్రకాండము లనంగఁ గనుంగొనఁ బ్యాగఁ గానిచో
గరిమ వహించునే యవి జగజ్జనమోహసితాభ్రసంజ్ఞలన్. 4

చ. సరసిజపాంసుసంవలితసైకతము ల్విలసిల్లె నెంతలన్
శరదృతుభర్త నీరసుయశాటిఁ దెరల్చినఁ జంద్రకావియ
స్తమలమటుంగులం దగునితంబములో యనఁ బ్రాంతసీమఁ ద
త్కరనఖరాంకరేఖ లనఁగాఁ దెరలొందుహంసపాద లింపగన్. 5

మ. అకరు ల్నిష్పులు తావిపుప్పొడి సముద్యద్ధూపచూర్ణంబు కే
ళికరాళీప్రకరంబు ఘూమము మరాళపక్షము ల్వాలవృం
తకము ల్గాఁ దగు రాజహంసతతిచెంతం బద్మిను ల్వానుఘూ
పకరండంబులువోలె సామిదళితాబ్జంబుల్ సరోవీథులన్. 6

క. శరములు గావున మీఁద, న్నరువులు నెలకొల్పె నసఁగ నుతిఁగని హరివం
తరములఁ బూచినకనుములు, వరఁగె స్వలరాజు జల్లిబల్లెము లనఁగన్. 7

---

1. ఫ-టు-శ్రీయోగ.

గీ. తగులవిచ్చినకపురంపుఁదరులపొగలు, నునలుగంబూరములఁగాలికొప్పరయెఱు
లెగయుఁదగునేస్తతమునీటికగుకలంక, లడఁచుమహానికి నుడుగరలనిపె ననఁగ.

చ. అలఁదుమహస్త్రసృష్టిసను మంబుర నెప్పటియట్ల ధాత్రిపైఁ
గలయఁగఁ బర్వ లేక శశికాంతి సభస్థలియందె పేరి యా
జ్యనపువేళ సూపతిన స్వచ్ఛగసుచ్ఛట గానవయ్యె నా
పులితె శిరస్థ్యంబులు సితాంబుజపాండనారవచ్ఛవిన్. 9

ఉ. [illegible] సూగిలెన్ ధనఁదిభాగమున న్నెలిఁ జూపుచుండె న్నై
వాహికలగ్న యోగ్యశుభ వాసనము ల్బనుఁడించిన స్తహో
త్సాహము [illegible] జైత్రసుధారస [illegible] మాలికు
చ్ఛాహము సేయఁ బూనిక ముఖంబు హ్రాదంబుజసీమఁ దోఁచఁగన్. 10

[1]గీ. ఆస్థవస్థంబు [illegible] రహస్యంబుగాఁగఁ, గొంతసేపు విచారించి కుంతినమున
దుష్కవా [illegible], [illegible] యునికి భాసమానఁ దెలిసి.

చ. [illegible] హింసం [illegible] తాము [illegible] గాలవాక్యసం
యమ [illegible] గరితయుంగఁ [illegible] [illegible] కీర్తిం
[illegible]
[illegible] కీర్తునకుం [illegible]. 12

చ. అనపుడు [illegible] యని యమ్మని కుంతి రాజధానికిం
జని [illegible] చంద్ర [illegible]
[illegible] యగ్రపూ
జన మొనరించి తెచ్చి [illegible] నుంచి [illegible]. 13

గీ. కుశల [illegible] యమ్మనికుంజ [illegible], [illegible] నీపుఁ [illegible]
[illegible] నుపగంచె నాదరమున.

[2]మ. జన [illegible] యమునెవ్వాఁడు [illegible] కుంభీనసా
ధిన [illegible] నాకుమా
రుని [illegible] గాఢత్వ
[illegible] చలమున [illegible] రామాలికిన్. 15

1. [illegible] 11-12-13 [illegible]; [illegible]. విచారించి దుష్కావాహుతిపుత్రి యమ్మిగ్గఁ
దెలిసి [illegible] సల్ంఘనం [illegible] భీమస్వపనానాథునుం [illegible]
బాహువిం [illegible]. 2. [illegible] ద్యము లేదు. 3. చ-యారాబాహ్యామారాష్ట్ర
హైధ్యమును.

క. కావున నీపుత్త్రికి వసు, ధావలయమునందు వాఁడె తగు వరుఁ డిఁక నీ
వేవిధమును దలఁపక పృ, థ్వీవల్లభ యతని కిమ్ము వే యేమిటికిఁ. 16

చ. అనుటయు రుక్మబాహువసుధాధిపుఁ [illegible]
దనయవివాహకృత్య ముచి[illegible] [illegible] వారిచే
ననుమతుఁడై ప్రమోదమున నమ్మునినాథుని వెంటఁ జే[illegible]
జనకు నిజాప్తమం[illegible] [illegible]. 17

[1]క. చేదిరాధప్రముఁడును స, [illegible] మగధ
శాదివసుధాధినాథులు, [illegible]. 18

గీ. శుభము [illegible]
ధా[illegible]
ధవళము[illegible]
[illegible]. 19

[3]సీ. పా[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[4][illegible] యునలెక్కిన మోఱుంగు
లడపనుం[illegible] [illegible]. 20

ఉ. అంతకు [illegible] సుధాధిప[illegible] చమూ [illegible]
[illegible] [illegible]
హాంతిక కేళికాననమునం[illegible] [illegible] వారికి
సంతస [illegible] [illegible]. 21

ఉ. ఆవిధ మెల్లఁ [illegible]
తా[illegible]
నా[illegible]
[illegible]. 22

గీ. జనప[illegible] [illegible]
వచనములచే[illegible] [illegible].

1. ఓ - [illegible] లేదు. 2. చ - [illegible]. 3. [illegible] లేదు. 4. గ - [illegible].

క. ఆపృథ్వీరమణుండు పు, రోపాంతంబునకు వచ్చి యొకచక్కటి ల
క్ష్మీపద్మముఖసద్మము, లోపల నున్నట్టివిజయులోలుని గనియెన్. 24

చ. కనుఁగొని బాష్పపూరకలిక ల్కనుఁదమ్ముల నిండ డాయఁగాఁ
జనుటయు నాతఁడుం గదిసి చాఁగిలి మ్రొక్కిన గ్రుచ్చియెత్తి న
మ్మనమున హర్షచిత్రములు [1]మల్లడిగొట్టుచునుండ నొక్కచో
ననితరవాస మైనవిపులావనియందు వసిం[2]చె నత్తఱిన్. 25

శా. శైనేయాత్మజుఁ డామురారినుతు సాశంకంబుగాఁజూచి వెరా
యీ నిట్టూరుపు లేల పెల్లడరె మే నేలా కృశంబయ్యెఁ గన్
గోనల్ కెంజిగిఁ బూనె నేమిటికి నాకుం జూడ నీతిగు విం
తైతె నేఁడిచ్చటఁ దోఁచె నీదువిధ మూహ్యంబౌం దెలింగింపుమా. 26

సీ. అనఁజంద్రభానుఁడిట్లని యోనాఁడునుగరాని ముఁ బట్టుటకు నుసుముచనియు నిన్
గవవాసి యొండొరుఁ గానంగలేక పోయిన నంతఁ బంతె నేనిచటఁ జేరి
వీణారహస్యంబు వీరసేనునికూడి తుంబురునే విగిత్రోఁటలోన
సభ్యసించుచునుండ నచటికిఁ గుముదిని యేతేరఁ గంటి నాయిందుముఖియు
ననువరించెద ననుచునుండఁగఁ దదీయు, జనకుఁ డాగ్రహ్యసూతికి సంభ్రమింప
వారు నేతెంచి యూవనవాటి విడి సు, నేసదటువాసి వచ్చితి నిటవయస్య.

గీ. అనుచు నాద్యంత మేర్పడఁ దన తెఱంగు, దెలుప నాశ్చర్యవారిధిఁ దేఁపఁ దేలి
యామురాంతకసుతునితో నాశ్చర్యమ్యె, విజయులోలుండు వలుకు సవిస్తరముగ.

మ. అటు లాబ్రగ్గిణము ల్పనం దదనుచిత్రాంభము ల్గాని యు
చ్చట నిన్నుం గనలేక ఖేదదళితస్వాంతంబుతోఁ గుంది యు
ద్భటహార్యక్షమృగాదసంబులగు కాంతారంబుల న్సైనం
ఘటనం బాంధులఁగూడి యొయ్యనఁ జనంగాఁ గొంతకాలంబునన్. 29

వర్షాకాలవర్ణనము.

శా. హంసోచ్చాటనమంత్ర మంగభవసాహాయంబు కాదంబినీ
సంసద్వైశసనంబు భాస్కరతిరస్కారంబు ఘర్మచ్ఛటా
సంసారాపగమంబు పంకజతమిస్రావేళ విశ్వంభరా
పాంసుధ్వంసన మంబుదాగమము ప్రాప్తంబయ్యె నుర్వీస్థలిన్. 30

1. చ - మల్లడిగొట్టును. 2. చ - వసించు.

చ. సముదయమారుమారి కాగణము శంబరవైరిసినంబు లాపఁగా
సమయపుజక్కులేఁడు హరిచాపపుగోణముఁదాల్చి మబ్బుజొం
పములను బెట్టిదంపుటురుమల్గొణయించుచు మ్రోలనిల్చెఁ బ్రా
థమికపయఃకణార్ద్రవసుధాతలవిస్ఫురదూష్మధూపముల్. 31

[1]మ. అలజీమూతకిశోరకుండు నవవర్షాత్రుల్ దిగంబాలక
ర్జిలువంభంబునఁ బోరువెట్ట గగనశ్రీధాత్రి క్రొమ్మించుచే
తులచే నుగ్గిక నొల్కి తచ్ఛకలసందోహంబు వర్షోపల
చ్ఛలన వ్రాలెనొ కానిచోఁ గరఁగునే సంతప్తభూసంగతిన్. 32

మ. స్తనితంబు ల్విని భీతినభ్రతటినీచక్రాంగము ల్బెంకికిం
జనుచోఁ దప్రయవాతజాతహతపక్షవ్యాకనళిసంఘులం
గనఁగో నైన గవీయు హేమమయపక్షచ్ఛాయలో నాఁగఁ బై
కొనియె న్దట్టముగాఁగ నెల్లకడలం గ్రొమ్మించు లక్కాయనన్. 33

చ. ఆలుకరి సంబుదాళి శరన్నిరశి నింపుమి రాజహంసమం
డలముల నాక్రమించిన విశంకి గిరంగరాజహంసమం
డలములు క్రొంచగిబ్బముల దాఁగి ఘనాళి జనించె నేని నీ
చులకపకేని నిజవిశ్లేషఁ జూపక యెట్లు వారలున్. 34

చ. హరిహయుఁ డంద్రపీఠి జెలువారెను పచ్చనివిల్లు పాంథభీ
కరముగ నెన్ను తానసముకాంతమహోన్నతిఁ జూపఁ ధాత్రిపై
హరిహయుహస్తిబూనిన యసంగుఁడు పచ్చనివిల్లు పాంథభీ
కరముగ నెన్ను తానసముకాంతమహోన్నతిఁ జూపె నీసునన్. 35

క. ఎచ్చటఁ జూచినఁ బెఱపై, పచ్చిక కన్పట్టె ధాత్రి బహుళాంబువని
ర్యచ్ఛటులజలమయంబున, నచ్చగు శైవాలరేఖ లవఁ దె ననంగన్. 36

[3]చ. సమధికవక్రలీలల దిశాతతిన్దుముఖాఫేనకందళిం
బుమియుచు [4]సింధుపుత్రులురవోద్ధతి మీఱఁగ నవాగమాలికా
దమున మొనర్పఁగా నవ్వు ధాత్రి సహించెఁ గదంబమూలత
న్మనుకమనీయసూనకళికానికురుంబకపాప్రకాండముల్ . 37

చ. విమలనివేశనైన ఘనమల ద్రేంగఁగట్టెపరీత వర్షముల్
జడిగొనవానుచుం గులికిలంబడి కెక్కలుపచ్చి పజ్జలన్

1. ఇదియుఁ బైమూఁడుపద్యములును "ట" లో లేవు. 2. క - క్రొంచపుగముల
3. ట - లో నీపద్యము లేదు. 4. ప - సింధుబాలురు.

పడఁకెడు పిల్లలం బొదివి [1]వత్తులుగట్టినయట్టిమేనఁ దు
ప్పఁటుగరుపాఱఁ గోటరపుఁబొంతల డాఁగెఁ బతంగసంఘముల్. 38

[4]సీ. అసటిలోఁ దిగఁబడి విసికి వెల్వడలేక యొలుఁగెత్తిపాలమ్మఁ బిలుచువారుఁ
గటియ రేనడిఁబడా గ్రములుజిల్లినజాఱఁ బ్రాంతభూజము లూఁతపట్టువారు
నెదురువానకుఁ దలగొత్తక యేగుచో ముందఱగానక మ్రొగ్గువారు
గొబ్బున జల్లు పైకొన్నఁ జెట్లనుజేరి వంగుళ్లు ఘనమైన పడఁకువారు
నయి ముదురుజంబుగూడలు బయి ధరించి
మొకమొకించుక గానరా మునుఁగువెట్టి
కోనవొరచ్చు [2]వాడత్రాళ్ల త్రేలుచుండ
వన్యగతి వర్ణ్యగులు క్రొత్త నడచిరపుడు 39

తిరుమలయాత్రావర్ణనము.

క. వార్షికదినంబు లిట్లు దుస్స్వర లీల, ధర విజృంభించు సేసఁ [illegible] ప్రతాన
సహితముగ నేను [illegible] బోసంగ [illegible] ంబున ందు.

[5]సీ. అసశన [illegible] కాన్యంబు [illegible]
మ్రొక్కఁ [illegible] యేగం [illegible] వారుఁ
త్రాణముల్ పిడికిటఁ [illegible] మలని [illegible] వారు
[illegible] వారు
వామ [illegible] మ్రొక్కు [illegible] దోసన్ను
సదరి పన్న [illegible] చంద్రుఁ [illegible] టమునుగ.

క. ఏను వారలతోఁ [illegible] వారిఁ
దాసము [illegible] భ్యంతరమును.

సీ. పైఁ బొల్పుతోలుద్రాఁ [illegible] పంకజమిళిందములు
ఘనతటద్గ్రావభాగంబున [illegible] ఘటితహస్తం బజగిరిమూఁగాఁగ [గాఁగ
పులుఁచి తలాడగా నిలిపినపల కేలినఖగుచు లొళికుంపనులుగాఁగ
నోరగాఁ గుటిచంతి కొలగు [illegible] రుచి శ్రీసంపన్నఘనహాట [illegible] గాఁగ
రాత్రిఁ బనలును [illegible] నేత్రద్వయుంబు, పాదసంవాహ [illegible] క్రియాపరవశకమ
[6]లోరుతలకుముదాబ్ధి కారిగాఁగ, [illegible] గోవిందుఁ గొలిచి.

1 చ - పత్తులుపొత్తులుగట్టిపేన. 2. ట - లో నెపద్యము లేదు. 3. చ-వెడవాళ్లు.
4. ట - లో నిదిమొదలు 45 - వ పద్యమువఱకు లేవు. 5. చ - సిసుకొండెవములవారు.
6 లోగుతరుముపడీకస్యతారిగాఁగ.

క. చకచకలు గలుగు నలిమే, చకకచ లిగురుటాకులఁ గలుగు సౌధశిఖాపా
ధికలు గనుఁగొనుచుఁ దత్పుర, నికటోర్విక వచ్చి యుపవనీభాగమునన్.

సీ. చేమాకుతాళములెల్లెలఁగరొంటులఁ జేతులుంచియుంచఱ వెక్కిరించికొనుచుఁ
బజ్జధూపమున దీపపుఁగోల రాఁజ హస్తము సాఁచి జేగంట చఱచికొనుచుఁ
దల యోరగిలఁ ద్రుంగి తప్పెట గతికి వాయించి గంగెద్ద నాడించుకొనుచుఁ
దిరువడిసానుల బెరసి గంటలు మ్రోయ బోడచప్పరము నాడికొనుచుఁ
ద్రోనఁ గూర్చుండి [1]బొంగలు మ్రోలఁబఱచి
ముదురుటెండల కోరగా మునుఁగుఁ జేర్చి
పట్టెదండలు మొఱయించి పాడుకొనుచు
నలరు దాసల్ల వీక్షించి యాక్షణమున. 45

గీ. పంకజేక్షణు ముగ్ధరి భక్తులభు, వేంకటస్వామి వీక్షించు వేడ్క హృదయ
పద్మమునఁ దొంగలింప సంభ్రమము మెఱసి, యామహీధరమెక్కితినట్టి వేళ.

[2]సీ. చెక్కుల మకరికాచిత్రము లుఁగఁగఁ గలయనూర్చుచు సారె నిలిచినిలిచి
కటులభారమున వెక్కుకువీఁగి యంచంచ చటులయంసము లూఁతపట్టిపట్టి
తరులనీడలు చేరఁదరిగి నెవ్వలివీచు సురటి తెమ్మెరలకుఁ జొక్కిచొక్కి
పాదాబ్జములుతొట్రుపడఁగ నడుపులూఁదియెక్కుడు గొమెట్టు లెక్కియెక్కి
నలువగుబ్బలఁ జెమటలు నడిమఁబడుట
లుబ్బనొత్తుచు నిస్సన యొర్చుచు
యలఁతఁ దూలుచు వ్రాలుచు నలయుచు
జలధిఁ దేలుచు సోలుచు జలజముఖులు. 47

ఉ. మందలుగూడి యెక్కి రతిమంజులవంజుల కుంజపుంజరీ
బృందమరందబిందులహరీబహుళీతిసగీతినందదిం
దిందిరవందితుందిలనుతిప్రతికూజనవంజకంధరా
మందనసంజనీకుసుమానుధ్వనిచాలకము శేషశైలమున్. 48

క. తళతళన వెలుఁగు నిందూ, పలఘుకవనీపకిస్ఫురుబలబహుహారీ
సలయుఝరీవలయుదరి, నిలయునరీ ప్రపస్థానమఁటిస్వామిచటన్ 49

గీ. శబరకాంతాకుచాగ్రసంసక్తరసి, కొంకణంబులు జనుల గన్పట్టుచు నచట
ధాతుకృత్యంబులతోఁట చిత్రంబె వాని, కతనుభావోపకస్వభావ్యప్రవృత్తి. 50

1. చ - బొట్లలు 2. లు - లో తేదు, 3. చ - నవులయుంపను.

సీ. నాళీకకాసారకేళీకలితసారనాళీకనత్తిరనాళికేర
మాలీనమకరందధూళీనతమిళిందకేళీనవానందశాలికుంద
మేలాలతాలోలదోలాలసమరాళబాలాలఘుముదాలవాలసాల
మాలాంపయుగనంగఖేలాపరవశాంగలీలాపరవిహంగజాలరంగ
మమరవరతనుకరతనునమితసుమిత, ముదితకలరవకులరవముఖరశిఖర
తిలకసురుచిరతరుచరగళితలలిత, మధురమధురసపాళి యాకుధరమాళి. 51

చ. ఉరుతరకందరానిపతితోత్పతదంబుఝరీలసంబులం
బరఁగు నుదగ్రఘోషమయి పాపవినాశన మానగంబు సొం
పరయఁగఁగోరి యేపతితులైన జడాకృతు లేగుడెంచినన్
సరసత నూర్ధ్వలోకము లొసంగుదు నేనని తెల్పుకైడిన్ 52

సీ కమలాకరంతేఁ దాను యమరు నింతియకాని క్రుంకువారికి సిరు ల్గూర్పఁగలదె
కువలయోద్ధతిఁ దాను కొలఁకు నింతియకాని చేరువారికి ధరఁ జేర్పఁగలదె
యుత్కలికలఁ దాను యొప్పు నింతియకాని కనువారికి ముదంబు లునుపఁగలదె
యమృతసంగతిఁ దానుయలరునింతియకాని తలఁచువారికిముక్తిఁదార్పఁగలదె
యితరతీర్థంబు లెంచైన నీసరంబు
పగిది నని విశ్వభూజను ల్పొగడ నన్న
గమునఁ [1]జెన్నొందు స్వామిపుష్కరిణియచటఁ
దానమొనరించి యుచితకృత్యములఁ దీర్చి. 53

క. [2]వారాహమూర్తికి నమ, స్కారంబొనరించి సంతసంబునఁ దత్ప్రా
సారంబు వెడలి మురహరు, నారాధింపంగఁ దలఁచి యటఁ జన నెదుటన్.

సీ. ప్రాకారఖచితహీరప్రభాచయదేవతాధునీబుద్బుదత్తారకంబు
గోపురేంద్రోపలాంకూరవిభాజాలయమునారభాంగదహాస్కరంబు
కేతుగోమేధికద్యోతసంస్వతిప్రాదినీశైవలన్ప్రభృతలము
శిఖరాబ్జరాగరోచిః ప్రతానహిరణ్యవాహోత్పలస్నిలవారిదంబు
భక్తలోకైకభవనంబు పరమపూని, కలుషసంతానహారిణంబు ఘటితసుజన
నిచయసంస్తుతితరణంబు నిర్నిరశర, ణంబు వేంకటపతిశరణంబు దనరె. 55

గీ. అట్టిమురవైరినగరికి నరుగుదెంచి, వితతభక్తిఁ బ్రదక్షిణవిధు లొనర్చి
యావరణదేవతలనెల్ల ననుసరించి, గర్భగృహమున కేగి యుత్కంఠ మెఱయ.

1. చ - చెలువొందు. 2. ట - లోనిదియుఁ బైపద్యమును లేవు.

సీ. ఇలఁజూపువలచేయి వెలిదమ్మికనుదోయిఁ జెలఁగువానిఁబయోధిమెలఁగువాని
దట్టిఁజేర్చిన వంకి గట్టుమీఁదటిటెంకిఁ దనరువానిఁ బురారి నెనరువాని
నెడమపెందొడఁగేలు నెడఁజేరిచినయాలు నెనఁగువానిశుభంబులొసఁగువాని
నిండుబంగరుపట్టు కొండవంచినమెట్టు వెలయువాని శుకాక్షి నొలయువాని
చికిలిజిగిచుట్టుకత్తి జేజేలుబత్తి, నెఱపువాని సురారులఁ బఱపువాని [గీ.
వేంకటస్వామిఁగనుఁగొనివిస్మయమున, తాంగన్నెఖరిమెఱయసాష్టాంగమెఱఁగ

శా. కాలస్వస్త్రైగజాలు వేఁడిచలువల్ గ్రమ్మించుకన్డాలు కెం
గేలం బట్టెపచుట్టువాలు నెఱచక్కం గల్పప్రాయాలు నే
వేళన్ భక్తులఁబ్రోచుమేలు తెలిదీవిం బొల్చుపెన్ర్బాలు ని
త్యేలం బాయనివేల్పుచాలు గలస్వామిన్ వెన్నునిం గొల్చెదన్. 58

శా. ఆర్తత్రాణపరాయణాయ భువనైకాధారభూతాయ సం
వర్తాంభోనిధిమగ్నభూభరణకృద్వారాహరూపాయ దో
ర్వర్తాభీకమహీసుతాయ శిశుతావ్యాపారసత్యవ్రతా
వర్తక్రూరనిశాచరాయ త్రిదివషద్వంద్యాయ తుభ్యం నమః. 59

చ. అని కొనియాడి తత్పదయుగాబ్జపవిత్రితతీర్థవారి లోఁ
గొని గతకల్మషుండనయి కోనెలవెల్వడి [1]బల్వపాండవా
దినిఖిలతీర్థపఙ్క్తుల క్షితిత్రినయోదితభక్తి భ క్తి మ
జ్జనమొనరించి యగ్రస్థితి నల్పి క్రమంబున నేగి చెంగటన్. 60

సీ. రేరిక్కరాతాల నూరిననీ రేఖున్నై తూఱు నీరికలైనచోటఁ
గ్రేళ్లుబ్బి సెలలు దాఁకినమస్లునెత్తాల నలరుకానలఁదారు తలిరుఁగత్తి
తేని [2]బాబాచాలుతెక్కసోఁకులసారెఁ బలుఁకునీరంబుల నొలుకుతెలిసి
రంబుతోఁ దనరనొరులుకన్నెక్రొన్నన తేనెసోనల నస్తైన నేలఁ
దొలఁకుకొలఁకులఁ కెలఁకులఁదళుకుగులుకు, నున్నతిన్నెలఁదరలకనూలుకొనిన
[3]కిన్నెరకలకలంబుల కేకికరుతు, లూనుచుండెడు తుంబురుకోనడాసి. 61

లయగ్రాహి.
రేవగలు గిరిగల తీవలదీపిలయ కేనెఱిది పోవుటిరు లేవలనఁబ్రోవం
[4]గేవలముగీవిఁగను కావియెలమావితలి రోపరుల సావిఁదగు లేవిరులలోనం

1. చ-ట-భిల్లపాండవాది. 2. చ-బాబాచాలు. 3. చ-ట-కిన్నరీకలకలములకేకి
కులక, కోకరుతులూను తుంబురు కోనలోన. 4. చ-ట గేవలముగీవిగను.

దావలముగాపదరుపూవిలుతుమావుల విరావముల[1] తావులగుక్రోవులకుఁ గ్రేవం
దావితావబావిచలి రేవులసమీపమధుపావళినళావళుల చే వెలయుతోఁ వన్.

క. [2]కంజరజఃపింజరతరు, కుంజరటదలిస్వనానుకూలనికుంజ
స్థంజీరపుంజరంజిత, మంజులసింజారవంబు మల్లడిగొనఁగన్. 63

శా. రావే యోవనమాలికా పోవలు చేరంబోకువే మల్లికా
యేవే బంతులు పద్మినీ యిచట లేదే తేనె వాసంతికా
తీవల్లాటకు చంద్రికా యటవిరులై నిందిరా యంచువ
న్యావీథి న్విహరించు తొయ్యలుల వాక్యంబు ల్వినవచ్చినన్. 64

శా. ఆనాదంబు హృదంబుజాతమున కాహ్లాదంబుఁ గల్పింప నే
నానాసూననికుంజపుంజములలోనం దూఱి యచ్చోటన
మ్లానామందమరందబిందుచితలీలాడోల బాలాళినీ
గానాధీననవీనసూనలతికాగారాంతరాళంబునన్. 65

శా. కర్ణాంతాయతనేత్రకోణరుచు లగ్రక్షోణి రా[3]జింప సౌ
వర్ణాంభోజముఁ గేలఁ ద్రిప్పుచు నటద్వక్షోజయై బాలికా
తూర్ణాందోళితడోలికాంతరమునం దూఁగాడు చొక్కింత సౌ
ఖ్యార్ణోరాశిఁ జెలంగఁ గంటి నని యత్యానందముం జెందుచున్. 66

క. ఏలాయతడోలాయిత, లీలాయతసంబుకచ నళిభ్రమకరశో
భాలాలసఖేలాలస, బాలాలసమాన దృష్టిపథమున నిలుచన్. 67

క. వనితాజనతావినుతా, ననతాపరసంబు మలఁచి నను నాచెలి భా
వినితాంతావనితాంతా, వనతాంతాపాంగకోణవైఖరిఁ గనుచున్. 68

సీ. పలుచని చెమటగుబ్బలసంటిమూఁపుపఁ [4]దొలఁకుపయ్యెదఁజక్కఁద్రోచిత్రోచి
పిఱుఁదునూయెలలూఁచు తెఱనలకై మోముమలఁచినిల్వమటంచుఁబలికిపలికి
చేరు లంటఁగఁ బట్టిచికిలిపుట్టలు మ్రోయనుర్వరమునిత్రేళ్ల నూఁదియూఁది
కొమ నిక్కఁగ నొండుకరమున వేనలిసవరించుచును దిగజాఱిజాఱి [లు
తత్తఱంబునఁబదములుతడఁబడంగఁ, బిఱుఁదుమ్రేఁగునఁజిఱుదొడ ల్బెళుకదిశ
చెదరిచూచుచునూర్పులుచెదరఁడిగ్గి, యలరుటూయమావిపాదదండకరిగినిలిచి.

చ. అలరుల తేనెఁ [5]గ్రోలి తమి నాడెడు తేఁటుల తెక్కసోఁకుచే
నలఁతిగఁ బాయనైన తలిరాకులసందులఁ జిత్తజల్లుగాఁ

---

1. చ - తావులను. 2. కంజరజఃపింజరతరు. 3. చ - రాజింప. 4. ట - దొలఁగు
పయ్యెద. 5. చ - గ్రోలిన.

బొలయుఁగ నాపయిం జిగురుఁబోఁడి కటాక్షచయంబు సించెఁ బూ
విలు గొని పంచసాయకుఁడు వెంటనె క్రొవ్విరితూపు లేయఁగన్. 70

క. మఱు వెట్టి చూచు నేఁత్ర, మ్మఱిఁ జూచినడాఁగుఁ జెంత[1] మగువలఁ గని నా
తెఱఁ గడుగు మగుడఁ గనున, త్తఱి నాకలకంఠి మన్మథవశాకృతి యై. 71

ఉ.[2] ఆయలివేణి కీలెఱిఁగి యంతట నెచ్చెలి చేరి యక్కటా
యోయొలనాఁగ యింతతడ వొంటి మెయిం దరుణు ల్వనంబులో
నాయొలుఁగు వేడుకల నుందురటే మనవార లెల్ల న
ల్లా యెడ నున్నవారు పదమా యని పల్కఁగ నాక్షణంబునన్ 72

గీ. సామిసంవష్టశశియైనసైంహికేయు, నగ్రమునఁ బూనితనరుమహాబ్దమునఁ గఁ
గ్రాంతదంతనితాంతోగ్రకరముతోడఁ, గనుముఖీకరముగ[3] నొక్కగంధకరటి.

[4] సీ. కటనిస్సృతమదాపగావీచికణములఁ గరణిఁ బై పై భృంగగణము లడర
గాఢఘూత్కారవేగవికీర్ణకుంభముక్తాళితి హస్తశీకరము లొలుక
సౌరధునీమధ్యసంభిన్నయమునానుకారియై పదయుక్తకరము దనర
సకలజంతుక్షోభసంధాయిఘనకేతుమూర్తితో నెత్తుఁ యొనర
నొరమై శైలములఁ జెక్కలొరసి కొనుచుఁ
జీఁగిఱచి సాలె వలుగుచు వేగ నరిగి
తరువు లగలించి యెత్తుచు దరివొడుచుచుఁ
గ్రూరగతిఁ దద్వనక్షోణిఁ జేరుటయును. 74

సీ. తద్ఘనాఘనఘనోద్ధతవిస్ఫూర్తికి హంసకప్రచయ మందంద తూల
నామహోదారసారంగంబురపళికిఁ గర్ణికాజాలంబు కంపమొందఁ
దద్దుష్టకుంభినీధవమాళిదుర్గదోగ్రతకు రత్నాకరపరశన గలఁక
నామత్తమాతంగభీమస్ఫూర్తికి నగ్రహారనాయకము లవిసి చెదరఁ
గాను లసియాడ జఘనము ల్గదలఁ బాద
పద్మములు దొట్రునడఁ [6] గచభరము లులియ
నూరుపులు సందడింపంగ నుత్పలాక్షు
[7] లెడనెడన పాఱి పఱవ నయ్యిందుముఖియు. 75

---

1. చ - ట - మగువఁ బిలిచి. 2. చ - ఆయొలనాఁగ. 3. ట - వచ్చెగంధకరటి.
4. ట - లో నీపద్యము లేదు. 5. చ వేగక్షురత్కాంతి. 6. గ - గచభరములులు...
7. చ - ఎడనెడఁ బఱవనంత.

చ. ననుఁగని మున్ను కొంత నమినాటఁగఁ జూచుటఁజేసి లాఁతివాఁ
డనక మృణాలనాళమృదుహస్తము లెంతయుఁ జాఁచి కౌఁగిట
న్నినిచి యొకింతయుం దెలుపనేరనితత్తఱపాటుతోఁ బఁ గో
పనమదహస్తి హస్తి యని పల్కెఁ దఱంకుదొలంకుపల్కులన్. 76

ఉ. అపుడుఁబోఁడి యీగతి భయంబునఁ గౌఁగిటఁజొచ్చి పల్కనే
నేపరిపాటినైననగ నెంచక కేవలతన్మయానుమో
దోపచయంబుఁ గంటి మతి యున్నదె ధాత్రి హఠాదవాప్తయో
షాపరిరంభసంభ్రమజసౌఖ్యముకంటెఁ బ్రమోద మేదికిన్. 77

క. అడ లెడలఁబలికి యప్పుడు, జడిసుకు మని సారె వెన్నుఁజఱచియేలమి న
వ్వుడఁతుక నెత్తికొని రయం, బడరఁగ నేనొక్కకడకు నరుగుచు నెదుటన్.

ఉ. వామనతీర్థతీర సునివారణవారణవారిణక్ష సే
చ్ఛామహితప్రచార మురుసారససారససారసంభ్రమో
ద్దామతరంగవారము సదానవదానవదానవర్ణిత
శ్యామలమూర్త్యుదారము శుభావసభావనభావనారమున్. 79

క. కని యుత్కలికోజ్జ్వలమై, ఘనరసనంభరితమై ప్రకంపనయుతమై
వనితామణిచిత్తముగతిఁ, దనరెడు నాసరసిఁదఱిసి తత్తీరమునన్. 80

సీ. పయినాము తుమ్మెదపదువు క్రొంబూగలతోఁ బాటలకుసుమనీపములు వెలుఁగ
నానందనిభృతకీరాదిచిత్రములతోఁ బాయనిచిగురాకుపటము లెసఁగ
బ్రాలెడుగెలబోదకీలుదామరలతో స్థూలరంభాతరుస్థాణ లలర
సకృదాగతార్కభాస్వచ్ఛృంఖలలతో నల తెలిదీవయుయ్యెలలుదనర
నరుణకాంతాగ్నిపలితసితాభ్రధూప,ములు[1] పలుచనొక్కిడి పరిరంటుల నఁదార్చి
కురులెనయదుప్పి చెమటార్చిసరులుదీర్చి,బుజ్జగించిముదంబునఁబదలునపుడు.

ఉ.[2] ఆగజరాజ మన్యవిపినాంతపశావశచిత్తమై నిజే
చ్ఛాగతి నేగఁ దత్సఖులు చంద్రముఖి న్వెదకంగ నచ్చి త
ద్భాగమునందుఁ గన్గొని ముదంబునఁ దోడ్కొనిపోవ నావనా
భోగమునందు నిల్వ కెడఁబాయ్కుచు నంగజుబారిఁ జిక్కుచున్. 82

సీ. తలిరుటాకులమీఁద నొలుకు తేనెలఁజూచి పల్లవాధరి లేఁతపలుకుఁదలఁచి
మెట్టుతమ్ములమీఁద మోఁగు తేఁటులఁజూచి సరసిజపదన ముంగురులుదలఁచి

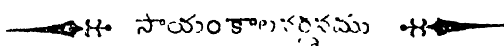
1. ప - నములు. 2. చ - ఆగజరాజుమధ్యవిపినాంతవశావశచిత్తమై.

యపదునీవియమీఁద నలరుక్రొవ్విరిఁజూచి నతలతామధ్యమనాభిఁ దలఁచి
పువ్వగుత్తులమీఁదఁ బొలయుపుప్పొడిఁజూచి గుచ్ఛనతోజపైకొంగుఁదలఁచి
తగులు నెగులును దిగులునునగ్గలంబు, నలుకునులుకునుదలఁకును నాదరంబు
మనమునజనింపఁ దద్వనీమధ్యసీమ, నంగనామణి వెదకి కానంగలేక. 83

ఉ. వేగిరపాటుతో నపుడు వెంట్రుకి యొయ్యన శేషభూమిభృ
ద్భాగము జొచ్చి యాకులత దావ్యనుచిత్తముతోడఁ గుందుచుఁ
దోగెడఁగాంచి యధ్వగులు దోడ్కొనివచ్చినదప్పుడేను ని
న్నీగుడిలోనఁ గాంచితి జెలీ యని యంతయుఁ జెప్పి వెంటియు౯ 84

సీ. గాజుకుప్పెలవంటి గబ్బిగుబ్బలుగోర సంటిన స్త్రీలుఁగా యనుచుఁగొంకి
దిరిసెనపూవంటి తీగెనెమ్మే కేలుసలమిన వాడుఁగా యనుచుఁ గొంకి
కంటిచక్కెరవంటి కమ్మనిమాతేట నానినఁగెంటఁగుఁగా యనుచుఁ గొంకి
చికిలియద్దమువంటి చిన్నిచెమ్మోముమూర్పు లడరినఁ గందుఁగాయనుచుఁ గొంకి
తమకు చెంకూన లునుపక తనివిలేఁ, గౌఁగిలింపక కెంపులు గలుగ నిడక
నలరువాలుపులు ల్రోయ కంచంపకినుచు, మాని కేమోసపోయితి నోవయస్య.

క. అని యాప్యంతంబేప్పఁ, దనవృత్తాంతంబుఁ దెలుపఁ నమ్ముదుఁ దాను౯
జననాథుమాళి యొందొరు, సనునయమునఁ గలఁకఁదేలునంతటి లోన౯.

సాయంకాలవర్ణనము

మ. కలయ న్నీడలు తూర్పునాఁగె పళిను ల్కంజాతములువ్వెఁ గొం
దలమందె౯, కనజక్కవ ల్దరోత్రికాంత స్త్రెణి చల్లారె మి .
న్నులనేగం బులుఁగు ల్చకోరికల అంతు ల్గాంత దీపించె ను
త్పలము ల్విచ్చె నినుండు పశ్చిమకుభృద్భాగంబున న్నిల్వఁగ౯. 87

క. జలరాశి యనెడుబోయిలు, తలవోఁగ చరమాద్రి పేరి తెడికమఱువున౯
నిలిచి కిరణంపుటురి గో, లలఁ దిగిచెఁ బతంగమండలం బవ్వేళ౯. 88

సీ. తోలుదోల్పవనపచ్చ నరుసుకోలాహలం బామీఁదఁదోఁచెవాద్యములరవళి
తమవారి నెఱఁజూపు దంష్ఫుంటాదంబు నంతటఁ దూఁకించె నర్వహేష
పిమ్మటఁ దలమొత్తెఁ బృథుకంచుకధ్వని లా వెన్నఁ దనరెఁ దొయ్యలులపాట
పెద్ద మ్రొసెను వారభేరుమూపునరుతు లాప్పె నెగడె వయస్యానులాప
మప్పు డాయాదవాన్వయు లారవంబు, సారెనాలించి లగ్నమాసన్న మైన
ధరణినాథుండుతనయనింటికిమ్రొక్క, ననిచెనోయనిభావింపనాక్షణమున.

కుముదిని లక్ష్మీమందిరమునకు వచ్చుట.

తే. ధరణితలేంద్రనందనవిధంబు గనుంగొనఁగోరి మున్ను కి
న్నరవరుఁ డిచ్చినట్టిభువనస్తుత మైనయదృశ్యవిద్య న
య్యిరువురు గుప్తమూర్తు లయి యిందునహోదరిమందిరంబునం
దరలక యుండి రట్టియెడఁ దన్వియుఁ జేరఁగవచ్చి యచ్చటన్. 90

గీ. జనులఁ గంచుకినిచయంబు జడియ వేత్ర
ధరలతాంగులు కొంద ఱెచ్చరికఁ దెలుప
[1]బాల లిరుమంకఁ గరములఁ బంజు లూనఁ
బాలఁతుకలుమ్రోలరాఁగ గోపురము సొచ్చి. 91

చ. జిలిబిలికమ్మఁదేనియలు చిల్కఁగఁ బల్కెడుపంచవన్నెరా
చిలుకలపంజరాలగమిచే వలరారెడు రంగమండపం
బలసత నెక్కి కూర్మిసఖు లందఱు వెంటనెరాఁ గరంబునన్
నిలుఁడని యడ్డగించి తరుణీమణి గర్భగృహంబులోనికిన్. 92

సీ. సారెనియమరహస్యపూజాచ్ఛలమున, నొంటినే తెంచివిజనస్థమెయునికిఁదెలిసి
రత్నమయ మగుతద్గృహాంతరముఁ జేర్చి, నళినగేహకు సాష్టాంగ నతిగొనర్చి.

తే. ఈనళినగేహతనయుఁడు, తా నను వలవంతఁ గుందఁగాఁ జేసఁ గాఁగ
యేనీసతి కిందులకై, ప్రాణము లర్పింతు ననుచు బద్ధోద్యమస్థ. 94

సీ. భవదాత్మజశిలీముఖవిదీర్ణం బని తలఁపక కిర్ముగాఁగ
దత్తమూర్భవదృమత్కమలీమస మనియెంచుక లీలాముకురముగాఁగ
భవదపత్యశరదృష్టివిదారితం బని కనక కెంగేలిపంకజముగాఁగ
ద్వత్కుమారాశుగధార్త్యాకులం బని తెలియక పెంచినలివగాఁగ
నవధరింపఁగదమ్మలోకైకజనని, కనుఁగవయుగంకెలపూనాసముఁ దనువు
[2]పార్థివావయవములపాల్పడక యుండఁ, బ్రీతి నసువులు నీకు నర్పింతుఁగాన.

ఉ. అని యురిగాఁగఁ బయ్యెద నతాసన యై నిజకంఠసీమఁ జే
ర్చినఁ గరుణార్ద్రచిత్త యయి చెందొవరాసయిదోడు చెల్లెబో
నను నపకీర్తిఁ బాల్పడ నొనర్పఁగఁ జూచితి పంచుఁ గేలు చే
లునఁ గదియంగఁ బట్టి పదిలోని తలం కెడలంగ నిట్లనున్. 96

1. న బాలకియుడిగ్గి జతిగాని పంజులూని. ట - పాలకీడిగ్గి జతగాలిపంజుపూని.
2. క - పార్థివావయవదయమ్ములపనకుడుండు.

శా. నాళీకాంబకు సారె దూఱుకొనుచు న్నాత్మోల్ల కేతెంచి [1]నీ
లీలా గేల వహింప నేఁటి కకటా యేఁ జెల్ల నీసాహసం
బేలా పూనెద వమ్మ లాఁతి[2]వలె నీయిష్టంబుఁ జేకూర్చెదం
జాలుంజాలుఁ గలంక మాను మని యాశాచక్రమిాక్షించినన్. 97

క. గ్రమ్మన నగ్రధరిత్రిని, దమ్మునితోఁ గూడివచ్చు తనునాయకునిన్
సమ్మోదజలధిఁ దేలుచు, [3]సమ్ముద్దియ చూచి యనను తానన యైనన్. 98

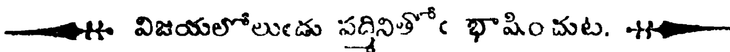
ఉ. కోమలి నీదు నెమ్మనము కోర్కి ఘటిల్లెఁ గదమ్మ భూవర
గ్రామణి నీమనోఽంబుజము కాంక్షిత మబ్బెఁ గదయ్య యంచు ల
క్ష్మీమృగనేత్ర యొండొరులచిత్తము రంజిలఁబల్కి భక్కర
తామహనీయదృష్టి నలసాత్యకిపుత్త్రుని జూచి నెమ్మితోన్. 99

క. ఓవిజయలోల యిప్పుడు, తావకహృన్నిరూఢవాంఛితము సేకుఱుఁ జిం
తావిలత వలవదని పూ, ర్వావస్థితి నుండె నంబుజాలయ యంతన్. 100

చ. చతురతరాంతరంగుఁ డయి సాత్యకిసూనుఁడు వల్కె నన్న లా
యతివయు నీవుఁ గిన్నరవరాత్మమనోజ్ఞరథంబుచేత ను
[4]ద్ధృతగతి నేగి వేరవవి రుద్రగృహంబున నుండు మేఁ దద
ర్పితనవకామరూపకిళ పెంపున బ్రేరి నై శుభోన్నతిన్. 101

ఉ. పాలకి నెక్కి యేగెద నృపాలనిశాంతముఁ జేరఁ బోవుచోఁ
జాల నదృశ్యవిద్య మెయి జాడఁ గ్రన్నన మిమ్ముఁ జేరెదన్
శ్రీలలనాప్రసాదమునఁ జింతిలు కార్యము సంఘటించె నిం
కేల విలంబ మంచు నలయిగ్నిర వీడ్కొని సంభ్రమంబునన్. 102

క. కాంతాకారముఁ గైకొని, యంతఃపురంబు వెడలి యల్లనచెలువల్
ప్రాంతమునఁ గొల్వఁ బాలకి, యంతయు ముదమొప్ప నెక్కి యేగెడు వేళన్.

విజయలోలుఁడు పద్మినితోఁ భాషించుట.

ఉ. అంత నవంతిదేశపతి యానను విందునిపుత్త్రి పద్మినీ
కాంత తదంబుజాసనకుఁ గాదిలినెచ్చెలి గానఁ జెంగటన్
సంతసమొప్ప నేగుచుఁ బ్రసంగవశంబునఁ బల్కరించి యే
కాంతమున న్నృపాలసుత యంచు నె [5]సాత్యకిపట్టి కిట్లనున్. 104

1. చ - ట - నీలాగాత్రివహింప నేటికకటా యేఁగల్గ. 2. ప - వలె. 3. చ - సమ్మోది
తయు. 4. బుసులకునడి. 5. చ - సాత్యకినూను కిట్లనున్.

[1]చ. చెలియ వృథావిచారమునఁ జిత్తము నొంపఁగ నేల యిట్టు లా
విలగతి నున్కి మేలె శుభవేళ పదిం గలవంత యేరికిన్
[2]దెలియక యుండు టొప్పదె సతీమణికి న్నతి యెవ్వరేని యుం
గలకల నవ్వుచుందురటె కామిని నీచరితంబుఁ గాంచినన్. 105

చ. సరసిజపత్రనేత్ర వెడచందము మానుము నీదుకోరికల్
తరళిక తెల్ప వింటి నిది ధర్మమె కూఁగిమి తల్లిదండ్రులే
వరున కొసంగిన [3]సుతలు వాఁడె విభుం డని [4]భక్తియుక్తలై
పరిణయ మాటగాక తమభావమునం గలవాఁడు గల్గునే. 106

ఉ. ఇన్నియుఁ బల్కనేల వినవే నిను నొక్కతె దూఱనేటికిన్
మున్ను మదీయచిత్త మొకమోహనరూపవిలాసధన్యుపైఁ
గన్నువిరాళిఁ జిక్కి రతికాంతుని బారికి నగ్గమయ్యె నో
కిన్నరకంఠి నీకు నెఱిఁగించెద నట్టెఱఁ గాలకింపుమీ. 107

సీ. ఒక్కనాఁ డే వార్షికోత్సవంబునఁ బొల్చు హరిఁ గొల్చుటకు శేషగిరికి నేగి
యచటివినోదంబు లరయుచు నెచ్చెలుల్ గొలువఁగాఁ దుంబురుకోనఁ జేరి
[5]యొరపైన యాచెంత గురివెందపొదరింట లీల దోలాకేళిఁ దేలుచుండి
గ్రక్కున వస్తుతిఁ గన్నవిల్తుని గెల్వఁ జాలిన యొక్కరాచూలిఁ గాంచి
పరమసమ్మోదమును జెంది మరలి యేగు
వేళ మదహస్తిఁ గనుఁగొని వెఱచి యతని
నలమికొని యుండఁగా బోటు [6]లంతవచ్చి
పిలుచుటయుఁ బాసి వచ్చితి నలమఁబోఁడి. 108

గీ. నాఁటనుండియు నతని గానంగలేక
చింతఁ గుందెద నన మహీకాంతనుతుఁడు
బాపురే యగు నిదియ యా [7]పద్మనయన
యనుచుఁ గృతనిశ్చయుం డయి యబల కనియె. 109

క. ఆకాంతుఁ డిపుడు వచ్చినఁ, గైకొందువె యనినఁ దరుణి కనుఁగవ నశ్రుల్
వ్యాకీర్ణముగా గద్గది, కాకులనిస్వనముతోడ నలసాంగనగాన్. 110

ఉ. అక్కట చాలు నన్ను నిఁక నాఱడి పెట్టకు నమ్మ యాతనిం
జిక్కని కౌఁగిటన్ బిగియఁ జేర్పఁ బురాకృతపుణ్యవాసనం

1. ట - లో నీపద్యము లేదు. 2. చ - దెలుపక. 3. చ - ట - సతులు. 4. చ - ట - భక్తియుక్తమై. 5. చ - ట - గుబురైన. 6. చ - ట - లరయవచ్చి. 7. చ - పద్మగంధి.

దక్క మ జేల కల్గు ననిన న్వని డాయఁగఁ బిల్చి మక్కునన్
గ్రక్కున భీరువేషముఁ దెరల్చి నిజాకృతిఁ[1] బూని యల్లనన్. 111

గీ. పల్లకీగాలిచెఱఁగు లోపలకుఁ దిగిచి, నెలఁత నీకనుఁగొన్నట్టి నృపసుతుండు
నేనసు మ్మని గుఱుతు లెన్నేని నొడివి, తన తెఱంగుఁ గుముదినివిధమ్ముఁ దెలిపి.

క. అనవిశయు నచ్చటకుం, దావచ్చినవిధము దెల్పినఁ బ్రమోదమునన్
భూవల్లభుఁ డిఁక మనముం, బోవలయు నటంచుఁ బల్కఁ బొదలినలజ్జన్.

[2]ఉ. లేనగ వొప్పఁ జేయునది లేక నతాననయైన నామహీ
జానియు నోలతాంగి మొగసాలను వెల్వడి నీవు నిల్వు మే
లోనికి నేగి యెట్లయిన లోఁగక వెల్వడివత్తు నంచు డెం
దానఁ దొలంకు సంతసమునం జెలరేఁగుచుఁ బోయి యచ్చటన్. 114

[3]చ. మగఁటిమిమీఱ సాత్యకికుమారుఁ డదృశ్యతఁ బూని పాలకిం
డిగి మొగసాలవెల్వడి నడిం బ్రియుఁ దోడ్కొని నక్కదాతటిన్
నగతనయాధినాథభవనంబునకుం జని కాంచె నందుము
న్నుగ రథమెక్కి తన్వరతనూమణిఁ దెచ్చిన యన్న నయ్యెడన్. 115

మ. తరుణు ల్వెల్వడి యిట్లు పోవుటయు సంతాపంబున న్శుభభూ
వరపుత్త్రుం డరయించి కానక కృథాన్యగ్రాత్ముఁడై యుండఁ ద
త్సరణిం గన్గొనియాంతఃణంబ దమఘోషక్షోణిభృత్పుత్త్రుఁడున్
మరలెఁ బుత్త్రునితోడ సైన్యములతో మాహిష్మతిం జేరఁగన్. 116

ఉ. అప్పుడు కిన్నరాద్రితటశాంగలలామమునం గుతూహలం
బొప్పఁగ నెక్కి యయ్యువతియుక్తముతో యదువంశవల్లభుల్
చప్పుడుసేయ కేగి రతిసాంద్రవనీనిచయంబు లేర్లు బల్
తిప్పలు పక్కణంబు లవలీలల దాఁటి మనోరయంబునన్. 117

క. అత్తఱి వారల మనములఁ, దత్తఱము శమించురీతిఁ దమ మడఁగె మదిం
గ్రొత్తగ ననురాగము చిగు, రొత్తుగతిఁ బురోనురాగ ముజ్జ్వల మయ్యెన్.

చ. సకలజగన్నివాసుఁ డగుశౌరికుమారుని పెండ్లి యంచుఁ బ
క్షికులరవంబు చే నెఱుఁగఁ జేసి కరస్ఫురణన్[4] ధరేశపం
క్తికి నరుణాంకురాక్షతతతిం దగ నీఁదొలుగట్టుటొజ్జ యై
రికమయపాత్ర మెత్తె నన తిక్కలగొంగ తనర్చెఁ దూర్పునన్. 119

1. చ - దెల్పియల్లనన్. ట - బూనియిట్లనున్. 2. చ - ట - లో నీపద్యము లేదు.
3. ట - లో నీపద్యమును దీనితరువాతి పద్యమును లేవు. 4. చ - దిగీశపంక్తికి.

గీ. అట్టియెడఁ గాల్యకృత్యంబు లర్థగతిని, నర్చి యాయదువీరనందను లమంది
రథరయంబున నలసినరాజముఖుల, నూఱడించుచు నేగుచో నొక్కచోట.

[1]సీ. మును గురంగములఁ గోసినరచ్చచట్రాలఁ బేరిన పచ్చికస్తూరివలపుఁ
బులితోళ్లపై నారఁబోసిన రక్తార్ద్రకరిశిరోముక్తాళిఁ గదురుకంపు
వరుసతో ముంగిళ్ల గుఱుజిడ్డువెన్నలు గరఁగింపఁబొడమెడుకమ్మఁదావి
కటినన్నె నెఱిజల్లికప్పుపందిళ్లపై నెండెడు నిప్పపూనిండుగబ్బి
[2]సమదశబరప్రణీతసంకుచదసార, చిక్కణంబై యమరు నొక్కపక్కణంబుఁ
జేరి తదధీశుఁ డొసఁగు సత్కారములకు, నలరి తగుమందిరంబున నధివసించి.

ద్వారవతికిఁ జంద్రభానుఁడు శబరుని బంపుట.

ఉ. మంతపమాడి యానవకుమారకు లచ్చట నుండువాని న
శ్రాంతగతిప్రసిద్ధు నొక[3]శాబరునిం బిలిపించి యాత్మవృ
త్తాంతము తేటతెల్లముగ నంతయు వ్రాసిన విన్నపత్రముల్
సంతసమొప్పఁ జేతికి నొసంగి హరిం గనఁబొమ్ము నావుడున్. 123

[4]సీ. హృదయప్రమోదవారిధిబుద్బుదంబులు గతి మేనఘర్మాంబు[5]కళిక లొల్క
నతితీవ్రగతి కేస యని బెక్కె మెత్తుతెఱంగున దట్టిచెఱంగు నిగుడ
దృఢతరస్ఫీతకు ధాత్రియొసంగుకావునా నడుగునఁ బొంసువు లతిశయిల్లఁ
దనుఁగూడవచ్చు గంధవహంబు బంధించిగెలుతునన్గతి ముష్టికేలు దనరఁ
బార్శ్వముల సారెనల్లాడు పంచెకట్టు, క్రొక్కొంగులు వేగానుకూలఘటిత
విపుల[6]పక్షద్వయస్ఫూర్తి వెలయుచుండ, రయసమృద్ధతిమీఱి ద్వారవతిఁ జేరి.

మ. నడువీధి న్వడిగాలఁ దానరుగుచుండ న్వ్యస్తయంబంది య
య్యెడఁ బౌరు లగని యాడనాడఁ గుమురై యేవార్త యేవార్త యం
చడుగం బల్కుఱు మేలుసుద్ది యని [7]యత్యంతంబుగాఁ బల్కుచున్
వడిఁ బద్మాక్షుహజారముం గదియ నానందంబుతోఁ బోవుచున్. 124

సీ. కూచిసేయింపఁగాఁజూచె నందమొ యేల చైద్యుఁ డెఱుంగఁడే శార్ఙ్గలతిక
వెలిగుడారంబుల నిలిపెనందమొ యేల బాణుఁ డెఱుంగఁడే బంధురగద
దాడివెట్టుటకునై తలఁచె నందమొ యేల నరకుఁ డెఱుంగఁడే నందకంబు
గడిదుర్గములమీఁద విడిసె నందమొ యేల సాళ్వుఁ డెఱుంగఁడే చక్రధార

---

1. ట - ఈపద్యము లేదు. 2. చ - సమరశబరీప్రణీత. 3. చ - శైబరునిం. 4. ఇది మొదలుగ మూఁడుపద్యములకు ట లో "వాఁడునుంజని" యనువచనము గలదు. 5. చ-కణిక లనుర. 6. చ - పక్షద్వయంబున. 7. చ - సువ్యక్తంబుగా.

యుం దొకటిగ్గొసఁ గానరాదేమొ కాని
పూనుకొని మేలుదెల్పెడు వీని తేజంగు
లనుచుఁ దనుఁజూచి మదిమంత్రు లాడుకొనఁగ
దనరుకక్ష్యాంతరంబుల దాఁటి యేగి. 125

—— కృష్ణుఁడు చంద్రభానునకెదురుచనుట. ——

ఉ. కమలదళాయతాక్షుసముఖంబునకుం జని మ్రొక్కి విప్రప
త్రము లిడఁ దత్కుమారలిఖితస్వశుభోత్తరవాచికంబులం
బ్రమదముగాంచి వానికి సపారధనంబు లొసంగి యారను
రమణుఁడు పుత్రదర్శనసమత్త్వర నప్పుడ తేజి నెక్కెనన్. 126

సీ. విడిగాలి శౌరిసైన్యకి నెక్కి నేతెంచె నగతుఁడు జేఁబూని చారుచంద్రుఁ
డందంబుగాఁగ సైదాలుగుఱ్ఱములతోఁ గదలె వేగమున సంకర్షణుండు
వడిఁ దెమ్ము తెమ్మని యడిదమ్ముఁ గైకొని పరువున నరిగె జాంబవతిపట్టి
పడివాగె హరిమ్రోలఁ బట్టి కీరపతాణి నెక్కి ముంగల నేగెఁ జక్కనయ్య
వెలుపటిహజారమునుండి వెలిని వెలిని, చేతబెత్తంబుఁ గైకొని సేననెల్ల
నెడలు సునిచెప్పి పంపుచు నెన్నునెదుట, హరిగనీడల నడచె [1]గదానుజుండు.

మ. హరి యుల్లాసమూట వింట తమ వార్తావాహము ల్వెల్వడం
ద్వరితప్రాణుల రాడు లక్షముగఁ గ్రొవ్వం బట్టి రా నెక్కి యొం
డొరుల న్మీఱి హయాహయాటిం గదలి యత్యుత్కంఠ నల్లుంద్రు సో
దరులుం బుత్రులు చేరి యచ్యుతుని గోత్రాపాంసువుల్లమ్మఁగన్. 128

[2]సీ. ఎదురైనవారల నేత్రోత్సవ హరియేగ ననిసారె కనుగుచు సరుగువారు
గ్రక్కునవీధులఁగన్నానికొలువుమ్రొక్కులుమ్రొక్కి వెనువెంట[3] వెలలువారుఁ
దమవారిఁ బొడఁగన్న దట్టికైదువులు గైకొని తెమ్మనుచుఁ గూడఁ [4]జనెడువారు
రాజేగెనేమొ రారా నీవు రమ్మని యొండొరుఁ బిలుచుచు నుఱుకువారుఁ
బ్రాల్గొనెనక దంతులఁ దఱుమువారు, సిడెము లెత్తక రథముల నడపువారుఁ
బల్లగింపక హయములఁ బఱపువారు, సైనబలములు తోఁకచాలగుచుఁ గదలి.

క. చనఁ జన సటఁ దోడ్తో వెను, కొని [5]కోట్లుం గొండలగుచుఁ గూడుచు నడచెన్
వనమాలి వెంట వాద్య, ధ్వనిఁ గులశైలములు వడఁక ధర యూటాడన్.

---

1. చ - బలానుజుండు. 2. ట - లో నీపద్యమును దీని క్రిందిపద్యమును లేవు.
3. చ - కూడువారు. 4. చ - ఉఱుకువారు. 5. చ - కోటులు కొండలగుచు.

శా. శ్రీకాంతుం డిటు లేగుదెంచె నని సంప్రీతిం హితు ల్దెల్ప ను
ల్లోకానందముతోడ నావిజయులోలుం గూడి సత్యాసుతుం
డాకంజాక్షు నెదుర్కొన [1] న్వడలి డాయన్వచ్చి దో శ్శాబరా
నీకంబు ల్గలువంకలం బలసి యున్నిద్రస్థితిం గొల్వఁగన్. 131

ఉ. వచ్చి వినీతితో దనుజవైరికిఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి-సీరికిం
బచ్చనివింటివానికి నమస్కరణం బొనరించి భక్తితో
నచ్చట నున్న పెద్దలపదాంబురుహంబుల వ్రాల నందఱుం
గ్రుచ్చియుఁ గౌఁగిలించికొని కూరిమి దీవన లిచ్చి ర య్యెడన్. 132

మ. నతరత్నౌనిధిశౌరి పక్కణము చెంత న్వేలముం డించి యు
న్నతదివ్యాంబరమండపాంతరమున న్సద్బాంధవశ్రేణితో
నతులస్ఫూర్తి వసింపఁ దత్సకలవృత్తాంతంబు చారు ల్ప్రమో
దతులై తెల్పిన రుక్మబాహుఁ డనుపెందానిన్వితుండై చెచ్చెరన్. 133

క. ప్రియబాంధవవర్గముతోఁ, బయనం బై వచ్చి దనుజభంజను బలదే
వయుతుం బొడఁగని మ్రొక్కుచు, నయమంజులఫణితి నాజనార్దనుతోడన్.

ఉ. ఏమఖిలంబునుం దెలిసి యిచ్చటికిం జనుదెంచినార మిం
కేమియు నానతీవలవ దిప్పుడు మామన వాలకించి దే
వా మముఁ బ్రోవు పుత్త్రులవివాహ మొనర్పఁగ నేగుదెమ్ము గా
రామడర న్మదీయనగరంబున కే మిట లాఁతివారమే. 135

క. అని [3] నయము నెనరు దొరలం, దనకును విన్నప మొనర్చు ధరణీశుల మ
న్ననఁ జూచియపుడు సాత్యకిఁ, [4] గనుఁగొని యాతండునట్లకాఁ దెలుపుటయున్.

గీ. సకలసేనలు గొలువ నాశార్ఙ్గపాణి, రాజసంబునఁ గుండినరాజధాని
డాయవచ్చినమునుమున్న పోయి గుర్క, బాహుఁడు బిడారములు నులుపాలమర్చి.

[5] సీ. అపరంజివాకిళ్ల నరఁటులో యిడుపుల నెనఁగుపచ్చలడాలో యెఱుఁగరాదు
బంగారుటెండ్ల దీపంబులో గోడల వెలుఁగు కెంపులడాలో తెలియరాదు
జాళువాలోవలజల్లులో కొణిగెల సలరువజ్రపుడాలో యరయరాదు
పసిఁడిమోవరుల ధూపంబులో సోరణగండ్లనీలపుడాలో కానరాదు
మేలిమిహజారముల వన్నెమేలుకట్లో, చిత్రమణికాంతులో విభజింపరాదు
అనఁగఁ జనునొక్క నగరున [6] సపుడులీల, వనజనాభుని విడియించె మనుజభర్త.

1. చ-దలఁచి. 2. ట-లో నీపద్యమునకుమాఱుగ "అనిన" అను వచనము గలదు. 3. చ-ప్రియము. 4. చ-గనుఁగొనసాతండునట్లకానిమ్మనియెన్. 5. ట-లో లేదు. 6. చ-నధిపులీల.

చ. కళగలజీవరత్నములు గందపుబ్రాఁకులు పంచవన్నచి
లుకలు పయిగోపకస్తురి కళాచి పునుంగు జవాది చాఁదుప
ట్టెలు పలువన్నకోకలు పటీరము నిండ మెఱుంగుజాళువా
పలకలు నించియున్న యులుపా పొలుపారఁగ నాదరించుచున్. 139

[1]క. ననమాలి యాఁప్తులు వెను, కొనిరా మోదమునఁ గొలువుకూటంబునకుం
జని కూరుచుండి వారల, కనియె న్మందస్మితంబు లంకూరింపన్. 140

క. వైవాహికలగ్న మొకటి, యీవేళం గలుగునే మొ యిప్పుడ తెలియం
గానలయు మువూర్తజ్ఞుల, రావింపుఁ డటన్న వారు రప్పించుటయున్. 141

క. బ్రాహ్మణులు కొంద అపుడా, జిహ్మగపర్యంకుని గదిసిరి "యోవైతాం
బ్రహ్మణ" యనుమంత్రమున న, జిహ్మాక్షతముల శిరముననిడుచున్.

క. వారలకున్ భక్తి నమ, స్కారం బొనరించి గరుడగమనుఁడు మీరీ
చేయవ లగ్నమ్మొకటి వి, చారింపుఁ డటన్న వారు సంతసమొసఁగన్. 143

క. విని కొంతతడవు తమనె, మ్మనముల నూహించి నేఁడు మా పౌకలగ్నం
బను వైనని గల పది యో, వన జేక్షణ దంపతులకు వాంఛిత మొసఁగున్.

క. అని తనకుఁ దెలుప విప్రులఁ, బనిచిన ననువిందయుక్తవాహులు హరిచే
సనుపుటులై వేగము తము, తనయులఁ దోడ్కొనుచుఁ జనిరి తత్సమయమునన్.

వైవాహికయత్నము.

సీ. ఈహాప్రసీలాంగోపలమ్ముగి నాభికోదారచర్చ సహోక్తిఁ దెలుపఁ
గలువడాల్గల కెంపుమళిగల మాణిక్యరక్తోత్పలంబులు విశేషోక్తిఁ దెలుప
వరుస నూత్రపురాల[2]వలలెత్తుసౌధవీథుల కేతుపటము లత్యుక్తిఁ దెలుపఁ
బుష్యరాగపుహర్మ్యములమీఁదికళశంపుటుదిరిచాయలు స్వభావోక్తిఁ దెలుప
నధికృతులు గుక్క బాహాని యుంజ్జరాజ, ఘానిఁ గసేసి రప్పు డెంతయుఁ దదీయ
లక్ష్మిమేనఁ జతుర్విధాలంకృతులను, దానుహరిఁ గాంచు వేడుకఁ బూనెననఁగ.

ఉ. కంసవిరోధి యానతిని గర్గమునిప్రముఖు "ల్తదేవల
గ్నం సుదినం తదేవ" యనఁగా శుభకాంచనపీఠనుంచి యు
త్తంసముఖాచ్ఛభూషణకదంబ మెసల్పి ప్రసంగకాహళ
సంసదుదారనాదము లెసంగ నతు ల్కవగూడి పాడఁగన్. 147

---

1. ట-లో నీపద్యము లేదు. 2. చ - వెంలెత్తు.

మ. వలయవ్రాతము పైకిఁద్రోఁచి పదము ల్వాటంబుగా [1]నూఁది చే
తులుఁగుం బయ్యెదకొంగుఁ జెక్కి యలఁతం జేమూర్చుచు న్నత్రసి
బెళుకుంగాను గురు ల్చలింపఁగ సరుల్పింపిల్లఁగూయుం దమిం
దలయంటెం జెలి యోర్తు వేఁడ్కనతిగంటం జొక్కుగాచూలికిన్. 148

చ. కలన నొకర్తు బంగరుపు గిన్నియఁ జందన మూని నిల్వఁగాఁ
గలయఁగఁ బెన్నెఱు ల్వలిమి గందము పైఁజిలికించి నోరుము
క్కల దిగదువ్వి చేఁ బిడిచి కోమలి యోర్తు కరాంబుజద్వయీ
లలితనువర్ణకంకణకలధ్వని వీనులవిందు సేయఁగన్. 149

మ. తళుకున్బయ్యెద జాఱఁ జన్నుఁగవచెంత న్నించుడాలీను కు
చ్చెల కొంగు ల్గుదియించి తంబుగలఁ జేచేఁగొంచ అందీ నొసల్
కలయన్వేపథువూన నూర్పు లడరంగా వేఁడ్కతో నొక్కతె
చ్చెలి కంసాంతకసూతికిన్ జలకమార్చెన్ [2]గాంగతోయంబులన్. 150

క. కడకొంగు ముడిచి తలపా, వడ యొకచెలి చుట్టె నొక్కవనిత తనువునం
దడిమొ త్తెఁ జలువదువ్వటి, పడఁతియొకతె యొసఁగె నాన్నపాలాంగనకున్.

ఉ. ఒక్కలతాంగి కైయొసఁగె నొక్కవధూటి కిరీటిపచ్చలు
ముక్కలిపీఁటవెట్టె నొకముద్దియ కుంచియవైచె వెండ్రుకల్
చిక్కడలించె నొక్కకలశీకుచ తోయ్యలియొంగ్గు జాళువా
చక్కనిబెజ్జపున్బరణిసందులఁ ధూపము నొల్పె మెల్పునన్. 152

సీ. కుఱుచకచంబులు గూడఁగూడఁగదువ్విరొయిఅప్పుగా సిగవైచె నొకవధూటి
పలువెలుంగులకదంబపుఁబూవుటెత్తులు చుట్టెఁ జుట్టుగ నొక్కసూనగంధి
జీవరత్నంబులు చెక్కినసంపెంగ [3]మొగ్గతాయెతు నొక్కముదిత చేర్చెఁ
బన్నీటఁ బదనైనపైగోవకస్తూరితిలక మొయ్యన నొక్కతెఱవ దీర్చెఁ
వెలఁది యొక్కతె కుంకుమకలప మలఁదెఁ
దరుణి యొక్కతె గొజ్జంగినురటి విసరె
మగువ యొక్కతె జలుఁగుధూమ్రంబుఁ జలికె
సుదతి యొక్కతె మకుసాఁగయొంటు లిడెగు. 153

క. చెలియొకతెవచ్చుపట్టెల్, బలసిన బిదుపెంపొ సెరిగెపస్పైతాని
చలువయఱచట్టఁదొడిగెన్, సలలితగతి నొకతె కడకశలు ముడివైచెన్. 154

---

1. క - మెట్టుచున్. 2. చ - గంధతోయంబు. 3. చ - తాయెతె మొక తెవింతిగనమర్చె.

గీ. రమణి యొక్కతె పీతాంబరపుఁ గుళాయిఁ
బెట్టి దంతంబుపట్టి చేఁబట్టి నొక్క
చెలి నెఱుల్ చక్కఁగాఁ ద్రోఁచె నలస యొక్క
కేల నపరంజిగొలుసులు గీలుకొలిపె. 155

క. నీలంపుమేను సూత్రపు, జాలకమునఁ గనియుఁ గుసుమ్భరాగపుఁ జేనుల్
ద్రోలెడి పొక్కపుఁ దుప్పట, తాళియ నొకతెను పేరెద నల్లకొలిపెన్. 156

గీ. కట్టికమ్మగేదఁగి లసముఖా యనంగ
నొకతె గొబ్బునఁ గ్రందప యొసఁగ లేచి
నిలుచుటయుఁ బైఁటచెఱఁగుల జిలుఁగుచంద్ర
కావిపచ్చడ మతనికిఁ గట్టె నొకతె. 157

క. క్షితినాథుని ముంగల నొక, యతివయుఁ దా మించినిలువుటద్దము నిలిపెన్
లతకూన యొకతె యూర్పు, కసుగుఁ గస్తూరంపు బొట్టుగా నొసఁగెన్.

గీ. ఈవిధమున నుచితశృంగారములు దాల్చి
యలరుసుతుని బిలువు మనుజపుము
దానవారి వేళ్క నొకతె సరసి
చెలులు నంత్రమునమునఁ బిలిచి బిలిచి. 159

చ. కులుకుమెఱుంగు క్రొంవికిలిమచ్చుల దంతపుఁ గాన నొక్కతో
య్యలితొడిగింప మెట్టి ముఖహంసకనానము మించ నొక్కతు
దలి కయిదంపుఁ బూని కనక ప్రముఖాంగోపరింప నిండుచు
క్కలదొరలీలఁ బెంపెసఁగ నిక్కం నదియోం ఘని కూడు నుండెఁ దా. 160

క. ఆరాజన్యకుమారుని, [1] కాంతానసలోలకలకఁ గాంచెదగెరుచి
వైవ్వరాజ్యరాజితంబుగ, నీరాజన మిచ్చి కనికసంగజమనుల్. 161

ఉ. లోలవిలోచన ద్విజకులోలము పట్టుము నొసఁగు నంతం
జాల నలంకరించి సతిచంద్రశుభోన్నతి నంతి నప్పటిన్
బాలికలం దదీయాదరపాలు రలంకృతసేయుఁ బంచినఁ
గోకచామరం లక్ష్మీ మనసిసతి నొంటఱుచేరి రింపుగన్. 162

సీ. చెలువ మున్నేఁచిన యలులసంపెఁగ ఱనె నానుదుగతి నొర్తుమూనె యంపెఁ
గలికి యొక్కతె మసకైదువు జల్లిమూఁకటిగింజ లిడుగతి నటకలికియె

1. చ - కాంతాధనమంజాకంకణాం.

గనపుబంగరుశలాకను జాజువట్టించు పగిది నొక్కతె మేనఁ బసుపుఁబూసెఁ
నెలదీవెఁ బోఁడుమ నిలిపి నీరాపులాగున నొక్కతె సుమజ్జన మొనర్చె
[1] నెలమిఁ గుముదిని నూరార్చు నాసి జిలుఁగుఁ
జంద్రికలఁ జేర్చుగతి నొక్కతె చలువ లొసఁగెఁ
గలికిపురి నెమ్మినిడుసోఁగ గెలుఁగుసిరుగు
చెలువున నొకర్తు పెన్నెఱు ల్చిక్కువుచ్చె. 163

క. తెలిగను నెలపులుఁగుంబిలు, కలుపొసఁగ మేతఁ[2] మరపఁగా నడుమం గ్రొ
న్నెలమొలకనిలిపె నో యనఁ, దిలకము కపురమున నొకతె దీర్చెం జెలికిన్.

క. లీలావతి యొకతె శ్రుతి, శ్రీలు సుముఖవిధునికెత్తఁ జేకొనునునుము
త్యాలారతులో యనఁగా, బాలికకు మెఱుంగుఁగమ్మపంజులు చేర్చెన్. 165

క. మెలపున నిశ్వాసమునకు, త్కలసుధరాస్మృతముఁ జేఁదికొనుటకు జాళ్వా
గొలుసులఁ దీర్చిన పటికపుఁ, గలశంబన నొకతె నాసికామణి యిడియెన్.

గీ. మెఱుఁగుఁదీఁగె తళుక్కన మించు కంఠ
గాంచలంబున నుండి శైలాగ్రమునకు
జాఱు నాసారములు వోసినపులు నెచె
నుపిదయుఱుతఁ గుచంబుల నొరయు నొస్య. 167

క. చెలి మోము నుకలువల చెలి, యలకావళిపేరి రజని పలుమికొనఁ గపం
బులు సాఁచెనో యనంగాఁ, గలికి యొకతె యునిచె బాసికపుఁబూదండల్.

గీ. ముదితయొక్కతె విధుమణిముకురమెదుట, నిలుపపచ్చ్పటఁ దొయ్యలి నీడ యడరి
విమలదుగ్ధపయోనిధి వెడలునట్టి, లచ్చిరూపంబు నచటఁ దలంపఁ జేసె.

క. ఈరీతిని ననువిందుకు, మారికఁ గ్గసేయఁబనిచి మాహూర్తికవా
క్ప్రేరితుఁడై నైదర్భుమ, హీరమణుఁడు వచ్చి లగ్నమెఱిఁగించుటయున్. 170

ఉ. అండజరాజవాహను నగాగ్రణి పాండురనగ్గభ్రవే
దండము నెక్కి కెంప్రకల తాంతసరగ్రథితాతపత్రముల్
నిండిన తారకేందుతతి[3] నింగి ఘటింప మృదంగ భేరికా
చండధణంధణధ్వని దిశాకుహరంబుల నాక్రమింపఁగన్. 171

సీ. గంధతైలాపూర్ణకరదీపకోటితో నరనాథమకుటరత్నములు వెలుఁగ
హైమరథోత్కీర్ణ యంత్రపుత్రికలతో వైమానికాంగనావళి నటింపఁ

---

1. చ - కుసుదినీకాంతనలరింపఁగోరి. 2. వ - బెట్టఁగా. 3. చ - తారకేందురుచి.

ప్రసవతోరణరణన్మధురగీతములతోఁ బుణ్యసాధ్వీగానములు సెలంగ
నందివైతాళికవ్రాతసన్నుతులతో యతికృతాశీర్వాదరుతు లెలర్ప
ననఘ శుభవస్తుపూరితకనకపాత్రి, కాలికలతో సువాసిను లోలి నడువ
నుద్ధవాక్రూరబలముఖ్యయుక్తుఁడగుచు, యదుకులాధీశ్వరుఁడు వెంటనరుగుదేర.

క. అలఘుతరశ్రీఁ గదిసిన, నెలమి నెదుర్కొని విదర్భనృపుఁ డతని పదం
బులు గడిగి భర్గమయని, గంపీఠిక నునిచి యొసఁగె మధుపర్కంబుల్. 173

చ. గవిసెనఁ బూనినట్టితతికాంతునికాన్కకనల్లిరూ యసం
బవిరిమునుంగు వెట్టి నలుపజ్జఁ జెఱంగులు కూడఁబట్టుచుం
గువలయలోచన ల్పవికకుం గొనితెచ్చిరి వెంట నైదువల్
ధవళముఁ బాడ భోజవసుధాసనినాజతనూజ నత్తఱిన్. 174

గీ. కుముదినీచంద్రభానుమధ్యమున నపుడు, తళుకు వెన్నెలపగిది బాంధవచకోర
కోటియుప్పొంగ శ్యామానిగుంభనమున, దీపితంబైన వెలిపట్టు తెఱయొసంగె.

ఉ. సంవిదపారగౌరనవిచక్షణు లైనధరాసురేంద్రులే
వంవిధభద్రవేళ శుభవస్తువుఁ బేర్కొనుచు "స్వధూవరా
భ్యాంవరదాభవం" తనుచు హర్షమునం బులకాంకురావళీ
సంవృతగాత్రుఁ డైననృపచంద్రున కెంతయు నెచ్చరించుడున్. 176

శా. శ్రీరామారమణాత్మజన్మునకు లక్ష్మీనందనాకారరే
ఖారమ్యోజ్జ్వలరూపధేయునకుఁ దత్కన్యాశిరోరత్నమున్
ధారాపూర్వముగా నొసంగె నలనైదర్భుండు కంసారి కం
భోరాశీంద్రుఁడు లచ్చినిచ్చుపగిదిం బూర్ణానుమోదంబునన్. 177

శా. నారీరత్నము చారుహస్తకమలాంతఃకర్ణికా కేసరా
కారంబు ల్గువజీరకంబు లిడియం గాఁబట్టి మంజీరముల్
గేరన్ గ్రక్కున నిక్కి భర్తతలమైఁ గేల్సాఁచి నిల్పెన్ "ధ్రువం
తేరాజావరుణోధ్రువ" మ్మనుచు ధాత్రీనిర్జరు ల్పల్కఁగన్. 178

క. గాంగేయగాత్రిగళమున, మంగళసూత్రంబుఁగట్టె మాధవసుతుఁ డా
నంగాధిరాజ్యమున కెనఁ, గంగట్టిన తోరణంబు క్రమము దలిర్పన్. 179

మ. చరణంబు ల్ధరనత్తమిల్లఁగ నుదంచన్మధ్యనీవీపరి
స్ఫురణ న్నాభి యొకింతదోఁపఁ గుచము ల్పొంగార దోర్మూలభ
ద్గరుచు ల్గించులమించ నించెదలఁబ్రా ల్రాజాస్య తత్కన్నడో
హరతాదర్శన న మ్మ్రుఁగ్గైన పతిపై యత్నానపేక్షంబుగన్. 180

శా. ప్రఖ్యాతాగమ[1] మంత్రరాజములు పైపైఁ గుంభినీదేవతా
ముఖ్యు ల్విన్న వరుండు తన్మృదుపదాంభోజాతసంస్పర్శభా
సౌఖ్యశ్రీ నడిపించె సప్తపదము ల్సారంగశాబేక్షణ
"సఖ్యం సాప్తపదీన" మన్పలుకు డెందాన న్విచారించుచున్. 181

ఉ. రాజతనూజయుక్తుఁ డయి రంజిలి వేలిమి వేఁడివేల్పులో
లాజలు వేల్చె భోజనుత లాలితసాంధ్యగభస్తిఁ దారకా
రాజిఘటింప శాలిదినరాజసమేనవిభాతలక్ష్మికిం
దాజతమైయె ప్రఫుల్లముఖతామరసస్ఫురణంబు మించఁగన్. 182

సీ. దివ్యసేవ్యారుంధతీవసిష్ఠాదిసంయములు దీవన లిచ్చి రతులఘనితిఁ
బ్రార్థితసాంగవేదాఖిలక్షితిసురోత్తము లభీష్టముగాంచి రమితగరిమ
యదువిదర్భాన్వవాయవిధేయబంధువర్యులు వీళ్లుచదివించి రుచితవృత్తి
మహితోత్సవాయాతబహుదేశరాజచంద్రులు విందుంభుజించి రలఘులీలఁ
బ్రబలగాయకనర్తకపారకాద్య, నేకవిద్యాధురీణు లీహితముఁ బడసి
రర్వి లక్ష్మీశ్వరుఁడు సేయునుత్సవంబు, సకలభువనాద్భుతోన్మేషశాలి గాదె.

క. ఈమాడ్కిన యనువింద, హేమాంగమండలనాథునింట సాత్యకితనయ
గ్రామణిపాణిగ్రహణము, హోమమహోత్సవము సాంగమై విలసిల్లెన్. 184

ఉ. ఆతటి రుక్మబాహువిభుఁ డాత్మసుతాకరపీడనోత్సవా
యాతసమస్తదేశవసుధాధిపచంద్రుల నంచె సత్క్రియా
జాతవినూతనప్రమదసాంద్రులఁ జేసి యనూనదానవి
ద్యోతితపంచశాఖి విజయోత్సవతేజితపంచశాఖియై. 185

సీ. మణిరాజధరవంశ్యమండనంబున కుసీమణులు యోగ్యములంచుఁ బ్రణుతిసేయఁ
గరివరావనవిచక్షణసత్కృతేంద్రున కర్థంబు లీకరు లనిగణింపఁ
హరిమహోదయనూతనాసమహాదికి నీహారు లుచితంబులం చభినుతింప
నగణితకాంతాప్రియకుమారమదనున కనుంగుపలికాంత లని తలంప
ననదృశామూల్యరత్నగంధాంధహస్తి
మల్లనాగ్రామణీకాశ్వరంభానిభాభి
రామరామాతతుల నిచ్చె మామ యహిమ
భానుసమభానునకుఁ జంద్రభానునకును. 186

1. ప - మంత్రవాదములు.

గీ. మఱియు బహువిధరత్నసంపద లొసంగి
యపుడు నిజకన్యఁ బ్రియునింటి కనుపఁదలచి
రాజమణి బుజ్జవమునఁ జేరంగఁబిలిచి
యాదరోదారమృదులవాక్యములఁ బలికె. 187

క. శ్రీభర్త మామ యలస, త్యాభినుతసమాఖ్యయత్తయఁట తత్సేవా
వైభవ మెప్పుడుఁ గలదఁట, నీభాగ్యం బేమిసెప్ప నీరజనయనా. 188

ఉ. చిన్నటనాఁట నీకరకుశేశయముంగని పెద్దలెల్ల లో
కోన్నతదివ్యజాతిమహిమోజ్జ్వలయూ యని పల్కఁ బల్కఁ నేఁ
డెన్నికకెక్కి సర్వభువనేశ్వరుఁడైన యుపేంద్రు[1] కోడలై
కన్నియ పారిజాతకలికానవహార్షత నీవు గాంచుటన్. 189

గీ ఇనవిముఖవృత్తి కలనైన నెనయకమ్మ, యెందుదోషాభిముఖ్యంబుఁ జెందకమ్మ
కన్నవారికి నతిచిత్రగరిమగలుగఁ, గుముదిని హితాళులకు విందుఁగూర్పవమ్మ.

క. అని పలికి నృపతి కన్నియ, ననుపమతరవైభవమున ననుపఁ బ్రియనుహృ
ద్వినుతహృదయారవిందుం, డనువిందుఁడు నట్లయనిచె నాత్మజనంతన్. 191

మ. ప్రమదాయుక్తకుమారరత్నములతోఁ బ్రత్యగ్రగంధేభవా
హమహాస్యందనవస్తుసంపదలతో నానందసందీప్తబం
ధుమహీభృన్నివహంబుతోఁ గతిపయాదూరప్రయాణంబులం
గమలానాథుఁడు వచ్చె ద్వారవతికిం గౌతూహలాన్వితుఁడై. 192

క. ఆవేళఁ జంద్రభానుని, దేవేరిం జూచువేడ్క దీపింపఁ బురీ
కేవలమధ్యలు మణిసౌధంబు లెక్కి పలికిరి తమలోన్. 193

చ. పొలఁతుకఁ జూడరమ్మ గడివోవనిచక్కఁదనంబు తెమ్మ చెం
గలువలకోరికాని కయికానిక ముద్దులగుమ్మ నిండుచు
క్కలదొరనిగ్గుతోఁ గరువుగట్టినపుత్తడిబొమ్మ వాసనల్
గలవిరికొమ్మ యిట్టిదవలా నవలా యొకబాలపోలునే. 194

చ. తలవలచుట్టువచ్చుఁ గనుఁదమ్ములు తుమ్మెలు గండుమీలకుం
దళతళవొల్చు నంగములతావులు తావులుకమ్మపూలకుం
గళతులకించు పెందుఱుముకప్పులు కప్పులుమబ్బురేలకున్
మెలఁతుకగుబ్బచన్నుఁగవమించులు మించులు బొమ్మరాలకున్. 195

1. క - కోడలై.

చ. కలువల నేలవే వెడఁదకన్నులు చన్నులు పైఁడికుండలం
గెలువఁగఁజాలవే చికిలికెంజిగి క్రొంజిగురాకు రేకుఁ లేఁ
దళుకులఁ దోలవే మృదుపదమ్ములు [1]దమ్ములునించుచొక్కపుం
వలపులఁబోలవే వదనవాసన లీసునయప్రచారకుం. 196

సీ. కోకముల్ శశిమ్రోలఁ గూడ లేవనుకొట్లు శశిమ్రోలనిదె కూడెఁజక్రయుగము
చీఁకటు ల్రవిదీప్తిఁ జేరలే వనుకొట్లు రవిదీప్తినిదె చేరెఁ బ్రబలతమము
అళులు సంపెఁగలచెంతలఁ జేర వనుకొట్లు సంపెంగ నిదెచేరె షట్పదములు
కమలము ల్కరికేలఁ గడునొప్ప వనుకొట్లు కరికేల నిదె యొప్పెసరసిజములు
నాననము చన్నుఁగవయు సీమంతమణియుఁ
గుఱుము నాసయుఁ గనుదోయి తొడలు చరణ
పల్లవంబులు ననుపేరఁ బరిఢవిల్లెఁ
జూడరే యింతు లిదియెంత చోద్య మరయ. 197

చ. అని పొగడ న్వధుప్రవరుఁ డాత్మకుమారుల నానవాబ్జలో
చనల గృహప్రవేశశుభసంపదఁ బెంపువహింపఁజేయ వా
రును గురుదేవతాభజనరూపమహోచరణం బొనర్చి త
ద్ఘనతరభద్రసూక్తుల సుఖస్థితిఁ గైకొని రంత నొక్కెడం. 198

సీ. [2]వరుల నెంతయుఁ బెన్పువలఁ దేల్చుప్రతిమలకురువిదూరంజరుచుల్ తెరలుగాఁగఁ
జెలువలమ్రోల దేశినటించు ప్రతిమల [3]కరుణాశ్మదీప్తిగీపార్చిగాఁగ
రమణులతో వసంతములాడుప్రతిమల కలధౌతవజ్రమరీచి కొలనుగాఁగఁ
గాంతులనవ్యసంగతికుల్కు ప్రతిమల కింద్రనీలచ్ఛాయ లిరులుగాఁగ
నధిపుల వరించుప్రతిమల కమితహాగిత
మణిగభస్తులు దూర్వాంకమాల్యములుగ
నొనరు కేళీగృహంబున నున్నయయ్యి
దూద్వహాకుమారకుని యుల్ల ముల్లసిల్ల. 199

క. కడుఁ బ్రార్థింపఁగఁ దగుజను, లడుగడుగున కెత్తులిడఁగ నలఁతిదివియఁగా
వెడవిల్తుతేరు నడచిన, వడువున సతివచ్చెఁ గనకవసనావృత యై. 200

చ. వనితలచాటునం శుభనివాసముసొచ్చి మఱుంగుచేరిని
ల్చినయది గావునం దరలలేమి యధీశునిమ్రోల సిగునం

1. క - దేహమునిండుకాంతితో. 2. క - వరుల చెక్కులకళల్పుబెల్పు. 3. క-కరుణాశ్మ
దీంభోశికళలుగాఁగ.

జనకుఁడటంచు నానయిడఁజాలమిఁ గన్యక కన్నుసన్నలం
బెనఁగఁగఁ గార్యగౌరవము పేరున నేగిరి బోటులయ్యెడన్. 201

సీ. రాజమండలజయప్రౌఢిఁ బెంపొందు నీవదనాబ్జ మున్నతిఁ బొదలఁదగదె
యతనుకళాప్రౌఢి నపరునీకనుదోయి నవదర్శనశ్రీ లొనర్పఁదగదె
సరససారసరాగసంపత్తి నలరు నీనునుమోవి మినుకుల నునుపఁదగదె
పటుగిరిశఖ్యాతిఁ బరఁగునీకుచయుగ్మ మపగతాంబరవృత్తి నమరఁదగదె
మృదులతాలక్ష్మి నెనఁగునీ[1]మేన్నదీయ
వాంఛితఫలార్పణంబున వఱలఁదగదె
యనుచు నతిమంజులోక్తుల ననునయించి
సమధికోత్కలికాంచితస్వాంతుఁ డగుచు. 202

చ. అనఘగుణరాగసంఘటన మాఱడిచెందకయుండ శోభనాం
కనసుకరప్రవాళరుచిఁ గాసిలకుండ గ్రహించి యొయ్యనా
య్యనఁగలభాషిణిం దిగిచి యంకముసేర్చి ప్రవీణుఁ డాతఁడిం
పున సడలించెఁ గంచుకము బోరునమించె నలంక్రియారుచుల్. 203

శా. భావోజ్జృంభణము ప్రసాదయుపరీపాకంబు నవ్యధ్వని
శ్రీవిస్ఫూర్తియు మించె నాతిదృఢసంశ్లేషైకబంధాప్తితో
నావైదర్భి ప్రసన్నవృత్తి మృదుశయ్యం గూర్చి సాహిత్యము
ద్భావిర్భావధురీణుఁ డై యలరె సత్యానందనుం డెంతయున్. 204

సీ. రత్నహర్మ్యముల జంత్రపుబొమ్మలనుఁగుచెయ్వులొనర్పఁగాఁ బుట్టునొక్కకినుక
నవపవంబులఁ దీవలిపురుకేల్సాఁచి శుకోక్తిఁ బిల్వఁగఁ బుట్టు నొక్కకినుక
కేళీగిరుల సభ్రపాళీతటిద్రేఖ లొఱపుచూపఁగఁ బుట్టు నొక్కకినుక
దీర్ఘికాంతములఁ బద్మినులు తుమ్మెదచూపు లొనరింపఁగాఁ బుట్టు నొక్కకినుక
తక్కఁ దక్కినకినుకలఁ జిక్కువడని
మమతలఁదలంపు లీడేర్చుకుముదినీవి
శాలలోచనఁ దాఁగూడి చంద్రభానుఁ
డనుపమానందసామ్రాజ్య మనుభవించె. 205

శా. ఈమాడ్కిం గుముదిన్యరాళగమనాహేలామహోల్లాసియై
భామానందనుఁ డొక్కనాఁడు హరియుం బ్రద్యుమ్నుఁడు న్నెచ్చ వీ

---

1. చ - కుసుమవళి.

ణామానిం బచరించి తుంబురునివల్లం గన్నగాంధర్వవి
ద్యామాహాత్మ్యముఁ జూపి [1]శౌరినుతుఁడై తాల్చెం గృతార్థత్వమున్. 206

మ. వితతధ్యానమద లసాతనయనిర్విప్రాయవిప్రాయన
క్షతశంకాకరభక్తశోభనవిరాజన్మాయజన్మా యతి
ద్యుతికామప్రతిసంఘసంఘటితయోగోపాయ గోపాయనో
ద్యతమూర్త్తాస్మదఖండభాగ్యసముదాయచ్ఛాయ యచ్ఛాయదా. 207

క. విశ్వనుతశశ్వదణిమా, ద్యైశ్వర్యవిశేషధుర్య యఘపాదపపా
రశ్వధికవర్య పాహీ, ద్విశ్వంభరతాకృతార్యవిస్మయచర్యా. 208

భుజంగప్రయాతము. భవాద్యాభిగద్యాత్మపద్యానవద్యా
నవాధ్యాత్మవిద్యానిషద్యాప్తవేద్యా
యవిద్యార్తివైద్యాయవిద్యాయహృద్యా
భవోద్యానసద్యాభవద్యాంబుపద్యా.

గద్యము. ఇది శ్రీమద్దత్తాత్రేయయోగీంద్రచంద్రచరణారవిందవందనసమాసాదిత సరసకవితారసోదాత్త దత్తనార్యసోదర్య మల్లనమంత్రివర్యప్రణీతం బైన చంద్రభానుచరిత్రం బనుమహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును బంచమాశ్వాసము.

---

1. చ - తద్వినుతుఁడై.